

STREDNÁ PRIEMYSELNÁ ŠKOLA
Komenského 5, 085 42 BARDEJOV

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Technické a infromatické služby

študijný odbor

3917 6 03 technické a infromatické služby - v elektrotechnike

1 ÚVODNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Názov a adresa školy	Stredná priemyselná škola, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Názov školského vzdelávacieho programu	Technické a informatické služby
Kód a názov ŠVP	39 špeciálne technické odbory
Kód a názov študijného odboru	3917 6 03 technické a informatické služby – v elektrotechnike
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Druh školy	štátna
Dátum schválenia ŠkVP	28. august 2008
Miesto vydania	SPŠ, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Platnosť ŠkVP	01. september 2008 začínajúc prvým ročníkom

Kontakty pre komunikáciu so školou:

Titul, meno, priezvisko	Pracovná pozícia	Telefón	Fax	e-mail	Iné
Mgr. Vladimír Jacenko	riaditeľ	054/4722450	054/4722450	skola@spsbj.svcmi.sk	www.spsbj.edu.sk Mobil: 0903848537
Ing. Jozef Prexta	zástupca riaditeľa pre TEČ	054/4722450	054/4722450	skola@spsbj.svcmi.sk	
Ing. Helena Labancová	zástupca riaditeľa	054/4722450	054/4722450	skola@spsbj.svcmi.sk	
Ing. Jaroslav Bujda	výchovný poradca	054/4722450	054/4722450	skola@spsbj.svcmi.sk	

Zriadovateľ:

Prešovský samosprávny kraj
Odbor školstva a telesnej kultúry
Námestie mieru 2, 080 01 Prešov
Tel.: 051/7460455
e-mail: skolstvo@vucpo.sk

Bardejov, 28.08.2008

Mgr. Vladimír Jacenko
riaditeľ školy
(podpis a pečiatka školy)

2 CIELE A POSLANIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania v našom školskom vzdelávacom programe vychádza z cieľov stanovených v Zákone o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a Štátnom vzdelávacom programe. Poslanie školy vyplýva aj z komplexnej analýzy školy.

Poslaním našej školy nie je len odovzdať vedomosti a pripravovať našich žiakov na povolanie a získanie prvej kvalifikácie, ale aj formovať u mladých ľudí ich postoje, viesť ich k dodržiavaniu etických a ľudských princípov. Škola sa stane otvorenou inštitúciou pre rodičov, sociálnych partnerov a širokú verejnosť s ponukou rôznej vzdelávacej a spoločenskej činnosti.

Naša škola má nielen vzdelávať, ale aj vychovávať. Naše **ciele v systéme výchovy a vzdelávania** spočívajú v cieľavedomom a systematickom rozvoji poznávacích schopností, emocionálnej zrelosti žiaka, motivácie k sústavnému zdokonaľovaniu sa, prosocionálneho správania, etiky, sebaregulácie ako vyjadrenia schopnosti prevziať zodpovednosť za seba a svoj rozvoj a tvorivosť.

Ciele výchovy a vzdelávania orientované na vytváranie predpokladov celoživotného vzdelávania sú zamerané na:

▼ Posilnenie výchovnej funkcie školy so zámerom:

- umožniť všetkým žiakom prístup ku kvalitnému záujmovému vzdelávaniu a voľnočasovým aktivitám, najmä žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia ako formy prevencie sociálno-patologických javov a podchytenia nadaných a talentovaných jedincov,
- vytvárať motiváciu k učeniu, ktorá žiakom umožní pokračovať nielen v ďalšom vzdelávaní, ale aj v kultivovaní a rozvoji vlastnej osobnosti,
- podporovať špecifické záujmy, schopností a nadania žiakov,
- formovať ucelený názor na svet a vzťah k životnému prostrediu
- vytvárať vzťah k základným ľudským hodnotám ako je úcta a dôvera, sloboda a zodpovednosť, spolupráca a kooperácia, komunikácia a tolerancia,
- poskytovať čo najväčšie množstvo príležitostí, podnetov a možností v oblasti záujmovej činnosti,
- poskytovať pre žiakov a širokú verejnosť ponuku vzdelávacích služieb vo voľnom čase,

▼ Realizáciu stratégie rozvoja školy s dôrazom na:

a) **prípravu a tvorbu vlastných školských vzdelávacích programov** s cieľom:

- uplatňovať nové metódy a formy vyučovania zavádzaním aktívneho učenia, realizáciou medzipredmetovej integrácie, propagáciou a zavádzaním projektového a programového vyučovania,
- zabezpečiť kvalitné vyučovanie dvoch cudzích jazykov a kvalifikovaných učiteľov pre výučbu cudzích jazykov a zabezpečiť možnosti pre výučbu cudzieho jazyka v zahraničí,
- skvalitniť výučbu informačných a komunikačných technológií zabezpečením najnovšieho softwarového vybavenia, podporovať ďalšie vzdelávanie učiteľov v oblasti informačných technológií,
- zabezpečiť kvalitnú prevádzkovú prax pre žiakov daného študijného odboru,
- zabezpečiť variabilitu a individualizáciu výučby,

- rozvíjať špecifické záujmy žiakov,
  - vytvárať priaznivé sociálne, emocionálne a pracovné prostredie v teoretickom a praktickom vyučovaní,
  - zavádzať progresívne zmeny v hodnotení žiakov realizáciou priebežnej diagnostiky,
  - zachovávať prirodzené heterogénne skupiny vo vzdelávaní.
- b) **posilnene úlohy a motivácie učiteľov**, ich profesijný a osobný rozvoj s cieľom:
- rozvíjať a posilňovať kvalitný pedagogický zbor jeho stabilizáciou,
  - podporovať a zabezpečovať ďalší odborný rozvoj a vzdelávanie učiteľov,
  - rozvíjať hodnotenie a sebahodnotenie vlastnej práce a dosiahnutých výsledkov.
- c) **podporu talentu, osobnosti a záujmu každého žiaka** s cieľom:
- rozvíjať edukačný proces na báze skvalitňovania vzťahov medzi učiteľom - žiakom – rodičom,
  - rozvíjať tímovú spoluprácu medzi žiakmi budovaním prostredia tolerancie a radosti z úspechov,
  - vytvárať prostredie školy, založené na tvorivo-humánnom a poznatkovo-hodnotovom prístupe k vzdelávaniu, s dôrazom na aktivitu a slobodu osobnosti žiaka,
  - odstraňovať prejavy šikanovania, diskriminácie, násilia, xenofóbie, rasizmu a intolerancie v súlade s Chartou základných ľudských práv a slobôd,
  - viesť žiakov k zmyslupnej komunikácii a vyjadreniu svojho názoru,
  - zapájať sa do projektov zameraných nielen na rozvoj školy, ale aj na osvojenie si takých vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré žiakom prispievajú k ich uplatneniu sa na trhu práce na Slovensku a v krajinách Európskej únie a k motivácii pre celoživotné vzdelávanie sa,
  - nadväzovať spoluprácu s rôznymi školami a podnikmi doma a v zahraničí,
  - presadzovať zdravý životný štýl,
  - vytvárať širokú ponuku športových, záujmových a voľnočasových aktivít,
  - vytvárať fungujúci a motivačný systém merania výsledkov vzdelávania.
- d) **skvalitnenie spolupráce so sociálnymi partnermi, verejnosťou a ostatnými školami** na princípe partnerstva s cieľom:
- zapojiť rodičov do procesu školy najmä v oblasti záujmového vzdelávania a voľnočasových aktivít,
  - podporovať spoluprácu s rodičmi pri príprave a tvorbe školského vzdelávacieho programu,
  - aktívne zapájať zamestnávateľov do tvorby školských vzdelávacích programov, rozvoja záujmového vzdelávania, skvalitňovania výchovno-vzdelávacieho procesu a odborného výcviku,
  - spolupracovať so zriaďovateľom na koncepciách rozvoja odborného vzdelávania a prípravy a politiky zamestnanosti v našom regióne,
  - vytvárať spoluprácu so školami doma a v zahraničí a vymieňať si vzájomne skúseností a poznatky,
  - rozvíjať spoluprácu s nadáciami, rôznymi organizáciami a účelovo zameranými útvarmi na zabezpečenie potrieb žiakov.
- e) **zlepšenie estetického prostredia budovy školy a najbližšieho okolia** s cieľom:
- zlepšiť prostredie v triedach, šatniach a spoločných priestoroch školy,
  - s pomocou európskych fondov vybudovať prístavbu, ktorá bude slúžiť ako tvorivé dielne pre praktickú výuku žiakov,

- vybudovať viacúčelové športové ihrisko,
- zrekonštruovať hygienické priestory školy,
- zrekonštruovať jedáleň ako viacúčelovú miestnosť,
- zrekonštruovať kuchyňu v školskej jedálni,
- upraviť vybrané triedy na rozšírenie doplnkových činnosti školy vzhľadom na realizáciu kurzov pre verejnosť, zabezpečenie školení a iných vzdelávacích akcií,
- využiť materiálno-technický a ľudský potenciál pre získanie doplnkových finančných zdrojov, reagovať na vypísané granty a projekty,
- pravidelne sa starať o úpravu okolia školy.

3 VLASTNÉ ZAMERANIE ŠKOLY

Stredná priemyselná škola v Bardejove je štátnou štvorročnou školou technického zamerania s bohatou tradíciou výchovy stredného manažmentu. V roku 2000 oslávila 50. výročie svojho vzniku.

SPŠ bola zriadená 01.09.1950, ako samostatný právny subjekt, existuje od 01.01.1991. Zriaďovateľom SPŠ je Prešovský samosprávny kraj.

SPŠ je jedinou strednou priemyselnou školou v okrese. Pripravuje študentov formou denného štúdia v štvorročných študijných odboroch pre prax a ďalšie štúdium na vysokých školách. Počas svojej existencie vychovala škola pre región odborníkov pre odbor pozemné stavby, strojárstvo, výroba obuvi a galantérneho tovaru a v poslednom období aj v študijnom odbore technické a infromatické služby so zameraním na stavebníctvo, strojárstvo, obuvníctvo a elektrotechniku.

Výchovno-vzdelávací proces na škole zabezpečujú odborne a pedagogicky kvalifikovaní učitelia. Ostatní pracovníci školy zabezpečujú chod a každodennú údržbu zariadenia.

V školskom internáte výchovu zabezpečujú 4 vychovávatelia, zástupca riaditeľa pre ŠI pri SPŠ. Každodennú prevádzku zabezpečuje ďalších 14 zamestnancov.

Všetky administratívne činnosti zabezpečujú pracovníci so zodpovedajúcou kvalifikáciou. Priestory ŠI v súčasnosti slúžia nielen pre potreby školy, ale sú využívané pre podnikateľskú činnosť. Školský areál spolu so školským internátom patrí medzi najkrajšie areály škôl v rámci Prešovského kraja.

V školskom internáte sa úspešne naďalej rozvíja podnikateľská činnosť, z ktorej finančné prostriedky využívame na modernizáciu priestorov ŠI.

Na základe analýzy potrieb a požiadaviek trhu práce a analýzy práce školy sme identifikovali všetky pozitíva a negatíva školy, ktoré nám signalizovali, čo všetko máme zmeniť, čo ponechať tak, aby náš výchovno-vzdelávací proces mal stále vyššiu a vyššiu kvalitatívnu úroveň, identifikovali sme množstvo zamestnaneckých príležitosti pre našich absolventov. Naša škola bude pokračovať vo vytváraní širokokoncipovaných študijných odborov. Cieľom odborného vzdelávania a prípravy je dosiahnuť takú pružnosť vzdelávacej sústavy, aby čo najviac vyhovovala meniacim sa požiadavkám trhu práce. Vychádzajúc z našej SWOT analýzy:

- ▼ **Silnými stránkami** školy na skvalitnenie a rozvoj výchovno-vzdelávacieho procesu sú:
- záujem uchádzačov o štúdium (predpoklad naplnenia prvých ročníkov),
  - komplexnosť školy a jej poloha (škola, stravovacie zariadenie, školský internát, telocvičňa, futbalové ihrisko s atletickým oválom, viacúčelové plážové ihrisko, športový areál),
  - škola má vlastný školský internát a školskú jedáleň,
  - kvalita a skúsenosť pedagogických zamestnancov,
  - stabilizovaný pedagogický kolektív,
  - dobré vybavenie štandardných a odborných učební, kabinetov (mnohé učebne sú využívané v čase mimo vyučovania pre občanov regiónu),

- zabezpečenie praktického vyučovania vo výrobných a obchodných jednotkách v meste a regióne,
  - záujem podnikateľských subjektov o absolventov študijného odboru,
  - úspešnosť absolventov školy v štúdiu na vysokých školách,
  - nízke % nezamestnanosti našich absolventov,
  - záujem žiakov o získavanie jazykovej spôsobilosti hlavne v anglickom, nemeckom a ruskom jazyku (záujem žiakov sa prejavuje v ich účasti na štúdiu jazykov v čase mimo vyučovania). Partnerská spolupráca so školami v Nemecku, Slovinsku, Poľsku a Českej republike je založená aj na výmennom pobyte našich žiakov,
  - úspešnosť školy pri tvorbe a realizácii projektových zámerov.
- ▼ **Slabou stránkou školy je:**
- nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu odborných učební,
  - chýbajúce učebnice,
  - škola je napojená na centrálny zdroj vykurovania,
  - majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov v areáli školy.
- ▼ **Príležitostí školy signalizujú**
- bezproblémové uplatnenie absolventov školy v praxi,
  - dobré uplatnenie našich absolventov na vysokých školách,
  - otvorenie nových študijných odborov,
  - možnosti rekvalifikačných kurzov,
  - možnosti pomaturitného štúdia,
  - získanie vodičského oprávnenia,
  - fungujúce partnerstvo s podobnými školami doma a v zahraničí,
  - veľmi dobrá a funkčná spolupráca so zamestnávateľmi a zriaďovateľom, ŠPÚ a ŠIOV ako predpokladu dobrých koncepčných a poradenských služieb,
  - zosúladenie odbornosti žiakov s požiadavkami trhu práce na základe analýz podnikateľských subjektov.
- ▼ **Prekážky v rozvoji školy sú**
- nedostatok finančných prostriedkov na obnovu a prevádzku školy,
  - nízka vedomostná úroveň prichádzajúcich žiakov zo základných škôl,
  - závislosť od centrálného zdroja tepla,
  - nízka priemerná mzda v regióne.

3.1 Charakteristika školy

Škola je zložená z niekoľkých blokov. Jej kapacita je 16 tried pre cca 500 žiakov. Súčasťou školy je školský internát s kapacitou 120 miest a jedálňou pre ubytovanie a stravovanie žiakov všetkých stredných škôl v okrese Bardejov. Škola má 3 učebne výpočtovej techniky, 1 jazykovú učebňu, poslucháreň fyziky, laboratórium elektrotechniky, elektrotechnickú dielňu, odbornú učebňu stavebných predmetov, veľkú rysovňu, 2 učebne techniky administratívy, telocvičňu a ihrisko s atletickým ovalom, školský bufet. Manažment školy a hospodársky úsek má svoje priestory, učitelia využívajú svoje kabinety a zborovňu. Škola disponuje troma multimediálnymi učebňami s PC, audiovizuálnou technikou, dataprojektorom a interaktívnou tabuľou. Škola má pomerne dobre vybavenú učiteľskú a žiacku knižnicu, ktorá slúži ako informačné centrum. Výchovný poradca má k dispozícii kabinet, kde sa stretáva so žiakmi, rodičmi, sociálnymi zamestnancami a pod. Súčasťou školy sú žiacke šatne, sklady a dve

dielne pre potreby údržby a opráv na škole. Hygienické zariadenia sú na každom poschodí, telocvičňa má vlastné hygienické priestory a sprchy.

V najbližšom čase plánujeme zrekonštruovať podlahu telocvične, vybudovať tvorivé dielne, viacúčelové športové ihrisko.

Školský internát je súčasťou školy. Je to trojposchodová budova. Na každom poschodí sú sprchy. Pre vedúceho vychovávateľa a vychovávateľky sú vyhradené osobitné priestory (kancelárie, kabinety a spoločná miestnosť na oddych). ŠI má vlastnú spoločenskú miestnosť. Žiaci majú zabezpečenú celodennú stravu v jedálni školy. ŠI zároveň poskytuje ubytovacie a stravovacie služby pre verejnosť.

Na škole vyvíja veľmi dobrú činnosť Rada školy, ktorá má 11 členov. Zodpovedá za kvalitu a organizáciu celého výchovno-vzdelávacieho procesu. Rada žiakov zastupuje záujmy žiakov na našej škole, organizuje žiacke aktivity a vytvára podmienky pre dobrú komunikáciu a spoluprácu medzi učiteľmi a žiakmi. V rámci rozpočtu školy majú žiaci pridelených 5% z celového rozpočtu rady rodičovského združenia a môžu slobodne rozhodovať o využívaní tejto finančnej čiastky.

Plánované aktivity školy

Dosahovanie požadovaných aktivít a vhodná prezentácia školy sú výsledkom kvality vzdelávania. Škola sa bude snažiť v najbližšom období vytvoriť a zabezpečiť všetky podmienky pre skvalitnenie života na škole:

- ✓ **Záujmové aktivity**
- ✓ **Súťaže**
- ✓ **Športovo-turistické akcie**
- ✓ **Exkurzie**
- ✓ **Spoločenské a kultúrne podujatia**
- ✓ **Mediálna propagácia**
  - Prezentácia školy v partnerských školách
  - Príspevky do médií
  - Schránka dôvery
  - Aktualizácia www stránky a ročenka
- ✓ **Besedy a pracovné stretnutia**

Všetky aktivity sa budú realizovať podľa plánu práce na príslušný školský rok s pedagogickými zamestnancami školy, žiakmi, rodičmi a sociálnymi partnermi. Aktivity sú určené predovšetkým žiakom, učiteľom, rodičom, zamestnávateľom a širokej verejnosti.

3.2 Charakteristika pedagogického zboru

Pedagogický zbor je stabilizovaný a tvorí ho takmer 40 učiteľov a vychovávateľov, z ktorých niektorí pracujú na čiastočný pracovný úväzok a dohodu o vykonaní práce. Priemerný vek pedagógov je viac ako 40 rokov. Vedenie školy má okrem odbornej a pedagogickej spôsobilosti aj zákonom predpísané vzdelanie v oblasti školského manažmentu.

Mimoškolské aktivity realizujú a zabezpečujú okrem pedagogických zamestnancov školy aj rodičia a aktivisti mesta Bardejov (príslušníci policajného zboru, vojaci, zástupcovia zamestnávateľov, a pod.).

3.3 Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov školy

Podrobný a konkrétny plán ĎVPZ je súčasťou ročného plánu školy. Manažment školy považuje za prioritnú úlohu zabezpečiť:

Uvádzanie začínajúcich učiteľov do pedagogickej praxe.

Príprava pedagogických zamestnancov na zvyšovanie si svojich kompetencií hlavne jazykových spôsobilostí, schopností efektívne pracovať s IKT.

Príprava pedagogických zamestnancov na tvorbu školského vzdelávacieho programu.

Motivovanie pedagogických zamestnancov pre neustále sebavzdelávanie, vzdelávanie, zdokonaľovanie profesijnej spôsobilosti.

Zdokonaľovanie osobnostných vlastností pedagogických zamestnancov, spôsobilosti pre tvorbu efektívnych vzťahov, riešenie konfliktov, komunikáciu a pod.

Sprostredkovanie pedagogickým pracovníkom najnovšie poznatky (inovácie) z metodiky vyučovania jednotlivých predmetov, pedagogiky a príbuzných vied, ako aj z odboru.

Príprava pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. triedny učiteľ, výchovný poradca, predseda predmetovej komisie, knihovník atď.

Príprava pedagogických zamestnancov pre výkon činností nevyhnutných pre rozvoj školského systému, napr. pedagogický výskum, tvorba ŠkVP, tvorba štandardov, tvorba pedagogickej dokumentácie (pokiaľ bude v platnosti v dobiehajúcich ročníkoch), atď.

Príprava pedagogických zamestnancov pre prácu s modernými materiálmi prostriedkami: videotechnikou, výpočtovou technikou, multimédiami a pod.

Zhromažďovanie a rozširovanie progresívnych skúseností z pedagogickej a riadiacej praxe, podnecovať a rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov.

3.4 Vnútny systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy

Je účinným nástrojom zabezpečenia harmonickej organizácie celého výchovno-vzdelávacieho procesu a ďalších školských aktivít. Naša škola bude využívať štandardné spôsoby hodnotenia: formatívne a sumatívne. Formatívne hodnotenie použijeme na zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania. Sumatívne hodnotenie použijeme na rozhodovanie. Vnútny systém kontroly by sa mal zameriavať hlavne na celkový priebeh výchovno-vzdelávacej činnosti na škole, na tvorbu školských vzdelávacích programov, na dodržiavanie plnenia plánov predmetových komisií, na zabezpečenie vyučovania didaktickou technikou a ostatným materiálno-technickým vybavením, na hodnotenie žiakov počas vyučovacej hodiny s uplatnením sebahodnotenia žiaka, na vystupovanie a rečovú kultúru vyučujúcich, na uplatňovanie didaktických zásad, na mimoškolskú činnosť učiteľov, ale aj na kontrolnú činnosť výchovného poradcu, činnosť hospodárky, upratovačiek a údržbára. Na hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov školy použijeme tieto metódy:

Pozorovanie (hospitácie).

Rozhovor.

Výsledky žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadané naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod).

Hodnotenie výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.

Hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy.

Vzájomné hodnotenie učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“)

Prezentácia práce s využitím najnovších didaktických pomôcok.

Hodnotenie učiteľov žiakmi.

3.5 Dlhodobé projekty

Škola bola zapojená aj do projektov financovaných z ESF „Národný projekt ďalšieho vzdelávania učiteľov odborných predmetov v oblasti ukončovania štúdia na stredných školách“, ktorých cieľom bola príprava učiteľov na tvorbu tém a kritérií hodnotenia sumatívneho hodnotenia žiakov.

V spolupráci s firmou Microsoft bežia projekty vzdelávania „Naučte sa viac“ a „40UP“.

Pripravujeme aj školskú akciu, na ktorej budú samotní žiaci definovať, aký projekt by sami radi spracovali a prečo, aký to bude mať význam pre neho a pre školu. Škola bude reagovať na výzvy MŠ SR a ďalších organizácií za účelom získať finančné prostriedky na modernizáciu vyučovania.

3.6 Medzinárodná spolupráca

Škola dlhodobo spolupracuje s podobnými školami v Nemecku, Slovinsku, Poľsku, Českej republike. Všetky školy zúčastnené v projekte prejavili záujem pokračovať v spoločných projektoch i v budúcnosti.

Cieľom tejto spolupráce je:

- Podieľať sa na spoločných projektoch, ktoré by zabezpečili efektívny transfer poznatkov a skúseností.
- Posilniť a skvalitniť jazykovú prípravu žiakov (konverzačnú, odbornú).
- Posilniť a skvalitniť odbornú prípravu žiakov (transfer inovácií).
- Prezentovať vlastnú školu, mesto a krajinu.
- Spoznávať inú kultúru, históriu a životný štýl.
- Nadväzovať kontakty v rámci kariérového rastu.

Výsledkom sú konkrétne produkty: fontány priateľstva, maketa, výstavy, náučné chodníky, preklady turistických sprievodcov.

3.7 Spolupráca so sociálnymi partnermi

Škola rozvíja všetky formy spolupráce so sociálnymi partnermi, mestom, zriaďovateľom, sponzormi, štátnymi a neštátnymi inštitúciami a verejnosťou. Predovšetkým sa zameriava na pravidelnú komunikáciu so svojimi zákazníkmi – žiakmi, ich rodičmi a zamestnávateľmi.

Spolupráca s rodičmi

Rodičia sú členmi RRZ a traja z nich sú aj členmi Rady školy. Všetci sú informovaní o priebehu vzdelávania žiakov na triednych schôdkach a konzultáciách s vyučujúcimi. Majú možnosť sledovať priebežné študijné výsledky prostredníctvom internetu. Zároveň sú rodičia informovaní o aktuálnom dianí na škole, o pripravovaných akciách prostredníctvom www stránok školy alebo priamo e-mailom. Majú k dispozícii aj portfólio žiaka. Cieľom školy je zvýšiť komunikáciu s rodičmi. Sme maximálne otvorení všetkým pripomienkam a podnetom zo strany rodičovskej verejnosti. Jednou z hlavných úloh školy bude otvorenie spolupráce s rodičmi na školskom vzdelávacom programe. Vynasnažíme sa, aby sa rodičia v čo najväčšej miere zúčastňovali triednych a celoškolských akcií.

Zamestnávatelia

Škola aktívne spolupracuje s kmeňovými a zmluvnými zamestnaneckými organizáciami. Spolupráca je zameraná hlavne na umožnenie odbornej praxe, materiálno-technické zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu, tematické prednášky, besedy a súťaže,

sprostredkovanie rôznych zaujímavých exkurzií a výstav. Zamestnávateľa sprostredkujú aktuálne informácie o zmenách a vývoji nových technológií. Značná časť zamestnávateľov zamestnáva aj našich absolventov.

Mestský úrad

Chceme naďalej prehĺbovať spoluprácu s mestským úradom pri príprave rôznych kultúrnych, športových, spoločenských podujatí. Naši žiaci budú mať možnosť zúčastňovať sa na rôznych podujatiach, ktoré organizuje Mesto Bardejov.

Iní partneri

Škola aktívne spolupracuje v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu a výchove mimo vyučovania s ďalšími partnermi: s policajným zborom pri organizovaní besied, prednášok a vedení krúžkov, zriaďovateľom pri naplňaní vízie školy, MŠ SR, KŠU, ŠPÚ, ŠIOV, MPC, KPPP, ŠVSMI, ŠŠI, SČK, OUVZ, HZ, ObÚ a ďalšími organizáciami a sponzormi.

4 CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

4.1 Popis školského vzdelávacieho programu

Príprava v školskom vzdelávacom programe zahŕňa teoretické a praktické vyučovanie a prípravu.

Predpokladom pre prijatie do študijného odboru je úspešné ukončenie základnej školy a zdravotné požiadavky uchádzačov o štúdium. Pri prijímaní na štúdium sa hodnotí prospech na základnej škole, záujem uchádzačov o štúdium a výsledky prijímacieho konania. Konkretizácia kritérií na prijímacie skúšky vrátane bodového hodnotenia sú stanovené každoročne.

Stratégia výučby školy vytvára priestor pre rozvoj nielen odborných, ale aj všeobecných a kľúčových kompetencií. Najväčší dôraz sa kladie na rozvoj osobnosti žiaka. Všeobecná zložka vzdelávania vychádza zo skladby všeobecno-vzdelávacích predmetov učebného plánu. V jazykovej oblasti je vzdelávanie a príprava zameraná na slovnú a písomnú komunikáciu, ovládanie oznamovacieho odborného prejavu v slovenskom jazyku, na vyjadrovanie sa v bežných situáciách spoločenského a pracovného styku v cudzom jazyku. Žiaci sa tiež oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti, základnými princípmi etiky, zásadami spoločenského správania a protokolu. Osvojujú si základy matematiky a informatiky, ktoré sú nevyhnutné pre výkon povolania. V odbornom vzdelávaní je príprava zameraná na tie oblasti, ktoré sú dôležité pre daný študijný odbor. V rámci praxe žiaci získavajú teoretické a praktické zručnosti vo zvolenom študijnom odbore. Veľký dôraz sa kladie na rozvoj osobnosti žiaka, na formovanie ich osobnostných a profesionálnych vlastností, postojov a hodnotovej orientácie.

Škola vo výučbovej stratégii uprednostňuje tie vyučovacie metódy, ktoré vedú k harmonizácii teoretickej a praktickej prípravy tak pre profesionálny život, ako aj pre život v spoločnosti a medzi ľuďmi. Výučba je orientovaná na uplatnenie autodidaktických metód (samostatné učenie a práca) hlavne pri riešení problémových úloh, tímovej práci a spolupráci. Uplatňujú sa metódy dialogické slovné formou účelovo zameranej diskusií alebo brainstormingu, ktoré naučia žiakov komunikovať s druhými ľuďmi na báze ľudskej slušnosti a ohľaduplnosti. Poskytujú žiakom priestor na vytvorenie si vlastného názoru založeného na osobnom úsudku. Vedú žiakov k odmietaniu populistických praktík a extrémistických názorov. Učia ich chápať zložitosť medziľudských vzťahov a nevyhnutnosť tolerancie. Metódy činnostne zameraného vyučovania (praktické práce) sú predovšetkým aplikačného a heuristického typu (žiak poznáva reálny život, vytvára si názor na základe vlastného pozorovania a objavovania), ktoré im pomáhajú pri praktickom poznávaní reálneho sveta a života. Aj keby boli vyučovacie metódy tie najlepšie, nemali by šancu na úspech bez pozitívnej motivácie žiakov, tzn. vnútorné potreby žiakov vykonávať konkrétnu činnosť sú tou najdôležitejšou oblasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. Preto naša škola kladie veľký dôraz na motivačné činitele – zaraďovanie hier, súťaží, simulačných a situačných metód, riešenie konfliktových situácií, verejné prezentácie prác a výrobkov a pod. Uplatňované metódy budú konkretizované na úrovni učebných osnov jednotlivých predmetov. Metodické prístupy sú priebežne vyhodnocované a modifikované podľa potrieb a na základe skúseností vyučujúcich učiteľov.

Teoretické vyučovanie je realizované v budove školy. Praktická príprava prebieha u zmluvných partnerov.

Kľúčové, všeobecné a odborné kompetencie sú rozvíjané priebežne a spôsob ich realizácie je konkretizovaný v učebných osnovách jednotlivých vyučovacích predmetov. Škola bude rozvíjať aj kompetencie v rámci pracovného prostredia školy napr. schopnosť autonómneho rozhodovania, komunikačné zručnosti, posilňovanie sebaistoty a sebavedomia, schopnosť riešiť problémy a správať sa zodpovedne (umiestnime na chodbách schránku dôvery, prostredníctvom ktorej môžu žiaci zadávať otázky, vznášať protesty a pripomienky).

Školský vzdelávací program je určený pre uchádzačov s dobrým zdravotným stavom. V prípade talentovaných žiakov sa výučba bude organizovať formou individuálnych učebných plánov a programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie. Pri práci so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa pristupuje s ohľadom na doporučenie špeciálnych pedagógov a psychológov vo vzťahu na individuálne potreby žiaka, stupeň a typ poruchy, úroveň kompenzácie poruchy a možnosti školy.

Činnosť školy v oblasti spoločenského a kultúrneho života je veľmi bohatá a pestrá nielen pri aktivitách súvisiacich s činnosťou školy, ale aj v mimoškolskej oblasti. Žiaci svoje odborné vedomosti a zručnosti môžu prezentovať na mnohých aktivitách potencionálnych zamestnávateľov. Týchto aktivít sa zúčastnia aj učitelia všeobecných a odborných predmetov vo funkcii pedagogického dozoru. Samostatnosť, húževnatosť a pracovitosť našich žiakov bude ocenená tak zo strany školy, ako zo strany zamestnávateľov. Veľké množstvo záujmových krúžkov (jazykové, športové a iné) ponúkajú našim žiakom efektívne využívať svoj voľný čas.

Klasifikácia prebieha podľa klasifikačného poriadku. Výsledky žiakov sa hodnotia priebežne na základe kritérií, s primeranou náročnosťou a pedagogickým taktom. Podklady pre hodnotenie sa získavajú sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie, rôznymi metódami a prostriedkami hodnotenia, analýzou činnosti žiaka, konzultáciami s ostatnými učiteľmi vrátane výchovného poradcu a zamestnancov pedagogicko-psychologických poradní, rozhovormi so žiakom, jeho rodičmi, ale aj s inštruktormi praktickej prípravy, ktorí boli poverení praktickou inštruktážou zo strany svojho zamestnávateľa. Pri hodnotení sa využívajú kritériá hodnotenia na zabezpečenie jeho objektivity. Žiaci sú s hodnotením oboznámení.

4.2 Základné údaje o štúdiu

Dĺžka štúdia:	4 roky
Forma štúdia:	denná
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	- podmienky prijatia na štúdium ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy, - zdravotná spôsobilosť uchádzača o štúdium.
Spôsob ukončenia štúdia:	maturitná skúška
Doklad o dosiahnutom vzdelaní:	vysvedčenie o maturitnej skúške
Poskytnutý stupeň vzdelania:	úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 3A
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Získaním základných odborných vedomostí a zručností sa absolvent uplatní ako kvalifikovaný technický zamestnanec prevádzkového charakteru v oblasti administratívy, personalistiky, materiálového hospodárstva, účtovníctva, investičného rozvoja a ako technicko-hospodársky pracovník.

Nadväzná odborná príprava (ďalšie vzdelávanie):	možnosť pomaturitného špecializačného štúdia, štúdia na vysokých školách
--	--

4.3 Organizácia výučby

Príprava v školskom vzdelávacom programe zahŕňa teoretické a praktické vyučovanie a prípravu.

Teoretické vyučovanie je organizované v priestoroch školy. Všeobecná zložka vzdelávania vychádza zo skladby všeobecno-vzdelávacích predmetov učebného plánu. V jazykovej oblasti je vzdelávanie a príprava zameraná na slovnú a písomnú komunikáciu, ovládanie oznamovacieho odborného prejavu v slovenskom jazyku, na vyjadrovanie sa v bežných situáciách spoločenského a pracovného styku v cudzom jazyku. Žiaci sa tiež oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti, základnými princípmi etiky, zásadami spoločenského správania a protokolu. Osvojujú si základy vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“, ktoré sú nevyhnutné pre výkon povolania. V odbornom vzdelávaní je príprava zameraná na tie oblasti, ktoré sú nevyhnutné pre výkon povolania. V rámci praktického vyučovania žiaci získavajú teoretické a praktické zručnosti pre výkon svojho povolania. Veľký dôraz sa kladie na rozvoj osobnosti žiaka, na formovanie ich osobnostných a profesionálnych vlastností, postojov a hodnotovej orientácie.

Praktické vyučovanie je organizované v škole a na pracoviskách zamestnávateľov. Dôvodom takejto organizácie je skutočnosť, aby si žiaci precvičili a vyskúšali aj také zručnosti, situácie a javy, ktoré sa v bežnej praxi vyskytujú zriedkavo. Tieto vyučovacie aktivity prebiehajú pod dozorom učiteľov. Časť praktického vyučovania máme zabezpečenú zmluvnými vzťahmi s fyzickými a právnickými osobami. Žiaci v priebehu štúdia sa dostanú na rôzne pracoviská, nakoľko ich práca sa strieda.

Študijný odbor integruje teoretické a praktické vyučovanie.

Maturitná skúška sa koná v súlade s platnými predpismi a pedagogicko-organizačnými pokynmi MŠ SR.

Ďalšie organizačné podrobnosti týkajúce sa účelových kurzov a cvičení sú súčasťou učebného plánu.

4.4 Zdravotné požiadavky na žiaka

Na prijatie do študijného odboru môžu byť prijatí uchádzači s dobrým zdravotným stavom.

Zdravotnú spôsobilosť uchádzačov posúdi a písomne potvrdí dorastový lekár, v prípade zmenenej pracovnej schopnosti aj posudková komisia sociálneho zabezpečenia.

4.5 Požiadavky na bezpečnosť a hygienu pri práci

Neoddeliteľnou súčasťou teoretického a praktického vyučovania je problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a protipožiarnej ochrany. Výchova k bezpečnej a zdravie neohrozujúcu prácu vychádza po dobu štúdia z požiadaviek platných právnych a ostatných predpisov (zákonov, nariadení vlády SR, vyhlášok, technických predpisov a slovenských technických noriem). Tieto požiadavky sa musia vzťahovať k výkonu konkrétnych činností, ktoré sú súčasťou odborného výcviku. Tieto požiadavky sa musia doplniť informáciami o rizikách možného ohrozenia, ktorým sú žiaci pri teoretickom a praktickom vyučovaní vystavení vrátane informácií o opatreniach na ochranu pred pôsobením týchto zdrojov rizík.

Priestory pre výučbu musia zodpovedať svojimi podmienkami požiadavkám stanovených v zdravotníckych predpisoch (hygienické požiadavky na priestory, prevádzka školských zariadení, bezpečná prevádzka, používanie strojov, prístrojov a pod.). Návrik a precvičovanie činností musí byť v súlade s požiadavkami, ktoré upravujú prácu pre mladistvých (napr. Zákonník práce) a v súlade s podmienkami, podľa ktorých môžu mladiství vykonávať zakázané práce z dôvodu prípravy na povolanie. Základnými podmienkami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa rozumie:

- dôkladne a preukázané oboznámenie žiakov s predpismi o BOZP, protipožiarinými predpismi a s technologickými postupmi,
- používanie technického vybavenia, ktoré zodpovedá bezpečnostným a protipožiariným predpisom,
- používanie ochranných pracovných prostriedkov podľa platných predpisov,
- vykonávanie stanoveného dozoru na pracoviskách žiakov, pričom sa vymedzia stupne dozoru nasledovne:
  - práca pod dozorom si vyžaduje sústavnú prítomnosť osoby poverenej dozorom, ktorá dohliada na dodržiavanie BOZP a pracovného postupu. Táto osoba musí zrakovo obsiahnuť všetky pracovné miesta tak, aby mohla bezpečne zasiahnuť v prípade porušenia BOZP,
  - práca pod dohľadom si vyžaduje prítomnosť osoby poverenej dohľadom kontrolovať pracoviská pred začatím práce a pokiaľ nemôže zrakovo všetky pracoviská obsiahnuť, v priebehu práce ich obchádza a kontroluje.

Stanovením príslušného stupňa dozoru je poverený príslušný vedúci zamestnanec v závislosti od charakteru práce, podmienok a tematického celku výučby. Žiaci na hodinách praktického vyučovania používajú pracovné plášte, prípadne pracovný odev.

5 PROFIL ABSOLVENTA ŠTUDIJNÉHO ODBORU 3917 6 03 TECHNICKÉ A INFORMATICKÉ SLUŽBY – V ELEKTROTECHNIKE

5.1 Charakteristika absolventa

Absolventi skupiny študijných odborov 39 Špeciálne technické odbory sú schopní vykonávať práce asistenta technických hospodárskych pracovníkov v priemyselných odvetviach národného hospodárstva, v súkromnom i štátnom sektore. Žiaci dokážu riešiť technické problémy, najmä technicky myslieť, analyzovať problémy, hľadať rôzne spôsoby a cesty ich riešenia, pohotovo sa rozhodovať. Tiež je pripravený na výkon činnosti kontroly kvality životného prostredia, kontroly a posudzovania projektov územného plánovania a riadiť zásahy pri ekologických haváriách. Získané odborné, právne, všeobecné a ekonomické vedomosti a zručnosti absolventa sú zárukou optimálnych výkonov pri realizácii uvedených činností.

Pre kvalifikované vykonávanie uvedených činností získa absolvent štúdiom široký odborný profil s nevyhnutným všeobecným vzdelaním, s dostatočnou adaptabilitou na príbuzné odbory, logicky mysliaci, schopný aplikovať nadobudnuté základné vedomosti, zručnosti a návyky pri riešení konkrétnych problémov, schopný samostatnej práce i práce v tíme, sústavného samostatného sebavzdelávania s trvalým záujmom o sledovanie vývoja vo svojom odbore štúdiom odbornej literatúry, ovládajúci aj vybrané manuálne zručnosti. Je schopný využívať vedecky fundované metódy práce na zodpovedajúcej úrovni a cieľavedome, rozvážne a rozhodne jednat' v súlade s právnymi normami spoločnosti a zásadami vlastenectva, humanizmu, etiky a demokracie. Absolvent získa také schopnosti a vedomosti a flexibilitu svojich schopností, ktoré umožňujú uplatniť sa na pracovnom trhu na Slovensku a v rámci Európskej únie.

Vzdelávací program akcentuje všeobecné vzdelávanie a široko profilujúce odborné vzdelávanie a vytvára tak predpoklady pre celoživotné vzdelávanie a sebarealizáciu absolventov jednotlivých odborov.

Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje týmito kompetenciami:

5.2 Kompetencie absolventa

Absolvent študijného odboru 3917 6 03 technické a informatické služby – v elektrotechnike po absolvovaní vzdelávacieho programu disponuje týmito kompetenciami:

5.2.1 Kľúčové kompetencie

a) Komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti

Absolvent má:

- vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory,
- reprodukovat' a interpretovať prečítaný alebo vypočutý text v materinskom a cudzom jazyku,
- podať výklad a popis konkrétneho objektu, veci alebo činnosti,
- vyjadrovať sa nielen podrobne a bohato, ale aj krátko a výstižne,
- aktívne komunikovať najmenej v dvoch cudzích jazykoch,

- vedieť samostatne rozhodovať o úprave informačného materiálu vzhľadom na druh oznámenia a širší okruh užívateľov,
- štylizovať listy (formálne, neformálne), informačné útvary (inzerát, oznam), vyplňovať formuláre (životopis, žiadosť),
- navrhovať návody k činnostiam, písať odborné materiály a dokumenty v materinskom a cudzom jazyku,
- osvojovať si grafickú a formálnu úpravu písomných prejavov,
- spracovávať písomné textové informácie (osnova, výpisky, denník) a materiály podľa účelu oznámenia a s ohľadom na potreby užívateľa,
- orientovať sa, získavať, rozumieť a aplikovať rôzne informácie, posúdiť ich význam v osobnom živote a v povolání,
- vyhľadávať a využívať jazykové a iné výrazové prostriedky pri riešení zadaných úloh a tém v cudzom jazyku,
- vedieť prijímať a tvoriť text, chápať vzťahy medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom v materinskom a cudzom jazyku,
- rozlišovať rôzne druhy a techniky čítania, ovládať orientáciu sa v texte a jeho rozbor z hľadiska kompozície a štýlu v materinskom a cudzom jazyku,
- ovládať operácie pri práci s počítačom,
- pochopiť a vyhodnocovať svoju účasť na procese vzdelávania a jeho výsledku, ktorý zabezpečuje právo voľného pohybu občana žiť, študovať a pracovať v podmienkach otvoreného trhu práce,
- pochopiť a osvojiť si metódy informačnej a komunikačnej technológie včítane možnosti učenia sa formou on-line,
- oboznámiť sa s motivačnými vzdelávacími programami, ktoré sú zamerané na riešenie problémov a poskytovanie prístupných príležitostí pre celoživotné vzdelávanie, ktoré vytvára možnosť virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami.

b) Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti

Absolvent má:

- významne sa podieľať na stanovení zodpovedajúcich krátkodobých cieľov, ktoré smerujú k zlepšeniu vlastnej výkonnosti,
- vedieť samostatne predkladať jednoduché návrhy a projekty, formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotéza,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- rozhodovať o princípoch kontrolného mechanizmu,
- rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebazpoznanie, sebadôveru a reproduktívne myslenie,
- samostatne predkladať návrhy na výkon práce, za ktorú je zodpovedný,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- ovládať základy modernej pracovnej technológie a niesť zodpovednosť za prácu v životnom prostredí, jeho ochranu, bezpečnosť a stratégiu jeho rozvoja,
- samostatne pracovať a zapájať sa do práce kolektívu, riadiť jednoduchšie práce v menšom kolektíve, niesť zodpovednosť aj za prácu druhých,
- vytvárať, objasňovať a aplikovať hodnotový systém a postoje,
- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,

- stanovovať si ciele a priority podľa svojich osobných schopností, záujmov, pracovnej orientácie a životných podmienok,
- plniť plán úloh smerujúci k daným cieľom a snažiť sa ich vylepšovať formou využívania sebakontroly, sebaregulácie, sebahodnotenia a vlastného rozhodovania,
- overovať získané poznatky, kriticky posudzovať názory, postoje a správanie druhých,
- mať zodpovedný vzťah k svojmu zdraviu, starať sa o svoj fyzický a duševný rozvoj, byť si vedomí dôsledkov nezdravého životného štýlu a závislostí,
- prijímať a plniť zodpovedne dané úlohy,
- predkladať spolupracovníkom vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

c) **Schopnosť tvorivo riešiť problémy**

- objasňovať formou systematického poznávania najzávažnejšie rysy problémov, využívať za týmto účelom rôzne všeobecne platné pravidlá,
- získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému,
- zhodnotiť význam rozmanitých informácií, samostatne zhromažďovať informácie, vytriediť a využiť len tie, ktoré sú pre objasnenie problému najdôležitejšie,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, zvažovať rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, stanoviť kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho,
- poskytovať ľuďom informácie (oznamovanie, referovanie, rozprávanie, vyučovanie),
- vedieť ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi.

d) **Podnikateľské spôsobilosti**

Absolvent má:

- vedieť spracovať základné analytické prieskumy a predkladať primerané návrhy na výkon takej práce, ktorú je schopný zodpovedne vykonať,
- orientovať sa v rôznych štatistických údajoch a vedieť ich využívať pre vlastné podnikanie,
- vyhodnocovať možnosti plánovania realizácie projektov,
- samostatne plánovať financie, základné prostriedky a nehnuteľnosti vzhľadom na potreby a ciele manažmentu podnikania,
- viesť systém jednoduchého a podvojného účtovníctva a stratégiu odpisov,
- pochopiť najnovšie poznatky z teórie riadenia a organizácie,
- využívať marketingový manažment,
- rozpoznať a rozvíjať kvality riadiaceho zamestnanca s aspektom na komunikatívne schopnosti, asertivitu, kreativitu a odolnosť voči stresom,
- vedieť vystihnúť princípy odmeňovania a oceňovania aktívnych a tvorivých zamestnancov,
- ovládať princípy priebežnej kontroly, diagnostiky skutočného stavu a úrovne podniku,
- zisťovať dynamiku vývoja efektívnosti práce, podnikania a porovnávať ju s celospoločenskými požiadavkami a potrebami,
- využívať zásady konštruktívnej kritiky, vedieť primerane kritizovať, ale aj znášať kritiku od druhých,

- pracovať s materiálmi a informáciami v dvoch cudzích jazykoch,
- ovplyvňovať druhých a koordinovať ich úsilie,
- rýchle sa rozhodovať a prijímať opatrenia,
- myslieť systémovo a komplexne,
- prijímať a uznávať aj iné podnikateľské systémy,
- ovládať podstatu systémovej analýzy,
- rešpektovať právo a zodpovednosť,
- mať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôbovať sa k zmeneným pracovným podmienkam,
- sledovať a hodnotiť vlastný úspech vo svojom učení, prijímať hodnotenie výsledkov svojho učenia zo strany iných ľudí,
- poznať možnosti ďalšieho vzdelávania, hlavne v odbore prípravy a povolání,
- mať prehľad o možnostiach uplatnenia na trhu práce v danom odbore, cieľavedomé a zodpovedne rozhodovať o svojej budúcej profesii a vzdelávacej ceste,
- mať reálnu predstavu o pracovných a iných podmienkach v odbore, o požiadavkách zamestnávateľov na pracovné činnosti a vedieť ich porovnávať so svojimi predstavami a reálnymi predpokladmi,
- robiť aj nepopulárne, ale správne opatrenia a rozhodnutia,
- chápať podstatu a princíp podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania,
- dokázať vyhľadávať a posudzovať podnikateľské príležitosti v súlade s realitou trhového prostredia, svojimi predpokladmi a ďalšími možnosťami.

e) **Spôsobilosť využívať informačné technológie**

Absolvent má:

- zoznámiť sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- ovládať obsluhu periférnych zariadení potrebných pre činnosť používaného programu,
- pracovať s aplikačným programom potrebným pre výkon povolania,
- vyhľadávať vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- vybrať kvantitatívne matematické metódy (bežné, odborné a špecifické), ktoré sú vhodné pri riešení danej úlohy alebo situácie,
- graficky znázorňovať reálne situácie a úlohy, kde takéto znázorňovanie pomáha pri kvantitatívnom riešení úlohy,
- komunikovať elektronickou poštou, využívať prostriedky online a offline komunikácie,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci,
- chrániť informácie pred znehodnotením alebo zmanipulovaním,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, kriticky pristupovať k získaným informáciám a byť mediálne gramotný.

f) **Spôsobilosť byť demokratickým občanom**

Absolvent má:

- porozumieť systémovej (globálnej) podstate sveta,
- uvedomiť si a rešpektovať, že telesná, citová, rozumová i vôľová zložka osobnosti sú rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajú,
- konať zodpovedne, samostatne a iniciatívne, nielen vo svojom vlastnom záujme, ale aj vo verejnom záujme,

- poznať a rešpektovať, že neexistuje iba jeden pohľad na svet,
- orientovať sa na budúcnosť vo svojom vzťahu k Zemi,
- uvedomiť si, že rozhodnutia, ktoré sa prijímu a činy, ktoré vykonajú jednotlivci alebo členovia skupiny, budú mať vplyv na globálnu prítomnosť a budúcnosť,
- poznať, uznávať a podporovať alternatívne vízie vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, ľudskému zdraviu a zdraviu našej planéty,
- /uvedomiť si a čiastočne pochopiť globálne podmienky, rozvoj a trendy súčasného sveta,
- Pochopiť globálnu povahu sveta a úlohu jednotlivca v ňom, rozvoj masovokomunikačných prostriedkov, dopravných prostriedkov, masovej turistiky a komunikačných systémov,
- Chápať problémy zachovania mieru, bezpečnosti jednotlivcov, národov a štátov, zachovávanie a ochrany životného prostredia, vyčerpania nerastných surovín, liečenia civilizačných nemocí, populačnej explózie v rozvojových krajinách, drogovej závislosti najmä mladistvých, sexuálnej výchovy a pozitívne pristupovať k riešeniu týchto problémov,
- Uvedomiť si a orientovať sa v problematike nerovnomerného hospodárskeho rozvoja, etnických, rasových a náboženských konfliktov, terorizmu a navrhovať cesty na ich odstránenie,
- Chápať pojmy spravodlivosť, ľudské práva a zodpovednosť, aplikovať ich v globálnom kontexte,
- Tvoriť riskovať, primerane kritizovať, jasne sa stavať k riešeniu problémov, rýchle sa rozhodovať, byť dôsledný, inšpirovať druhých pri vyhľadávaní podnetov, iniciatív a vytváraní možností,
- dodržiavať zákony, rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí, ich kultúrne špecifiká, vystupovať proti neznášanlivosti, xenofóbií a diskriminácií,
- konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania, prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie,
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu, národnú a osobnostnú identitu, pristupovať s toleranciou k identite druhých,
- zaujímať sa aktívne o politické a spoločenské dianie u nás a vo svete,
- uznávať tradície a hodnoty svojho národa, chápať jeho minulosť i súčasnosť v európskom a svetovom kontexte
- podporovať hodnoty miestnej, národnej, európskej a svetovej kultúry a mať i nim vytvorený pozitívny vzťah.

5.2.2 Všeobecné kompetencie

Absolvent má:

- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekvencovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy,

- získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe,
- uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- v oblasti jazykovej poznať a používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu včítane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov, vybrané morfológické a syntaktické javy, základné spôsoby tvorby slov (odvodzovanie a skladanie slov), vybrané javy z oblasti štylistiky,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- s aspektom na strategickú kompetenciu vedieť vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- v oblasti socio-lingvistickej vedieť komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností,
- chápať nutnosť svojho úspešného zapojenia sa do spoločenskej deľby práce a oceniť prospešnosť získavania nových spôsobilostí po celý čas života,
- mať základné sociálne návyky potrebné na styk s ľuďmi a prakticky uplatňovať pri styku s ľuďmi spoločensky uznávané normy,
- uvedomovať si svoju národnú príslušnosť a svoje ľudské práva, mať ochotu rešpektovať práva iných ľudí,
- chápať princípy fungovania demokratickej spoločnosti a postupy, ako sa občan môže aktívne zapojiť do politického rozhodovania a ovplyvňovať verejné záležitosti na rôznych úrovniach (štát – región – obec),
- v praxi uplatňovať humanitné zásady vzťahov medzi ľuďmi a ekologické zásady vo vzťahu k životnému prostrediu,
- vytvárať si vlastné filozofické a etické názory ako základ na sústavnejšiu a dokonalejšiu orientáciu pri posudzovaní a hodnotení javov ľudského a občianskeho života,
- rozumieť matematickej terminológii a symbolike (množinovému jazyku a pojmom z matematickej logiky) a správne ju interpretovať a používať z nariadení, zákonov, vyhlášok a matematiky,
- vyhľadávať, hodnotiť, triediť, používať matematické informácie v bežných profesných situáciách a používať pritom výpočtovú techniku a prístupné informačné a komunikačné technológie,

- osvojiť si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojiť si postupy používané pri riešení úloh z praxe,
- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- rozvíjať finančnú a mediálnu gramotnosť,
- rozlišovať fyzikálnu a chemickú realitu, fyzikálny a chemický model,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,
- aplikovať získané prírodovedné poznatky i mimo oblasti prírodných vied (napr. v odbornom vzdelávaní, praxi, každodennom živote),
- poznať využitie bežných látok v priemysle, poľnohospodárstve a v každodennom živote a ich vplyv na zdravie človeka a životné prostredie,
- chápať umenie ako špecifickú výpoveď umelca, chápať prínos umenia a umeleckého zážitku ako dôležitú súčasť života človeka, vedome vyhľadávať a zúčastňovať sa kultúrnych a umeleckých podujatí, vedieť vyjadriť verbálne svoj kultúrny zážitok, vyjadriť vlastný názor a obhájiť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah ku kultúrnym hodnotám, prírode a životnému prostrediu a aktívne sa podieľať na ich ochrane,
- prejavovať aktívne postoje k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti a vlastnú pohybovú aktivitu spojiť s vedomím potreby sústavného zvyšovaniu telesnej zdatnosti a upevňovania zdravia,
- uvedomovať si význam telesného a pohybového zdokonaľovania, vnímať krásu pohybu, prostredia a ľudských vzťahov,
- ovládať a dodržiavať zásady dopomoci, zabrániť úrazu a poskytnúť prvú pomoc pri úraze, uplatňovať pri športe a pobyte v prírode poznatky z ochrany a tvorby životného prostredia.

5.2.3 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti

Absolvent má:

- poznať tendencie vývoja, vedy, techniky a ekonomiky v širších spoločenských súvislostiach a vzťahoch, dôležité pre štúdium a riešenie technických problémov,
- poznať základnú odbornú terminológiu z oblasti ekonomiky, techniky administratívy, hospodárskej a obchodnej korešpondencie, účtovníctva, elektrotechniky, strojnictva,
- poznať základné ekonomické pojmy a princípy fungovania obchodných vzťahov v trhovej ekonomike,
- poznať organizáciu a riadenie výroby a služieb pri uplatňovaní zásad finančného plánovania a ekonomiky práce,
- poznať metodiku a postupy účtovania v sústave podvojného účtovníctva, analyzovať finančnú situáciu podniku z podkladov účtovníctva,
- poznať základné právne formy, legislatívne normy podnikania a právne predpisy v elektrotechnike, strojnictve, normy STN a ISO,
- ovládať teórie práva, správneho konania, trestného konania, medzinárodného práva so zameraním a colníctvo, poznatky o certifikácii výrobkov, podstatu normalizácie v technickom zobrazovaní,
- poznať elektrotechnické zákony, elektrické a elektronické obvody, elektrotechnické a elektronické súčiastky a funkčné celky, ich aplikáciu v oblasti dopravných prostriedkov, strojových, mechanizačných a iných zariadení, vrátane znalosti základných elektrotechnických meracích prístrojov a meracích metód,

- poznať materiály, ich vlastnosti, triedenie a využitie v elektrotechnike, strojárstve,
- poznať princíp a funkciu jednotlivých meradiel, postupy vyhodnotenia základných technologických a mechanických skúšok, fyzikálne javy, zákony a teórie, chápať ich podstatu, príčinné vzťahy a súvislosti medzi nimi,
- poznať princípy telekomunikačnej, automatizačnej a silnoprúdovej techniky,
- poznať princíp činnosti zabezpečovacej techniky a oznamovacích zariadení a logiku zabezpečovacích systémov z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti systémov,
- ovládať základné pojmy v oblasti podľa príslušného zamerania,
- ovládať spracovanie ekonomických a hospodárskych podkladov s využitím prostriedkov výpočtovej techniky,
- poznať spôsoby a zariadenia pre premenu polotovaru na výrobok, stroje nástroje a pomôcky, ktorými sa táto premena uskutočňuje,
- poznať technickú prípravu výroby so spôsobmi jeho administratívneho spracovania do konštrukčnej a technologickej dokumentácie,
- poznať triedenie a funkcie základných druhov strojového zariadenia,
- poznať hospodárenie s náradím a skladové hospodárenie vo výrobnom podniku,
- poznať prehľadové informácie o technických materiáloch, ich názvoslovie, triedenie, vlastnosti a využívanie,
- poznať základy technického kreslenia a výkresovej dokumentácie,
- poznať blokovú štruktúru počítača a význam jednotlivých blokov,
- poznať systém výpočtovej techniky, pokročilé textové a databázové nástroje pre spracovanie dokumentov, najnovšie grafické programy a zariadenia pre tvorbu grafických prác, programy pre tvorbu prezentácie,
- poznať základné periférne zariadenia počítača a ich vlastnosti,
- poznať štruktúru dát a možnosti ich uloženia, základné typy súborov,
- vedieť navrhnuť vhodný systém zabezpečenia dát pred zneužitím a ochrany dát pred zničením, pravidlá právnej ochrany softvéru,
- poznať zásady pripájania do počítačových sietí, vedieť identifikovať a klasifikovať sieťové prvky,
- poznať základy najpoužívanejších aplikačných programov používaných v študijnom zameraní,
- poznať spôsoby pripojenia do internetu a spôsoby využívania služieb internetu,
- poznať princípy vytvárania webových stránok s využitím multimediálnych prvkov,
- poznať základné i zložené údajové a riadiace štruktúry vo vyššom programovacom jazyku,
- poznať a byť schopný posúdiť sociálne a enviromentálne dôsledky aplikácie využitia elektrotechniky,
- poznať odbornú technológiu výroby materiálov podľa odborného zamerania,
- poznať odbornú terminológiu, názvoslovie a symboliku v elektrotechnike, strojníctve,
- ovládať komunikačné zručnosti s obchodným partnerom, pravidlá a podmienky pre slušné a kultivované riešenie rôznych pracovných a sociálnych situácií,
- poznať spôsoby a metódy získavania, spracovania a prezentovania odborných informácií,
- poznať základy aplikovanej informatiky a princípy jej využitia, poznať automatizované systémy riadenia a kontroly procesov a technologických operácií,
- poznať matematické, fyzikálne, chemické a ekologické zákony dôležité pri riešení problémov praxe,
- poznať princípy merania, kontroly a hodnotenia materiálov, polotovarov a hotových výrobkov vo výrobnom procese,
- poznať ekonomiku výroby a jej uplatnenie pri usmerňovaní, riadení a kalkulácii výroby,

- poznať členenie jednotlivých konštrukčných častí zariadení podľa príslušného zamerania, vrátane podmienok ich bezpečného prevádzkovania a základov údržby a opráv,
- poznať druhy, vlastnosti a možnosti využitia mechanizačných zariadení,
- poznať základy komunikácie so spolupracovníkmi a zákazníkmi a podstatu interpersonálnych vzťahov,
- poznať základy anatómie a fyziológie človeka a vplyv škodlivín na neho,
- mať komplexné vedomosti a rešpektovať zásady bezpečnosti a hygieny práce, protipožiarnej ochrany a ochrany životného prostredia.

b) Požadované zručnosti

Absolvent vie:

- aplikovať získané teoretické vedomosti v praktickej činnosti,
- využívať efektívne informačno-komunikačné technológie pri práci vo svojom odbore,
- aplikovať vybrané matematické, fyzikálne a chemické postupy pri riešení technických problémov a riešení úloh v hospodárskej praxi,
- používať cudzí jazyk k získaniu informácií z rôznych zdrojov a je schopný ho používať ako prostriedok pre potreby svojho povolania aj v medzinárodnej spolupráci,
- vytvárať s pomocou osobného počítača ekonomické databázy a niektoré typy účtovných dokladov (napr. faktúry, pokladničné doklady, príjemky a výdajky),
- písať desaťprstovou hmatovou metódou, ovládať techniky spracovania textu a dodržiavať normalizovanú úpravu písomnosti,
- vecne, štylisticky, gramaticky a formálne správne vyhotovovať hospodárske písomnosti,
- komplexne vykonávať administratívne práce podniku,
- pracovať s informáciami používanými v hospodárskom procese a sprostredkovať ich pre riadenie prostredníctvom výpočtovej techniky,
- zabezpečovať sociálno-ekonomické informácie pre potreby riadenia (zbierať, triediť, spracúvať, hodnotiť a využívať) pri riešení konkrétnych situácií,
- pracovať so základnými právnymi normami s aplikáciou na konkrétne situácie reálnej praxe,
- aplikovať metódy prieskumu trhu a možnosti podnikania podľa príslušného odborného zamerania,
- účtovať v jednoduchom účtovníctve i v sústave podvojného účtovníctva s použitím na to určených softvérov,
- vykonávať meranie a kontrolu technologického charakteru na úrovni výrobného procesu, vypracovať elaborát z nameraných hodnôt a vyhodnotiť ich podľa príslušného odboru a spracovať prostriedkami výpočtovej techniky,
- pracovať s odbornou technickou literatúrou, časopismi a využívať nové poznatky vedy a techniky v oblasti výroby podľa príslušného odborného zamerania,
- vyhľadávať základné druhy materiálov v príslušných tabuľkách a katalógoch a určovať z nich základné vlastnosti,
- vyhľadávať podľa technologického pracovného postupu základné druhy nástrojov,
- určovať najvhodnejšie zariadenie pre príslušnú výrobu,
- nakresliť základné druhy súčiastok, častí strojov, názorne sa vyjadrovať,
- vyhľadať, príp. zhotoviť potrebnú dokumentáciu k výrobným postupom,
- zapojovať jednoduché elektrické obvody, uviesť ich do prevádzky a vyhodnotiť ich funkciu a vlastnosti, kresliť a čítať elektrotechnické schémy,
- používať a obsluhovať základné meracie prístroje a elektrické zariadenia výpočtovej techniky, telekomunikačnej, silnoprúdovej a automatizačnej techniky,
- vyriešiť základné výpočty podľa odborného zamerania,

- používať odbornú terminológiu a využívať STN,
- ovládať zobrazovanie rovinných a priestorových útvarov a používať kresliace techniky,
- ovládať základné laboratórne a prístrojové metódy práce,
- viesť samostatne pracovnú dokumentáciu, využívať výpočtovú techniku pri spracovaní informácií, podľa príslušného odborného zamerania,
- aktívne používať odbornú terminológiu,
- vie riešiť technické problémy a pri získaní a spracovaní nameraných hodnôt vie využiť výpočtovú techniku,
- vie využiť moderné verzie programov pre písanie textu, kreslení grafov funkčných závislostí a pozná programy pre hromadné spracovanie údajov,
- vypracovať jednoduchú kalkuláciu a rozpočet aj pomocou softvéru prostriedkami výpočtovej techniky,
- riešiť aplikované odborné úlohy na personálnom počítači,
- vie využiť moderné verzie programov pri písaní textu, kreslení grafov funkčných závislostí a pozná programy pre hromadné spracovanie údajov,
- navrhne jednoduché projekty určené k zlepšeniu ekoprostredia,
- vypracovať databázu dodávateľov s dostatočnou identifikáciou,
- vykonať samostatný rozbor a riešenie jednoduchých problémov podľa jednotlivých odborných zameraní z praxe,
- prevádzkovať, navrhovať, skúšať a obsluhovať elektrické stroje, prístroje a zariadenia,
- porovnať komponenty alebo počítačové zostavy podľa ich parametrov,
- vybrať, pripojiť, nainštalovať periférne zariadenie vhodných parametrov,
- nakonfigurovať operačný systém, nastaviť užívateľské kontá a ich oprávnenia,
- zálohovať a zaktualizovať operačný systém,
- pripojiť počítač k sieti Internet,
- nakonfigurovať počítač v rámci počítačovej siete,
- účinne chrániť počítač pred nežiaducou infiltráciou,
- pracovať s didaktickým softvérom v odbornom vzdelávaní,
- dodržiavať zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a hygiene práce,
- využívať aplikačné a grafické programy používané v študijnom odbore,
- komunikovať prostredníctvom elektronickej pošty, ovládať zasielanie a prijatie príloh,
- vytvárať a digitalizovať obraz, zvuk, video a animácie s využitím v odborných predmetoch,
- byť schopný posúdiť sociálne a environmentálne dôsledky aplikácie využitia elektrotechniky.

c) **Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti**

Absolvent sa vyznačuje:

- dôslednosťou a zodpovednosťou pri riešení pracovných povinností,
- samostatnosťou pri práci, samostatným riešením bežných úloh,
- manuálnou zručnosťou v činnostiach konkrétneho odboru,
- kreatívnym myslením,
- schopnosťou integrácie a adaptability
- organizačnými a komunikatívnymi vlastnosťami,
- prispôsobivosťou v nových pracovných podmienkach,
- vhodným sociálnym správaním a prejavmi,
- sebadisciplínou a mobilitou,
- potrebnou dávkou sebadôvery a pozitívnym prístupom k povinnostiam.

6 UČEBNÝ PLÁN ŠTUDIJNÉHO ODBORU 3917 6 03 TECHNICKÉ A INFORMATICKÉ SLUŽBY – V ELEKTROTECHNIKE

Stredná priemyselná škola, Komenského 5, Bardejov

Technické a informatické služby

ŠVP: 39 špeciálne technické odbory

ŠkVP: 3917 6 03 technické a informatické služby - v elektrotechnike

Stupeň vzdelania: úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 3A

Dĺžka štúdia: 4 roky

Forma štúdia: denné

Vyučovaci jazyk: slovenský

Vzdelávacia oblasť	Kategoríe a názvy vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín v ročníku				
		1.	2.	3.	4.	Spolu
	Všeobecnovzdelávacie predmety	21	18	14	11	64
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra a)	3	3	3	3	12
	prvý cudzí jazyk a), b)	3	3	3	3	12
	druhý cudzí jazyk a), b)	3	3	3	3	12
Človek, hodnoty a spoločnosť	etická výchova/náboženská výchova a), c)	1	1	-	-	2
	dejepis	1	1	-	-	2
	občianska náuka	1	1	1	-	3
Človek a príroda	fyzika	2	1	-	-	3
Matematika a práca s informáciami	matematika a)	3	3	2	-	8
	informatika a), e)	2	-	-	-	2
Zdravie a pohyb	telesná výchova a), d)	2	2	2	2	8
	Odborné predmety	12	15	19	20	66
Odborné vzdelávanie	ekonomika a)	3	2	2	3	10
	administratíva a korešpondencia a), e)	2	2	2	1	7
	účtovníctvo a), e)	-	-	3	3	6
	aplikovaná informatika a), e)	-	2	2	2	6
	technické kreslenie a), e)	3	-	-	-	3
	strojníctvo a), e)	-	2	1	-	3
	elektrotechnika a), e)	4	4	4	5	17
	prax a), e), j)	-	3	3	-	6
	financie	-	-	2	-	2
	spotrebná elektronika	-	-	-	2	2
	aplikovaná matematika a)	-	-	-	2	2
	cvičenia z účtovníctva a), e)	-	-	-	2	2
	Voliteľné predmety g)	-	-	-	2	2
	seminár z aplikovanej matematiky	-	-	-	2	2
	vybrané kapitoly z odboru	-	-	-	2	2
	aplikovaná ekonómia a), e)	-	-	-	2	2
	technológie internetu a), e)	-	-	-	2	2

	počítačová grafika a), e)	-	-	-	2	2
	právo pre podnikateľov	-	-	-	2	2
	Spolu	33	33	33	33	132
	Účelové kurzy					
	Ochrana života a zdravia h)					
	Telovýchovno-výcvikový kurz i)					

Prehľad využitia týždňov

Činnosť	1.	2.	3.	4.
Vyučovanie podľa rozpisu	33	33	33	30
Odborná prax	-	2	2	-
Telovýchovno - výcvikový kurz	1	1	-	-
Ochrana života a zdravia	-	-	1	-
Maturitná skúška	-	-	-	1
Časová rezerva (opakovanie učiva, exkurzie, výchovno-vzdelávacie akcie a pod.)	6	4	4	6
Spolu	40	40	40	37

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 4 – ročné študijné odbory s praxou:

- Trieda sa môže deliť na skupiny podľa platnej legislatívy.
- Vyučujú sa dva z jazykov: jazyk anglický, nemecký, ruský.
- Predmety etická výchova alebo náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 20 žiakov. Predmety nie sú klasifikované, na vysvedčení a v katalógovom liste žiaka sa uvedie „absolvoval/-a“.
- Predmet telesná výchova možno vyučovať 1 hodinu týždenne aj v popoludňajších hodinách a spájať ju do viachodinových celkov.
- Predmet možno spájať do viachodinových celkov.
- Praktická príprava sa realizuje podľa súčasne platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v laboratóriách, dielňach, odborných učebniach, cvičných firmách a pod.) a praxe. Na cvičeniach a praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. Počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi platnou legislatívou.
- Žiaci si môžu podľa vybrať voliteľný predmet vo 4. ročníku v rozsahu vymedzenom učebným plánom. Na štúdium voliteľných predmetov možno vytvárať skupiny žiakov z rôznych tried alebo ročníkov.
- Povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov študijných odborov stredných odborných škôl v SR je učivo „Ochrana života a zdravia“. Obsah učiva sa realizuje účelovými cvičeniami a samostatným kurzom na ochranu života a zdravia. Účelové cvičenia sa uskutočňujú v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz priamo po triedach, výnimočne po ročníkoch. Samostatný kurz je organizovaný v 3. ročníku v trvaní 3 dní po 7 hodín výcviku v teréne mimo priestorov školy. Je súčasťou plánu práce školy.
- V 1. a 2. ročníku je súčasťou vyučovania týždenný telovýchovno-výcvikový kurz. Kurz sa organizuje v rozsahu 5 dní (7 hodín denne).

- j) Súčasťou predmetu prax je odborná prax, ktorú žiaci absolvujú počas štúdia v 2. a 3. ročníku v rozsahu 10 pracovných dní, 6 hodín denne.
- k) Maturitná skúška sa organizuje podľa platnej legislatívy.

7 UČEBNÉ OSNOVY ŠTUDIJNÉHO ODBORU 3917 6 03 TECHNICKÉ A INFORMATICKÉ SLUŽBY – V ELEKTROTECHNIKE

Názov a adresa školy	Stredná priemyselná škola, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Názov školského vzdelávacieho programu	Technické a informatické služby
Kód a názov ŠVP	39 špeciálne technické odbory
Kód a názov študijného odboru	3917 6 03 technické a informatické služby – v elektrotechnike
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Druh školy	štátna
Dátum schválenia ŠkVP	28. august 2008
Miesto vydania	SPŠ, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Platnosť ŠkVP	01. september 2008 začínajúc prvým ročníkom

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Prioritná os:	1. Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	SPŠ Bardejov, Komenského 5, 085 42 Bardejov
Názov projektu:	Vzdelávame moderne, aktívne, tvorivo
Kód ITMS projektu:	261 1013 0107
Aktivita 3.1	Zavádzanie prierezových tém a nových foriem vyučovania, teoretická a praktická výučba

V období od 10/2009 do 09/2011 je SPŠ Bardejov zapojená v rámci OP Vzdelávanie, Opatrenie : 1.1 Premena tradičnej školy na modernú, do projektu pod názvom, „Vzdelávame moderne, aktívne, tvorivo .“

V máji 2010 sa začala realizovať činnosť v rámci aktivity 3.1 **Zavádzanie prierezových tém a nových foriem vyučovania, teoretická a praktická výučba** . S ohľadom na zameranie študijných odborov školy (technika a prevádzka dopravy, technické lýceum, technické a informatické služby), bolo stanovenie prierezovej témy nasledovné : *Vplyv pracovných činností na prostredie a zdravie, bezpečnosť a hygiena práce.*

Výber tejto prierezovej témy bol ovplyvnený tým , že bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci zahŕňa podmienky pre uspokojivú prácu, pohodu pri práci, sociálnu a právnu ochranu. Právo na ochranu života a zdravia patrí do kategórie sociálnych práv a je zabezpečené organizovanou starostlivosťou o bezpečnosť pri práci. Práve mladá generácia musí byť vzdelávaná v tejto oblasti.

Slovenská republika podľa koncepcie štátnej politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci orientuje svoje hlavné ciele v tejto oblasti predovšetkým na:

- trvalé zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia, pracovných podmienok a prostredia, znižovanie pracovných úrazov a chorôb z povolania,
- komplexný prístup k riešeniu tejto problematiky, predovšetkým chápanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako celku. Súčasťou tohto prístupu je aj celkový rozvoj pohody pri práci, zvyšovanie kultúry práce, posilňovanie ekonomických stimulov a sociálnej zodpovednosti zamestnávateľov,
- posudzovanie a prevenciu rizík, na zvyšovanie schopnosti rozpoznania rizík a ich zvládnutia,
- vzdelávanie obyvateľstva, školskú prípravu, školenia, tréningy a motiváciu zamestnancov,
- budovanie partnerstva medzi zúčastnenými, hlavne zapájanie zamestnancov do problematiky bezpečnosti a ochrany pri práci .

Prijatím koncepcie BOZP Slovenská republika implementuje stratégiu Európskej komisie „Zlepšenie kvality a produktivity práce: stratégia Spoločenstva v oblasti zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2007 – 2012“. Na obdobie rokov 2008 – 2012 bol prijatý návrh Koncepcie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike . Cieľom koncepcie BOZP je vo vymedzenom období realizovať v Slovenskej republike postupné zníženie počtu pracovných úrazov . Koncepcia BOZP uvádza základné charakteristiky BOZP a vybrané súvislosti, hodnotí dosiahnutý stav v oblasti BOZP. Formuluje opatrenia a úlohy, ktorými sa podporí ďalší rozvoj starostlivosti zamestnávateľov o oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na pracoviskách. Realizáciou jednotlivých úloh a opatrení sa vytvoria predpoklady

na účinnejšie znižovanie počtu poškodení zdravia z práce. Rozvíjanie starostlivosti o život a zdravie pri práci, ako aj optimalizovanie pracovných podmienok sú nástroje humanizácie práce a zvyšovania kvality života. Dobrou úrovňou BOZP možno predchádzať a minimalizovať straty na ľudských životoch a zdraví vzniknutých v dôsledku pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce .Oblasť bezpečnosti práce v školách a školských zariadeniach má pôsobiť hlavne preventívne.

V rámci výuky prierezovej témy sa budú realizovať najmä nasledujúce činnosti:

- tvorba učebných osnov prierezovej témy a aktivizujúcich foriem vzdelávania, návrhy na zmeny a doplnky ŠkVP,
- organizovanie pedagogických zamestnancov pri zosúladovaní a prepájaní učiva jednotlivých dotknutých predmetov prierezovou témou,
- výber a obstaranie vhodnej didaktickej techniky/zariadení, IKT a SW nástrojov pre nové formy vzdelávania,
- tvorba pedagogicko-didaktických materiálov, či ich obstaranie z externých zdrojov,
- zhodnotenie úspešnosti a účinnosti realizácie prierezovej témy a zavádzania aktivizujúcich foriem vyučovania na podporu rozvoja osobnosti a tvorivosti žiakov.

Výstupom tejto aktivity sú

- inovované pedagogicko-didaktické materiály pre prierezové témy a nové formy vzdelávania,
- moderné učebné pomôcky a nástroje,
- overenie formy, metodiky a časového rámca, ako aj obsahu inovatívnych prvkov,
- podnety na zmeny a doplnky učebných osnov a vzdelávacieho programu školy.

Do tejto prierezovej témy boli zapojené tieto predmety : Telesná výchova, Cestné vozidlá, Mechanika, Pozemné stavitel'stvo a Prax v elektrotechnike.

Nasledujúci prehľad prináša počet hodín s touto tematikou odučenou v rámci príslušného predmetu, obsahové a výkonové štandardy v rámci jednotlivých tém.

Meno a priezvisko: PaedDr. Monika Kunstová

Predmet: telesná výchova

Tematický celok: Prvá pomoc (5 vyučovacích hodín)

Charakteristika učebného predmetu:

Získanie teoretických vedomostí a praktických zručností v poskytovaní prvej pomoci pri úrazoch v predmete telesná výchova. Prvá pomoc znamená poskytnutie okamžitej pomoci alebo ošetrovania osobe, ktorá sa zranila alebo náhle ochorela.

Ciele predmetu:

- osvojiť si všeobecné zásady prvej pomoci
- získať teoretické vedomosti a praktické zručnosti poskytnutia prvej pomoci pri úrazoch

Absolvent má:

- poznať všeobecné zásady prvej pomoci
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch

Obsahový štandard:

- základy poskytovania prvej pomoci (nevyhnutnosť poskytnutia prvej pomoci, všeobecné zásady poskytovania prvej pomoci, vlastná bezpečnosť, tiesňové volania)
- prvá pomoc pri náhlom zastavení krvného obehu (nepriama srdcová masáž), prvá pomoc pri náhlých poruchách a zastavení dýchania (dúšenie – odstránenie cudzieho telesa z dýchacích ciest - Heimlichov manéver, umelé dýchanie), spojenie nepriamej srdcovej masáže a umelého dýchania, prvá pomoc pri bezvedomí (stabilizovaná poloha) + praktická časť

- prvá pomoc pri poranení, úraz elektrickým prúdom a elektrickým výbojom, prvá pomoc pri ďalších udalostiach (popáleniny, podchladenie, omrzliny)
- šok (príčiny a príznaky šoku), protišokové opatrenia, vnútorné poranenia (poranenia hrudnej a brušnej dutiny) a ich ošetrovanie, zlomeniny kostí (typy zlomenín) a ich ošetrovanie, poranenia kĺbov (vytknutie, vyklbenie) a ich ošetrovanie

Výkonový štandard:

- poznať všeobecné zásady poskytovania prvej pomoci, dbať na vlastnú bezpečnosť, poznať tiesňové volania
- poznať postup a zvládnuť teoreticky aj prakticky nepriamu srdcovú masáž a umelé dýchanie od novorodenca až po dospelého, pri dusení ovládať techniky odstránenia cudzieho telesa z dýchacích ciest - Heimlichov manéver, zvládnuť techniku stabilizovanej polohy
- vedieť zastaviť krvácanie a ošetriť rany, vyprostiť postihnutého z dosahu elektriny a vedieť poskytnúť prvú pomoc, dokázať ošetriť popáleniny, podchladenie a omrzliny
- poznať príčiny a príznaky šoku, ovládať protišokové opatrenia, vedieť ošetriť poranenia hrudnej a brušnej dutiny, charakterizovať zlomeniny kostí a vedieť ich ošetriť, dokázať ošetriť vytknutie a vyklbenie

Meno a priezvisko: Ing. Jaroslav Bujda

Predmet: Cestné vozidlá

Počet hodín: 8 hodín

Odbor: Technika a prevádzka dopravy

Charakteristika predmetu:

Predmet sa vyučuje v 3. a 4. ročníku a spolu s ostatnými profilujúcimi predmetmi vytvára systém, umožňujúci dosiahnuť základné ciele študijného odboru a splniť požiadavky vyplývajúce z profilu absolventa.

Úlohou predmetu je poskytnúť žiakom vedomosti o konštrukčnom riešení cestných vozidiel, o konštrukcii jednotlivých skupín a podskupín vozidiel, smerujúce k efektívnemu, ekologickému a bezpečnému prevádzkovaniu a opravám cestných vozidiel. Umožňuje žiakom získať základný súbor zručnosti potrebných pri prevádzke a údržbe vozidiel. Zároveň prispieva k spojeniu teórie s praxou, k poznaniu významu, účelu a uplatneniu teoretických poznatkov a racionálnych pracovných postupov. Súčasne sa žiaci naučia dodržiavať pravidlá bezpečnosti práce a ochrany zdravia, postup pri poskytovaní prvej pomoci pri úrazoch a vstúpajú sa im základné návyky a poznatky ochrany prírody.

Ciele predmetu:

Cieľom je naučiť žiakov používať získané odborné vedomosti a zručnosti na samostatné riešenie jednoduchých prevádzkových úloh v reálnom, resp. vymodelovanom prevádzkovom prostredí. Osvoja si základné pravidlá bezpečnosti práce a ochrany zdravia, postup pri poskytovaní prvej pomoci pri úrazoch a vstúpajú sa im základné návyky a poznatky ochrany prírody.

Absolvent má:

- Objasniť dodržiavanie zásad bezpečnosti pri práci pri údržbe motocyklov.
- Objasniť zásady bezpečnosti pri práci pri opravách karosérií.
- Aplikovať zásady bezpečnosti pri práci pri údržbe a opravách príslušenstva.
- Objasniť zásady bezpečnosti pri práci pri údržbe a oprave rámov a karosérií.
- Uplatniť hlavné zásady kontroly, údržby, uskladnenia a opráv pneumatík a bezpečnosti pri práci.

- Poznať hlavné zásady bezpečnosti pri práci v autoopravárstve, definované platnými právnymi normami.
- Uplatniť princípy dennej a sezónnej údržby vozidiel, pri dodržaní ekologických požiadaviek.
- Poznať hlavné zásady bezpečnosti pri práci pri bežných opravách.
- Zdôvodniť voľbu konkrétnej metódy opravy z hľadiska celkovej efektívnosti a vplyvu na životné prostredie.

Obsahový a výkonový štandard:

Motocykle

Obsahový štandard:

- hlavné zásady údržby motocyklov a BOZP

Výkonový štandard:

- Objasniť dodržiavanie zásad bezpečnosti pri práci pri údržbe motocyklov.

Karosérie vozidiel

Obsahový štandard:

- údržba, opravy, povrchová úprava karosérie, BOZP

Výkonový štandard:

- Objasniť zásady bezpečnosti pri práci pri opravách karosérií.

Príslušenstvo vozidiel

Obsahový štandard:

- údržba o opravy príslušenstva vozidiel, BOZP

Výkonový štandard:

- Aplikovať zásady bezpečnosti pri práci pri údržbe a opravách príslušenstva.

Rámy vozidiel

Obsahový štandard:

- kontrola, údržba a opravy rámov, BOZP

Výkonový štandard:

- Objasniť zásady bezpečnosti pri práci pri údržbe a oprave rámov a karosérií.

Kolesá a pneumatiky

Obsahový štandard:

- kontrola, údržba a opravy kolies a pneumatík, BOZP

Výkonový štandard:

- Uplatniť hlavné zásady kontroly, údržby, uskladnenia a opráv pneumatík a bezpečnosti pri práci.

Udržiavanie vozidiel

Obsahový štandard:

- bezpečnosť pri práci v autoopravárstve

Výkonový štandard:

- Poznať hlavné zásady bezpečnosti pri práci v autoopravárstve, definované platnými právnymi normami.
- Uplatniť princípy dennej a sezónnej údržby vozidiel, pri dodržaní ekologických požiadaviek.

Opravy vozidiel

Obsahový štandard:

- zásady bezpečnosti pri práci pri bežných opravách

Výkonový štandard:

- Poznať hlavné zásady bezpečnosti pri práci pri bežných opravách.

- Zdôvodniť voľbu konkrétnej metódy opravy z hľadiska celkovej efektívnosti a vplyvu na životné prostredie.

Meno a priezvisko: Ing. Peter Tkáč

Predmet: Prax

Počet hodín (spolu): 10 hodín

Odbor: Technické lýceum – blok elektrotechnika

Charakteristika predmetu:

Predmet sa vyučuje v 3. ročníku a spolu s ostatnými profilujúcimi predmetmi vytvára systém, umožňujúci dosiahnuť základné ciele študijného odboru a splniť požiadavky vyplývajúce z profilu absolventa.

Obsah vzdelávania odbornej praxe vedie žiakov k prehĺbovaniu a upevňovaniu odborných vedomostí a praktických zručností. Používaním a dodržiavaním technologických postupov v súčinnosti s používaním platných noriem a predpisov sa vytvárajú u žiakov predpoklady na samostatný a kvalitný výkon práce s aplikáciou vedomostí získaných v teoretickej oblasti. Prax úzko súvisí so starostlivosťou, bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, s vytváraním vhodných pracovných podmienok, so životným prostredím a starostlivosťou o zdravie človeka.

Predmet je zameraný na získanie základných praktických schopností, zručností a návykov v oblasti elektrotechniky. Dôraz sa kladie na samostatný praktický prejav, tvorivé technické myslenie, rozvoj individuálnych schopností, poznávacej a pozorovacej činnosti. Realizuje sa formou praktických prác a elektronických výrobkov žiakov.

Na hodinách sa trieda delí na skupiny s maximálnym počtom 10 žiakov a odborným dozorom podľa platných predpisov o bezpečnosti pri práci v elektrotechnických dielňach odborných škôl.

Na začiatku školského roku sa všetci žiaci oboznámia so všeobecne platnými zásadami bezpečnosti pri práci, uvedenými v I. tematickom celku. So špecifickými zásadami pre príslušnú činnosť sú oboznámení vždy na prvej vyučovacej hodine príslušného tematického celku.

Ciele predmetu:

Cieľom plynulý prechod absolventa z oblasti teoretickej prípravy do praktického prejavu, získaniu a osvojeniu si základných pracovných návykov, postupov a samostatnosti pri riešení úloh. Žiaci si osvoja aj základné pravidlá bezpečnosti práce a ochrany zdravia, postup pri poskytovaní prvej pomoci pri úrazoch a vstúpajú sa im základné návyky a poznatky ochrany prírody.

Absolvent má:

- poznať predpisy o bezpečnosti pri práci na elektrickom zariadení a hygienu práce,
- poznať predpisy o bezpečnosti pri práci s ručným náradím, vrtačkou a spájkovačkami,
- mať komplexné vedomosti a rešpektovať zásady bezpečnosti a hygieny práce, protipožiarnej ochrany a ochrany životného prostredia
- poznať a byť schopný posúdiť sociálne a environmentálne dôsledky aplikácie využitia elektrotechniky

Absolvent vie:

- dodržiavať všeobecné zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a hygienu práce,
- dodržiavať predpisy bezpečnosti pri práci na elektrickom zariadení
- dodržiavať predpisy o bezpečnosti pri práci s ručným náradím, vrtačkou a spájkovačkami,

Obsahové a výkonové štandardy:

1. Základné bezpečnostné predpisy

Obsahové štandardy:

Základné bezpečnostné predpisy

Prvá pomoc pri úraze elektrinou

Protipožiarna ochrana

Výkonové štandardy

- vymenovať základné bezpečnostné a protipožiarne predpisy
- dodržiavať predpisy bezpečnosti pri práci na elektrickom zariadení a hygienu práce
- nakresliť a vysvetliť úraz elektrickým prúdom
- poznať bezpečné hodnoty prúdov a napätí
- poskytnúť prvú pomoc pri úraze elektrickým prúdom

2. Ručné obrábanie

Obsahové štandardy

Bezpečnosť pri práci s ručným náradím

Výkonové štandardy

- poznať bezpečnostné zásady pri práci s náradím
- dodržiavať predpisy bezpečnosti pri práci

3. Spájkovanie

Obsahové štandardy

Bezpečnostné zásady pri spájkovaní

Výkonové štandardy

- poznať a dodržiavať bezpečnostné zásady pri práci so spájkovačkami

8. Ochrany pred úrazom elektrickým prúdom

Obsahové štandardy

Ochrany pred dotykom živých častí el. zariadenia – pri normálnej prevádzke

Ochrana izoláciou, krytom,

Ochrana prekážkou, zábranou, umiestnením mimo dosahu (polohou)

Ochrany pred dotykom neživých živých častí el. zariadenia – pri normálnej prevádzke

Ochrana samočinným vypnutím od zdroja

Výkonové štandardy

- vymenovať a stručne popísať ochrany živých častí el. zariadenia
- vysvetliť princíp ochrany samočinným odpojením od zdroja
- rozdiel medzi krytom, prekážkou a zábranou

Meno a priezvisko: Ing. Jozef LABANC

Predmet: MECHANIKA

Odbor: 3918 6 technické lýceum

Spolu: 5 vyučovacích hodín

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou predmetu je poskytnúť žiakom základne vedomosti zo statiky, náuky o pružnosti a pevnosti, hydromechaniky a termomechaniky. Žiaci si zároveň osvoja vedomosti o základných druhoch namáhania strojových súčiastok. predmet nadväzuje na obsah predmetov fyzika a tvorí základ pre odborné predmety vo vyšších ročníkoch, ako aj základ odbornej časti profilu absolventa.

V nadväznosti na zručnosti získané v predmetoch matematika a výpočtová technika, možno v závislosti na obsahu tematických celkov využiť výučbové alebo aplikačné programy. Obsah predmetu je členený tak, aby bol zaistený dostatočný predstih učiva pružnosti a pevnosti pred učivom konštrukčných cvičení. Funkcia predmetu spočíva vo vytvorení teoretického základu pre vyučovanie ďalších odborných predmetov

Predmet úzko nadväzuje na učebný predmet fyzika v 1. ročníku SPŠ, v ktorom sú state mechaniky, takže predmet mechanika tvorí pokračovanie technickej fyziky v aplikovanej oblasti. Z predmetu matematika využíva mechanika poznatky žiaka zo základnej školy /základné poučky o trigonometrických funkciách/. Predmet umožňuje žiakom osvojiť si skladanie rozkladanie síl, vypočítať veľkosti výsledných síl a veľkosti momentov. Ďalej si osvoja dimenzovať, kontrolovať aj navrhovať rozmery súčiastok, ktoré sú namáhané jednoduchými druhmi namáhania ale aj namáhaním kombinovaným. Obsah učiva poskytuje vedomosti aj z oblasti pasívnych odporov hydromechaniky, termomechaniky a ma viešť žiakov k pochopeniu základných fyzikálnych princípov a viešť žiakov k ich využitiu v praktickom živote.

CIELE VYUČOVANIA

a. POŽADOVANÉ VEDOMOSTI

- podmienky rovnováhy rovinné sústavy síl prechádzajúcim jedným bodom,
- podmienky rovnováhy sústavy síl neprechádzajúcim jedným bodom
- aplikácie základných vedomostí zo statiky pri rovnováhe telies za pôsobením pasívnych odporov,
- závislosť medzi silami pôsobiacimi na teleso a napätím,
- závislosť medzi silami pôsobiacimi na teleso a deformáciu telesa,
- riešenie namáhanej súčiastky namáhanej dynamicky,
- statické a dynamické účinky kvapaliny na teleso
- využitie tepelnej energie k premene na mechanickú prácu

b. CIEĽOVE ZRUČNOSTI

- uvedenie rovinné sústavy síl prechádzajúcim jedným bodom do rovnováhy
- uvedenie rovinné sústavy síl neprechádzajúcim jedným bodom do rovnováhy
- Určenie druhu a veľkosti namáhania súčiastky
- dimenzovanie prierezu súčiastky pri určenom zaťažení a materiálu,
- určenie veľkosti statických, dynamických účinkov kvapaliny na teleso

Obsahový a výkonový štandard

Statika

Obsahový štandard: -Sila, tiažová sila, moment sily.

Výkonový štandard: -Objasniť ako môžu vplyvať na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, poznatky zo statiky

Pružnosť a pevnosť

Obsahový štandard: - Dimenzovanie a kontrola súčiastok namáhaných rôznymi druhmi namáhania tak, aby bola zabezpečená ich bezporuchová prevádzkyschopnosť.

Výkonový štandard: -Uplatniť hlavné zásady dimenzovania a kontroly strojových súčiastok pre zabezpečenie ich prevádzky z hľadiska bezpečnosti pri práci

Trenie

Obsahový štandard: - Šmykové, valivé čapové trenie.

Výkonový štandard: -Poznať jednotlivé druhy trenia a vedieť aký je jeho vplyv na bezpečnosť a ekológiu

Hydromechanika

Obsahový štandard: - Hlavné zásady bezpečnosti pri práci na potrubiach s prúdiacimi kvapalinami.

Výkonový štandard: - Poznať základné bezpečnostné predpisy pre ukladanie potrubia

Termomechanika

Obsahový štandard: - Základné stavové veličiny p , v , T .

Výkonový štandard: - Poznať hlavné zásady bezpečnosti pri práci s tlakovými nadobami.

Vyučujúci : Ing. Priputenová Emília

Predmet : Pozemné stavitel'stvo

Spolu : 6 vyučovacích hodín

Názov a kód študijného odboru : 3918 6 technické lýceum

Ročník : tretí, štvrtý

Týždenný počet vyuč. hodín/z toho cvičení : 3. roč.-6/2, 4. roč.-3/0

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Stavitel'stvo je odborný predmet, ktorý podstatnou mierou prispieva k utvoreniu odborného profilu absolventa.

Úlohou predmetu je poskytnúť žiakom odborné vedomosti a zručnosti pri riešení a zhotovovaní konštrukcií pozemných stavieb. Učivo je prehľadne zoradené do tematických celkov : konštrukcie hrubej stavebnej výroby, pomocnej stavebnej výroby, dokončovacie práce, typológia, systémy priemyselnej výstavby, územné plánovanie a stavebný zákon.

Súčasťou predmetu sú v 3. ročníku cvičenia, na ktorých sa preberá a precvičuje zobrazovanie stavebných konštrukcií jednopodlažného, nepodpivničeného rodinného domu na vybraných výkresoch. Pre úspešné ukončenie ročníka v tomto predmete musí žiak vypracovať predpísané grafické práce na vyhovujúcej úrovni. Žiaci sú vedení k tomu , aby každý výkres mal charakter technickej dokumentácie. Poznatky žiaka majú tvoriť otvorený systém s možnosťou pružného vertikálneho a horizontálneho rozširovania.

Otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj starostlivosť o životné prostredie sú súčasťou vyučovania, a preto sa s nimi musí vyučujúci zaoberať vo všetkých súvislostiach.

VŠEOBECNÉ CIELE VYUČOVANIA PREDMETU (VYUČOVACIE ZÁMERY) :

Po absolvovaní vyučovania predmetu pozemné stavitel'stvo by mali žiaci poznať základné stavebné konštrukcie, materiály a možnosti ich používania, poznať názvoslovie a odbornú terminológiu, stavebné technológie, zhotovovanie a postupy výstavby stavebných konštrukcií. Súčasťou tematických celkov je bezpečnosť práce na stavbe a starostlivosť o životné prostredie.

Cieľom cvičení je naučiť grafické znázornenie konštrukcií v stavebných výkresoch. Ovládať techniku a zásady zhotovovania stavebných výkresov jednoduchých objektov, konštrukcií a ich prvkov s uplatňovaním súčasne platných noriem a predpisov, ovládať bezpečnosť práce na stavbe a ochranu o životného prostredia.

ABSOLVENT MÁ :

Poznať a používať základné bezpečnostné predpisy pri návrhu a realizácii stavebného diela.

OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD VYBRANÝCH KAPITOL :

1. ÚVOD

Obsahový štandard :

1. Bezpečnosť práce na stavbe, ochrana životného prostredia

Výkonový štandard :

- Poznať postup pri ochrane a tvorbe životného prostredia

2. ZVISLÉ NOSNÉ KONŠTRUKCIE A OTVORY

Obsahový štandard :

1. Bezpečnostné predpisy pri prácach spojených s tvorbou hrubej stavby

Výkonový štandard :

- Poznať bezpečnostné predpisy ochrany zdravia osôb pri práci na stavbe

3. KOMÍNY A VENTILAČNÉ PRIEDUCHY

Obsahový štandard :

1. Hlavné bezpečnostné predpisy

Výkonový štandard :

- Poznať bezpečnostné predpisy

4. ZÁKLADY BUDOV A ZAKLADANIE

Obsahový štandard :

1. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri zemných prácach a zakladaní, starostlivosť o životné prostredie, záber poľnohospodárskej pôdy, výrub lesov, erózia pôdy

Výkonový štandard:

- Uviesť požiadavky pre ochranu zdravia osôb pri zemných prácach a zakladaní stavieb

5. STROPNÉ KONŠTRUKCIE A STUŽUJÚCE PRVKY

Obsahový štandard :

1. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci vo výškach

Výkonový štandard:

- Poznať základné predpisy pre prácu vo výškach

6. SCHODISKÁ A RAMPY

Obsahový štandard :

1. Bezpečnostné zásady pre navrhovanie schodísk

Výkonový štandard :

- Používať bezpečnostné zásady pri výpočte a návrhu schodiska

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Charakteristika učebného predmetu

Základnou charakteristikou vzdelávacej oblasti je sprostredkovať žiakom jazykové a všeobecné kompetencie tak, aby rozvíjali komunikatívnu kompetenciu ako prostriedok na dorozumievanie a myslenie, na podávanie a výmenu informácií. Štátny vzdelávací program sa usiluje prostredníctvom tejto vzdelávacej oblasti rozvinúť a podporiť sociálne kompetencie žiakov, ich všeobecný kultúrny rozhľad, formovať ich estetické cítenie a celkovú kultiváciu vyjadrovania a správania.

Jazykové vzdelávanie vychováva žiakov ku kultivovanému jazykovému prejavu a podieľa sa na rozvoji ich duševného rozvoja.

Literárna výchova je zameraná na formovanie osobnosti žiaka v snahe dosiahnuť vnútornú bohatú individualitu, schopnú vysokého stupňa sebauvedomenia, kultúrnu osobnosť, ktorá dokáže pochopiť svet v jeho celistvosti a rôznorodosti. Popri čitateľskej výchove sa rozvíjajú celkové vedomosti žiakov o slovenskej a svetovej literatúre. Dôraz sa kladie na poznanie modernej, najmä súčasnej literatúry, na pochopenie umeleckého a filozoficko-etického prínosu staršej literatúry, uvedomenie si rozvoja literárnej tvorivosti nášho národného písomníctva.

Ciele predmetu

Cieľom jazykového vyučovania je, aby si žiaci uvedomovali jazykovú a kultúrnu pestrosť v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Do popredia sa dostávajú komunikačné spôsobilosti a zároveň sa pre žiakov dotvára ucelený systém jazyka. Najväčší akcent sa pritom kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať, jazykovú zručnosť a podobne. Veľkú pozornosť treba venovať získavaniu schopnosti interpretovať texty, rozvíjať stratégiu čítania s porozumením a vlastnej tvorbe ústnych aj písaných prejavov.

V priebehu vyučovania literatúry žiak by si mal osvojiť súbor literárnovedných termínov a vybrané literárne diela a ich autorov. Teoretické poznatky umožňujú žiakom ich aplikáciu na konkrétne umelecké texty. Medzi základné ciele patria:

- v poznávacej oblasti – spôsobilosť kriticky a tvorivo myslieť, formulovať a riešiť problémy, tvorivo pracovať v skupine,
- v komunikačnej oblasti – tvoriť, prijať a spracovať informácie, vyhľadávať ich, vyjadrovať svoju vôľu a pocity,
- v interpersonálnej oblasti – akceptovať skupinové hodnoty, tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupiny a schopnosť empatie,
- v intrapersonálnej oblasti – vytvárať vlastný hodnotový systém, schopnosť sebareflexie a ochrany vlastného života.

Absolvent má:

- riešiť rozmanité komunikačné, spoločenské a pracovné situácie,

- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- používať vhodné jazykové prostriedky (zvukové, verbálne, neverbálne, rečová etika) a reagovať na vopred nenacvičenú situáciu,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- používať postupy a jazykové prostriedky (zvukové, lexikálne, gramatické) štýlu oznamovacieho, konverzačného, prakticky odborného a rokovacieho (administratívneho), oboznámiť sa so špecifikami štýlu publicistického a umeleckého, mať kultivovaný súvislý prejav na pripravenú a nepripravenú tému,
- usilovať sa pri ústnom a písomnom prejave o dodržaní jazykových noriem, výstižné, logické a jazykovo správne a bohaté vyjadrovanie,
- ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy,
- získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe,
- vedieť spracovať výpisky z textu a dokázať ho primerane reprodukovovať a interpretovať, vyjadrovať sa k odbornej problematike, s využitím popisných výkladových a úvahových postupov, vyhľadávať informácie všeobecného a odborného charakteru, pracovať s príručkami,
- uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami slovenského pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- mať vypestovaný návyk pravidelne túto literatúru používať, uvedomele sa snažiť o dokonalejšie zvládnutie spisovného jazyka, o skvalitnenie svojho vyjadrovania a osobného štýlu,
- chápať význam jazykovej kultúry a funkcií spisovného jazyka, snažiť spisovne vyjadrovať v situáciách, ktoré si to vyžadujú, byť si vedomý toho, že jazyk sa dynamicky rozvíja,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- chápať prínos literatúry a umeleckého zážitku pre život človeka,
- vyjadriť vlastný čitateľský zážitok a zdôvodniť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- poznať a chápať tie myšlienkové a literárne smery, hnutia, významné osobnosti z diela, ktoré spoluvytvárajú duchovnú klímu našej súčasnosti,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- poznať špecifické črty a funkcie literárnych diel, orientovať sa v ich základných výrazových prostriedkoch,
- vybrať a rozvíjať záujem o literatúru, tolerovať žánre a druhy, najmä tie, ktoré sú v popredí jeho záujmu,

- vytvoriť vlastné malé literárne dielka (napr. báseň, poviedku).

1. ročník

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, celkove za školský rok 99 vyučovacích hodín

1. časť – l i t e r a t ú r a

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Čo je a načo je literatúra a umenie 2 hodiny

Obsahový štandard

- umenie, literatúra, literárne druhy a žánre
- štruktúra literárneho diela - obsah a forma

Výkonový štandard

- žiak dokáže vysvetliť funkcie umenia a literatúry
- pochopí kompozičnú výstavbu literárneho diela a vzájomnú podmienenosť obsahu a formy

2. Epická poézia 5 hodín

Obsahový štandard

- rytmus básne, sylabický veršový systém u H. Gavloviča a S. Chalúpku
- figúry a trópy – anafora, epifora, prirovnanie v tvorbe J. Bottu
- tvorba sylabických veršov
- vonkajšia kompozícia: nadpis, strofa, verš – spev v tvorbe A. Sládkoviča
- interpretácia epických básní a verbalizácia čitateľského zážitku a hodnotenia diela

Výkonový štandard

Rytmus, sylabický veršový systém

- žiak vie definovať termín rytmus a sylabický veršový systém, určiť dĺžku slabičného verša
- dokáže identifikovať sylabickú organizáciu verša v akejkoľvek neznámej básni
- vie prečítať akýkoľvek sylabický verš
- dokáže vytvoriť na sylabickom princípe jednotlivé verše

Anafora, básnické prirovnanie

- žiak dokáže reprodukovať definíciu a vysvetliť stylistickú podstatu anafory a prirovnania a ich význam pre dielo
- vie vyhľadať tieto stylistické prostriedky v akejkoľvek básni a vysvetliť ich funkciu v konkrétnom texte
- vie vytvoriť sylabický verš obsahujúci prirovnanie

Metafora

- žiak rozumie podstate metafory, vie zopakovať jej poučku
- vie identifikovať metaforu v akomkoľvek umeleckom (i neumeleckom) texte, verejne prezentovať svoju interpretáciu významovej a estetickej funkcie tejto metafory v konkrétnom texte

- vie vytvoriť sylabický verš obsahujúci metaforu

3. Lyrická poézia 5 hodín

Obsahový štandard

- lyrickosť, sylabicko – tonický veršový systém, prízvuk
- pojmy stopa – trochej a daktyl vo veršoch G. G. Byrona
- metonymia v tvorbe P. O. Hviezdoslava, J. W. Goetheho
- vlastná tvorba sylabicko – tonického systému
- analýza básní P. O. Hviezdoslava a verbalizácia čitateľského zážitku a vlastné hodnotenie diela

Výkonový štandard

Sylabicko-tonický veršový systém

- žiak pozná rytmické vlastnosti slovenčiny, dokáže definovať sylabicko-tonický veršový systém
- rozumie pojmom stopa, daktyl a trochej a dokáže ich identifikovať v akomkoľvek (pravidelnom) daktylskom/trochejskom verši
- dokáže vytvoriť jednotlivé daktylské/trochejské verše

Metonymia

- žiak rozumie princípu obraznosti v jazyku, vie určiť podstatu metonymie
- vie vysvetliť rozdiel medzi metaforou a metonymiou
- dokáže vyhľadať metonymiu v akejkoľvek básni (texte) a uplatniť poznanie jej sémantiky pri vysvetlení obsahovej a estetickej stránky básne
- dokáže vytvoriť metonymiu a uplatniť ju v modelovom verši (napr. sylabicko-tonickom)

Čítanie a analýza

- žiak vie výrazne prečítať sylabicko-tonické verše
- dokáže v texte identifikovať známe jazykové prostriedky v básni
- dokáže (aspoň čiastočne) vystihnúť vzťah medzi týmito umeleckými prostriedkami a celkovým vyznením básne

Verbálna produkcia

- žiak vie jasne sformulovať svoj čitateľský dojem

4. Epická poézia 4 hodiny

Obsahový štandard

- epika, jambická stopa, predrážka v tvorbe P. O. Hviezdoslava
- pojem rým, tvorba sylabicko – tonických dvojverší
- interpretácia a analýza básní J. Kráľa, P. O. Hviezdoslava, A. S. Puškina
- analýza a hodnotenie literárnych postáv

Výkonový štandard

Epika, jamb, rým

- žiak rozumie podstate epiky a vie určiť literárnodruhovú príslušnosť akéhokoľvek epického básnického diela, ktoré prečítal
- vie, čo je jamb, dokáže ho identifikovať vo verši, napísať jeho metrickú schému a výrazne rytmicky prečítať tento verš
- vie vytvoriť modelový jambický verš
- rozumie podstate rýmu, pozná väzbu rýmu na metrum básne a dokáže vytvoriť združené rýmované dvojveršia (s akoukoľvek z preberaných stôp)

Anakrúza / predrážka

- žiak rozumie podstate predrážky a vie určiť rytmický základ „nepravého“ jambického verša

Čítanie, analýza a interpretácia

- žiak dokáže jazykovo správne a rytmicky výrazne prečítať text akéhokoľvek sylabického a sylabicko-tonického diela
- vie aplikovať vedomosti o vonkajšej a vnútornej kompozícii na akúkoľvek prečítanú epickú báseň
- výsledky analýzy autorskej koncepcie postáv, štylistických a lexikálnych prostriedkov dokáže aspoň čiastočne zapojiť do vysvetľovania vzťahov oboch vertikálnych rovín diela
- na základe vlastnej čitateľskej skúsenosti chápe a vie vysvetliť spoločenský a umelecký prínos konkrétneho (slovenského) epického básnického diela pre národnú kultúru

5. Krátka epická próza – poviedka 6 hodín

Obsahový štandard

- podstata epiky, rytmicky neviazaná reč
- vševediaci rozprávač a literárna postava v poviedke Maco Mlieč
- vnútorná kompozícia literárneho diela
- interpretácia a analýza poviedky Keď báčik z Chochoľova umrie
- analýza kompozičnej výstavby poviedok
- vlastné hodnotenie prečítaných diel

Výkonový štandard

Neviazaná reč

- žiak vie odlíšiť viazanú reč od neviazanej a vysvetliť rozdiely medzi nimi aj pri aplikácii na konkrétne dielo

Rozprávač, literárna postava, kompozícia

- žiak chápe funkciu rozprávača, dokáže určiť vševediaceho rozprávača v akomkoľvek, teda aj neznámom diela, a bez ohľadu na formu rozprávania
- vie vymedziť pojem literárna postava a dokáže charakterizovať jednotlivé postavy z čitateľského hľadiska (prípadne aj z hľadiska autorovej koncepcie diela)
- vie vysvetliť podstatu jednotlivých kompozičných fáz epického (a dramatického) diela a určiť tieto fázy v akomkoľvek diele s klasickou chronologickou kompozíciou

- pri štylistickej a lexikálnej analýze známeho diela dokáže zhodnotiť príspevok jednotlivých jazykových prvkov k významu a estetickému pôsobeniu diela

Verbálna zručnosť

- svoj názor na prečítané dielo dokáže zreteľne vyjadriť a doložiť niekoľkými analytickými poznatkami

6. Krátka epická próza – novela 5 hodín

Obsahový štandard

- vertikálne členenie diela: dejový a významový plán – pojem novela
- interpretácia a analýza prózy Ťapákovci
- porovnávanie a analýza žánrov v rámci krátkej prózy
- verbalizácia zážitku a hodnotenie diela
- prezentácia vlastnej tvorby

Výkonový štandard

Vertikálne členenie diela

- žiak chápe vertikálnu stratifikáciu umeleckého diela a v akomkoľvek prečítanom diele s jednoznačným autorským posolstvom dokáže sám identifikovať významovú rovinu, vysvetliť jej prepojenie s dejovou rovinou a autorskou koncepciou postáv

Novela

- žiak vie vysvetliť znaky novely, určiť žáner neznámeho diela - novely a uviesť charakteristické žánrové znaky tohto diela
- dokáže vytvoriť klasifikáciu krátkych epických prozaických útvarov, vrátane tých, ktoré sa preberali na základnej škole, a určiť ich rozhodujúce diskriminačné znaky
- svoj produkt dokáže vysvetliť a obhájiť

Čítanie, analýza a interpretácia

- žiak dokáže plynulo, výrazne a so správnou výslovnosťou prečítať text prozaického diela
- vie aplikovať vedomosti o vonkajšej a vnútornej kompozícii na akékoľvek prečítané dielo - novelu, aspoň v náznaku zachytiť prítomnosť významového plánu
- výsledky analýzy autorskej koncepcie postáv, štylistických a lexikálnych prostriedkov dokáže aspoň čiastočne zapojiť do vysvetľovania vzťahov oboch vertikálnych rovín diela
- tieto poznatky vie prezentovať v triede, podložiť svoj názor argumentmi a obhájiť ho v diskusii.
- pri kritike protinázoru nenapáda osobu oponenta a emocionálne zvláda situáciu

7. Veľká epická próza - román 6 hodín

Obsahový štandard

- román, žánrové formy, pásmo rozprávača, pásmo postáv (monológ, dialóg)
- interpretácia románu Dom v stráni

- analýza románu Otec Goriot z hľadiska kompozičnej výstavby
- interpretácia významovej roviny románu Na západe nič nového
- kompozičná výstavba románov Chrám Matky Božej v Paríži a Utrpenie mladého Werthera
- zhrnutie a systematizácia poznatkov

Výkonový štandard

Román, priamy rozprávač

- žiak vie definovať román a vysvetliť odlišnosti medzi románom, novelou a poviedkou a tieto vedomosti aplikovať na akékoľvek prozaické dielo
- analýzou dokáže extrahovať prvky príznačné pre jednotlivé žánre a použiť ich v rámci argumentácie
- pri dielach, ktoré nie sú žánrovo jednoznačne zaraditeľné, dokáže pripustiť viacznačnosť, ale zároveň vie argumentovať v prospech svojho stanoviska
- pozná pojem priamy rozprávač a dokáže ho identifikovať v akomkoľvek prozaickom diele tohto typu

Autorská reč, reč postáv

- žiak dokáže odlíšiť obe pásma textu i obe formy priamej reči v akomkoľvek diele, a to aj vtedy, keď rozprávačom je zúčastnená postava, a obsahovo, formálne a pravopisne ich vymedziť
- dokáže transformovať reč postáv do autorskej reči, ako aj autorskú reč do reči postáv. Zmeny v stvárnení textu vie dať do súladu s požiadavkami slovenského pravopisu.

Čítanie, analýza a interpretácia

- žiak dokáže plynulo, výrazne a so správnou výslovnosťou prečítať text prozaického diela
- vie aplikovať vedomosti o vonkajšej a vnútornej kompozícii na akékoľvek dielo, určiť v príslušnom diele subjektívneho rozprávača a svoj výrok odôvodniť
- výsledky analýzy autorskej koncepcie postáv, funkcie subjektívneho rozprávača a štylistických i lexikálnych prostriedkov dokáže aspoň čiastočne zapojiť do vysvetľovania vzťahov oboch vertikálnych rovín diela
- na základe vlastnej čitateľskej skúsenosti chápe a vie vysvetliť spoločenský a umelecký prínos konkrétneho (slovenského) prozaického diela pre národnú kultúru
- svoje poznatky vie prezentovať v triede, pričom dodržiava etiku a etiketu diskusie

Kooperácia pri učení

- žiak spolupracuje s ostatnými, organizuje prácu skupiny, prináša podnety a pomáha ostatným pri riešení problémov radou
- vie zhrnúť výsledky spoločného bádania a prezentovať výsledky pred triedou
- v prípade protinázoru dokáže sformulovať argument v prospech vlastnej skupiny alebo priznať správnosť protinázoru
- získané poznatky vie vhodne a prehľadne zaznamenať

2.časť – s l o v e n s k ý j a z y k

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín, z toho 4 kontrolné diktáty - 8 hodín a 2 kontrolné slohové práce - 6 hodín

1. Učenie sa 2 hodiny

Obsahový štandard

- učebný štýl, faktory ovplyvňujúce učenie sa a efektívne zapamätávanie
- kontrola plnenia plánu, projektovanie vlastnej budúcnosti

Výkonový štandard

- samostatne sa učí a zaujíma sa o podnety na učenie z rôznych zdrojov, pozná svoj učebný štýl
- vie vytvoriť jednoduchý plán svojej činnosti, postupovať podľa neho a kontrolovať ho
- je schopný klásť zvedavé otázky pri plánovaní svojej činnosti

2. Komunikácia 8 hodín

Obsahový štandard

- štylistika
- štýlotvorné činitele – téma, autor, situácia, funkcia, adresát
- slohotvorný proces
- slohové útvary – žiadosť, dotazník, objednávka, potvrdenie, informačný leták, predtlač – zápisnica, splnomocnenie
- analýza textu – obsah textu, forma textu, autorský zámer
- kľúčové slová
- súvislé texty – nesúvislé texty
- umelecký text – vecný text
- efektívna komunikácia

Výkonový štandard

- vie vysvetliť pôsobenie jednotlivých štýlotvorných činiteľov pri tvorbe jazykových prejavov a správne ich aplikuje vo vlastných jazykových prejavoch
- dokáže upraviť poradie viet v texte podľa ich vecného významu a kontextu celého textu
- na základe posúdenia komunikačnej situácie vie stanoviť vhodný slohový útvar administratívneho štýlu a s malými formálnymi chybami, napr. chybné grafické rozmiestnenie textu, prehodenie závažných informácií v texte ap., dokáže podľa vzoru vytvoriť – žiadosť, zápisnicu, splnomocnenie a informačný leták. Dokáže vyplniť dotazník, objednávku a potvrdenie.
- na základe komunikačnej situácie vie použiť vhodnú slovnú zásobu
- dokáže upraviť poradie viet v texte podľa ich vecného významu a kontextu celého textu

3. Práca s informáciami 9 hodín

Obsahový štandard

- jazyk

- jazykový znak, sémantický trojuholník
- jazykový systém
- reč
- dorozumievacia/komunikatívna funkcia jazyka
- estetická funkcia jazyka
- poznávacia/kognitívna funkcia jazyka
- text, obsah textu, forma textu
- autorský zámer
- súvislé texty, nesúvislé texty
- vecné texty, umelecké texty
- kontext
- argumentácia
- hlavná myšlienka
- kľúčové slová
- osnova z prečítaného textu, tézy
- funkcia prejavu
- informácia
- spôsoby spracovania informácií
- kľúčové slová
- vedľajšia informácia v texte
  - zdroje informácií – titulok, marginálie, resumé, anotácia, abstrakt, bibliografia, bibliografický záznam, menný a vecný register, masmediálne komunikačné prostriedky, poznámky pod čiarou, vysvetlivky

Výkonový štandard

- vie vysvetliť pôsobenie jednotlivých štylotvorných činiteľov pri tvorbe jazykových prejavov a správne ich aplikuje vo vlastných jazykových prejavoch
- vie si na základe komunikačnej situácie správne stanoviť vhodný slohový útvar administratívneho štýlu a samostatne ho vytvoriť
- na základe komunikačnej situácie vie použiť vhodnú slovnú zásobu
- dokáže upraviť poradie viet v texte podľa ich vecného významu a kontextu celého textu
- po príprave dokáže plynulo prečítať umelecký a vecný text
- vie čítať s porozumením veku primerané umelecké a jednoduché vecné texty, ktoré podávajú jemu blízku problematiku
- vie na základe funkcie rozlíšiť umelecký a vecný text
- vie v texte identifikovať výrazové prostriedky, ktoré určujú text buď ako umelecký alebo ako vecný, napr. termíny, resp. obrazné pomenovania
- dokáže identifikovať kľúčové slová textu
- vie rozlíšiť v texte kľúčové myšlienky od vedľajších
- na základe vlastného spracovania informácií v texte dokáže sformulovať jeho hlavnú myšlienku
- dokáže spracovať text – vytvoriť z neho konspekt, osnovu z prečítaného textu, tézy
- vie určiť informačné zdroje, na základe ktorých bol text vytvorený
- dokáže posúdiť spisovnosť použitých jazykových prostriedkov v texte
- dokáže posúdiť subjektívnu využiteľnosť vecného textu

- na základe svojich poznámok vie vyjadriť svoj estetický a emocionálny zážitok z prečítaného umeleckého textu
- dokáže využiť dostupné zdroje informácií (najmä slovníky a internet) pri práci s vlastným i cudzím textom
- vie identifikovať problémy nastolené textom
- dokáže vyjadriť svoj názor na využitie prečítaného textu na riešenie reálnych problémov
- dokáže porozumieť počutému textu, t. j. je schopný vystihnúť hlavnú myšlienku textu a niekoľko kľúčových slov. Pochopí a roztriedi vypočuté informácie.
- vie rozpoznať kontext počutej komunikačnej situácie s pomocou učiteľa, ktorý ho upozorní na významové vzťahy kontextu
- je schopný identifikovať dôraz a prestávky v reči účastníkov komunikácie
- dokáže rozlíšiť nevhodnosť použitých slov, resp. slovných spojení v ústnom jazykovom prejave v bežných komunikačných situáciách
- je schopný zhodnotiť škálu niektorých vyjadrovacích prostriedkov účastníkov komunikácie z hľadiska spisovnosti
- uvedomuje si a vie poukázať na štylisticky neprimerané jazykové prostriedky v závislosti od danej komunikačnej situácie
- pozná zásady spoločenskej rétoriky, ale len zriedka ich dokáže dodržiavať vo vlastnej komunikácii

4. Zvuková rovina jazyka 4 hodiny

Obsahový štandard

- fonetika, fonológia, fonéma, graféma, hláska, samohlásková skupina
- systém slovenských hlások
- znelostná asimilácia
- diakritické znamienka a interpunkčné znamienka

Výkonový štandard

- dokáže sa pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text tak, že poslucháč pochopí obsah jeho výpovede
- vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá a požiadavky slovenskej výslovnosti, správne artikuluje
- dokáže vhodne začať, viesť a ukončiť komunikáciu
- pozná fonetiku a fonológiu a ich základné jednotky
- dokáže aplikovať pravidlá znelostnej asimilácie vo vlastnom jazykovom systéme

5. Lexikálna rovina jazyka 7 hodín

Obsahový štandard

- lexikológia, lexikálny a gramatický význam slova, sémantický trojuholník
- vzťahy medzi lexik. významami slov - homonymá, opozitá
- slovná zásoba, druhy slov. zásoby – individuálna slovná zásoba, aktívna slovná zásoba, pasívna slovná zásoba

- jadro slovnej zásoby a periférna časť slovnej zásoby - pejoratíva, vulgarizmy, neologizmy
- frazeologizmus
- internacionalizácia, tvorenie slov skracovaním, značky, skratkové slová
- slovníky – prekladový, terminologický

Výkonový štandard

- pozná význam slov, ktoré používa vo svojom jazykovom prejave, prípadne si vie overiť význam neznámych slov dostupných informačných zdrojoch
- vo vlastných jazykových prejavoch využíva široký repertoár slovnej zásoby a vyhýba sa tým stereotypnému vyjadrovaniu
- pozná rozdiel vo veľkosti vlastnej slovnej zásoby a slovnej zásoby národného jazyka a cielene si rozširuje aktívnu slovnú zásobu z dostupných zdrojov /slovníky, beletria, odborná literatúra, internet ap./
- pozná spôsoby obohacovania slovnej zásoby a využíva ich pri tvorbe vlastných jazykových prejavov
- vie vysvetliť spôsoby vzniku frazeologizmov v jazyku a vo vlastných jazykových prejavoch využíva všetky druhy frazeologizmov

6. Morfológická rovina jazyka 14 hodín

• Obsahový štandard

- gramatický tvar, menné gramatické kategórie, stupeň
- podstatné mená – plnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť,
- vzory podstatných mien, vzor: kuli; gazdiná
- prídavné mená – plnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť
- vzory prídavných mien
- zámená – plnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť,
- druhy zámen, zvrtné zámená – základné, privlastňovacie; vymedzovacie zámená, neurčité zámená
- číslovky – plnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť;
- druhy čísloviek, skupinové číslovky
- slovesá – plnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť,
- slovesné gramatické kategórie – rod; historický prítom,
  - slovesá – sponové, modálne, fázové, činnostné, stavové, rod – činný, trpný
- príslovky – plnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť, predložky – neplnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť
- spojky – neplnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť, prirad'ovacie – zlučovacie, stupňovacie, vylučovacie, odporovacie, podrad'ovacie, častice – neplnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť, citoslovčia – neplnovýznamový slovný druh, vetnočlenská platnosť

• Výkonový štandard

- vie odlíšiť jednotlivé slovné druhy v texte

- správne uplatňuje gramatické kategórie slovných druhov pri tvorbe viet a textov
- ovláda klasifikáciu slovných druhov: plnovýznamové – neplnovýznamové; ohybné – neohybné; s vetnočlenskou platnosťou – bez vetnočlenskej platnosti
- vie v texte odlíšiť jednotlivé druhy neplnovýznamových slovies

7. Syntaktická rovina jazyka 7 hodín

Obsahový štandard

- vety podľa modálnosti
- hlavné vetné členy; vetný základ – slovesný, neslovesný; rozvíjacie vetné členy – priamy predmet, nepriamy predmet
- priradovací sklad, určovací sklad
- priradovacie súvetie – zlučovacie, stupňovacie, odporovacie, vylučovacie
- podradovacie súvetie – vedľajšia veta: prísudková, podmetová, predmetová, príslovková miestna, príslovková časová, príslovková príčinná, príslovková spôsobová, prívlastková

Výkonový štandard

- pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá a požiadavky syntaxe
- vie zdôvodniť vzťah medzi členmi skladov vo vete na základe ich funkcie
- vie transformovať jednoduché vety na súvetia a naopak, funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch
- s malými chybami, napr. čiarka pred zlučovacími spojkami či, alebo ap., dodržiava interpunkciu v jednoduchej vete a v jednoduchom súvetí
- vie v texte odlíšiť priradovacie súvetie od podradovacieho

8. Nadvetná syntax 1 hodina

Obsahový štandard

- nadvetná/textová syntax
- titulok

Výkonový štandard

- pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava nadväznosť myšlienok, vie vytvoriť názov textu, rozčleniť text na odseky a na úvod, jadro a záver
- uplatňuje vo vlastných jazykových prejavoch správny slovosled

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, celkove za školský rok 99 vyučovacích hodín

1. časť- literatúra

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Epická poézia – časomiera 5hodín

Obsahový štandard

- zavedenie pojmu časomiera v starovekej, stredovekej a novovekej literatúre
- špecifické znaky starovekej, stredovekej(humanizmus) a novovekej(klasicizmus) literatúry
- interpretácia básne Slávy dcera (Predspev),spoločenský význam skladby
- epos v antickej a klasicistickej literatúre (Svätopluk,Ilias)
- čítanie časomerných veršov,zažitie pocitu presného rytmu
- vlastná tvorba časomerných veršov

Výkonový štandard

Časomiera

- Žiak teoreticky ovláda zjednodušený princíp časomieri a intuitívne dokáže prečítať akýkoľvek úryvok z básnického textu J. Kollára alebo iného odučeného autora časomernej poézie.
- Vie vytvoriť cvičný časomerný verš (daktyl, trochej) založený na princípe prirodzených dlhých a krátkych slabík.
- Text básnického diela dokáže pretransformovať do prózy a súčasnej slovenčiny (lexika, morfológia, syntax).

Analýza, reprodukcia a interpretácia

- Žiak vie analyzovať Kollárov Předzpěv a uviesť argumenty pri vysvetlení kultúrno-historického a umeleckého významu Slávy dcery pre slovenskú a českú kultúru.

Epos

- Žiak dokáže na základe predchádzajúceho učiteľovho výkladu vysvetliť podstatu eposu, charakterizovať prvky jeho historicky ustálenej kompozície a uviesť príklady z antickej, resp. slovenskej klasicistickej literatúry.

2. Lyrická poézia – druhy lyriky 4hodiny

Obsahový štandard

- pojem spoločenská a ľúbostná lyrika, vyvodenie pojmu protiklad (kontrast)
- čítanie a interpretácia lyrických básní A. Sládkoviča a I. Kraska z hľadiska doby ich vzniku (romantizmus, symbolizmus)
- analýza a konfrontácia veršových systémov v poézii A.Sládkoviča a I.Kraska
- tvorba veršov s využitím kontrastu
- verbalizácia čitateľského zážitku a vlastné hodnotenie

Výkonový štandard

Spoločenská a ľúbostná lyrika, protiklad

- Žiak vie vymedziť pojmy spoločenská a ľúbostná lyrika, aplikovať ich na akúkoľvek lyrickú báseň s týmto zameraním a vysvetliť svoje dôvody.
- Žiak vie, čo je (básnický) protiklad a dokáže ho určiť aj v neznámom prozaickom alebo básnickom texte. Pokúsi sa vytvoriť jednotlivé sylabické alebo sylabicko-tonické verše a použiť v nich básnické protiklady.

Čítanie, analýza, interpretácia

- Žiak vie jasne sformulovať svoj čitateľský dojem a vysvetliť svoje chápanie lyrického odkazu básne. Dokáže využiť poznatky zo stylistickej a kompozičnej analýzy básne a argumentovať nimi na podporu svojho názoru na vecný, emocionálny a estetický význam diela v súvislosti s obdobím ich vzniku.
- Vie kriticky posúdiť mienku iných, formulovať a obhajovať svoj názor. Chápe však, že lyrické dielo možno vysvetľovať viacerými odlišnými spôsobmi a je schopný túto skutočnosť aj akceptovať.

Kooperácia pri učení

- Žiak spolupracuje s inými, prináša podnety a pomáha ostatným pri riešení problémov. Vie zhrnúť výsledky spoločného bádania a prezentovať ich pred triedou.
- Dokáže rozpoznať správnosť odlišného stanoviska a prijať ho.
- Získané poznatky vie vhodne a prehľadne zaznamenať a používať ich pri ďalšej práci alebo pri odpovedi.

3. Lyrická poézia – štylizácia   5hodín

Obsahový štandard

- vyvodenie pojmu symbol (odlíšenie od symbolu ako znaku)
- vyvodenie žánrových foriem sonet a óda
- vyvodenie pojmu epiteton a jeho funkcie v umeleckom texte
- čítanie a interpretácia lyrických básní I. Kraska a P.O. Hviezdoslava
- pochopenie lyrického posolstva básní -odraz doby ich vzniku(realizmus,symbolizmus)
- verbalizácia čitateľského zážitku

Výkonový štandard

Symbol, epiteton

- Žiak vie vysvetliť podstatu symbolu a vie vysvetliť rozdiel medzi symbolom a trópmi. V texte neznámej básne dokáže určiť symbol a s jeho pomocou identifikovať sémanticko-emocionálne vyznenie básne.
- Žiak chápe obraznú podstatu epiteta, vie ho odlíšiť od gramatického prívlastku a dokáže vystihnúť jeho úlohu vo vecnom a emocionálnom vyznení básne. Takéto epitetá dokáže aj vytvoriť a použiť pri tvorbe vlastných jednotlivých veršov.

Sonet

- Žiak pozná vonkajšiu kompozičnú štruktúru sonetu a rozpozná formu sonetu aj u neznámej básne. Vie určiť jeho rýmovú schému.

Čítanie, analýza a interpretácia

- Žiak vie jazykovo správne a rytmicky výrazne prečítať sylabicko-tonické verše. Dokáže vystihnúť vzťah medzi umeleckými jazykovými prostriedkami a celkovým vyznením básne. Vie vysvetliť, akým spôsobom sa vyrovnáva jeho osobný hodnotový rámec s autorovou koncepciou človeka, prírody a spoločnosti.
- Vie jasne sformulovať svoj čitateľský dojem a poznatky zo štylistickej a kompozičnej analýzy básne a na obhajobu svojho stanoviska dokáže vo verejnej diskusii použiť argumenty z tejto analýzy.

4. Krátka epická próza – vnútorný monológ   5hodín

Obsahový štandard

- vyvodenie pojmu vnútorný monológ
- fázy vnútornej kompozície (poviedka, novela)
- čítanie a interpretácia diel krátkej prózy, dejový a významový plán diela (Jašek Kutliak spod Bučinky)
- kompozičná analýza diela R. Rollanda – Peter a Lucia, identifikácia rozprávača
- verbalizácia čitateľského zážitku a hodnotenie diela

Výkonový štandard

- Žiak vie porovnať prozaické diela podľa určeného znaku (napr. podľa počtu tematických línií).
- Dokáže plynulo, výrazne a jazykovo správne čítať akékoľvek prozaické dielo.
- Žiak chápe podstatu vnútorného monológu a vie vysvetliť jeho funkciu v známom i neznámom umeleckom diele.
- Pri rozbere krátkej epickej prózy vie podať vnútorne štruktúrovaný výklad vonkajšej kompozície diela a pohotovo aplikovať klasický model vnútornej kompozície, vrátane prípadu, že vo výstavbe deja niektorá fáza absentuje.
- Žiak pri interpretácii významovej roviny v horizontálnom členení literárneho diela dokáže vysvetliť, že ide o autorovu koncepciu človeka a sveta, a nie o samotnú realitu.
- V texte je schopný určiť druh rozprávača a odôvodniť svoje rozhodnutie.
- Chápe a vie dokumentovať, že obraz postavy tvorí intencionálnu súčasť autorského zámeru. Jazykové a kompozičné prvky v diele vie využiť ako argumenty pre svoj výklad.
- Svoje stanovisko vie prezentovať pokojne a presvedčivo.
-

5. Dramatická tvorba – všeobecné otázky   7hodín

Obsahový štandard

- pojem divadelná hra
- vnútorná a vonkajšia kompozícia
- horizontálne členenie drámy (dramatická postava, replika)

- pojmy herec, režisér, dramaturgia, inscenačné formy
- čítanie a interpretácia dramatických textov – W. Shakespeare – Hamlet
- analýza významovej roviny hry Statky-zmätky
- štylisticko – lexikálna analýza jazyka diela J. G. Tajovského – Statky – zmätky
- verbalizácia čitateľského zážitku

Výkonový štandard

Kompozícia divadelnej hry (drámy)

- Žiak vie uviesť charakteristické črty vonkajšej kompozície divadelnej hry (drámy) a určiť prvky vonkajšej kompozície v akejkoľvek hre. Dokáže vysvetliť spoločné a odlišné kompozičné vlastnosti divadelnej hry v porovnaní s veršovanou, resp. neveršovanou epikou.
- Pozná fázy vnútornej kompozície divadelnej hry a vie ich určiť v akomkoľvek texte klasicky skomponovanej divadelnej hry alebo v jej inscenácii.
- Vie odlíšiť pojmy monológ, dialóg a replika.

Herec, režisér, dramaturg

- Žiak vie reprodukovať definície funkcií týchto osôb pri inscenácii divadelnej hry (alebo scenára). Dokáže na príklade vysvetliť podstatu hercovej tvorivosti pri stvárnení postavy z akejkoľvek divadelnej hry a vysvetliť príspevok režiséra k inscenácii.
- Žiak pozná najznámejšie inscenačné formy dramatických diel a vie vysvetliť ich spoločné znaky, resp. ich odlišnosti.

Čítanie, analýza a interpretácia

- Žiak vie výrazne čítať text divadelnej hry a zúčastniť sa ako postava na dramatizovanom čítaní textu.
- V texte divadelnej hry alebo jej inscenácie dokáže určiť fázy kompozičnej osnovy klasického diela. Dokáže identifikovať v texte hry umelecké jazykové prostriedky a vysvetliť ich príspevok k vyzneniu diela.
- Vie vysvetliť autorovu koncepciu postáv v zmysle celkového zamerania hry a dokáže ako argumenty uviesť poznatky z analýzy diela. Hodnotové prvky tejto koncepcie dokáže konfrontovať s vlastným hodnotovým systémom.
-

6. Dramatická literatúra – komická dráma   7hodín

Obsahový štandard

- vyvodenie pojmu komédia (veselohra); výklad pojmu fraška
- vyvodenie pojmu humor a hyperbola; charakterový typ postavy
- čítanie a interpretácia veseloherných textov
- analýza vnútornej kompozície hry Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch
- štylisticko – lexikálna analýza diela Lakomec
- verbalizácia čitateľského zážitku
- modelová inscenácia výstupov a scén v triede
- dramatizácia textu krátkej humornej poviedky (M. Kukučín, J. Jesenský)

Výkonový štandard

Komédia, humor, hyperbola

- Žiak vie vysvetliť podstatu veselohry a dokáže aplikovať túto vedomosť na akúkoľvek divadelnú hru veseloherného zamerania. Pozná pojem charakterový typ postavy a vie ho aplikovať na akúkoľvek divadelnú hru s daným typom postavy. Chápe komickosť postáv ako súčasť autorovej koncepcie príbehu a toto autorské zameranie dokáže prepojiť s významovým plánom, pokiaľ ho hra obsahuje.
- Chápe situačný humor v divadelnej hre a v texte akejkolvek hry vie určiť stylistické jazykové prostriedky (vrátane hyperboly), ktoré navodzujú humorný charakter diela.

Analýza a interpretácia

- Žiak vie aplikovať vedomosti o fázach kompozičnej osnovy na akúkoľvek veselohru a posúdiť, do akej miery jednotlivé fázy diela udržujú, resp. rozbiehajú dramatickú súdržnosť diela.
- Svoj názor na text/inscenáciu diela dokáže prezentovať v triede (písomne alebo ústne) a obhájiť ho v diskusii. Vie zhodnotiť režijnú koncepciu inscenácie a výkon hercov.

Čítanie, dramatizácia, inscenácia

- Žiak sa vie zapojiť do dramatizovaného čítania, plynulo, výrazne a jazykovo správne dokáže prezentovať text niektorej postavy.
- Dokáže navrhnúť celkové režijné poňatie hry a navrhnúť inscenáciu niektorých scén z hry. Vie navrhnúť stvárnenie javiskového priestoru a vypracovať návrh na kostýmy pre hercov.
- Dokáže zdramatizovať text humoristickej prózy alebo epickej poézie, vhodne využiť monológ a dialóg a preniesť do nich humornú náplň predlohy.

Povinní autori: J. Kollár – Predspev zo Slávy dcéry

A. Sládkovič – Marína

I. Krasko – Výber

W. Shakespeare – Hamlet

J. G. Tajovský – Statky – zmätky

Molière – Lakomec

J. Palárik – Zmierenie alebo dobrodružstvo pri obžinkoch

2. časť - s l o v e n s k ý j a z y k

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín,
z toho 2 kontrolné diktáty - 4 hodín a 2 kontrolné slohové práce - 8 hodín

1. Učenie sa 2 hodiny

Obsahový štandard

- kontrola plnenia plánu
- projektovanie vlastnej budúcnosti

Výkonový štandard

- Samostatne sa učí, zaujíma sa o podnety na učenie z rôznych zdrojov, pozná svoj učebný štýl.
- Vie vytvoriť plán svojej činnosti, postupovať podľa neho a kontrolovať ho.
- Je schopný klásť sebe, učiteľom i spolužiakom podnetné otázky pri plánovaní svojej činnosti.

2. Zvuková rovina jazyka 7 hodiny

Obsahový štandard

- fonetika a fonológia
- fonéma, graféma, hláska
- znelostná asimilácia
- diakritické znamienka – dve bodky
- interpunkčné znamienka – dvojbodky, apostrof, lomka, tri bodky
- priama reč, uvádzacia veta
- slabikotvorné hlásky
- rozdeľovanie slov
- výslovnosť

Výkonový štandard

- Dokáže sa pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text jasnou, zrozumiteľnou a správne intonovanou odpoveďou.
- Vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá a požiadavky slovenskej výslovnosti, správne artikuluje.
- Dokáže vhodne začať, viesť a ukončiť komunikáciu.
- Pozná jazykovedné disciplíny, ktoré skúmajú zvukovú rovinu jazyka, a ich základné jednotky.
- Dokáže aplikovať pravidlá znelostnej asimilácie vo vlastnom jazykovom prejave.
- Dokáže gramaticky správne použiť diakritické a interpunkčné znamienka

3. Lexikálna rovina jazyka 8 hodiny

Obsahový štandard

- lexikológia
- slovná zásoba národného jazyka – individuálna slovná
- zásoba
- aktívna slovná zásoba, pasívna slovná zásoba
- jadro slovnej zásoby
- spisovný jazyk, nárečia, slang
- neutrálne a expresívne slová – pejoratíva, vulgarizmy
- neologizmy
- internacionalizácia

- spôsoby obohacovania slovnej zásoby – prenášaním významu
- tvorenie slov odvodzovaním a skracovaním, značky, skratkové slová
- jednoslovné a viacslovné pomenovanie

Výkonový štandard

- Pozná význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextami a komunikačnými situáciami, prípadne si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch.
- Vo vlastných jazykových prejavoch využíva široký repertoár slovnej zásoby, napr. využíva synonymá, vyhýba sa tým stereotypnému vyjadrovaniu.
- Pozná rozdiel vo veľkosti vlastnej slovnej zásoby a slovnej zásoby národného jazyka, cielene si rozširuje vlastnú aktívnu slovnú zásobu z dostupných zdrojov – slovníky, beletria, odborná literatúra, internet ap.
- Pozná všetky slovotvorné postupy a využíva ich pri tvorbe vlastných jazykových prejavov.
- Vie vysvetliť spôsob obohacovania slovnej zásoby prenášaním významu na príklade frazeologizmov a vo vlastných jazykových prejavoch využíva všetky ich druhy.

4. Sloh a komunikácia 7 hodín

Obsahový štandard

- štylistika, štýlotvorné činitele – téma, autor, situácia, funkcia, adresát
- slohotvorný proces
- klasifikácia jazykových štýlov
- slohové postupy a útvary
- individuálny štýl autora
- analýza textu – obsah textu, forma textu, autorský zámer
- úvahový slohový postup

Výkonový štandard

- Vie vymenovať funkčné jazykové štýly, slohové postupy a útvary, základné štýlotvorné činitele. Pri tvorbe vlastných jazykových prejavov dodržiava predovšetkým tému, pričom zohľadňuje funkciu prejavov.
- Na základe posúdenia komunikačnej situácie vie stanoviť vhodný slohový útvar. Vie odlíšiť (vlastný) výkladový slohový postup od úvahového slohového postupu. Dokáže odlíšiť priamu a nepriamu charakteristiku.
- Vie prispôbiť svoj prejav komunikačnej situácii – stratégiu a tón komunikácie.
- Dokáže upraviť poradie viet v texte podľa ich vecného významu a kontextu celého textu.

5. Morfológická rovina jazyka 8 hodín

Obsahový štandard

- klasifikácia slovných druhov
- podstatné mená – klasifikácia a skloňovanie
- prídavné mená – klasifikácia a skloňovanie
- zámená – klasifikácia a skloňovanie
- číslovky – klasifikácia a skloňovanie
- slovesá – klasifikácia a slovesné kategórie
- príslovky – klasifikácia a pravopis
- predložky – neohybný slovný druh
- spojky – klasifikácia a pravopis
- častice – neplnovýznamový slovný druh
- citoslovčia – neplnovýznamový slovný druh

Výkonový štandard

- Vie určiť slovnodruhové a syntaktickú platnosť všetkých slov v texte.
- Správne uplatňuje gramatické kategórie slovných druhov pri tvorbe viet a textov.
- Ovláda klasifikáciu slovných druhov: plnovýznamové – neplnovýznamové; ohybné – neohybné; s vetnočlenskou platnosťou – bez vetnočlenskej platnosti.
- Vie v texte odlišiť jednotlivé druhy neplnovýznamových slovies.

6. Práca s informáciami, sloh 5 hodín

Obsahový štandard

- pozorovanie a opis
- opisný slohový postup
- druhy opisu
- dynamický, statický opis
- umelecký, náladový opis
- opis osoby

Výkonový štandard

- Dokáže pozorovať a opísať predmety a javy v okolí.
- Dokáže správne použiť jazykové prostriedky podľa druhu opisu.
- Vie v texte identifikovať výrazové prostriedky, ktoré určujú text ako umelecký alebo vecný.
- Dokáže posúdiť adekvátnosť použitých jazykových prostriedkov v jednotlivých druhoch opisu.
- Vie vyjadriť svoj estetický a emocionálny zážitok.

7. Syntaktická rovina jazyka 8 hodín

Obsahový štandard

- vety podľa členitosti
- jednoduchá veta a súvetie
- polovetná konštrukcia – s prechodníkom, s prídavným, s neurčitkom
- významový, gramatický a rytmický činiteľ slovosledu
- odchýlky od vetnej stavby – elipsa, vsuvka
- prirad'ovacie súvetie – zlučovacie, stupňovacie, odporovacie, vylučovacie
- podrad'ovacie súvetie – vedľajšia veta: prísudková, podmetová, predmetová, príslovková miestna, príslovková časová, príslovková príčinná, príslovková spôsobová, prívlastková
- zložené súvetie

Výkonový štandard

- Pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá a požiadavky syntaxe.
- Vie zdôvodniť vzťah medzi členmi skladov vo vete na základe ich funkcie.
- Vie transformovať jednoduché vety na polovetné konštrukcie a súvetia a naopak. Funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch.
- Vie v texte nájsť odchýlky od vetnej stavby – elipsu a vsuvku a funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch.
- Dodržiava interpunkciu v jednoduchej vete, v jednoduchom súvetí a v zloženom súvetí.
- Vie určiť druh jednoduchého súvetia – prirad'ovacie a podrad'ovacie. Vie určiť druh prirad'ovacieho súvetia a druh vedľajšej vety v podrad'ovacom súvetí.

8. Nadvetná syntax 7 hodiny

Obsahový štandard

- nadvetná/textová syntax
- slovosled – významový, gramatický a rytmický činiteľ
- odchýlky od vetnej stavby – elipsa, vsuvka
- titulok

Výkonový štandard

- Vie vytvoriť kompozične zrozumiteľný text, v ktorom uplatní logické, časové a príčinné-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v slovenčine.
- Uplatňuje vo vlastných jazykových prejavoch správny slovosled.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, celkove za školský rok 99 vyučovacích hodín

1. časť – literatúra

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1.Lyrická poézia – čistá lyrika 4 hodiny

Obsahový štandard

- Vyvodenie pojmu čistá lyrika – absolútna, neintencionálna
- Vyvodenie pojmu zvukomalba
- Interpretácia lyrických básní I. Kraska
- Štylisticko-lexikálna a zvuková analýza básní I. Kraska
- Interpretácia básní R. Dilonga
- Vyvodenie lyrického posolstva básní
- Verbalizácia čitateľského zážitku

Výkonový štandard

Čistá lyrika

Žiak chápe podstatu čistej lyriky a tento poznatok dokáže aplikovať na ktorýkoľvek básnický text. Rozumie princípu voľného priradovania lyrických pasáží a je schopný domyslieť a verbálne prezentovať jednotu lyrickej výpovede s veľkou tematickou a gramatickou uvoľnenosťou a náročným imaginatívnym jazykom.

Text dokáže čítať jazykovo správne, výrazne .

Analýza, interpretácia

Žiak chápe otvorenosť básnickej výpovede pri čistej lyrike a dokáže tlmočiť svoj výklad významového a estetického vyznenia akejkoľvek básne tohto druhu. V texte básne vie identifikovať lexikálne, štylistické, kompozičné a rytmotvorné činitele, a na ich základe vie odôvodniť svoje chápanie diela.

Kooperácia pri učení

Žiak dokáže pozitívne ovplyvňovať spolužiakov v skupine pri riešení úloh, získané poznatky vhodne a prehľadne zaznamenať a používať pri ďalšej práci alebo pri odpovedi. Súčasťou jeho prípravy je aj analytické štúdium odborného textu zameraného na rozbor lyrickej básne.

Svoje chápanie určeného textu vie prezentovať v triede, dokáže sledovať odlišné interpretácie a hodnotenia a uvažovať o tom, či ich môže považovať za kompatibilné so svojím hľadiskom. Dokáže sa vrátiť k relatívne uzavretému hodnoteniu diela a na základe nových poznatkov rozšíriť, prehĺbiť alebo pozmeniť svoje doterajšie stanovisko.

2.Lyrická poézia – voľný verš 3 hodiny

Obsahový štandard

- Vyvodenie pojmu voľný verš – rytmotvorné činitele

- Opakovacie figúry, pauzy, frázovanie
- Výklad pojmu pásmo, vyvodenie pojmov impresionizmus a senzualizmus
- Klasifikácia druhov lyriky - reflexívna, duchovná
- Interpretácia básní J. Smreka
- Interpretácia básní R. Dilonga
- Verbalizácia čitat. zážitku
- Tvorba krátkej úvahy

Výkonový štandard

Voľný verš

Žiak rozpozná vlastnosti voľného verša akejkoľvek relevantnej básne a vie na jej príklade demonštrovať rozdiely medzi voľným a metricky viazaným veršom.

Chápe a vie vysvetliť estetickú pôsobivosť voľného verša a takto napísanú báseň dokáže čítať jazykovo správne, výrazne a so subjektívnym frázovaním.

Vie charakterizovať podstatu reflexívnej a duchovnej poézie, chápe a vie vysvetliť prekrývanie sa jednotlivých druhov lyriky v konkrétnych dielach.

Analýza, interpretácia

Žiak chápe otvorenosť básnickej výpovede pri lyrickej poézii, ale zároveň dokáže tlmočiť svoj osobný výklad významového a estetického vyznenia akejkoľvek básne tohto druhu. V texte básne vie identifikovať lexikálne, štylistické, kompozičné a rytmotvorné prostriedky, ktoré vytvárajú posolstvo básne. Svoje porozumenie myšlienkového a citového posolstva básne dokáže usporiadať do osnovy a potom prepracovať do uceleného výkladového textu. Tuto prvú verziu textu dokáže štylisticky dotvoriť, urobiť ju ucelenou a esteticky pôsobivejšou. Žiak vie vyhľadať relevantne informácie v inom výkladovom texte a pôsobivo ich zakomponovať do svojho textu.

Kooperácia pri učení

Žiak vie nove poznatky vhodne a prehľadne zaznamenať a používať pri ďalšej práci alebo pri odpovedi. Dokáže ich zapracovať do vlastného systému vedomostí. Súčasťou jeho prípravy na prezentáciu je analytické štúdium vzorového textu rozboru nejakej lyrickej básne.

Svoje chápanie určeného textu vie prezentovať (aj s pomocou pripravenej úvahy na tému spoločnú s básňou) v triede, dokáže sledovať odlišne interpretácie a uvažovať o tom, či sú kompatibilné s jeho hľadiskom, alebo či ich považuje za dezinterpretácie. V diskusii je pohotový, citlivý k iným účastníkom.

3.Lyrická poézia – automatický text 3 hodiny

Obsahový štandard

- Vyvodenie pojmu automatický text
- Vyvodenie pojmu expresívnosť, eufónia, kalambúr, kaligram
- Tvorba automatických textov
- Interpretácia básni R. Dilonga
- Čítanie a interpretácia básní R. Fabryho a G. Apollinaira

Výkonový štandard

Asociatívny text, automatický text, zvukomal'ba

Žiak vie určiť voľný verš v akejkol'vek básni, ktorá je na ňom vybudovaná.

Chápe asociatívnosť ako vedomú alebo podvedomú formu radenia jednotlivých segmentov básnickej výpovede. Na základe rozumovej úvahy a/alebo intuície dokáže vystihnúť logické, vecné, citové alebo zvukové väzby medzi týmito segmentmi a priradiť im vlastné subjektívne významy. Je schopný tieto osobne pociťovane významy prezentovať v triede. Chápe možnosť odlišných výkladov ako vnútornú vlastnosť otvoreného básnického textu. Vie vysvetliť princíp vzniku automatického textu, ktorý chápe ako najkrajnejšiu formu komponovania uvoľnenej básnickej výpovede.

Aspoň približne

vie identifikovať zvukové, štylistické a lexikálne prvky vystupujúce ako signály významu básne.

Čítanie, tvorba

Žiak vie výrazne, jazykovo správne a s osobne pociťovaným frázovaním čítať asociatívny básnický text. Hlasné čítanie jednotlivých segmentov básne realizuje na základe svojho racionálneho a/alebo intuitívneho pochopenia ich vnútorných väzieb v rámci verša (príp. v celej básni).

4.Krátka epická próza – nespoľahlivý rozprávač 4 hodiny

Obsahový štandard

- Klasifikácia druhov rozprávača
- Vyvodenie pojmu nespoľahlivý rozprávač
- Vnútorný monológ ako komentár k deju a ako reflexia
- Interpretácia diela Ľapákovci – identifik. rozprávača
- Analýza poviedky Maco Mlieč – identifik.rozprávača
- Tvorba krátkej poviedky s využitím vnútorného monológu
- Verbalizácia čitateľského zážitku a hodnotenie diela

Výkonový štandard)

Nespoľahlivý rozprávač

Žiak pozná podstatu vnútorného monológu, vie vysvetliť rozdiel medzi monológom v próze a dráme, chápe a vie demonštrovať na akomkoľvek texte jeho funkciu z hľadiska obsahového zamerania diela. Dokáže rozlíšiť vnútorný monológ od vnútornej repliky postavy.

Žiak pozná typ nespoľahlivého rozprávača, dokáže ho identifikovať v akomkoľvek epickom diele s takýmto typom rozprávača a vysvetliť jeho využitie vo vzťahu k významovému plánu diela. Dokáže pri tom uplatniť výsledky štylistickej analýzy textu.

Okrem základného (jednofaktorového) triedenia typov rozprávača dokáže vytvoriť klasifikáciu z viacerých hľadísk (napr. podľa formy rozprávania, resp. podľa vzťahu k významovej rovine diela/autorovi).

Kooperácia pri učení

Žiak organizuje prácu skupiny, prináša podnety pri riešení úloh, pomáha ostatným radou a ukázkami vlastných postupov. Vie zhrnúť výsledky spoločného bádania a prezentovať výsledky pred triedou.

V prípade protinázoru dokáže sformulovať argument v prospech riešenia vlastnej skupiny alebo rozpoznať správnosť odlišného stanoviska a prijať ho.

Medzi svoje argumenty dokáže zahrnúť aj poznatky získané štúdiom informačných zdrojov. Informácie dokáže vyhľadať, vybrať, spracovať a zaradiť do svojho systému vedomosti a hodnôt.

5. Veľká epická próza – druhy románu 7 hodín

Obsahový štandard

- Klasifikácia druhov románu a žánrových foriem
- Vyvodenie pojmov sociálny román a psychologický román
- Analýza románu Dom v stráni – koncepcia postáv
- Analýza románu Na západe nič nového – druh rozprávača
- Interpretácia románu Jozef Mak – myšlienková zameranosť diela
- Vyvodenie pojmov sociálny typ a autorská štylizácia

Výkonový štandard

Sociálny román, psychologický román. Autorská štylizácia reality

Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi sociálnym a psychologickým románom, pričom berie do úvahy, že tieto druhy románu sa v praxi často v rôznej miere prelínajú. Je schopný svoje vedomosti využiť pri analýze a určení druhu románu, ktorý prečítal, a podprieť svoje tvrdenie argumentmi.

Chápe podstatu sociálneho typu postavy, vie ju charakterizovať teoreticky, aj konkretizovať jej charakteristiku na základe analýzy prečítaného diela.

Vie identifikovať významovú rovinu diela a vysvetliť profiláciu postáv ako autorského modelu kompatibilného so zameraním diela.

Žiak pochopil, že umelecké dielo je artefakt, rozumie vzájomným vzťahom medzi autorom, realitou a dielom a vie vysvetliť, že umelecké dielo je subjektívny svet cieľavedome vytvorený autorom podľa jeho vlastných hodnôt, mier a estetického cítenia.

Analýza, interpretácia, hodnotenie

Žiak je schopný zmocniť sa diela na základe všestrannej analýzy (kompozícia, štylizácia, obsah) a konfrontovať svoj systém hodnôt

s hodnotami vyplývajúcimi z diela. Vie reagovať na otázky a kritické poznámky z triedy, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich jednak z hľadiska systémovej podstaty diela a jednak z hľadiska vlastných čitateľských postojov.

6. Veľká epická próza – reťazový kompozičný postup 5 hodín

Obsahový štandard

- Vyvodenie pojmu reťazový kompozičný postup v porovnaní s klasickou (päťfázovou) kompozíciou
- Analýza a interpretácia románu Drak sa vracia
- Identifikácia lyrizácie štýlu epickej prózy
- Analýza autorskej koncepcie postáv v románe Drak sa vracia a Jozef Mak
- Verbalizácia čitateľského zážitku
- Tvorba umeleckého opisu prírody a človeka

Výkonový štandard

Reťazový kompozičný postup

Žiak ovláda klasický päťfázový i reťazový kompozičný postup. Vie uviesť ich charakteristické prvky v akomkoľvek epickom diele (prozaickom, básnickom i dramatickom). Vie vysvetliť rozdiely v dramatickej línii rozprávania pri použití odlišných kompozičných postupov.

Štylizácia textu

Žiak chápe podstatu lyrizácie rozprávania a dokáže v texte akéhokoľvek diela nájsť a určiť jazykové prostriedky použité na poetizáciu diela.

Vie, čo je idealizácia (a monumentalizácia) postáv, dokáže určiť prostriedky, ktoré na ňu použil autor, a to tak štylisticko-lexikálne, ako aj situačné (dejové). Na základe analógie dokáže preniesť tieto vedomosti aj na obraz zvierat a neživej prírody. Vie vysvetliť štylistickú podstatu personifikácie a vie poukázať na jej významovú funkčnosť a umeleckú pôsobivosť v kontexte diel lyrizovanej prózy.

Všetky tieto vedomosti dokáže uplatniť pri tvorbe lyrizovaného opisu alebo pri napísaní kratšieho epického útvaru.

Interpretácia

Poznatky získané analýzou jazyka diela lyrizovanej prózy dokáže uplatniť pri vysvetlení významovej roviny daného diela, objasniť autorskú koncepciu postáv a autorovo chápanie sveta a konfrontovať ho s vlastným videním sveta a ľudí. Rozumie a dokáže vysvetliť osudovú vyhranenosť hrdinov diela a chápe autorov prístup k ich zápasu o nezávislosť, identitu a vlastne ideály. Rozumie podstate boja medzi dobrom a zlom a dokáže ho aplikovať na toto dielo. Konflikt pozitívnych a negatívnych síl vníma síce aj v duchu autorovho podania, ale zároveň dokáže prekonať sugestibilitu textu a pokúša sa zaujať aj stanovisko odvodené z vlastných hodnôt.

7.Dramaticá tvorba – tragická dráma   7 hodín

Obsahový štandard

- Vyvodenie pojmu tragédia
- Výklad o antickom divadle, antickej tragédii (jednota miesta, času a charakterov)
- Analýza antickej tragédie Antigona
- Analýza tragédie Hamlet – vnútorná kompozícia

- Analýza a interpretácia tragédie Kým kohút nezaspieva
- Funkcia jednotlivých jazykových prvkov v myšlienkovom a estetickom zameraní dramatických textov
- Dramatizácia textu krátkej poviedky s tragickým zameraním

Výkonový štandard

Tragédia

Žiak pozná podstatu tragédie a dokáže z hľadiska dichotomie tragédia/komédia určiť akúkoľvek hru, ktorú čítal alebo ktorej inscenáciu videl. Na základe kritickej úvahy dokáže zaujať hodnotiace stanovisko aj k obsahovo zmiešaným, resp. nevyhraneným typom divadelných hier.

Pozná klasickú kompozíciu drámy a vie ju aplikovať na akekoľvek dramatické dielo s takouto dejovou štruktúrou a vie vysvetliť svoj názor.

Analýza, interpretácia

Žiak dokáže v texte divadelnej hry určiť komunikačne formy.

V akomkoľvek dramatickom diele je schopný vysvetliť stvárnenie postavy z hľadiska autorovej koncepcie a významového zamerania diela.

Štylisticko-lexikálnou analýzou dokáže určiť prvky, ktoré sú v prehovoroch postav nositeľom myšlienkového posolstva a estetickej pôsobivosti diela. Svoj názor na text/inscenáciu diela dokáže verejne prezentovať v triede.

Čítanie, dramatizácia, inscenácia

Žiak sa vie zapojiť do dramatizovaného čítania, plynulo, výrazne a jazykovo správne dokáže prezentovať text niektorej postavy.

Dokáže zdramatizovať text kratšieho prozaického alebo epického básnického diela, vhodne využiť monológ a dialóg, sformulovať scénické a inscenačne poznámky. Vie využiť jazykové prostriedky na dosiahnutie dramatického napätia a estetického dojmu.

Povinní autori a diela

I.Krasko - vlastný výber

J.Smrek - vlastný výber

R.Dilong - vlastný výber

B.S.Timrava - Ťapákovci

J.G.Tajovský - Maco Mlieč

M.Kukučín - Dom v stráni

J.C.Hronský - Jozef Mak

D.Chrobák - Drak sa vracia

E.M.Remarque - Na západe nič nového

Sofokles - Antigona

W.Shakespeare - Hamlet

I.Bukovčan - Kým kohút nezaspieva

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín, z toho 2 kontrolné diktáty - 4 hodín a 2 kontrolné slohové práce - 8 hodín- diskusný príspevok, výklad)

1. Učenie sa 6 hodín

Obsahový štandard

- logické myšlienkové operácie
- dedukcia, indukcia, komparácia, analýza, syntéza, analógia
- príprava projektu – SOČ
- realizácia projektu

Výkonový štandard

- Vie racionálne využiť logické myšlienkové operácie na riešenie rôznych životných situácií.
- Vie vytvoriť na základe čiastkových informácií z umeleckého a niektorých druhov vecného textu hypotézu o jeho závere a svoju hypotézu overiť v diskusii.
- Vie s pomocou odbornej literatúry vybrať z krátkeho jednoduchého vecného textu kľúčové informácie.
- Vie vecne reagovať na pripomienky.

2. Jazyk a sloh 8 hodín

Obsahový štandard

- slohové útvary - žánre
- slohové postupy
- hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov a útvarov
- náučný štýl – znaky a žánre
- diskusný príspevok – obsah, kompozícia, jazyk, štýl

Výkonový štandard

- Ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava aktuálnu jazykovú normu a zároveň je schopný zvoliť vhodné stylistické prostriedky v každej komunikačnej situácii aj vtedy, ak by tým porušil jazykovú normu.
- Dokáže vysvetliť pojem hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov a slohových útvarov a vo vlastných jazykových prejavoch vie odôvodniť využitie výrazových prostriedkov hybridizácie.
- Pri tvorbe vlastného jazykového prejavu dodržiava, resp. prispôbuje si jednotlivé fázy tvorby prejavu s dôrazom na jeho vhodnú ústnu alebo písomnú prezentáciu.
- Pozná a pri tvorbe vlastných jazykových prejavov aktívne využíva platné kodifikačné príručky.

3. Zvuková rovina jazyka 9 hodín

Obsahový štandard

- prozodické vlastnosti reči – intonácia časová, silová, tónová
- frázovanie, modulácia hlasu
- ortoepia
- ortografia

Výkonový štandard

- Dokáže sa pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text jasnou, zrozumiteľnou a správne intonovanou odpoveďou alebo otázkou.
- Vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá spisovnej slovenskej výslovnosti, správne artikuluje.
- Vo svojich ústnych prejavoch uplatňuje vhodnú intonáciu, v ktorej dodržiava významové a fyziologické pauzy, primerané tempo reči, správne frázovanie výpovede a vhodnú moduláciu hlasu.
- Pozná jazykovedné disciplíny, ktoré skúmajú zvukovú a písomnú podobu reči, a ich základné jednotky.
- Dokáže sa zorientovať v danej komunikačnej situácii a reagovať na počutý text tak, že poslucháč pochopí obsah jeho výpovede.
- Uvedomuje si spisovnosť a nespisovnosť vo svojom prejave a vo verejných prejavoch sa snaží používať spisovnú výslovnosť.

4. Lexikálna rovina jazyka 4 hodiny

Obsahový štandard

- systém slovnej zásoby
- nárečové slová
- odborné názvy - termíny
- básnické slová

Výkonový štandard

- Pozná význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextami a komunikačnými situáciami, prípadne si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch.
- Vo vlastných jazykových prejavoch využíva široký repertoár slovnej zásoby.
- Odlíša v písaných i počutých prejavoch nárečové slová od spisovných a vhodne zaraďuje nárečové slová do vlastných jazykových prejavov s cieľom štylisticky ich dotvárať.
- Vie vyhľadať význam neznámych slov v slovníkoch.

6. Morfológická rovina jazyka 6 hodín

Obsahový štandard

- stupeň – prídavné mená
- stupeň - príslovky
- pravopis akostných prídavných mien
- pravopis prívlastňovacích prídavných mien
- pravopisné a štylistické cvičenia

Výkonový štandard

- Vo vlastných jazykových prejavoch používa na vyjadrenie vyššej miery vlastností či okolností deja správne tvary stupňovania prídavných mien a prísloviak.
- dokáže pravopisne správne použiť prídavné mená v písomnom prejave
- dokáže pravopisne správne použiť vzťahové a prívlastňovacie prídavné mená

6. Syntaktická rovina jazyka 7 hodín

Obsahový štandard

- nadvetná syntax
- súdržnosť textu – konektory
- vetosled

Výkonový štandard

- Vie vytvoriť kompozične zrozumiteľný text, v ktorom uplatní logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v slovenčine.
- Je schopný vyhľadať v cudzom texte a uplatniť vo vlastnom jazykovom prejave obsahové, jazykové i mimojazykové konektory, ktoré zabezpečujú súdržnosť textu.
- Je schopný nájsť chyby v logickom poradí viet v cudzích jazykových prejavoch a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava logické poradie viet v súvetiach, pričom rešpektuje významový činiteľ výstavby výpovede.
- Vie vytvoriť názov textu, rozčleniť text na odseky a na úvod, jadro a záver. Pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch sa dopúšťa chýb v logickej nadväznosti viet.
- Pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá a požiadavky syntaxe.
- Vie zdôvodniť vzťah medzi členmi skladov vo vete na základe ich funkcie.
- Vie transformovať jednoduché vety na polovetné konštrukcie a súvetia a naopak. Funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch.
- Vie v texte nájsť odchýlky od vetnej stavby – elipsu a vsuvku a funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch.
- Dodržiava interpunkciu v jednoduchej vete, v jednoduchom súvetí a v zloženom súvetí.
- Vie určiť druh jednoduchého súvetia – prirad'ovacie a podrad'ovacie. Vie určiť druh prirad'ovacieho súvetia a druh vedľajšej vety v podrad'ovacom súvetí.

7. Sloh 14 hodín

Obsahový štandard

- výkladový slohový postup - útvary
- kompozícia a členenie textov náučného štýlu
- súdržnosť textu náučného štýlu
- postupy a formy logického myslenia
- argumentácia a interpretácia
- výklad
- odborný a umelecký text – analýza

Výkonový štandard

- Je schopný interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami.
- Dokáže vybrať a hodnotiť text z hľadiska obsahu.
- Dokáže hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru, štýlu a pod.

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU CUDZÍ JAZYK

Charakteristika vyučovacieho predmetu cudzí jazyk

Obsahom výučby cudzích jazykov je systematické formovanie, rozvíjanie a sústavné prehlbovanie zručností, vedomostí a návykov zameraných na tieto oblasti:

- rečové zručnosti
- jazykové funkcie
- tematické okruhy
- jazykové prostriedky

Žiaci majú nadobudnuté všeobecné vedomosti a zručnosti aplikovať a rozširovať o odbornú terminológiu v súlade s odborným profilom absolventa.

Ciele vyučovacieho predmetu cudzí jazyk

Všeobecným cieľom je zabezpečiť dosiahnutie komunikačnej úrovne B1/B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky v prvom CJ a komunikačnú úroveň A2/B1 podľa SERR v druhom cudzom jazyku.

V rámci školy:

- rozvíjať u žiakov postupne a cieľavedome všetky štyri rečové zručnosti t.j. ústny prejav, čítanie, počúvanie a písomný prejav na základe osvojenej slovnej zásoby a gramatiky a zároveň rozvíjať stratégie učenia sa
- posilňovať cieľavedomosť, vytrvalosť a systematickosť v štúdiu cudzieho jazyka
- osvojovať si tvorivý prístup k riešeniu úloh a rozvíjať vlastné kritické myslenie
- viesť žiakov k využívaniu osvojených znalostí a zručností pri ďalšom štúdiu a v budúcej profesii
- prehlbovať vzájomné porozumenie medzi národmi a toleranciu k iným kultúram a zvykom prostredníctvom poznatkov z rôznych oblastí života ľudstva.
- pomôcť žiakom uvedomiť si svoje individuálne potreby, definovať vlastné ciele a niesť zodpovednosť za proces učenia sa
- viesť žiaka k tomu, aby využíval možnosti školy a podnety z mimoškolského prostredia na upevňovanie a využívanie poznatkov v praxi
- naučiť žiakov učiť sa hľadať vlastné optimálne formy osvojovania a upevňovania si učiva a vnímať jazykové vzdelávanie ako celoživotný proces
- motivovať žiakov, aby dosiahli vysoký stupeň osvojenia si jazyka vzhľadom na jeho špecifické postavenie ako internacionálneho jazyka v obchode, cestovnom ruchu, doprave, vede, kultúre

ANGLICKÝ JAZYK

1. Úvod – (4 hod.)

Obsahový štandard:

- sloveso „be“, zámená
- sloveso „have got“
- čas, dni, mesiace

Výkonový štandard:

- predstavovanie
- opis osoby
- vyjadrovanie času

Medzipredmetové vzťahy

Slovenský jazyk - porovnanie tvorby otázky

2. Rodina – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý prítomný čas
- Veľká Británia
- život v rodine
- súkromný list

Výkonový štandard

- vyhľadať v texte potrebné informácie
- vyjadrovanie pravidelných aktivít
- naučiť sa písať súkromný list
- charakterizovať anglickú kráľovskú rodinu

Medzipredmetové vzťahy

Dejepis - monarchie dnes

3. Šport a voľný čas – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý prítomný čas
- Austrália
- frekvenčné príslovky
- rozhovor

Výkonový štandard:

- porozumieť otázkam reportéra
- charakterizovať bežné športy
- naučiť sa písať oznam

Medzipredmetové vzťahy

Telesná výchova - časti tela, bežné športy

4. Vzdelanie – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- väzba „there is/there are“
- školstvo v Anglicku
- sloveso „have to“

Výkonový štandard:

- porozumieť textu o vzdelávaní
- porovnať školstvo v Anglicku a na Slovensku
- rozprávať o ideálnej škole

Medzipredmetové vzťahy

Slovenský jazyk - porovnanie názvov vyučovacích predmetov

5. Školská písomná práca – (2 hod.)

6. Obliekanie a móda – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- prítomný prítomný čas
- hudobné festivaly
- sloveso „can“
- pozvanie

Výkonový štandard:

- porozumieť novinovému článku o móde
- charakterizovať hudobný festival
- vyjadrovanie schopnosti
- ako zorganizovať stretnutie

Medzipredmetové vzťahy

Hudobná výchova - hudobné nástroje

7. Človek a príroda – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- stupňovanie prídavných mien
- národné parky
- telefonovanie
- pohľadnica

Výkonový štandard:

- porozumieť hlavným bodom odborného textu
- opísať národný park

- ako požiadať o informácie
- napísať pohľadnicu z prázdnin

Medzipredmetové vzťahy

Biológia - národné parky, ochrana prírody

8. Mestá a miesta – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý minulý čas
- informácie pre turistov
- príbeh
- telefonovanie

Výkonový štandard:

- porozumieť obsahu turistického prospektu
- rozprávať o minulosti
- zatelefonovať kamarátovi a nechať mu odkaz
- vytvoriť prospekt pre turistov

Medzipredmetové vzťahy

Zemepis - mapy, mestá

9. Vzory a ideály – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý minulý čas
- hrdinovia
- vynálezy
- moderné formy komunikácie

Výkonový štandard:

- priradiť národnosť k štátu
- rozprávať o minulosti
- písanie emailu
- vymeniť si s kamarátom informácie týkajúce sa vedcov

Medzipredmetové vzťahy

Zemepis - krajiny Európy

Dejepis - významné osobnosti v dejinách ľudstva

10. Školská písomná práca – (2 hod.)

11. Stravovanie – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- „How much/how many?“
- tradičné jedlá
- gramatické členy

- úradný list

Výkonový štandard:

- vyhľadať špecifické informácie v texte
- vyjadrovanie množstva
- ako si objednať jedlo
- ako žiadať o informácie

12. Záverečné opakovanie učiva – (3 hod.)

ANGLICKÝ JAZYK

1. Úvod – (4 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý prítomný čas
- zámená, frekvenčné príslovky
- prítomný čas
- stupňovanie prídavných mien

Výkonový štandard:

- vyjadrovanie pravidelných aktivít
- vyjadrovanie schopnosti
- opis miesta

2. Vzory a ideály – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý minulý čas
- hrdinovia
- vynálezy
- moderné formy komunikácie

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- rozprávať o minulosti
- písanie emailu
- porozumieť biografickému textu

3. Stravovanie – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- „How much/how many“
- tradičné jedlá
- gramatické členy
- úradný list

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vyjadrovanie množstva
- používanie členov
- ako si objednať jedlo
- ako žiadať o informácie

4. Cestovanie – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý predprítomný čas
- príslovky „just“ a „already“
- život v cudzej krajine

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vyjadrovanie nedávnych udalostí
- porozumieť detailom v texte
- vedieť napísať email o dovolenke

5. Školská písomná práca – (2 hod.)

6. Zamestnanie – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- vyjadrovanie budúcnosti – „going to“ a „will“
- should/shouldn't
- práca na čiastočný úväzok

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vedieť vyjadriť svoj názor
- vedieť napísať žiadosť

7. Osobnosti – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý prítomný a priebehový čas
- väzba sloveso + neurčitok alebo –ing tvar
- vyjadrovanie názoru

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vyjadrovanie pravidelných aktivít
- vedieť rozprávať o záľubach a záujmoch

8. Šport – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- jednoduchý minulý čas
- jednoduchý minulý a priebehový čas
- športové odvetvia
- článok do časopisu

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vedieť vyjadrovať minulé udalosti
- vedieť porozprávať krátky príbeh
- porozumieť textu o športe

9. Mesto a vidiek – (10 hod.)

Obsahový štandard:

- „some“, „any“, „much“, „many“
- reálie
- gramatické členy
- vyjadrovanie pokynov

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vedieť vyjadrovať množstvo
- porozumieť informáciám z turistickej príručky
- používanie členov
- ako sa orientovať v meste

10. Školská písomná práca – (2 hod.)

11. Film a divadlo –(12 hod.)

Obsahový štandard:

- stupňovanie prídavných mien
- porovnávanie – „as...as“, „too“ a „enough“
- slávni režiséri
- recenzia

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vedieť stupňovať prídavné mená
- vedieť porovnávať
- žiak vie opísať filmovú postavu

12. Záverečné opakovanie učiva – (3 hod.)

ANGLICKÝ JAZYK

I. Úvod - (4 hod)

Obsahový štandard:

- jednoduchý minulý čas
- jednoduchý predprítomný čas
- "will" a "going to"
- jednoduchý minulý a priebehový čas

Výkonový štandard:

- rozprávať o minulosti
- vyjadrovanie nedávnych udalostí
- vyjadrovanie budúcnosti
- vedieť vyjadrovať minulé udalosti

II. V kine - (13 h)

Obsahový štandard:

- prídavné mená končiace na "-ing" a "-ed"
- stupňovanie prídavných mien
- štruktúry na porovnávanie "(not) as...as", "too", "enough"
- slávna filmová postava

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- rozprávať o filmoch a TV programoch
- ako si objednať lístky do kina, na koncert,...
- vedieť napísať review o filme

III. V obchode - (11 hod)

Obsahový štandard:

- predprítomný čas
- predprítomný čas vs. minulý čas
- vyjadrenie dĺžky času s použitím "been", "gone", "for", "since"
- neformálny list

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- ako obdržať a darovať darčeky
- rozumieť informáciám v turistických brožúrkach
- nakupovanie oblečenia

IV. Školská písomná práca - (3 hod)

V. Vedecko - technický rozvoj - (13 hod)

Obsahový štandard:

- vyjadrovanie budúcnosti - ``will``a ``going to``
- nulová podmienka
- may, might, could
- formálny list

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- ako používať mobil (textovanie,...)
- nanotechnológia
- vedieť zorganizovať stretnutie

VI. Zvyky a tradície - (11 hod)

Obsahový štandard:

- must, mustn't, needn't
- prvá podmienka
- akceptovanie a odmietnutie pozvania
- odkaz

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- reč tela
- vedieť rozprávať o festivaloch
- poverky v rôznych krajinách

VII. Globálne problémy - (13 hod)

Obsahový štandard:

- druhá podmienka
- vyjadrenie želania (I wish)
- should, ought to
- esej

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vedieť rozprávať o životnom prostredí
- prírodné katastrofy
- ako poradiť

VIII. Školská písomná práca - (3 hod)

IX. Medziľudské vzťahy - (11 hod)

Obsahový štandard:

- predminulý čas
- nepriama reč
- ako nahlásiť krádež

- príbeh

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- vedieť opísať rôzne zločiny
- rozprávať o fiktívnej postave
- počítačový zločin

X. Kniha - (13 hod)

Obsahový štandard:

- pasív v prítomnom čase
- pasív v ostatných časoch
- publikácie
- review

Výkonový štandard:

- slovná zásoba k tematickému celku
- William Shakespeare
- rozhovor so spisovateľom
- vedieť sa opýtať na info o knihách

XI. Záverečné opakovanie učiva - (4 hod)

NEMECKÝ JAZYK

1. Kontakty medzi ľuďmi (19 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Kontakty - pozdravy, oslovenia a predstavovanie sa
- konverzácia na tému: Kontakty, národnosti, jazyky a povolania
- gramatika: Oznamovacia veta; zisťovacie otázky (*Ja/Nein*-otázky) a doplňujúce otázky (*W*-otázky); slovosled v jednoduchej vete; číslovky 1 – 100
- tvorenie slov: Slová označujúce ženské povolania s príponou *-in*
- fonetika: Slovný prízvuk a vetná melódia v jednoduchej vete; výslovnosť: *a; e; i; o; u*

Výkonový štandard:

- dokázať nadviazať komunikačný kontakt s inou osobou
- dokázať predstaviť seba a inú osobu
- aktívne používať číslovky 1 – 100
- dokázať vytvoriť slová označujúce ženské povolania
- vyslovovať foneticky správne samohlásky a používať správny slovný prízvuk
- používať foneticky správne vetnú melódiu a slovosled v jednoduchých vetách

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk a literatúra – porovnanie tvorby otázky a skladby jednoduchej vety

Etická výchova – predstavovanie sa

2. Údaje o osobe, stretnutia (20 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Údaje o osobe, stretnutia
- konverzácia na tému: Údaje o osobe, stretnutia
- gramatika: *W*-otázky; číslovky 100 – 1000; predložka *von*; časovanie nepravidelných sloviess v prézente; určitý a neurčitý člen v nominatívne a akuzatívne

Výkonový štandard:

- dokázať opýtať sa na adresu a telefónne číslo osoby
- aktívne používať číslovky 100 - 1000
- aktívne používať v rozhovore nepravidelné slovesá v prítomnom čase a určitý a neurčitý člen v nominatívne a akuzatívne
- dokázať objednať si jedlo a nápoje v reštaurácii
- písomne vypracovať túto tému v rozsahu 100/50 (1. CUJ/2. CUJ) slov

Medzipredmetové vzťahy:

Etická výchova – medziľudské vzťahy; stretnutia s inými ľuďmi

3. Mena, nakupovanie a zariadenie bytu (19 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Mena, nakupovanie, nábytok, zariadenie bytu

- konverzácia na tému: Mena, nakupovanie, nábytok, zariadenie bytu
- gramatika: Adjektív v prívlastku; predmet v akuzatívě; použitie člena bez podst. mena; plurál podstatných mien; číslovky nad 1000
- fonetika: Návčik výslovnosti *ä; ö*

Výkonový štandard:

- dokázať vypočítať si, podať a opýtať sa na základné informácie pri orientácii v obchodnom dome
- dokázať vyjadriť svoj názor, súhlas a nesúhlas
- aktívne používať číslovky nad 1000
- aktívne používať v rozhovore adjektívy v prívlastku a predmet v akuzatívě
- dokázať používať plurál podstatných mien a člen bez podstatného mena vo vetách
- vyslovovať foneticky správne prehlásky *ä; ö*

Medzipredmetové vzťahy:

Ekonomika – vyjadrovanie hodnoty v peňažných jednotkách určitej meny

4. V supermarkete (21 hod)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: V supermarkete – potraviny, ponuka tovarov, ceny
- rozvoj posľuchu s porozumením na tému: V supermarkete
- rozvoj čítania s porozumením na tému: V supermarkete
- konverzácia na tému: V supermarkete
- gramatika: 3. a 4. pád osob. zámen; rozkaz. spôsob; skloňovanie podst. mien v 3. a 4. páde
- fonetika: Návčik výslovnosti *ü*

Výkonový štandard:

- dokázať realizovať menšie nákupy potravín a vybrať si z ponúknutých možností
- dokázať pýtať sa na informácie o nakupovaných potravinách
- dodržiavať základné pravidlá a postoje pri nákupoch (vedieť pozdraviť, spresniť výber, zaplatiť)
- aktívne používať osobné zámená a podstatné mená v datíve a akuzatívě
- aktívne používať v rozhovore rozkazovací spôsob
- vyslovovať foneticky správne prehlásku *ü*
- písomne vypracovať túto tému v rozsahu 120/80 (1. CUJ/2. CUJ) slov

Medzipredmetové vzťahy:

Výchova ku zdraviu – zdravá výživa

Slovenský jazyk a literatúra – prvky rozprávania

Ekonomika – národné hospodárstvo: vývoj cien; inflácia

5. Práca a voľný čas (20 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Práca – povolanie – voľný čas
- konverzácia na tému: Voľný čas; povinnosti - záujmy
- gramatika: Modálne slovesá; slovosled vo vete pri väzbe s plnovýznamovým slovesom

- fonetika: Výslovnosť *ei/ai; äu/eu; au*

Výkonový štandard:

- dokázať komunikovať na tému: Práca, povolanie, voľný čas
- aktívne používať modálne slovesá vo vetách so správnym slovosledom
- aktívne používať predložky, ktoré sa viažu s 3. a 4. pádom; miesto - smerovanie
- rozlíšiť časový okamih - trvanie
- vyjadriť číselné poradie
- uviesť dátum a čas

Medzipredmetové vzťahy:

Telesná výchova – šport ako záľuba/hoby

Slovenský jazyk a literatúra – porovnanie názvov povolání a mesiacov v NEJ a SJL
- porovnanie predložiek miesta a smerovania v NEJ a SJL

NEMECKÝ JAZYK

1. Práca a voľný čas (25 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Práca – povolanie – voľný čas
- konverzácia na tému: Voľný čas; povinnosti - záujmy
- gramatika: Modálne slovesá; slovosled vo vete pri väzbe s plnovýznamovým slovesom
- fonetika: Výslovnosť *ei/ai; üu/eu; au*

Výkonový štandard:

- dokázať komunikovať na tému: Práca, povolanie, voľný čas
- aktívne používať modálne slovesá vo vetách so správnym slovosledom
- aktívne používať predložky, ktoré sa viažu s 3. a 4. pádom; miesto - smerovanie
- rozlíšiť časový okamih - trvanie
- vyjadriť číselné poradie
- uviesť dátum a čas

Medzipredmetové vzťahy:

Telesná výchova – šport ako záľuba/hoby

Slovenský jazyk a literatúra – porovnanie názvov povolání a mesiacov v NEJ a SJL
- porovnanie predložiek miesta a smerovania v NEJ a SJL

2. Rodina a domácnosť (25 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Rodina a domácnosť
- poslech s porozumením na tému: Rodina a domácnosť
- čítanie s porozumením na tému: Rodina a domácnosť
- konverzácia na tému: Rodinní príslušníci, priatelia, domáce práce
- gramatika: Privlastňovacie zámená v N., D., A.; časovanie sloviess s odlučiteľnou predponou, neodlučiteľné predpony; predložky s D. a A.
- fonetika: Slovný prízvuk pri slovesách s odlučiteľnou a neodlučiteľnou predponou

Výkonový štandard:

- dokázať predstaviť svoju rodinu a najbližších príbuzných na základe rodokmeňa
- dokázať predstaviť spolužiakov a priateľov, ich charakter. vlastnosti, plány, záujmy
- aktívne používať privlastňov. zámená a slovesá s odluč. a neodluč. predponami
- dokázať správne používať predložky s D. a A. v ústnom a písomnom prejave
- písomne spracovať tému v rozsahu 130/100 (1. CUJ/2. CUJ) slov

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk a literatúra – využiť poznatky v charakteristike postavy a literárnej postavy

3. Berlín! Berlín! (25 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Popis ciest; hlavné mesto Nemecka, pozoruhodnosti

- poslech s porozumením na tému: Atrakcie nemecky hovoriaceho teritória
- čítanie s porozumením na tému: Obľúbené miesta Berlína
- konverzácia na tému: Prepáčte, ako sa dostanem...Orientácia v rodnom meste
- gramatika: Osobné zámená doplnenie -akuzatív;
préteritum pomocných slovies – *haben, sein, werden*, perfektum pravidelných a nepravidelných slovies, príčastia
- tvorenie slov: Tvorenie príd. mien predponou *un-*, slová s *Lieblings-*
- fonetika: Výslovnosť: *n; ng; nk*, zložené slová
- spracovanie informácií

Výkonový štandard:

- dokázať komunikovať na tému: Hlavné mesto Nemecka a pozoruhodnosti, moje rodné mesto a orientácie
- aktívne používať a nahrádzať mená osobnými zámenami
- aktívne používať préteritum pomocných slovies
- vyjadriť minulosť pomocou perfekta
- vyslovovať správne hlásky *n; ng; nk*, správne čítať a vyslovovať zložené slová
- práca s internetom

Medzipredmetové vzťahy:

Geografia: Nemecky hovoriace teritórium

4. Situácie, ktoré prináša každodenný život (24 hod.)

Obsahový štandard:

- slovná zásoba na tému: Situácie každodenného života: v obchodoch, v dopravnom prostriedku, na letisku, na stanici, vypracovanie rôznych typov písomností
- gramatika: Vypracovanie a analýza rôznych typov testov
- čítanie s porozumením na tému: Nápis, smerové tabule, inzeráty
- poslech s porozumením na tému: V reštaurácii, na ulici, v nákupnom centre
- ústna reprodukcia počutého textu

Výkonový štandard:

- dokázať vyplniť dotazník, podať telegram, inzerát ap., zdôvodniť svoj názor
- zvládnuť prípravu vlastných poznámok
- zvládnuť ústnu reprodukciu vlastných zážitkov z cestovania a dovolenky pomocou poznámok
- zvládnuť používanie perfekta a príčastia minulého v danej téme

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk a literatúra: Rôzne typy písomností: list, inzerát, formuláre

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín

NEMECKÝ JAZYK

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín

1. Mladí ľudia dnes /24 hodín/

Obsahový štandard:

- ako bývajú mladí ľudia,
- doma je najlepšie,
- bývanie a generačné problémy, rodičia chcú to najlepšie,
- moje detstvo a mladosť,
- spojky weil, obwohl,
- préteritum slovíes sein, haben a modálnych slovíes,
- prídavné mená s predponou un-,
- výslovnosť spoluhláskovej skupiny –ng, -nk.

Výkonový štandard:

- aktívne ovládať slovnú zásobu k uvedenej téme,
- vyjadriť vlastné stanovisko k problémom bývania mladých ľudí
- požiadať o radu pri hľadaní bytu,
- viesť dialóg o detstve a mladosti,
- vytvárať situačné rozhovory k téme bývanie,
- tvoriť vedľajšie vety so spojkami weil a obwohl,
- uvádzať argumenty v dialógoch a samostatnom rozprávaní,
- vyjadriť možnosť, zámer, nevyhnutnosť používaním modálnych slovíes,
- vyslovovať foneticky správne spoluhláskové skupiny –ng, -nk,
- vytvoriť portfólio.

Medzipredmetové vzťahy:

Občianska náuka – medziľudské vzťahy, ich formovanie a upevňovanie

Slovenský jazyk a literatúra – prvky rozprávania

Ekonomika – finančná analýza

2. Cestovanie a dovolenka /25 hodín/

Obsahový štandard:

- typy dovoleníek,
- čo je pre mňa dôležité na dovolenka,
- vysnívaná dovolenka,
- správa z cesty do zahraničia,
- cesta okolo sveta, trasa cesty,
- cestovateľský denník,

- problémy na dovolenke,
- info o SRN, Rakúsku a Švajčiarsku,
- víkendové aktivity,
- perfektum pravidelných a nepravidelných slovies, opytovacie zámeno *welch-*.

Výkonový štandard:

- aktívne ovládať slovnú zásobu k preberanej téme,
- dokázať zdôvodniť svoj názor,
- načrtnúť vlastnú dovolenku,
- napísať správu /info z cesty/dovolenky,
- diskutovať o problémoch na dovolenke,
- zhodnotiť klady a zápory dovolenky,
- porovnať dovolenku doma a v zahraničí,
- napísať vlastné poznámky z cesty,
- zvládnuť prípravu vlastných poznámok z cesty,
- ústne reprodukovať vlastné zážitky z cestovania a dovolenky pomocou poznámok,
- rozprávať o základných údajoch vlastnej krajiny,
- aktívne používať perfektum v danej téme,
- správne používať prízvuk pri odlučiteľných a neodlučiteľných predponách,
- písomne vypracovať tému v rozsahu 100-120 slov, vytvoriť portfólio.

Medzipredmetové vzťahy:

Hospodárska geografia – základné údaje o preberaných krajinách

3. Zdravie /24 hodín/

Obsahový štandard:

- časti ľudského tela,
- bežné choroby,
- návšteva u lekára, rady lekára,
- zdravá výživa,
- stravovacie návyky v Nemecku a u nás,
- v reštaurácii,
- jedálny lístok,
- národná kuchyňa – zvyky a špeciality,
- moje obľúbené jedlo,
- vedľajšie vety so spojku *dass* a *wenn*,
- stupňovanie prídavných mien.
- výslovnosť spoluhlásky *ch* po samohláskach

Výkonový štandard:

- aktívne ovládať slovnú zásobu k preberanej téme,
- opísať príznaky choroby,
- požiadať o radu a dať radu pri chorobe,
- diskutovať o zdravej výžive,
- porovnať stravovacie návyky u nás a v SRN,

- viesť dialóg v reštaurácii,
- dokázať objednať jedlá a nápoje z jedálneho lístka,
- porovnať slovenskú a nemeckú národnú kuchyňu,
- popísať prípravu jednoduchého jedla,
- tvoriť a použiť vedľajšie vety so spojками dass a wenn,
- vytvoriť a použiť 2. a 3. stupeň prídavných mien a prísloviak,
- dokázať vytvárať podstatné mená ženského rodu z iných slovných druhov pomocou koncoviek *-ung; -heit; -keit; -schaft; -in*,
- vyslovovať správne tzv. : *ich-Laut* a *ach-Laut*,
- vytvoriť jazykové portfólio.

Medzipredmetové vzťahy:

Telesná výchova – šport, pohyb, zdravie
 Občianska náuka – psychohygiena

4. Farby a typy, móda /26 hodín/

Obsahový štandard:

- obľúbené farby, symbolika farieb,
- čo mi pristane,
- farebné typy,
- môj šatník,
- nakupovanie oblečenia,
- oblečenie na zvláštnu príležitosť,
- typy ľudí,
- vysnívaný muž/žena,
- čo sa smie a čo nie,
- skloňovanie prídavných mien,
- opytovacie zámená aký a ktorý,
- slovesá s D.

Výkonový štandard:

- aktívne ovládať slovnú zásobu k preberanej téme,
- vymenovať farby, poznať symboliku farieb,
- popísať svoj farebný typ,
- opísať vlastný šatník,
- viesť nákupný dialóg,
- navrhnuť oblečenie na zvláštnu príležitosť,
- opísať a charakterizovať vysnívaného muža /ženu,
- správne používať prídavné mená v prísudku a prívlastku,
- správne používať výrazy *was für ein* a *welcher*,
- aktívne používať slovesá s D.,
- vytvoriť jazykové portfólio.

Medzipredmetové vzťahy:

Estetická výchova – formovanie estetického cítenia

Občianska náuka – princípy spoločenského správania sa

RUSKÝ JAZYK

1.Predazbukové obdobie - (10 hod.)

Obsahový štandard:

- zvuková podoba základnej lexiky k témam predazbukového obdobia;
- ruské pokyny na vyučovacích hodinách;
- zdvorilostné výrazy a oslovenia učiteľa, spolužiaka;
- vyjadrenie prosby a poďakovanie;
- výslovnosť ž, š šč, tvrdých a mäkkých slabík;
- intonácia oznamovacej a opytovacej vety s opytovacím slovesom.

Výkonový štandard:

- dokázať naplniť konkrétne potreby na základe porozumenia podstaty počutého;
- rozumieť jednoduchým pokynom informatívneho charakteru;
- pochopiť vety, výrazy a slová, ktoré sa ho priamo týkajú;
- používať jednoduché zdvorilostné formy;
- vyjadriť svoje pocity a vďačnosť v jednoduchých slovných spojeniach a vetách;
- osvojiť si správnu výslovnosť prebranej lexiky a vedieť identifikovať jej sluchovú podobu.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk

Etická výchova

2.Azbukové obdobie – (36 hod.)

- tlačaná a písaná azbuka a jej porovnanie s latinkou;
- preklad slovenských slovies – „je“, „sú“, „mat“;
- rozvíjanie reči v podtémach;
- jery a mäkký znak;
- minulé čas slovesa „byť“, väzba „ja mám“..., pravopis zápornej častice „ne“ so slovesom;
- tvrdý znak a predložkové väzby: igrat' v... (čo?), bolet' za... (koho?).

Výkonový štandard:

- rozumieť jednoduchým pokynom informatívneho charakteru;
- prečítať foneticky správne krátky text v písanej a tlačenej podobe s novými písmenami;
- napísať jednoduché vety, požiadať o jednoduché informácie alebo ich poskytnúť;
- stručne charakterizovať krátkymi vetami osoby a veci;
- vyjadriť v jednoduchých pojmoch súhlas a nesúhlas;
- porozumieť slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na bežné oblasti každodenného života;
- dokázať vyhľadať slová v prekladovom slovníku;
- požiadať o jednoduché informácie alebo ich poskytnúť s použitím slovies pohybu;
- vyrozprávať príbeh na základe obrázkov, viesť krátky dialóg.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk

Etická výchova
Geografia

3.Naša rodina – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- lexika k téme: Osobné údaje o sebe a o rodinných príslušníkoch;
- podstatné mená po číslovkách 2 – 4, osobné a privlastňovacie záměna v 1 – 3 páde;
- slovesá „rabotať“, „učit'sja“;
- rozprávánie o sebe a o rodine.

Výkonový štandard:

- jednoduchým spôsobom žiak opísať seba, svoju rodinu, svojich priateľov a čo robia;
- opýtať sa priateľa na jeho základné údaje, na jeho každodenný život a odpovedať na podobné otázky;
- vyhľadať v prečítanom texte zaujímavé informácie o rodine;
- aktívne používať podstatné mená po číslovkách 2 – 4 a osobné a privlastňovacie záměna, ovládať časovanie slovíes.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk
Etická výchova
Občianska náuka

4.Povolanie – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- profesia a zamestnanie – nová lexika;
- ľudia majú rôzne profesie;
- časovanie slovíes „choteť“, „nravít'sja“, „interesovať'sja“;
- kto čím je a kým sa chce stať – krátka písomná úvaha.

Výkonový štandard:

- rozumieť jednoduchému textu o profesiách členov rodiny, priateľov a blízkych;
- popísať a stručne charakterizovať bežné povolania;
- gramaticky správne formulovať predpoveď svojej budúcnosti;
- správne používať slovnú zásobu spojenú s profesiou.

Medzipredmetové vzťahy:

Etická výchova
Človek a svet práce

5.Voľný čas – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- voľný čas, záľuby – nová lexika;
- prvé a druhé časovanie slovíes, zvrátne slovesá;
- naše záľuby;
- rozvoj reči – rozprávánie o záľubách, o tom, čo vieme a radi robíme.

Výkonový štandard:

- porozumieť slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na bežné oblasti každodenného života;
- požiadať o rôzne jednoduché informácie, ktoré súvisia s voľným časom s použitím jednoduchých zdvorilostných fráz;
- komunikovať s priateľom o záľubách a samostatne formulovať pozvanie do kina a reagovať na pozvanie;
- vedieť napísať krátky list priateľovi o záľubách.

Medzipredmetové vzťahy:

Etická výchova

Spoločenskovedné predmety

6.Zoznamovanie – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- spôsoby a formy zoznámenia, inzeráty – nová lexika;
- slovné väzby „interesovať sa čem“, „uvlekať sa čem“;
- rozprávanie o sebe a spôsobilosť predstaviť sa;
- napísanie krátkeho inzerátu do novin alebo na internet.

Výkonový štandard:

- porozumieť slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na bežné oblasti každodenného života – zoznamovanie;
- požiadať o rôzne jednoduché informácie s cieľom zoznámenia sa;
- chápať odlišnosti väzieb „interesovať sa čem“, „uvlekať sa čem“ v ruskom a v slovenskom jazyku a vedieť ich používať;
- napísať inzerát a písomne naňho reagovať.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk

Etická výchova

Spoločenskovedné predmety

7. Opakovanie učiva – (5 hod.)

RUSKÝ JAZYK

1.Úvod – opakovanie učiva – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- upevnenie lexiky;
- opakovanie slovies – test;
- diktát;
- opakovanie prebratých tém.

Výkonový štandard:

- vedieť používať v jednoduchých vetách prebratú lexiku;
- správne používanie slovies v jednoduchých testoch;
- správnosť používania jednotlivých gramatických javov;
- viesť dialóg o jednotlivých prebratých témach (Rodina, Povolanie, Voľný čas...).

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Občianska náuka

2.Šport – (12 hod)

Obsahový štandard:

- šport – nová lexika;
- druhy športu;
- slovesá pohybu „chodiť“, „upražňať“, „zanimat'sja“...
- môj obľúbený šport, hodiny telesnej výchovy.

Výkonový štandard:

- rozumieť jednoduchému textu o športe jednotlivých športovcov;
- popísať a stručne charakterizovať jednotlivé druhy športu;
- gramaticky správne formulovať slovesá pohybu;
- správne používať slovnú zásobu spojenú so športom.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Telesná výchova

3.Bývanie – (12 hod)

Obsahový štandard:

- bývanie – nová lexika;
- charakterizovať formy, spôsoby a miesta bývania;
- osobné zámená – skloňovanie, slovesá „žiť“, „ustroitsja“, „prebyvat“
- môj dom – môj hrad.

Výkonový štandard:

- porozumieť slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na bývanie;

- opýtať sa priateľa na jeho predstavu o bývaní;
- vedieť správne používať osobné zámena a slovesá v dialógu o bývaní;
- moja predstava o bývaní.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Ekológia

4.Stravovanie – (12 hod)

Obsahový štandard:

- stravovanie – nová lexika;
- podstatné mená ženského rodu – skloňovanie;
- tradičné jedlá;
- slovesá „pítať/sja“, „jest“, „kušať“;

Výkonový štandard:

- porozumieť slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na stravovanie;
- vedieť si objednať jedlo;
- vážnosť estetiky a hygieny stravovania;
- recept na jednoduché jedlo.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Estetická výchova

Ekológia

5.Človek a príroda – (12 hod)

Obsahový štandard:

- človek a príroda – nová lexika;
- príroda môjho okolia;
- stupňovanie prídavných mien;
- národné parky a chránené oblasti Slovenska.

Výkonový štandard:

- porozumieť slovným spojeniam a výrazom spojených s prírodou;
- vedieť opísať prírodné krásy vášho okolia;
- ochrana rastlínstva a živočíšstva – Červená kniha a Modrá kniha;
- vedieť poskytnúť informácie turistom.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Geografia

Ekológia

6.Obliekanie a móda – (12 hod)

Obsahový štandard:

- obliekanie a móda – nová lexika;

- faktory ovplyvňujúce obliekanie a módné trendy;
- módné štýly- časopisy o móde;
- slovesá „u meňja jest“, „u meňja net“;

Výkonový štandard:

- viesť dialóg o svojom šatníku;
- vedieť zorganizovať a pozvať na party;
- správne a pohotovo používať lexiku k danej problematike;
- vysvetliť pojmy: vkus – nevkus, módný – moderný.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Estetická výchova

Etická výchova

7.Vzdelanie – (12 hod)

Obsahový štandard:

- vzdelanie – nová lexika;
- typy škôl a možnosti vzdelávania;
- systém vzdelávania na Slovensku a v Ruskej federácii – porovnať;
- slovesá „učit“, „izučat“, „učit’sja“, „zanimat’sja“, „prepodavaýt“;

Výkonový štandard:

- zvládnuť nové pojmy k uvedenej téme;
- vedieť porozprávať o tom, kto vás ovplyvnil pri výbere školy;
- vedieť porozprávať o typoch škôl, ktoré navštevoval;
- krátka informácia o budúcnosti.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Občianska náuka

8.Mestá a miesta – (12 hod)

Obsahový štandard:

- mestá a miesta – nová lexika;
- moje rodné mesto – klady a nedostatky;
- minulý čas sloves;
- mestá Ruskej federácie – Moskva a Sankt – Peterburg.

Výkonový štandard:

- voľne porozprávať o rodnom meste;
- vedieť dať informácie o meste domácim a zahraničným turistom;
- vyjadriť želanie navštíviť niektoré z miest a vedieť zdôvodniť;
- vedieť poradiť pri výbere tradičného slovenského suveníru.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Občianska náuka

Architektúra

9. Opakovanie učiva – (3 hod)

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín

RUSKÝ JAZYK

1.Úvod – opakovanie učiva – (12 hod.)

Obsahový štandard:

- upevnenie lexiky;
- opakovanie slovies a iných gramatických javov – test;
- diktát;
- opakovanie prebratých tém.

Výkonový štandard:

- vedieť používať v jednoduchých vetách prebratú lexiku;
- správne používanie slovies v testoch;
- správnosť používania jednotlivých gramatických javov;
- viesť dialóg o jednotlivých prebratých témach (Šport, Bývanie, Stravovanie, Človek a príroda ...).

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Občianska náuka

2.Komunikácia – (12 hod)

Obsahový štandard:

- komunikácia – nová lexika;
- jazyk ako dorozumievací prostriedok – formy komunikácie;
- slovesá spojené s komunikáciou „chodiť“, „obščať'sja“, „razgovarivat“...
- obľúbené témy rozhovoru jednotlivých vekových skupín.

Výkonový štandard:

- kultúra komunikácie;
- popísať a stručne charakterizovať jednotlivé formy komunikácie;
- spôsoby komunikácie na väčšie vzdialenosti;
- viesť dialóg o navrhutej téme.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Estetická výchova

3.Mládež a jej svet – (12 hod)

Obsahový štandard:

- mládež a jej svet – nová lexika;
- charakterizovať vzťahy medzi rovesníkmi, generačné vzťahy;
- privlastňovacie zámená – skloňovanie, slovesá „interesovať'sja“, „objediňatsja“, „uvlekať'sja“, „zanimat'sja“, „ožidať“, „grupirovať'sja“;
- problémy a predstavy súčasnej mladej generácie o svete.

Výkonový štandard:

- porozumieť slovným spojeniam a výrazom vzťahujúcim sa na mladú generáciu;
- vysvetliť vplyv rodiny, školy, masmédií a pod. na životný štýl mládeže ;
- vedieť charakterizovať ľudí, s ktorými sa stretávate denne;
- viesť dialóg o životnom štýle mladej generácie, o kladoch a nedostatkoch.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Ekológia

4.Kniha – priateľ človeka – (12 hod)**Obsahový štandard:**

- kniha – priateľ človeka – nová lexika;
- faktory ovplyvňujúce čítanie ;
- knižnice, literárne druhy a žánre;
- významné osobnosti ruskej a svetovej literatúry;

Výkonový štandard:

- porozumieť literárnovedným spojeniam a výrazom;
- porozprávať o prečítanom literárnom útvare;
- vzťah medzi literatúrou a inými druhmi umenia;
- viesť dialóg o knihe, respektíve o knižnici.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Estetická výchova

Etická výchova

5.Slovensko – moja vlasť – (12 hod)**Obsahový štandard:**

- Slovensko – moja vlasť – nová lexika;
- charakteristika Slovenska – geografický opis, história, príroda, turistika, mestá, doprava, pamätihodnosti a pod.;
- kultúrne zvyky, tradície a pohostinnosť;
- porozprávať o kladoch a nedostatkoch rodného kraja.

Výkonový štandard:

- charakterizovať najzaujímavejšie miesta Slovenska;
- vedieť poradiť zahraničným hosťom a turistom pri výbere tradičného slovenského jedla a suveníru;
- poskytnúť informácie turistom o rodnom meste (obci) a okolí;
- vedieť viesť jednoduchý dialóg o Slovensku.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk

Etická výchova

Geografia

Ekológia

Dejepis

6.Krajina, jazyk ktorej sa učím – (12 hod)

Obsahový štandard:

- krajina, jazyk ktorej sa učím – nová lexika;
- geografický opis a história Ruskej federácie;
- významné ruské mestá – Moskva, Sankt - Peterburg;
- ruská kultúra, umenie, tradičné sviatky, jedlá a ruské suveníry;

Výkonový štandard:

- porozprávať o krajine z hľadiska jej geografickej polohy a histórie;
- vyjadriť želanie navštíviť niektoré z ruských miest a vedieť zdôvodniť;
- správne a pohotovo používať lexiku k danej problematike;
- vybrať si v reštaurácii tradičné ruské jedlo, kúpiť si v obchode ruský suvenír.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk
Estetická výchova
Etická výchova
Dejepis
Zemepis

7.Masmédia – (12 hod)

Obsahový štandard:

- masmédia – nová lexika;
- druhy masmédií;
- prednosti a nedostatky internetu, televízie a tlače – porovnať;
- ruské časopisy a noviny.

Výkonový štandard:

- zvládnuť nové pojmy k uvedenej téme;
- vedieť porozprávať o masovokomunikačnom prostriedku podľa vlastného výberu;
- vysvetliť, ktoré masmédia využíva mladá generácia a zdôvodniť;
- viesť dialóg na danú tému.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovensky jazyk
Etická výchova
Občianska náuka

8.Vzt'ahy medzi ľuďmi – (12 hod)

Obsahový štandard:

- vzťahy medzi ľuďmi– nová lexika;
- pozitívne a negatívne javy súčasnej spoločnosti;
- vzťah spoločnosti a jednotlivca k postihnutým, narkomanom, homosexuálom a pod.;
- príležitosti na stretnutia, respektíve návštevy.

Výkonový štandard:

- vysvetliť príčiny negatívnych javov v spoločnosti;
- pojmy – priateľstvo, dôvera, nezištná pomoc, spolupráca a pod., ;
- návšteva – príjemní a nepríjemní hostia;

- vaša reakcia pri stretnutí s postihnutým, narkomanom, respektíve bezdomovcom.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk

Občianska náuka

Architektúra

9. Opakovanie učiva – (3 hod)

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

ETICKÁ VÝCHOVA

Charakteristika predmetu

Etická výchova má styčné body s ďalšími učebnými predmetmi, avšak sústreďuje sa na etický aspekt námetov. Napríklad používa úryvky z literárnych diel, ale so zámerom na etické problémy a pozitívne vzory správania.

Formovanie osobnosti žiaka neovplyvňujú iba osobitné hodiny etickej výchovy, ale aj ostatné učebné predmety, najmä hodiny dejepisu a literatúry dávajú príležitosť na dialóg o etických problémoch, na prezentáciu pozitívnych vzorov správania.

Etická výchova má za cieľ zefektívniť prevenciu mravnej devastácie mládeže, ktorá je v súčasnosti vážnou hrozbou. V spôsoboch dosahovania tohto cieľa sa neuspokojuje s podávaním informácii o morálnych zásadách a normách, ale účinne podporuje pochopenie mravných noriem a napomáha osvojiť si správanie, ktoré je s nimi v súlade.

Obsahovo je etická výchova koncipovaná ako dvojročný cyklus tvorený základným programom výchovy, ktorý prehľbuje a rozširuje s vývinovými osobitosťami žiakov.

Predmet etická výchova nie je hodnotený známku, ale iba ústnou formou učiteľa o absolvovaní respektíve neabsolvovaní predmetu.

Metódy a prostriedky vyučovania etickej výchovy majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujeme také stratégie vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolurozhodovať a spolupracovať, učiteľ zase má povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepšiemu výkonu, podporovať jeho aktivity všeobecne, ale aj v oblasti zvýšeného záujmu v rámci študijného odboru.

Ciele vyučovacieho predmetu

- cieľom vyučovacieho predmetu etická výchova prispieť k výchove zrelej osobnosti s rozvinutou identitou a takou hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a prírode, prosociálnosť ako princíp správania zaujímajú výrazné miesto. Prispieva k príprave mladých ľudí pre život, najmä v oblasti utvárania zrelých vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi;
- cieľom etickej výchovy je pomôcť mladým ľuďom hľadať v živote morálnu cestu. Naučiť študentov viesť dialóg, vypočuť si názory iných, formulovať a zdôvodňovať vlastné myšlienky. Uvedomiť si všeludské a celosvetové vzájomnosti, úctu k „inakosti“, úsilie hľadať prijateľné riešenie problematických situácií pre čo najširší okruh ľudí, snaha o solidaritu napriek určitým rozporom;
- pochopiť, čo je morálka, znamená pochopiť osobnú zodpovednosť pri rozhodovaní, ktorá často prináša riziko, a preto vyžaduje odvahu;

- etická výchova vedie k mravnej zrelosti tým spôsobom, že navodzuje aktivity, ktoré napomáhajú prežitie a pochopenie etických hodnôt prostredníctvom vnímania, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos skúseností, osvojených v škole, do každodenného života;
- etická výchova má rozvíjať a zdokonaľovať u žiakov základné etické postoje a spôsobilosti osvojené na základnej škole, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medziľudských vzťahov.;
- vysvetliť žiakom dôležité hodnoty a etické normy súvisiace so životom a zdravím, rodičovstvom a sexualitou, ekonomickým životom a prácou v povolání, posilniť u žiakov rozvíjanie morálneho úsudku a zmyslu pre zodpovednosť.

Predpokladom účinnosti etickej výchovy je splnenie určitých podmienok, najmä:

- bezpodmienečné prijatie každého žiaka, vytváranie priateľských vzťahov v skupine, pozitívne očakávania;
- zdôrazňovanie prosociálnych hodnôt, ako sú spolupráca a pomoc.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Komunikácia – (11 hod.)

Obsahový štandard:

- nadviazanie, udržovanie a ukončenie rozhovoru;
- vyjadrenie pozitívnych a negatívnych citov;
- empatia a asertivita komunikácie;
- zdravá a nezdravá kritickosť;
- tvorivé riešenie medziľudských vzťahov prostredníctvom úcty k iným;
- komunikácia ako prostriedok prosociálneho správania.

Výkonový štandard:

- vedieť vysvetliť pravidlá začatia, udržania a ukončenia rozhovoru;
- akceptovať zásady kultivovaného vyjadrovania citov;
- pochopiť citové rozpoloženie iných, vcítiť sa do situácie iného a rešpektovať pocity iných;
- rešpektovať názory iných a presadzovať svoje bez toho, aby porušil práva iných;
- ohodnotiť seba samého, poznať svoje dobré a zlé charakterové vlastnosti;
- byť kritický k sebe a k iným, ale aj pochopiť, čo je zdravá a nezdravá kritika;
- osvojiť si tvorivé riešenie medziľudských vzťahov;
- pochopiť, že komunikácia je prostriedkom prosociálneho správania.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk – jazyková komunikácia, druhy komunikácie, bežná komunikácia, hovorový štýl, pracovná komunikácia.

2. Dôstojnosť ľudskej osoby – (11 hod.)

Obsahový štandard:

- poznanie svojich silných a slabých stránok;
- sebaovládanie a seba výchova;
- pochopenie a akceptovanie ľudí, ktorí majú iný svetonázor;
- ľudská dôstojnosť a náboženská etika;
- rešpekt a úcta k iným rasám, etnikám a handicapovaným ľuďom;

Výkonový štandard:

- poznať svoje silné a slabé stránky a uplatniť ich v živote;
- vedieť vysvetliť pôvod dôstojnosti ľudskej osoby;
- mať povedomie vlastnej hodnoty a hodnoty iných;
- hodnotiť sebaovládanie ako jeden z prvkov sebaúcty;
- prejavovať rešpekt a úctu voči osobám iného svetonázoru;
- vedieť v správaní prejavovať rešpekt voči iným rasám, etnikám a handicapovaným ľuďom.

Medzipredmetové vzťahy:

Náuka o spoločnosti.

3. Etika sexuálneho života – (11 hod.)

Obsahový štandard:

- počatie a prenatalny vývoj;
- zdržanlivosť a vernosť ako prevencia pohlavne prenosných chorôb a AIDS;
- dôsledky predčasného sexuálneho života;
- prirodzené a umelé metódy regulácie počatia;
- hodnota ľudského života, mravný dopad promiskuitného života, pornografia.

Výkonový štandard:

- poznať a vedieť prezentovať zásady etiky a sexuálneho života;
- poznať metódy regulácie počatia;
- vedieť vysvetliť príčiny a dôsledky pohlavných chorôb a AIDS;
- chápať, že aj sexuálny život musí byť integrovaný do zdravotného životného štýlu;
- akceptovať etické prvky ako zodpovednosť a sebaovládanie v sexuálnom živote;
- poznať umelé a prirodzené metódy regulácie počatia;
- vedieť, že v oblasti sexuality sa treba správať zodpovedne;
- byť rozvážny vo vzťahoch s osobami opačného pohlavia.

Medzipredmetové vzťahy:

Biológia človeka – prírodovedné predmety

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1.Dobré vzťahy v rodine – (11 hod)

Obsahový štandard:

- rodinné spoločenstvo a ja;
- očakávania mojich rodičov a ich kompatibilita s mojimi očakávaniami;
- pochopenie života mojich rodičov a súrodencov a z toho vyplývajúce korigovanie alebo upevnenie správania;
- fungujúca rodina a prevencia voči kriminalite a závislostiam.

Výkonový štandard:

- pochopiť, že rodina je základná bunka spoločnosti;
- akceptovať postoje a názory jednotlivých členov rodiny;
- vedieť vysvetliť dôležité hodnoty a normy súvisiace s rodinným životom;
- vedieť aplikovať etické princípy na vzťahy v rodine;
- uvedomiť si význam rodiny pre zdravý duševný vývin človeka.

Medzipredmetové vzťahy:

Slovenský jazyk

Občianska náuka

2.Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad – (11 hod)

Obsahový štandard:

- súvislosť medzi hodnotami a mravnými normami, medzi právnymi a mravnými normami;
- svedomie, rozvíjanie morálneho úsudku;
- česť, pravda, poznanie a kultúra ako etická hodnota;
- mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva;
- význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach.

Výkonový štandard:

- vedieť na primeranej úrovni vysvetliť základné etické pojmy;
- vedieť pochopiť súvislosť medzi hodnotami a mravnými normami, medzi právnymi a mravnými normami;
- vysvetliť princípy náboženskej etiky;
- rozvíjať vlastný morálny úsudok a zmysel pre zodpovednosť;
- uvedomiť kto som a kam patrí;
- vážiť si kultúru iných národov.

Medzipredmetové vzťahy:

Občianska náuka

Právna náuka

3.Etika práce, etika a ekonomika – (11 hod)

Obsahový štandard:

- zamestnanie a povolanie, práca a odpočinok;
- profesijná etika;
- etické hodnoty súťaživosti a spolupráce;

- pravidlá „fair play“ v ekonomicko-pracovných vzťahoch;
- etický kódex zamestnanca;
- prosociálne správanie ako vedomé vytváranie dobrých vzťahov na pracovisku.

Výkonový štandard:

- peniaze sú prostriedkom, nie cieľom;
- aplikácia etických princípov na pracovisku;
- vedieť zmysluplne využiť voľný čas;
- pochopiť význam zdravej súťaživosti na pracovisku;
- naučiť sa v pracovných vzťahoch dodržiavať pravidlá „fair play“.

Medzipredmetové vzťahy:

Občianska náuka

Právna náuka

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská, má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje. Vyučovací predmet náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy v škole.

Vyučovací predmet náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasti identity človeka. Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeniu kresťanských cirkví a k ich tradíciám, otvára pre neho možnosť života s cirkvou.

Vyučovací predmet náboženská výchova sa zameriava na pozitívne ovplyvnenie hodnotovej orientácie žiakov tak, aby sa z nich stali slušní ľudia s vysokým morálnym kreditom, ktorých hodnotová orientácia bude prínosom pre ich osobný a rodinný život i pre život spoločnosti. Náboženská výchova je výchovou k zodpovednosti voči sebe, voči iným jednotlivcom i celej spoločnosti. Učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu, v ktorom žijú.

Výučba predmetu zároveň nadväzuje na ďalšie spoločenskovedné predmety, umožňuje žiakom ozrejmiť si morálny pohľad na mnohé témy otvorenej spoločenskej diskusie. Učí žiakov rozlišovať medzi tým, čo je akceptované spoločnosťou, a tým, čo je skutočne morálnym dobrom pre jednotlivca i pre celú spoločnosť.

Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet náboženská výchova umožňuje žiakom:

- formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt, postojov a konania
- konfrontovať ich s vedecky a nábožensky (kresťansky) formulovanými pohľadmi na svet
- hľadať svoju vlastnú životnú hodnotovú orientáciu
- formovať svedomie
- spoznávaním identity človeka reflektovať vlastnú identitu
- uvedomiť si dôležitý význam vlastného rozhodnutia pre svetonázorový postoj
- prehlbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie
- v trojičnom rozmere budovať ľudský rozmer vzťahov ako naplnenie zmyslu života
- rozvíjať kritické myslenie hodnotením pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi

Napĺňanie cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov sa realizuje v školskom prostredí prostredníctvom kľúčových a predmetových kompetencií žiakov, ktoré zároveň rozvíja.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

I. HĽADANIE CESTY (7 hod.)

Obsahový štandard

Človek tvor komunikatívny. Komunikácia a jej formy, modlitba – komunikácia s Bohom.

Trojrozmernosť človeka. Celistvosť človeka – harmónia tela, duše a ducha.

Zmysel života. Človek - jeho otázky a hľadanie odpovedí. Odkrývanie zmyslu života.

Náboženstvo - rozdelenie, prvky a prejavy náboženstva.

Výkonový štandard

Žiak má

- definovať komunikáciu a vymenovať druhy komunikácie
- vnímať neverbálne prejavy komunikácie druhých
- uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch
- *vnímať vzťah medzi verbálnou a neverbálnou komunikáciou, uvedomovať si reč tela ako súhrnu pohybov hlavy a končatín (gest, mimiky)*
- má autentickú reč tela, ktorá nie je v rozpore s verbálnym vyjadrovaním sa
- zdôvodniť dôležitosť správnej komunikácie pre medziľudské vzťahy
- nájsť analógiu medzi komunikáciou a modlitbou
- zdôvodniť potrebu modlitby
- pomenovať a vysvetliť trojrozmernosť človeka
- rozvíjať svoj telesný, duševný a duchovný rozmer
- vysvetliť zmysel života človeka v kontexte Svätého písma (Ef 1,5; 1 Jn 4,8.16; 1 Kor 13,1-3) a na podklade učenia Katolíckej cirkvi (KKC 356; Redemptor hominis, 45; Evangelium vitae, Úvod 2)
- dávať svojmu správaniu a životu zmysel
- zdôvodniť vznik a potrebu náboženstva (KKC 27- 28)
- vysvetliť pojmy religionistika, monoteizmus, polyteizmus
- vysvetliť rozdiel medzi prirodzeným a zjaveným náboženstvom
- uviesť príklady prirodzených náboženstiev a zjavených náboženstiev
- charakterizovať jednotlivé prvky náboženstva
- *charakterizovať prirodzené náboženstvá, vnímať v nich túžbu človeka, prirodzene hľadať to, čo ho presahuje*

II. BOH V ĽUDSKOM SVETE (8 hod.)

Obsahový štandard

Metafora. Metaforická biblická reč - obrazná reč viery.

Metafora - Boh povedal. Abrahám. Mária. Samuel.

Morálne svedomie. Formovanie svedomia, Tomáš Morus.

Dekalóg ako pomoc na ceste pri uskutočňovaní svojho ľudstva.

Výkonový štandard

Žiak má

- použiť metafory na vyjadrenie ťažko vyjadriteľných skutočností

- rozlíšiť aktívne a pasívne počúvanie
- ohodnotiť význam počúvania v komunikácii
- **rozlíšiť medzi pasívnym a aktívnym počúvaním**
- aktívne a so záujmom počúvať
- interpretovať príbeh Božieho oslovenia Abraháma, Samuela a Márie ako príklady skúsenosti zdieľania Boha s človekom
- uviesť iné príklady ľudskej skúsenosti zdieľania Boha s človekom
- definovať svedomie (KKC 1796)
- zdôvodniť potrebu formovania svedomia (KKC 1783-1785)
- vysvetliť všeobecne platné pravidlá pri neistom rozhodovaní sa podľa svedomia (KKC 1789)
- rozlíšiť prirodzený a ľudský zákon
- určiť prvky spravodlivých zákonov na podklade Dekalógu (KKC 1959)
- **obhájiť svoje práva, rešpektovať ľudské práva druhých ľudí a osobne sa angažovať proti ich porušovaniu**
- vnímať životné situácie, ktoré si vyžadujú zodpovedné rozhodnutie vzhľadom k sebe, k druhým ľuďom a k svetu
- pozitívne oceniť rozhodnutie pre mravne dobrý skutok

III. BYŤ ČLOVEKOM (3 hod.)

Obsahový štandard

Ohraničenosť človeka. Ľudská osoba. Pôvod dôstojnosti človeka.

Ježišovo ľudstvo, historické pramene dokumentujúce historickosť Ježiša z Nazareta.

Ježišovo božstvo, ponímanie Ježiša Krista v evanjeliách.

Výkonový štandard

Žiak má

- definovať učenie cirkvi o ľudskej osobe (KKC 357)
- definovať učenie cirkvi o osobe Ježiša Krista (KKC 471, 480)
- obhájiť dôstojnosť ľudského života od počatia
- vážiť si hodnotu ľudského života
- uvedomiť si dar vlastnej existencie
- analyzovať a prehodnotiť komponenty problémovej situácie spochybňovania Ježišovej ľudskej alebo božskej prirodzenosti
- obhájiť historickosť Ježiša Krista
- kriticky posúdiť informácie v médiách

IV. NA CESTE K OSOBNOSTI – ŠANCE A RIZIKÁ (5 hod.)

Obsahový štandard

Osobnosť - vývoj osobnosti; deformácia osobnosti – závislosti.

Legenda a jej symbolická výpoveď (sv. Krištof – pútnik hľadajúci zmysel života).

Výkonový štandard

Žiak má

- porovnať a rozlíšiť pojmy osoba a osobnosť

- vymenovať znaky zrelej osobnosti
- **vysvetliť základné kroky k zrelosti osobnosti**
- vie zaradiť obdobie, v ktorom sa nachádza, do vývinového obdobia osobnosti
- vymenovať a zdôvodniť negatívne vplyvy na dozrievanie osobnosti (drogy, gamblerstvo...)
- ohraničiť pravdivosť legendy voči historickým faktom
- vysvetliť zmysel vzniku kresťanských stredovekých legiend
- interpretovať zmysel symbolickej reči legendy o sv. Krištofovi
- vysvetliť znaky a pravdivosť kresťanských stredovekých legiend
- objaviť v legende o sv. Krištofovi výzvu pre hľadanie a naplnenie zmyslu svojho života

V. BOH A ČLOVEK (4 hod.)

Obsahový štandard

Sviatosti – aktuálne pôsobenie Boha v živote človeka od narodenia až po smrť.

Človek žijúci vo vzťahoch ako obraz Trojice.

Výkonový štandard

Žiak má

- opísať schopnosť človeka vytvárať vzťahy na základe spätného pohľadu na svoj počiatok
- vytvárať plnohodnotné vzťahy
- nájsť analógiu medzi vzťahmi Najsvätejšej Trojice a schopnosťou človeka vytvárať vzťahy
- definovať učenie o vzťahoch Najsvätejšej Trojice na podklade KKC.
- definovať sviatosti
- disponovať sa pre prítomnosť Božej blízkosti vo sviatostiach spôsobom, ktorý oslovuje zmysly človeka
- **konfrontovať sa s vlastnou vinou, byť otvorený pre kresťanský pohľad na vinu a odpustenie**

VI. ČLOVEK V SPOLOČENSTVE (6 hod.)

Obsahový štandard

Boží obraz človeka ako muža a ženy, sexualita ako dar a úloha, sociálne role muža a ženy, rizikové sexuálne správanie, **AIDS**

Povolanie ako služba ľuďom (manželstvo, kňazstvo, zasvätený život)

Podstata slávenia v spoločenstve (vzťah k času, k ľudskému spoločenstvu, k transcendentnu).

Zmysel slávenia kresťanskej nedele – deň Pána a deň pre človeka, sviatky, farské spoločenstvo.

Výkonový štandard

Žiak vie

- vysvetliť úlohu, význam a črty sexuality človeka v manželstve a rodine
- vysvetliť kultivovanú sexualitu ako obraz mravného a sexuálne zreleho človeka

- na základe Božieho obrazu človeka ako muža a ženy vie oceniť vzťah medzi mužom a ženou a zdôvodniť rovnoprávnosť ich životných rolí
- oceniť hodnotu otcovstva a materstva
- **vyberať si z alternatív s uvedomovaním si následkov rizikového sexuálneho správania**
- upevniť vedomie zodpovednosti za vlastné správanie, za svoju budúcnosť
- vymenovať škálu povolaní v cirkvi
- povolanie vysvetliť z pohľadu služby človeku
- vysvetliť poslanie jednotlivých povolaní a ich prínos pre cirkev a spoločnosť
- **vysvetliť ponímanie bratstva v historickom kontexte (osvietenstvo) ako aj jeho biblický význam**
- demonštrovať ľudský, náboženský a kresťanský dôvod potreby slávenia v živote človeka aj ľudského spoločenstva
- vnímať slávnosť ako hodnotu, ktorá dáva životu hlbší rozmer
- zdôvodniť kresťanské slávenie nedele a sviatkov
- aktívne sa podieľať na slávení liturgie vo farskom spoločenstve

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

Ročníková téma: HODNOTY A ROZHODNUTIA

Žiaka charakterizuje vytváranie obrazu o sebe samom. Hovoríme o hľadaní vlastnej identity, ktorej predstupňom je *zvnútorňovanie hodnôt*. Podľa náboženského pedagóga O. Betza by mladý človek počas tohto hľadania mal nájsť svoj stred, potom z tohto stredu vyjsť, a takto dať svojmu životu celistvosť. Nájsť svoje miesto v spoločnosti, zmysel svojho života, trvalú životnú orientáciu, a to všetko na základe *svojho vlastného rozhodnutia*. Tento proces hľadania a nachádzania seba sťažuje tlak okolitého sveta, ktorý nalieha na prispôsobenie sa mladého človeka móde, či životnému štýlu. Mladý človek má súčasne problémy s vlastným vnútrom, so svojimi neistotami a úzkosťami.

Viera žiaka sa v tomto období môže stať hlbšou, osobnejšou, ale aj kritickejšou. Boh sa pre život mladého človeka môže stať mimoriadne dôležitou hodnotou, ale do veľkého rozmeru môže prerásť aj v sklamanie. V každom prípade platí, že spojenie vlastného presvedčenia so životnými hodnotami podporuje identitu a posilňuje pocit spolupatričnosti s ostatnými ľuďmi. Ak sa v živote žiaka Boh stane najvyššou hodnotou, potom všetky ostatné hodnoty dostanú vzhľadom naň svoje správne miesto a význam.

Ročníkovým symbolom sú RUKY

nielen ako nástroj práce, ale aj nástroj komunikácie. Ruky zviditeľňujú to, čo je v srdci. Ruky ako symbol prijímania a dávania, ale aj zodpovednosti za to, čo nám bolo zverené. Ježišove ruky, z ktorých vychádzala uzdravujúca sila, ale aj gestá rúk pri udeľovaní sviatosti, cez ktoré sa nás dotýkajú Ježišove ruky dnes.

Ročníkový cieľ: Objavovať hodnotu človeka stvoreného na Boží obraz. Zdôvodniť potrebu budovania plnohodnotného života. Formovať návyk kritického myslenia a hodnotenia pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi. Oceniť úlohu cirkvi pri odovzdávaní hodnôt. Vnímať potrebu vlastnej angažovanosti pri vytváraní Európy s ľudskou tvárou. Nadobudnúť základné zručnosti interiorizácie kresťanských hodnôt.

I. MOJE HODNOTY (3 hod.)

Obsahový štandard

Hodnoty. Reflexia vlastného rebríčka hodnôt.
Životný štýl.

Výkonový štandard

Žiak vie

- vysvetliť pojem hodnota
- usporiadať vlastný rebríček hodnôt
- posúdiť podiel výberu hodnôt na tvorbu životného štýlu

- na konkrétnych príkladoch porovnať rôzne životné štýly

II. HODNOTY ŽIVOTA (8 hod)

Obsahový štandard

Obraz sveta v mýte a v logu. Biblická správa o stvorení (Gn 1,1–2,4).

Veda a viera – dve nezávislé odvetvia hľadajúce pravdu.

Správcovstvo Zeme človekom. Etika životného prostredia z kresťanského pohľadu.

Človek ako spoločenstvo osôb. Manželstvo - jeho zmysel a význam z pohľadu štátu a cirkvi.

Liturgia sviatosti manželstva. Manželský sľub. Plodnosť.

Hodnota života. Riešenie problémovej úlohy - príbeh s mravnou dilemou (potrat).

Výkonový štandard

Žiak vie

- zdôvodniť snahu človeka v každej dobe, hľadať odpovede na základné nemenné existenciálne otázky
- vysvetliť chápanie mýtickosti mýtu - jeho pravdivosti, vo vzťahu k biblickému textu o stvorení sveta a človeka
- opísať historické pozadie vzniku obidvoch správ o stvorení sveta a človeka vo Svätom písme
- porovnať vedu a vieru ako dve cesty vedúce k pravde
- vysvetliť správcovstvo Zeme človekom na pozadí Gn1,27-30
- sformulovať posolstvo biblického textu o správcovstve Zeme človekom a porovnať ho s myšlienkami platnými v zákonoch krajín a v myslení ľudí
- vnímať súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu
- sformulovať možné riešenia pre zdravé životné prostredie
- uvedomiť si aktuálnosť posolstva biblickej správy o stvorení sveta a človeka pre dnešnú dobu
- vnímať túžbu človeka po prekročení samého seba ako základ túžby človeka po láske k človeku a k Bohu
- na podklade biblického textu vyvodiť závery pre život človeka ako muža a ženy v ich nerozlučnom spoločenstve
- vysvetliť symbolické úkony liturgie sviatosti manželstva
- vysvetliť úlohu a poslanie manželstva
- zdôvodniť úlohu štátu a cirkvi pri ochrane rodiny a jej morálnych hodnôt
- posúdiť hodnotu rodiny a pomenovať jej ohrozenia v súčasnosti
- oceniť zvláštnosti, krásu a dobro vyplývajúce z vlastnej pohlavnosti a plodnosti
- prejaviť zdravú sebaúctu a vzájomnú úctu
- vysvetliť morálny aspekt abortu
- uviesť následky abortu na telesné a duševné zdravie ženy
- vymenovať dokumenty cirkvi o nedotknuteľnosti života
- vysvetliť kresťanský pohľad na hodnotu individuálneho ľudského života
- obhájiť právo človeka na život od počatia, na vedeckom podklade a na podklade učenia KKC
- uvedomiť si dôstojnosť ľudského života ako prvej hodnoty, za ktorú sme zodpovední
- zapojiť sa do aktivít za ochranu ľudského života pred narodením

III. ŠÍRENIE KREŠŤANSKÝCH HODNÔT V EURÓPE (8 hod.)

Obsahový štandard

Hierarchia v cirkvi. Autorita. Reflexia vlastného postoja k autoritám.

Biblické obrazy cirkvi: Boží ľud na ceste, ovčinec, roľa, stavba, vinica, telo...

Šírenie kresťanstva, prenasledovanie kresťanov (sv. Pavol).

Legendy o mučeníkoch a symbolický význam legendy. Milánsky edikt a jeho dôsledky.

Vznik mníšstva (sv. Benedikt).

Kresťanské korene Európy a kríza hodnôt v súčasnosti (sekularizmus, konzumizmus).

Výkonový štandard

Žiak vie

- definovať cirkev
- vymenovať a definovať znaky cirkvi
- opísať biblické obrazy cirkvi
- zdôvodniť založenie cirkvi Ježišom Kristom
- zdôvodniť potrebu autority
- porovnať hierarchiu s anarchiou a vyvodiť závery pre život v ľudskom spoločenstve
- vysvetliť hierarchické usporiadanie v cirkvi
- opísať šírenie kresťanstva sv. Pavlom
- vnímať prepojenie židovskej a helenistickej kultúry vďaka sv. Pavlovi
- zhrnúť šírenie kresťanstva v prvých troch storočiach
- charakterizovať legendu ako literárny útvar, rozlíšiť ju od historickej správy a rozumie spracovaniu historických faktov v symbolickej reči legendy o stotníkovi Félixovi
- opísať počiatky vzniku mníšstva
- pozorovať cirkev v jej dejinnom zápase pri uskutočňovaní Ježišovho odkazu
- aplikovať poznatky z dejepisu a posúdiť osvietenstvo ako dejinný jav
- pomenovať prvky konzumného spôsobu života v súčasnosti
- analyzovať dôsledky osvietenstva, sekularizmu a konzumizmu na život súčasného človeka
- uvedomiť si dôvody pre súčasné myslenie človeka na pozadí vývinu európskeho myslenia
- zaujať vlastný kritický postoj k pozitívnym aj negatívnym javom v spoločnosti a v cirkvi

IV. KREŠŤANSKÉ HODNOTY V SPOLOČNOSTI (3 hod.)

Obsahový štandard

Človek ako súčasť celku.

Úloha cirkvi, úloha politiky.

Vzťah štátu a cirkvi v dejinách (konštantínovský obrat, investitúra, pápežský štát, francúzska revolúcia a jej dôsledky pre vzťah cirkvi a štátu, obdobie totality, súčasný vzťah cirkvi a štátu v SR).

KKC 1878 – 1912

Výkonový štandard

Žiak vie

- zdôvodniť spoločenskú človeka
- definovať úlohu cirkvi a politiky
- vymenovať rozdiely medzi štátom a cirkvou
- rozlíšiť úlohu cirkvi a úlohu politiky
- aplikovať poznatky z dejepisu a posúdiť vzťah cirkvi a štátu v dejinách
- vymenovať pozitívne prvky demokratického systému a jeho riziká
- oceniť prínos štátu a cirkvi pre dobro jednotlivca a spoločnosti
- uviesť príklady pre vlastné možnosti ovplyvnenia spoločenského diania v obci, štáte, vo farnosti a v cirkvi

V. PRAMENE PLNOHODNOTNÉHO ŽIVOTA (7 hod.)

Obsahový štandard

Modlitba ako mlčanie pred Bohom (cesta z vonkajšieho do vnútorného sveta, KKC 2563)

Modlitba Otče náš.

Ježiš vypočuje modlitbu (zázraky – Ježišove uzdravenia dotykom rúk)

Sviatosti (Ježišove uzdravenia cez ruky a gestá vysluhovateľa sviatosti)

Výkonový štandard

Žiak vie

- položiť si kritické otázky k svojej vlastnej viere v Boha a vzťahu k nemu
- definovať modlitbu na podklade KKC
- zdôvodniť potrebu modlitby pre svoj život
- vymenovať podmienky dobrej modlitby
- pomenovať ťažkosti, s ktorými sa človek stretáva na ceste modlitby
- rozlíšiť rôzne druhy modlitieb
- stíšiť sa a načúvať
- prehľbiť vlastné hľadanie Boha do osobného vzťahu s ním v modlitbe
- vysvetliť štruktúru modlitby Otče náš
- charakterizovať jednotlivé prosby modlitby Otče náš
- vysvetliť význam modlitby pre život človeka
- písomne vyjadriť svoj postoj k zázrakom
- opísať zázraky vyliečenia v príbehoch prírodných a antických národov, zázraky v kresťanstve a vysvetliť biblické chápanie zázraku
- vysvetliť význam sviatostného života pre svoj duchovný život
- vnímať sviatosti ako dotyk Ježišovej prítomnosti v dnešnej dobe
- analyzovať negatívne vplyvy okultizmu

VI. PLNOSŤ ŽIVOTA (4 hod.)

Obsahový štandard

Právo na dôstojné umieranie (paliatívna liečba). Možnosti a hranice paliatívnej liečby.

Kresťanský zmysel utrpenia. Mravný aspekt eutanázie.

KKC 2276 – 2279.

Sviatosť pomazania chorých.

Smrť (klinická, biologická). Obrady kresťanského pohrebu.
Učenie cirkvi o posmrtnom živote: osobitný súd, nebo, očistec, peklo.
KKC 1051 -1060.
Nový Jeruzalem.

Výkonový štandard

Žiak vie

- položiť si otázky o živote a smrti
- uviesť rozdielne pohľady na starobu a chorobu v súčasnej spoločnosti
- porovnať ich s kresťanským učením a vyvodiť závery pre svoj život
- charakterizovať sviatosť pomazania chorých, orientovať sa v obradoch kresťanského pohrebu a rozoznať v nich znamenia kresťanskej viery vo vzkriesenie mŕtvych
- pomenovať príčiny najčastejšieho nepochopenia sviatosti pomazania chorých u veriacich
- na rôznych ukázkach myslenia ľudí v rôznej dobe a kultúre zdôvodniť túžbu po nesmrteľnosti, ktorú v sebe nosí každý človek
- interpretovať učenie cirkvi o smrti a posmrtnom živote
- vysvetliť eschatologické pojmy (nesmrteľná duša, osobitný a posledný súd, posmrtný život, odpustky)
- vnímať paradox smrti a nového života
- integrovať do svojho života jeho konečnosť, zmysel utrpenia a otázky o živote po smrti
- definovať reinkarnáciu
- vysvetliť rozdiely aj spoločné prvky v učení svetových náboženstiev k problematike utrpenia a smrti
- porovnať a vysvetliť učenie cirkvi o večnom živote s učením iných náboženstiev
- oceniť kresťanské poslanstvo nádeje o posmrtnom živote
- vyvodiť závery pre svoj život z apokalyptického rozmeru sveta z pohľadu kresťanstva

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

DEJEPIS

Charakteristika predmetu

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Tí si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s historickým procesom ako jedným zo základných predpokladov komplexného poznávania sveta a ľudskej spoločnosti.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasťou kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločentiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

Ciele predmetu

Dejepis ako vyučovací predmet má pri výchove žiaka ako budúceho občana nezastupiteľné miesto. Umožňuje formovanie historického a národného povedomia, zdravého vlastenectva, vedie k porozumeniu medzi národmi, sprístupňuje žiakom všeľudské hodnoty v duchu princípov humanizmu a demokracie.

Žiak má:

- uvedomiť si a svojím vlastným prístupom chrániť hodnoty ľudskej civilizácie, prírody a kultúry, pochopiť závažnosť riešenia globálnych problémov ľudstva,
- rozvinúť svoj záujem o život spoločnosti a potrebu aktívneho vlastného prínosu do spoločného diania,
- nadobudnúť hrdosť na vlastný národ a porozumenie a toleranciu aj vo vzťahu k iným národom,
- pochopiť rôznosť ľudského myslenia a konania a byť schopný prijímať pluralitné názory na vývoj spoločnosti,
- osvojením si vedomostí z vývinu odboru získať kladný vzťah k svojej budúcej profesii.

Historické myslenie žiakov sa formuje najmä týmito prostriedkami:

1. zorientovaním sa v historickom čase,

2. pochopením príčinnno-následných vzťahov vo vývoji spoločnosti,
3. pochopením continuity historického vývoja celostného spoločenstva a nášho miesta v dejinách,
4. pochopením vývoja konkrétnej spoločnosti, v ktorej žiak žije, čím sa žiak pripravuje na život v tejto spoločnosti,
5. rozvíjaním predstáv o konkrétnom živote ľudí v daných historických obdobiach, čím sa rozširujú životné skúsenosti žiaka,
6. sprístupnením života a prínosu významných osobností v dejinách,
7. zdôrazňovaním priority všeľudských mravných hodnôt,
8. uvedomením si vzťahu medzi minulosťou, prítomnosťou a budúcnosťou.

Obsah

Vyučovacie obsah tvoria národné dejiny v kontexte s dejinami svetovými v geneticko-chronologickom usporiadaní.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Význam histórie pre jednotlivca a ľudstvo – 1h

Obsahový štandard

Periodizácia dejín. Orientácia na časovej priamke. Orientácia na historickej mape.

Výkonový štandard

Rozdeliť dejiny do jednotlivých období, vyznačiť ich na časovej priamke. Zoznámiť sa s historickou mapou.

2. Spôsob života pravekých ľudí – 1h

Obsahový štandard

Premeny hospodárskeho života. Duchovný svet pravekého človeka. Vznik umenia.

Výkonový štandard

Nájsť na mape praveké sídla, charakterizovať spôsob obživy a života, popísať prvé pokusy o umenie.

3. Starovek – 4 h

Obsahový štandard

Najstaršie civilizácie: Vznik štátu Mezopotámia a Egypt.

Staroveké Grécko: Vznik aténskej demokracie, helenizmus, prínos gréckej kultúry a civilizácie.

Staroveký Rím: Charakteristika republiky. Charakteristika cisárstva. Kríza rímskej spoločnosti. Vznik kresťanstva. Prínos rímskej vzdelanosti a kultúry.

Výkonový štandard

Charakterizovať jednotlivé civilizácie, porovnať antickú demokraciu s modernou. Špecifikovať podmienky vzniku kresťanstva v období rímskeho cisárstva. Zhodnotiť význam kalokagatie pre súčasnosť. Zovšeobecniť civilizačný odkaz antiky pre súčasnosť.

4. Slovensko v susedstve Rímskej ríše – 1h

Obsahový štandard

Kelti, Germáni a Rimania na Slovensku. Sťahovanie národov, príchod Slovanov.

Výkonový štandard

Poznať keltskú a germánsku kultúru. Určiť hranice a pamiatky pôsobenia Rimanov na Slovensku. Vymedziť pravlast Slovanov a popísať ich putovanie do Európy. Rozdelenie Slovanov.

5. Stredovek – 4h

Obsahový štandard

Charakteristika spôsobu výroby a života poddaných a šľachty. Vznik Franskej a Byzantskej ríše. Cirkev v stredoveku - úloha pri vzdelávaní, kultúre a v politickom živote. Vznik Veľkej Moravy, jej vývoj a význam. Vznik uhorského štátu a začleňovanie Slovenska do uhorského štátu. Uhorsko za Arpádovcov. Tatárske vpády. Vznik a význam stredovekých miest - centier remesla a obchodu. Románska a gotická kultúra.

Výkonový štandard

Osvojiť si pojmy feudalizmus, feudum, vazal, poddaný, nevoľník. Pochopiť rozdiely medzi mestom a dedinou. Vymenovať špecifické znaky kráľovského mesta, vysvetliť pojem privilégium.

Vysvetliť okolnosti vzniku Veľkej Moravy, charakterizovať vládu jednotlivých panovníkov. Opísať pôsobenie Konštantína a Metoda na Veľkej Morave. Uviesť príčiny zániku Veľkej Moravy.

Popísať vznik Uhorského štátu a začlenenie Slovenska do Uhorska. Poznať škody napáchané Tatármi.

Poznať znaky románskej a gotickej kultúry.

6. Bardejov, stredoveké kráľovské mesto – 5 h

Obsahový štandard

Dejiny Bardejova, obdobie jeho rozkvetu, historické pamiatky.

Výkonový štandard

Poznať dejiny Bardejova, obdobie jeho rozkvetu, poznať historické pamiatky, pochopiť život v stredovekom meste. Vypracovať referát o Bardejove, porovnať históriu a súčasnosť.

7. Na ceste k novoveku – 4 h

Obsahový štandard

Križiacke výpravy. Vývoj českého štátu. Anjouovci, Luxemburgovci a Matej Korvín na uhorskom tróne. Humanizmus a renesancia. Reformačné hnutie v cirkvi: V Čechách - husiti, v Nemecku. Protireformácia. Zámorské objavy a ich význam pre Európu. Šľachtická anarchia za Jagelovcov v Uhorsku. Porážka pri Moháči a vpád Turkov. Tridsaťročná vojna v Európe a v Uhorsku. Protihabsburské povstania uhorskej šľachty. Porážka Turkov, Szatmársky mier.

Výkonový štandard

Žiaci uvedú pozitíva a negatíva slobodného šírenia myšlienok, porovnajú možnosti slobody prejavu v stredoveku a novoveku. Žiaci vysvetlia pojmy humanizmus a renesancia.

Žiaci vysvetlia príčiny reformácie, na mape ukážu smery šírenia reformácie v Európe.

Žiaci vysvetlia hlavné dôsledky reformačného procesu.

Žiaci uvedú politické, hospodárske a sociálne zmeny po nástupe Habsburgovcov na uhorský trón.

Žiaci identifikujú dôležité medzníky vojen s Turkami.

Žiaci zakreslia do obrysovej mapy nové územné členenie Uhorska.

Žiaci uvedú dôsledky tureckej prítomnosti v Uhorsku.

Žiaci na jednom príklade uvedú príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní.

Žiaci porovnajú proces reformácie a protireformácie v Uhorsku s kontextom Európy.

8. Premeny spoločnosti v 17. a 18. storočí – 4 h

Obsahový štandard

Vznik absolutistických monarchií v Európe - Anglicko, Francúzsko, Rusko. Osvietenský absolutizmus - Mária Terézia a Jozef II., Peter I. v Rusku. Barok a klasicizmus. Vznik USA - formovanie štátu nového typu.

Výkonový štandard

Žiaci porovnajú osvietenský absolutizmus a absolutizmus. Žiaci vytvoria porovnávaciu tabuľku základných znakov absolutizmu a parlamentarizmu.

Žiaci uvedú najvýznamnejšie reformy Márie Terézie a Jozefa II..

Žiaci zhodnotia význam povinnej školskej dochádzky.

Žiaci zhodnotia život roľníka po zrušení nevoľníctva v Uhorsku.

Žiaci aplikujú svoje poznatky o ľudských právach analýzou Deklarácie nezávislosti USA.

9. Po cestách revolúcií – 1h

Obsahový štandard

Francúzska revolúcia a jej priebeh. Napoleon Bonaparte, francúzske výboje. Viedenský kongres. Veda, technika a životný štýl v Európe v 19. storočí.

Výkonový štandard

Žiaci definujú základné pojmy francúzskej revolúcie: národné zhromaždenie, republika, jakobínsky teror. Žiaci posúdia klady a zápory revolúcie.

10. Formovanie novodobého slovenského národa – 3 h

Obsahový štandard

Tri fázy formovania slovenského národa - od A. Bernoláka po Ľ. Štúra. Revolučné udalosti v roku 1848 v Európe a v Rakúsku. Sformovanie slovenského národného politického programu. Účasť Slovákov v revolúcii 1848/49. Romantizmus a realizmus v kultúre a umení.

Výkonový štandard

Žiaci rozdelia proces formovania slovenského národa do fáz, pričlenia k nim jednotlivé osobnosti. Popíšu revolučné udalosti v Európe a v rakúsku. Pokúsia sa vysvetliť jednotlivé body slovenského národného a politického programu. Zhodnotia účasť Slovákov na revolúcii 1848/49. Porovnajú romantizmus a realizmus ako umelecké smery.

11. Slovensko po revolúcii a za dualizmu – 3 h

Obsahový štandard

Obdobie Bachovho absolutizmu, oživenie národného života - Matica slovenská, gymnáziá. Následky rakúsko-uhorského vyrovnania pre slovenský národný život. Vplyv zjednotenia Nemecka a Talianska na Európu. Politická a spolková činnosť Slovákov po rakúsko-uhorskom vyrovnaní. Hospodárstvo a kultúrny vývoj na Slovensku.

Výkonový štandard

Žiaci popíšu obdobie Bachovho absolutizmu, oživenie národného života po skončení Bachovho absolutizmu – vznik Matice slovenskej, gymnázií. Žiaci uvedú následky rakúsko-uhorského vyrovnania pre slovenský národný život. Poukážu na vplyv zjednotenia Nemecka a Talianska na Európu. Žiaci analyzujú politickú a spolkovú činnosť Slovákov po rakúsko-uhorskom vyrovnaní. Porovnajú hospodárstvo a kultúrny vývoj na Slovensku s predchádzajúcim obdobím.

12. Zmeny vo svete v II. polovici 19. storočia – 2 h

Obsahový štandard

Vznik kolonializmu. Občianska vojna v USA. Rozvoj vedy, techniky a kultúry v II. pol. 19. storočia.

Výkonový štandard

Žiaci vysvetlia pojem kolonializmus, nájdu na mape najväčšie koloniálne veľmoci a ich kolónie. Uvedú príčina a dôsledky občianskej vojny v USA. Poukážu na rozvoj vedy, techniky a kultúry v II. pol. 19. storočia.

Týždenný počet vyučovacích hodín : 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Slovensko a I. svetová vojna – 4 h

Obsahový štandard

Charakteristika hospodárskeho, politického, kultúrneho a sociálneho života na Slovensku, problém vysťahovalectva. Vznik národných štátov na Balkáne, príčiny vojny, rozdelenie blokov. Slováci v armáde Rakúsko-Uhorska. Priebeh vojny, udalosti v Rusku, vstup USA do vojny, výsledky I. svetovej vojny. Politické a vojenské aktivity Slovákov v zahraničí - významné osobnosti domáceho a zahraničného odboja. Vznik ČSR. Vznik Versailleského systému a úloha ČSR v ňom.

Výkonový štandard

Žiaci charakterizujú hospodársky, politický, kultúrny a sociálny život na Slovensku, problém vysťahovalectva. Uvedú zmeny na Balkáne, príčiny vojny, rozdelenie blokov. Pochopia účasť Slovákov v armáde Rakúsko-Uhorska. Analyzujú priebeh vojny, udalosti v Rusku, vstup USA do vojny, výsledky I. svetovej vojny. Poukážu na politické a vojenské aktivity Slovákov v zahraničí - významné osobnosti domáceho a zahraničného odboja. Pochopia vznik ČSR, vznik Versailleského systému a úlohu ČSR v ňom.

2. Charakteristika Československej republiky – 3 h

Obsahový štandard

Zhodnotenie hospodárskej, národnostnej, kultúrnej a sociálnej situácie v ČSR, zahraničnopolitická orientácia, vnútorná politika, postavenie Slovenska v ČSR, snaha o autonómiu, zmeny v životnom štýle.

Výkonový štandard

Žiaci zhodnotia hospodársku, národnostnú, kultúrnu a sociálnu situáciu v ČSR. Poukážu na zahraničnopolitickú orientáciu a vnútornú politiku ČSR. Analyzujú postavenie Slovenska v ČSR, snahu o autonómiu. Zaznamenajú zmeny v životnom štýle.

3. Na ceste k II. svetovej vojne – 2 h

Obsahový štandard

Európa tridsiatych rokov - následky hospodárskej krízy. Vznik autoritatívnych režimov v Taliansku, Nemecku a Rusku. Od politiky "appeasementu" k II. svetovej vojne. Mníchovská konferencia, Viedenská arbitráž.

Výkonový štandard

Žiaci charakterizujú Európu tridsiatych rokov - následky hospodárskej krízy. Popíšu vznik autoritatívnych režimov v Taliansku, Nemecku a Rusku. Uvedú príčiny nefungovania politiky "appeasementu" a cestu k II. svetovej vojne. Uvedú dôsledky Mníchovskej konferencie a Viedenskej arbitráže.

4. Druhá svetová vojna – 5h

Obsahový štandard

Vojna proti Poľsku, účasť ZSSR na ťažení v Poľsku, "čudná" vojna. "Blesková" vojna na Západe, vojna v Ázii. Útok na ZSSR. Holocaust. Prelom v II. svetovej vojne, diplomacia spojencov. Koniec II. svetovej vojny, použitie jadrových bômb, Postupimská konferencia, rozdelenie sfér vplyvu moci medzi veľmocami.

Výkonový štandard

Žiaci charakterizujú vojnu proti Poľsku, účasť ZSSR na ťažení v Poľsku, "čudnú" vojnu. Podľa mapy popíšu "bleskovú" vojnu na Západe, charakterizujú vojnu v Ázii. Podľa mapy popíšu útok na ZSSR. Uvedú príčiny aj dôsledky holokaustu, poukážu na dôležitosť a vážnosť holokaustu, uvedú príčiny zavedenia zákona o holokauste v našich zákonoch. Zaznamenajú prelom v II. svetovej vojne. Popíšu koniec II. svetovej vojny, použitie jadrových bômb, Postupimskú konferenciu, rozdelenie sfér vplyvu moci medzi veľmocami.

5. Slovensko počas II. svetovej vojny – 5 h

Obsahový štandard

Vznik Slovenskej republiky 14. marca 1939. Charakteristika hospodárskeho, politického života na Slovensku. Vplyv vojny na život občanov, účasť na vojne proti ZSSR. Riešenie židovskej otázky na Slovensku. SNP, jeho ciele a význam. Protifašistický odboj doma a v zahraničí. Oslobodenie ČSR. Košický vládny program.

Výkonový štandard

Žiaci popíšu vznik Slovenskej republiky 14. marca 1939. Charakterizujú hospodársky a politický život na Slovensku. Popíšu vplyv vojny na život občanov, účasť na vojne proti ZSSR. Poukážu na neetickosť riešenia židovskej otázky na Slovensku. Uvedú ciele a význam SNP. Popíšu protifašistický odboj doma a v zahraničí. Podľa mapy popíšu oslobodenie ČSR. Uvedú hlavné body Košického vládneho programu.

6. Vývoj vo svete po II. svetovej vojne – 5 h

Obsahový štandard

Zmeny v Európe a vo svete, rozdelenie sfér vplyvu medzi mocnosťami. Integrácia západnej Európy a sovietyzácia východnej Európy. Vznik "studenej" vojny. Politické krízy na Strednom a Ďalekom východe a v Karibskej oblasti. Helsinský mierový proces, Gorbačovova perestrojka. Rozklad sovietskeho bloku a pád komunistických režimov vo východnej Európe v roku 1989, zjednotenie Nemecka.

Výkonový štandard

Žiaci popíšu zmeny v Európe a vo svete, rozdelenie sfér vplyvu medzi mocnosťami. Poukážu na integráciu západnej Európy a sovietyzáciu východnej Európy. Popíšu vznik "studenej" vojny a politické krízy na Strednom a Ďalekom východe a v Karibskej oblasti. Poukážu na Helsinský mierový proces, Gorbačovovu perestrojku. Popíšu rozklad sovietskeho bloku a pád komunistických režimov vo východnej Európe v roku 1989, zjednotenie Nemecka.

7. Slovensko v Československej republike v rokoch 1945-1993 – 9 h

Obsahový štandard

Udalosti na Slovensku po roku 1945, odsun nemeckého obyvateľstva, povojnové voľby, februárové udalosti 1948 a ich následky na hospodársky, politický život a zahraničnopolitickú orientáciu. Charakteristika 50-tych rokov na Slovensku, industrializácia, kolektivizácia, stalinské procesy. Postavenie národnostných menšín na Slovensku a snahy Slovenska o federatívne usporiadanie republiky. Pokus o "socializmus s ľudskou tvárou" v roku 1968, nástup normalizácie. Charta 77, udalosti v roku 1989, pád komunistickej diktatúry, vznik Slovenskej republiky 1993.

Výkonový štandard

Žiaci popíšu udalosti na Slovensku po roku 1945, odsun nemeckého obyvateľstva, povojnové voľby, februárové udalosti 1948 a ich následky na hospodársky, politický život a zahraničnopolitickú orientáciu. Charakterizujú 50-te roky na Slovensku, industrializáciu, kolektivizáciu, stalinské procesy. Popíšu postavenie národnostných menšín na Slovensku a snahy Slovenska o federatívne usporiadanie republiky. Uvedú príčiny a dôsledky pokusu o "socializmus s ľudskou tvárou" v roku 1968 a nástup normalizácie. Popíšu Chartu 77, udalosti v roku 1989 a pád komunistickej diktatúry. Analyzujú vznik Slovenskej republiky 1993.

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

OBČIANSKA NÁUKA

Charakteristika učebného predmetu

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakom orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaniu do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

Ciele predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktov tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraniu pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaní si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaniu a rozhodovaniu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaniu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutiu základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,

- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraniu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.
- estetickému cíteniu, formovaniu vnímavého poslucháča hudby, návštevníka galérií a divadiel.

Obsah

Predmet oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti psychológie, sociológie, politológie, práva, ekonómie, sveta práce a filozofie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcov a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Človek ako jedinec   8 hod.

Vzdelávací štandard

Podstata ľudskej psychiky

- psychika
- vnímanie/ pozorovanie/ pamäť/ myslenie
- emócie

Osobnosť človeka

- osobnosť
- temperament
- schopnosti
- motívy a postoje
- učenie

Psychológia v každodennom živote

- duševná hygiena
- zdravie a stres
- poradenstvo

Výkonový štandard

Žiak:

Vie uviesť ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí a čo vplýva na jeho vnímanie a poznávanie.

Vysvetlí prečo a ako sa ľudia odlišujú vo svojich prejavoch správania.

Porovná rôzne metódy učenia, pozná a uplatňuje zásady duševnej hygieny.

Identifikuje príčiny stresu a vie uviesť dôsledky stresu.

Využíva získané poznatky pri sebapoznávaní, poznávaní druhých ľudí, voľbe profesijnej orientácie

Vie uviesť vhodné spôsoby vyrovnávania sa s náročnými životnými skúsenosťami.

Zmysluplne využíva voľný čas, prežíva estetické cítenie pri kultúrnych podujatiach.

2. Človek a spoločnosť   9 hod.

Vzdelávací štandard

Proces socializácie

- socializácia
- sociálne vzťahy
- sociálne skupiny
- sociálne roly
- sociálne pozície
- medziľudská komunikácia
- empatia

Sociálne procesy

rodina

- funkcie rodiny
- typy rodín

škola

- rola žiaka
- rola učiteľa
- práva a povinnosti v škole
- školská samospráva

voľný čas

- záujmy
- estetické cítenie – verbalizácia zážitkov z hudobného, výtvarného a literárneho diela

Sociálne fenomény

- normy správania
- deviácie
- sociálne problémy (kriminalita, extrémizmus)

Výkonový štandard

Žiak:

Uplatňuje spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch.

Na príkladoch vie uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín.

Vysvetlí rozdiely v jednotlivých typoch rodín pozná práva a povinnosti v škole, na príkladoch ilustruje možnosti angažovania sa v školskom prostredí,

Vie obhájiť racionálne využívanie voľného času, pozná niektoré spoločenské organizácie a inštitúcie vo svojom okolí pracujúce s mládežou,

Objasní podstatu niektorých sociálnych problémov súčasnosti a popíše možné dopady sociálno-patologického správania na jedinca a spoločnosť. Vie uviesť vhodné spôsoby vyrovnávania sa s náročnými životnými skúsenosťami.

Zmysluplne využíva voľný čas, prežíva estetické cítenie pri kultúrnych podujatiach.

3. Občan a štát 13 hod.

Vzdelávací štandard

Štát

- znaky štátu
- formy štátu
- právny štát
- Ústava SR

Demokracia

- princípy

- politický systém
- voľby
- volebné systémy

Ludské práva

- ľudské práva
- dokumenty
- systém ochrany ľudských práv
- práva dieťaťa

Výkonový štandard

Žiak:

Rozlišuje a porovnáva historické a súčasné typy štátov (formy vlády).

Pozná akú funkciu plní v štáte ústava a ktoré oblasti upravuje.

Vysvetlí, prečo je štátna moc v SR rozdelená na tri nezávislé zložky, rozlišuje a porovnáva funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR.

Charakterizuje podstatu demokracie, odlišuje ju od nedemokratických foriem riadenia.

Objasní podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte.

Charakterizuje podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb, rozlišuje spôsoby volieb.

Vie vymenovať jednotlivé zložky politického systému a pozná ich úlohu.

Uvedie príklady, ako môže občan ovplyvňovať spoločenské dianie v obci a v štáte.

Pozná okruhy problémov, s ktorými sa môže občan obrátiť na jednotlivé štátne inštitúcie, zvláda komunikáciu v styku s úradmi.

Pozná dokumenty zakotvujúce ľudské práva, vie vysvetliť systém ochrany zabezpečujúci ochranu ľudských práv.

Vie zdôvodniť, že nie všetko čo chce má na to aj právo.

Pozná a na príkladoch vie uviesť svoje práva i práva iných.

Obhajuje svoje práva, rešpektuje ľudské práva druhých ľudí a osobne sa angažuje proti ich porušovaniu.

4. Aktualizácia učiva 3 hod.

- beseda so psychológom, návšteva výstav, divadla a ďalších kultúrnych podujatí.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

1. Mravné rozhodovanie človeka. Človek a právo **10hodín**

- - normy
  - morálka, etika, morálna sloboda a zodpovednosť
  - právo a morálka
- Právo v každodennom živote
  - právna spôsobilosť
  - právny systém
  - odvetvia práva
  - občianske právo
  - rodinné právo
  - trestné právo
  - kriminalita mládeže
- Orgány ochrany práva
  - advokácia
  - prokuratúra
  - Notariáty
- Žiak:
  - vysvetlí rozdiel medzi morálnymi a právnymi normami,
  - charakterizuje právny systém,
  - uvedie, ktoré orgány vydávajú právne predpisy a kde sú zverejňované,
  - rozlišuje podstatu trestného, občianskeho a rodinného práva,
  - odôvodní účel sankcií pri porušení právnych noriem,
  - uvedie príklady právnych problémov a náplň činnosť orgánov právnej ochrany.

2. Vplyv hospodárskych podmienok na život človeka **7 hodín**

- bohatstvo v živote človeka
- podnikanie a zamestnanie
- trhová ekonomika
- stratifikácia spoločnosti, sociálna politika štátu
- Žiak:
  - rozumie pojmu bohatstvo
  - vie charakterizovať rôzne typy ekonomík, ekonomiku SR, rozlišuje podnikanie a zamestnanie
  - dokáže posúdiť funkciu odborov v spoločnosti

3. Estetika životného prostredia **7hodín**

- krása v živote človeka
- medziľudská komunikácia
- hodnoty v živote človeka
- človek a životné prostredie
- úžitkové umenie, dizajn

- estetické normy v minulosti a dnes
- kultúra odievania
-
- Žiak:
  - má pozitívnu hodnotovú orientáciu, je prínosom pre ľudské spoločenstvo
  - nachádza kultúrny a hodnotný zmysel života
  - má pozitívny vzťah k životnému prostrediu
  - má predpoklady pre estetické vnímanie

4. Druhy a žánre umenia

9hodín

-

- hudobné umenie
- výtvarné umenie
- divadelné umenie
- ľudová slovesnosť, kultúra na Slovensku
- estetický zážitok v živote človeka
- návšteva kultúrnych podujatí
-
-
- Žiak:
  - vie zatriediť umelecké dielo k druhom a žánrom
  - má predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti
  - chápe umenie ako špecifickú výpoveď umelca
  - vie verbálne vyjadriť svoj kultúrny zážitok
  - vie vyjadriť svoj názor a obhájiť ho

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín

1. Filozofia a jej atribúty – 8 hodín

Obsahový štandard

- filozofia a mýtus
- filozofické otázky
- filozofické disciplíny
- filozofia, veda, náboženstvo, umenie, ideológia

Výkonový štandard

Žiak dokáže:

- Uviesť rozdielne znaky filozofie a mýtu
- Nájsť v texte znaky mytologického a filozofického uvažovania
- Uviesť rozlišovacie znaky, ktoré odlišujú filozofické otázky od bežných otázok
- Sformulovať otázku, ktorú filozofický text rieši a zaradiť ju do filozofickej disciplíny
Sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu a postaviť vlastnú otázku
- Uviesť základné identifikačné znaky filozofie, vedy, náboženstva, umenia a ideológie a základné diferenciacie, ktoré odlišujú filozofiu od uvedených významových útvarov
- Identifikovať prvky filozofickej reflexie, vedeckého vyjadrovania, náboženského presvedčenia, umeleckej tvorby a prípadných ideologizmov v textoch, ktoré obsahujú viacero týchto zložiek.

2. Historicko-filozofický vývoj ľudského myslenia – 18 hodín

Obsahový štandard

- periodizácia dejín filozofie
- antická filozofia
  - ranná grécka filozofia
  - klasická grécka filozofia (Sokrates, Platón, Aristoteles)
- stredoveká filozofia (patristika, scholastika)
- renesančná filozofia (prírodoveda, náboženstvo, morálka, štát a právo)
- novoveká filozofia (Bacon, Descartes, Locke)
- osvietenská filozofia (Voltaire, Rousseau)
- nemecký klasický idealizmus (Kant)
- **moderná filozofia 19. a 20. Storočia – existencializmus (Jaspers, Sartre)**

Výkonový štandard

Žiak dokáže:

- uviesť, ktoré témy resp. problémy sú ťažiskové pre jednotlivé obdobia dejín filozofie.
- vysvetliť príčiny zmien ťažiskových tém a problémov filozofického myslenia.
- interpretovať dejiny filozofického myslenia ako proces vykazujúci dva rozhodujúce kvalitatívne posuny:
  - ako prechod od skúmania sveta k skúmaniu subjektu, ktorý o svete niečo vypovedá,
  - ako prechod od „myslenia o svete“ k analýze jazyka, v ktorom svet myslíme a vyjadrujeme.
- charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k riešeniu problémov.

3. Religionistika – 5 hodín

Obsahový štandard

- náboženstvo a jeho atribúty
- náboženská viera
- náboženské symboly
- náboženské praktiky a prejavy (nábož. kult, obrady a tradície)
- kresťanstvo a svetové náboženstvá
- **alternatívne náboženské prejavy**

Výkonový štandard

Žiak dokáže:

- rozlíšiť medzi jednotlivými prvkami náboženstva a vie vysvetliť ich význam
- určiť základné identifikačné znaky svetových náboženstiev
- identifikovať prejavy náboženskej neznášanlivosti
- rozoznať prejavy sektárskeho myslenia

4. Aktualizácia učiva – 2 hodiny

Žiak dokáže:

napísať jednoduchú filozofickú esej, s využitím znalostí z prvých dvoch tematických celkov

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

FYZIKA

Charakteristika učebného predmetu

Základnou charakteristikou predmetu je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote.

Vyučovací predmet fyzika v stredných odborných školách je všeobecnovzdelávací predmet. Okrem všeobecnovzdelávacej funkcie plní aj prípravnú funkciu vzhľadom na odbornú zložku vzdelávania.

Poslaním vyučovacej fyziky v stredných odborných školách a študijných odboroch stredných odborných učilíšť je poskytnúť žiakom vedomosti a zručnosti, ktoré im umožnia správne chápať a vysvetľovať javy, deje a zákonitosti reálneho sveta, sú podstatné pre utváranie fyzikálneho, a spolu s poznatkami z iných prírodovedných predmetov aj prírodovedného obrazu sveta.

Žiaci sú vedený k správne pochopeniu fyzikálnych pojmov, zákonov, princípov a teórií, ktoré tvoria základ fyzikálneho poznania. Aplikácia fyzikálnych poznatkov sa realizuje formou riešenia úloh, poukázaním na využitie fyziky vo vede, technike a občianskom živote. Z hľadiska funkcie fyziky ako prípravného predmetu sa akcentujú aplikácie fyziky v odbornej zložke vzdelávania a v praxi odboru. Vyučovanie poskytuje i súbor praktických zručností pre jednoduché fyzikálne merania a pre ich spracovanie a zhodnotenie.

Porozumenie podstate javov a procesov si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu s chémiou, biológiou, geografiou a matematikou. Okrem rozvíjania pozitívneho vzťahu k prírodným vedám sú prírodovedné poznatky interpretované aj ako neoddeliteľná a nezastupiteľná súčasť kultúry ľudstva. V procese vzdelávania sa má žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitostí je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov s využitím prostriedkov IKT.

Formy aktívneho poznávania a systematického bádania vo fyzike sú si v metódach a prostriedkoch výskumnej činnosti príbuzné s ostatnými prírodovednými disciplínami. Žiaci preto budú mať čo najviac príležitostí na aktivitách osvojovať si vybrané (najčastejšie experimentálne) formy skúmania fyzikálnych javov. Každý žiak dostane také základy, ktoré z neho spravia prírodovedne gramotného jedinca tak, aby vedel robiť prírodovedné úsudky a vedel použiť získané vedomosti na efektívne riešenie problémov.

Okrem objavovania a osvojovania si nových poznatkov a rozvíjania kompetencií fyzikálne vzdelávanie poskytne žiakovi možnosť získania informácií o tom, ako súvisí rozvoj prírodných vied s rozvojom techniky, technológií a so spôsobom života spoločnosti.

Ciele predmetu

Výchovno-vzdelávací proces vo fyzike smeruje k tomu, aby žiaci:

- mali predstavu o materiálnej jednote sveta, základné predstavy o jednotnej štruktúre hmoty,
- mali základné predstavy o látkovej a poľovej forme hmoty, o jej vývoji, o štruktúre látok, ich stavebných časticiach a o vzťahoch medzi štruktúrou látok a ich fyzikálnymi vlastnosťami,
- rozumeli fyzikálnej terminológii, vedeli ju aktívne používať,
- poznali fyzikálne pojmy, veličiny a ich jednotky, sústavu SI,
- nadobudli zručnosť používať matematický aparát vo fyzike, čítať a konštruovať grafy funkčných závislosti medzi fyzikálnymi veličinami,
- vedeli rozlišovať fyzikálnu realitu a fyzikálny model, vedeli používať myšlienkové operácie,
- vedeli samostatne uskutočniť jednoduché fyzikálne merania a vedeli spracovať ich výsledky,
- vedeli aplikovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení fyzikálnych problémov a úloh, modelovať jednoduché fyzikálne javy a procesy, efektívne pri tom využívať výpočtovú techniku,
- poznali základné charakteristiky fyzikálneho deja,
- osvojili si zásady bezpečnosti a hygieny práce vo fyzikálnom laboratóriu i v praxi, zásady starostlivosti o tvorbu a ochranu životného prostredia,
- chápali fyzikálne poznanie ako dôležitú súčasť ľudskej kultúry a ako podmienku rozvoja vedy, techniky a spoločnosti.

V záujme bezpečnosti práce žiakov a ochrany ich zdravia je potrebné rešpektovať všetky zákonné ustanovenia o bezpečnosti a ochrane zdravia.

Výchovno-vzdelávací proces vo fyzike smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému,
- zoznámiť sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- poznať a rešpektovať, že neexistuje iba jeden pohľad na svet,
- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- rozlišovať fyzikálnu a chemickú realitu, fyzikálny a chemický model,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,
- aplikovať získané prírodovedné poznatky i mimo oblasti prírodných vied (napr. v odbornom vzdelávaní, praxi, každodennom živote),
- poznať matematické, fyzikálne, chemické a ekologické zákony dôležité pri riešení problémov praxe,
- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,
- samostatne pracovať s fyzikálnymi vzťahmi,
- ovládať fyzikálne a chemické laboratórne techniky, samostatne robiť laboratórne práce podľa písomných návodov (vrátane výpočtov, interpretácie výsledkov a vypracovania záznamu o práci),

Vyššie sekundárne vzdelávacie ciele predmetu FYZIKA

A. SVET

Na konci kurzu by študent mal byť schopný:

- opísať spôsoby, ako prírodné vedy pracujú
- vyhodnotiť zisky a nedostatky aplikácií vedy
- diskutovať na tému etických a morálnych otázok vyplývajúcich z aplikácie vedy
- diskutovať, ako štúdium vedy je podmienené kultúrnymi vplyvmi
- chápať, ako rôzne prírodovedné disciplíny vzájomne súvisia a ako súvisia s inými predmetmi
- považovať vedu ako aktivitu spolupráce

B. KOMUNIKÁCIA

Na konci kurzu by študent mal byť schopný komunikovať myšlienky, pozorovania, argumenty, praktické skúsenosti:

- použitím vhodného slovníka a jazyka
- použitím grafov a tabuliek
- použitím vhodného formátu laboratórneho protokolu
- použitím vhodného softvéru ako textový editor, tabuľkový procesor

C. PRÍRODOVEDNÉ POZNATKY A MYŠLIENKY

Na konci kurzu by študent mal byť schopný demonštrovať poznatky a pochopenie:

- povahy a metodológie prírodných vied
- vedeckých faktov, definícií, zákonov, teórií, modelov,
- vhodného slovníka a terminológie, včítane použitia symbolov
- ako sa zákony, modely a názory menili v čase
- systém jednotiek SI

D. PRÍRODOVEDNÉ BÁDANIE

Na konci kurzu by študent mal byť schopný:

- vyslovením problému vo forme otázky, ktorá môže byť zodpovedaná experimentom
- formulovaním hypotézy
- testovať hypotézu v podmienkach riadenia premenných veličín
- plánovať vhodný experiment
- naznačiť záver konzistentný s pozorovaním, komentovať chyby merania
- naznačiť validitu záverov založených na množstve pozorovaní
- vyhodnotiť celkový experiment včítane použitých postupov

E. SPRACOVANIE DÁT

Na konci kurzu by študent mal byť schopný:

- organizovať, prezentovať a vyhodnocovať dáta rôznymi spôsobmi
- transformovať dáta prezentované jednou formou do inej formy včítane matematických výpočtov, grafov, tabuliek
- identifikovať trendy v dátach
- vytvárať predpovede založené na dátach

- naznačovať závery založené na dátach
- použiť poznatky na vysvetlenie záverov

F. VYKONÁVANIE EXPERIMENTOV

Na konci kurzu by študent mal byť schopný:

- § nasledovať inštrukcie písané i slovné podané
- § vybrať si a bezpečne použiť experimentálnu zostavu, materiál, techniku vhodnú na meranie
- § vykonávať experiment bezpečne, zaznamenávať údaje z pozorovania a merania
- § používať vhodné nástroje a techniku na zber dát
- § spolupracovať v skupine

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

1. Fyzikálne veličiny a sústava SI (4 hodiny)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- základné jednotky SI sústavy
- odvodené, druhotné jednotky SI sústavy
- premeny jednotiek
- názvoslovie a symbolika fyz. veličín – skaláry a vektory

VYKONOVÉ ŠTANDARDY

- vyjadriť hodnotu fyz. veličín pomocou hlavnej jednotky a jej násobkov a dielov
- matematicky vyjadriť hodnotu fyz. veličín pomocou základných jednotiek SI
- osvojiť si symboliku a názvoslovie fyz. veličín
- samostatne pracovať s fyz. vzťahmi

2. Kinematika pohybu (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- rovnomerný pohyb
- zrýchlený a spomalený pohyb, voľný pád
- kruhový pohyb
- dostredivé a odstredivé zrýchlenie

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- kategorizovať a charakterizovať druhy pohybov
- zostrojiť s-t a v-t diagram rovnomerného, zrýchleného a spomaleného pohybu
- matematicky odvodiť fyz. veličiny kruhového pohybu – perióda, frekvencia, uhlová rýchlosť, obvodová rýchlosť
- vysvetliť dôvody zmien vektora rýchlosti
- matematicky formulovať vzťah medzi obvodovou a uhlovou rýchlosťou, dostredivým a odstredivým zrýchlením
- riešiť sústavu dvoch lineárnych rovníc s dvoma neznámymi veličinami

3. Dynamika pohybu (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- sila ako vektor, skladovanie síl
- sila ako miera vzájomného pôsobenia
- Newtonove pohybové zákony
- tiaž telesa
- hybnosť telesa a impulz sily
- zákon zachovania hybnosti
- šmykové trenie
- naklonená rovina

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- vysvetliť pojem sily, statický a dynamický účinok sily
- matematicky formulovať základný zákon fyziky $G=mg$ $F=ma$
- skúmať závislosť medzi hmotnosťou telesa a impulzom sily
- aplikovať ZZH na praktické úlohy
- riešiť silové pomery na naklonenej rovine
- navrhnúť meranie tiažovej sily
- vypočítať výslednice rovnobežných, rôznobežných síl pôsobiacich v spoločnom pôsobisku
- navrhnúť experimentálne meranie koeficientu trenia

4. Práca, výkon, energia (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- fyzikálna práca, jednotka práce
- výkon, jednotka výkonu, účinnosť
- kinetická energia
- potenciálna energia
- ZZE

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- výpočet fyz. práce, jednotka práce
- charakterizovať pojmy kinetická a potenciálna energia
- ilustrovať na príkladoch zákon zachovania energie
- matematicky vyjadriť vzťah fyz. práce a výkonu
- definovať jednotku výkonu
- výpočet kinetickej a potenciálnej energie telesa pri voľnom páde
- vysvetliť pojem účinnosť deja

5. Gravitačné pole Zeme (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- gravitačný zákon, gravitačná konštanta
- intenzita gravitačného poľa Zeme
- vodorovný vrh, zvislý vrh nahor, šikmý vrh
- pohyby v radiálnom gravitačnom poli Zeme
- kozmické rýchlosti
- gravitačné pole
- slnečná sústava

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- matematicky formulovať gravitačný zákon
- vypočítať silu vzájomného pôsobenia telies na povrch Zeme
- zadefinovať intenzitu gravitačného poľa Zeme a jej výpočet
- určiť hmotnosť, hustotu, polomer Zeme
- vypočítať základné charakteristiky pohybov v homogénnom poli Zeme – výšku výstupu, čas výstupu, dolet

- vypočítať základné charakteristiky pohybov v radiálnom poli Zeme – I. II. III. Kozmická rýchlosť

6. Mechanika tuhého telesa (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- moment sily vzhľadom na os otáčania
- ramena sily
- momentová veta
- konštrukcia momentového bodu
- výpočet veľkosti ramena sily
- dvojica síl
- ťažisko telesa, rovnovážne polohy
- Ek tuhého telesa – Steinerova veta

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- matematická formulácia momentu sily a ramena sily
- konštrukčné riešenie polohy momentového bodu
- vysvetliť pojem stabilita telesa
- aplikovať ZZH pri ráze telies – dopravné nehody a ZZE

7.a Mechanika tekutín – statika tekutín (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- tlak kvapaliny, Pascalov zákon
- hydrostatický tlak
- Archimedov zákon – vztlaková sila
- ideálny pohyb a ideálna kvapalina
- zákon plávania telies

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- formulovať tlak v kvapaline – aplikácia Pascalovho zákona
- odvodiť jednotku tlaku Pa v základných jednotkách SI
- vysvetliť princíp hydraulického lisu
- objasniť existenciu hydrostatického paradoxu
- vysvetliť princíp tlakomerov a barometrov
- aplikovať Archimedov zákon pri formulácii zákona plávania telies
- navrhnúť metódu merania a hustoty neznámej kvapaliny pomocou známej hustoty druhej kvapaliny

7.b Mechanika tekutín – dynamika (5 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- ustálené prúdenie ideálnej kvapaliny
- objemový prietok, prúdové vlákno
- rovnica spojitosti boku – rovnica kontinuity
- Bernoulliho rovnica

- výpočet výtokovej rýchlosti kvapaliny z bočného otvoru nádoby
- hydrodynamický paradox

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- vysvetliť správanie sa kvapaliny v trubici s rozdielnym prierezom
- objasniť výpočet objemového prietoku napr. riek
- Bernoulliho rovnicu chápať ako ZZE pre kvapaliny
- objasniť vzťah medzi voľným pádom kvapaliny a výtokovou rýchlosťou kvapaliny z otvoru
- objasniť závislosť tlaku kvapaliny v závislosti od rýchlosti prúdenia

8. Termodynamika (6 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- rovnovážny stav termodynamickej sústavy
- vnútorná energia sústavy
- prvý termodynamický zákon
- tepelná rovnováha, teplota
- meranie tepla, tepelná kapacita telesa
- kalorimetrická rovnica
- prenos vnútornej energie

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- definovať stavové veličiny sústavy
- vysvetliť rovnovážny stav sústavy
- objasniť vnútornú energiu sústavy a spôsoby jej zmeny
- vysvetliť princíp tepelnej výmeny napr. varenie na variči
- porovnať vzťahy Celziovej a Kelvinovej tepelnej stupnice
- objasniť význam c-H₂O v prírode
- uviesť príklady použitia kalorimetra a kalorimetrickej zmiešavacej rovnice
- použiť príklady zo života pri vysvetlení prenosu vnútornej energie vedením – tepelná vodivosť

9. Plyny (7 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- ideálny plyn
- Maxwelova rovnica pre plyn
- výpočet strednej kvadratickej rýchlosti
- základná rovnica pre tlak ideálneho plynu
- stavová rovnica ideálneho plynu
- izotermický, izoborický a izochorický dej s ideálnym plynom

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- porovnať vlastnosti ideálneho a reálneho plynu
- vypočítať štatistické veličiny plynu
- vysvetliť a matematicky zapísať závislosť $E_k(T)$, $v(T)$, $p(E_k)$, $p(v)$, $p(T)$
- matematicky formulovať skladovú rovnicu ideálneho plynu
- vypracovať diagramy jednoduchých dejov v plynach (izoterma, izobora, izochora)

10. Laboratorne cvičenia (8 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

1. Meranie hustoty pevnej látky
2. Meranie výtokovej rýchlosti kvapalín
3. Meranie koeficientu trenia
4. Meranie tiažového zrýchlenia

Výber tém cvičení je v kompetencií učiteľa a závisí od materiálnych podmienok školy.

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny
- vedieť opísať osvojené poznatky a vzťahy medzi nimi
- ovládať fyzikálne laboratorne techniky, samostatne robiť laboratorne práce podľa písomných návodov, výpočty a vypracovanie záznamov o prác

1. Molekulová fyzika a termodynamika (14 hod.)

1.1. Základné poznatky z termiky a termodynamiky

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- kinetická teória látok, difúzia, Brownov pohyb
- modely štruktúr látok v rôznych skupenstvách
- termodynamická sústava, rovnovážny stav termodynamickej sústavy
- rovnovážny dej, tepelne izolovaná sústava
- termodynamická teplota, Celziova a termodynamická teplotná stupnica
- vnútorná energia telesa (sústavy), jej zložky z hľadiska kinetickej teórie
- zmeny vnútornej energie konaním práce a tepelnou výmenou
- teplo, tepelná kapacita telesa, merná tepelná kapacita látky
- kalorimeter, kalorimetrická rovnica
- prvý termodynamický zákon
- prenos vnútornej energie vedením, prúdením a žiarením.

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- vysvetliť podstatu kinetickej teórie
- opísať a porovnať model štruktúry plynu, pevnej látky a kvapaliny
- vysvetliť jav difúzie a Brownov pohyb
- vedieť Avogadrovu konštantu a vysvetliť jej význam, vypočítať molové veličiny
- vysvetliť vznik rovnovážneho stavu termodynamickej sústavy
- charakterizovať rovnovážny dej, tepelne izolovanú sústavu
- definovať termodynamickú a Celziovu teplotnú stupnicu, opísať výhody ich použitia
- používať prevodový vzťah medzi jednotkami kelvin a stupeň Celzia
- charakterizovať vnútornú energiu telesa (sústavy), uviesť jej zložky z hľadiska kinetickej teórie
- vysvetliť na príkladoch z bežného života zmenu vnútornej energie telesa alebo sústavy konaním práce a tepelnou výmenou
- riešiť jednoduché úlohy na zmenu vnútornej energie konaním práce alebo tepelnou výmenou
- vysvetliť prvý termodynamický zákon, uviesť príklady jeho platnosti, aplikovať ho pri riešení úloh
- vyjadriť vzťah medzi teplom prijatým alebo odovzdaným telesom a zmenou jeho teploty
- vypočítať odovzdané alebo prijaté teplo pri zmene teploty bez premeny skupenstva
- charakterizovať veličinu tepelná kapacita telesa
- definovať veličinu merná tepelná kapacita látky
- opísať kalorimeter
- zostaviť kalorimetrickú rovnicu
- využiť kalorimetrickú rovnicu na riešenie konkrétnej úlohy
- poukázať na dôsledky mernej tepelnej kapacity vody v prírode
- posúdiť vplyv a potrebu vhodnej tepelnej izolácie
- vysvetliť prenos vnútornej energie vedením, prúdením a žiarením

1.2. Štruktúra a vlastnosti plynov

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- ideálny plyn

- stredná kvadratická rýchlosť a stredná kinetická energia molekúl
- teplota a tlak ideálneho plynu
- základná rovnica pre tlak ideálneho plynu
- stavová rovnica ideálneho plynu
- jednoduché deje s ideálnym plynom
- stavové zmeny ideálneho plynu z energetického hľadiska (adiabatický dej)
- práca plynu pri stálom a premennom tlaku
- kruhový dej, účinnosť kruhového deja
- druhý termodynamický zákon, tepelné motory
- chladiace zariadenia

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- definovať ideálny plyn
- vedieť vypočítať strednú kvadratickú rýchlosť a strednú kinetickú energiu molekúl daného plynu
- odvodiť jednotku Boltzmannovej konštanty
- opísať kvalitatívne tlak plynu z molekulového hľadiska
- vypočítať tlak ideálneho plynu
- vysvetliť vzťahy medzi veličinami v stavovej rovnici
- používať stavovú rovnicu pri riešení úloh
- vymenovať, charakterizovať a porovnať deje s ideálnym plynom
- opísať zmeny energie pri dejoch s ideálnym plynom
- využiť grafy na porovnávanie tepelných dejov ideálnych plynov
- určiť prácu plynu z grafu ako plochu
- opísať kruhový dej
- určiť účinnosť kruhového deja
- formulovať a vysvetliť druhý termodynamický zákon
- popísať činnosť chladiaceho zariadenia

1.3. Štruktúra a vlastnosti pevných látok

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- kryštalické a amorfné látky
- kryštalová mriežka a jej poruchy
- deformácia pevného telesa, rôzne druhy deformácií
- Hookov zákon
- teplotná dĺžková rozťažnosť pevných telies
- teplotná objemová rozťažnosť pevných telies
- teplotná rozťažnosť v praxi
- topenie a tuhnutie
- skupenské teplo a merné skupenské teplo topenia
- sublimácia
- skupenské a merné skupenské teplo sublimácie

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- opísať z hľadiska štruktúry kryštalické (monokryštalické, polykryštalické) a amorfné látky
- vysvetliť rozdiel medzi geometrickou a kryštalovou mriežkou
- vymenovať a znázorniť poruchy v kryštalovej mriežke
- charakterizovať deformáciu pevného telesa
- opísať rôzne druhy deformácií
- rozlíšiť pružnú a nepružnú deformáciu
- definovať normálové a pomerné predĺženie

- formulovať Hookov zákon, použiť ho pri riešení úloh
- potvrdiť pokusne a príkladmi z praxe vzťah medzi teplotou a zmenou rozmerov zohrievaných telies
- charakterizovať teplotnú dĺžkovú a objemovú rozťažnosť pevných látok
- určiť vzťah medzi zmenou dĺžky (objemu) telesa a zmenou jeho teploty
- vysvetliť fyzikálny význam súčiniteľa teplotnej (dĺžkovej a objemovej) rozťažnosti
- riešiť úlohy s využitím vzťahu pre teplotnú rozťažnosť
- charakterizovať premenu pevnej látky na kvapalinu a paru
- definovať skupenské teplo a merné skupenské topenia a sublimácie
- riešiť praktické úlohy na zmenu skupenstva látky s využitím definovaných vzťahov

1.4. Štruktúra a vlastností kvapalín

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- štruktúra kvapalín
- povrchová vrstva kvapaliny
- sféra molekulového pôsobenia
- povrchová energia, povrchová sila, povrchové napätie
- javy na rozhraní pevného telesa a kvapaliny
- kapilarita, kapilárna elevácia a kapilárna depresia
- teplotná objemová rozťažnosť kvapalín, súčiniteľ objemovej rozťažnosti kvapaliny
- vyparovanie kvapaliny, var, skupenské teplo a merné skupenské teplo vyparovania
- kritický bod, kritický stav látky
- nasýtená a prehriata para
- fázový diagram

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- opísať a vysvetliť vlastnosti povrchovej vrstvy kvapaliny
- opísať sféru molekulového pôsobenia a jej dôsledky
- objasniť pojmy povrchová energia, povrchová sila, povrchové napätie
- riešiť úlohy na výpočet povrchového napätia
- kvalitatívne vysvetliť javy na rozhraní pevného telesa a kvapaliny
- opísať jav kapilárnej elevácie a depresie
- riešiť úlohy s využitím vzťahu pre kapilárny tlak
- aplikovať kapilárne javy v úlohách z praktického života
- charakterizovať a opísať teplotnú objemovú rozťažnosť kvapalín
- vysvetliť význam súčiniteľa objemovej rozťažnosti kvapaliny
- opísať a vysvetliť jav anomálie vody
- aplikovať teplotnú objemovú rozťažnosť kvapalín pri riešení úloh
- vysvetliť pojem vyparovanie kvapaliny
- definovať skupenské teplo a merné skupenské teplo vyparovania
- porovnať pojmy nasýtená a prehriata para
- použiť fázový diagram na vysvetlenie zmeny skupenstva látok

2. Mechanické kmitanie (5 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- jednoduchý kmitavý pohyb, periodický dej
- mechanický oscilátor
- priebeh harmonického kmitavého pohybu v súradnicovej vzťažnej sústave (časový diagram)
- rovnovážna poloha, amplitúda, okamžitá výchylka

- tlmené, netlmené kmitanie oscilátora
- súvislosť medzi rovnomerným pohybom hmotného bodu po kružnici a harmonickým kmitavým pohybom
- dynamika harmonického pohybu
- doba kmitu T a frekvencia f vlastného kmitania mechanického oscilátora
- kyvadlo, doba kmitu kyvadla
- premeny energie v mechanickom oscilátore
- vlastné a nútené kmitanie oscilátora
- rezonancia, rezonančné javy v praxi
- nútené kmitanie

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- opísať na príkladoch periodický dej, jednoduchý kmitavý pohyb
- definovať pojmy mechanický oscilátor, kmit, doba kmitu, frekvencia
- opísať priebeh harmonického kmitavého pohybu v súradnicovej vzťažnej sústave
- vysvetliť pojmy rovnovážna poloha, amplitúda, okamžitá výchylka
- načrtnúť graf závislosti okamžitej výchylky y od času t mechanického oscilátora
- rozlíšiť tlmené a netlmené kmitanie oscilátora
- porovnať harmonický kmitavý pohyb mechanického oscilátora s rovnomerným pohybom po kružnici
- analyzovať kinematickú rovnicu kmitavého pohybu
- opísať veličiny, ktoré v rovnici vystupujú
- určiť výpočtom veličiny, ktoré charakterizujú kmitavý pohyb
- vysvetliť význam pojmu fáza kmitavého pohybu, začiatková fáza kmitavého pohybu
- zostaviť kinematickú rovnicu zo zadaných hodnôt
- znázorniť priebeh kmitavého pohybu časovým diagramom
- určiť z časového diagramu kmitavého pohybu amplitúdu kmitania, začiatkovú fázu, okamžitú výchylku, periódu a frekvenciu kmitania
- vyjadriť zo známych veličín – amplitúdy kmitavého pohybu, frekvencie a začiatkovej fázy – okamžitú výchylku, okamžitú rýchlosť a okamžité zrýchlenie kmitavého pohybu
- z rovnice kmitavého pohybu určiť amplitúdu kmitania, periódu a frekvenciu kmitania a začiatkovú fázu kmitavého pohybu
- opísať priebeh harmonického kmitavého pohybu z dynamického hľadiska
- vyjadriť vzťah medzi frekvenciou vlastných kmitov pružinového oscilátora a jeho parametrov rovnicou
- opísať veličiny, ktoré v rovnici vystupujú
- charakterizovať harmonický kmitavý pohyb pružinového oscilátora z hľadiska energie
- definovať pojem kyvadla
- vysvetliť rozdiel medzi kmitom a kyvom
- vysvetliť pohyb jednoduchého kyvadla z dynamického hľadiska
- odvodiť vzťah pre dobu kmitu kyvadla
- ukázať, od ktorých veličín závisí doba kmitu kyvadla
- vysvetliť proces premeny energie
- riešiť fyzikálne úlohy z bežného života s využitím vzťahu pre frekvenciu vlastných kmitov
- charakterizovať a rozlíšiť vlastné (tlmené) a nútené (netlmené) kmitanie oscilátorov
- charakterizovať rezonančné javy, spôsoby znižovania ich negatívnych prejavov a ochrany pred nimi
- vysvetliť voľnú a tesnú väzbu medzi oscilátormi

3. Mechanické vlnenie (10 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- pružné prostredie, mechanické vlnenie ako forma pohybu a prenosu energie
- vlastnosti a podmienky vzniku postupného priečného a pozdĺžneho mechanického vlnenia
- pojmy vlnová dĺžka, frekvencia a rýchlosť vlnenia
- rovnica postupnej mechanickej vlny
- interferencia vlnenia v rade bodov (odraz vlnenia v rade bodov, stojaté vlnenie)
- koherentné vlnenie
- šírenie vlnenia v priestore – pojmy vlnoplocha, lúč, ich vzájomná poloha
- guľová a rovinná vlnoplocha
- Huygensov princíp
- odraz a lom vlnenia
- konštrukcia lomenej a odrazenej vlny
- zákon odrazu a zákon lomu vlnenia
- zdroje zvuku a jeho vlastnosti, rýchlosť zvuku
- ultrazvuk a infrazvuk
- ochrana pred škodlivými účinkami zvuku
- elektromagnetické vlnenie, elektromagnetická vlna
- rýchlosť elektromagnetického vlnenia
- šírenie svetla v rôznych optických prostrediach
- princípy šírenia svetla
- druhy elektromagnetického vlnenia podľa vlnových dĺžok – vlastnosti a praktické využitie
- spektrum elektromagnetického vlnenia
- vplyv negatívnych účinkov elektromagnetického vlnenia na ľudský organizmus a ochrana pred nimi
- svetlo, frekvencia, vlnová dĺžka, rýchlosť svetla, index lomu
- odraz a lom svetla, absolútny index lomu
- disperzia, optické spektrum
- interferencia svetla na tenkej vrstve
- ohyb svetla, polarizácia svetla
- optické sústavy, optické zobrazenie
- zobrazovanie odrazom a lomom na rovinatej a guľovej ploche zrkadla
- zobrazovacia rovnica zrkadla
- znamienková konvencia
- priečne zväčšenie
- zobrazovanie tenkými šošovkami
- optická mohutnosť šošovky
- zobrazovacia rovnica šošovky
- znamienková konvencia
- priečne zväčšenie
- chyby šošoviek
- zobrazovanie lupou, okom

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- charakterizovať pružné prostredie
- opísať podmienky vzniku postupného mechanického vlnenia
- rozlíšiť a opísať vlastnosti postupného priečného a pozdĺžneho mechanického vlnenia
- definovať fyzikálnu veličinu vlnová dĺžka

- vysvetliť vzťah medzi vlnovou dĺžkou, frekvenciou a veľkosťou rýchlosti vlnenia v danom prostredí a aplikovať ho pri riešení úloh
- napísať a vysvetliť rovnicu postupnej mechanickej vlny
- aplikovať rovnicu postupnej mechanickej vlny pri riešení úloh
- vysvetliť pojem interferencia vlnenia, koherentné vlnenie
- popísať, aký odraz vlnenia nastáva na pevnom a aký na voľnom konci
- definovať vlnoplochu, lúč a určiť ich vzájomnú polohu (graficky)
- rozlíšiť guľovú a rovinnú vlnoplochu
- určiť podľa vlnoplochy možnosti tvaru a polohy zdroja vlnenia
- vysloviť Huygensov princíp
- aplikovať Huygensov princíp pri konštrukcii vlnoplôch
- použiť Huygensov princíp na vysvetlenie zákonov odrazu a lomu
- vysvetliť zákon lomu a použiť ho pri riešení výpočtových a grafických úloh
- charakterizovať zvuk a jeho vlastnosti
- porovnať rýchlosť zvuku v rôznych látkach
- poznať približnú hodnotu rýchlosti zvuku vo vákuu / vo vzduchu
- vyhľadať rýchlosti zvuku v rôznych látkach v tabuľkách
- vedieť využitie infrazvuku a ultrazvuku, chrániť sa pred škodlivými účinkami zvuku (hluk)
- vysvetliť odraz zvukového vlnenia, vznik ozveny a lom zvukového vlnenia
- opísať elektromagnetické vlnenie a vznik elektromagnetickej vlny
- rozlíšiť druhy elektromagnetického vlnenia podľa vlnových dĺžok, opísať ich vlastnosti a praktické využitie
- opísať škodlivé účinky elektromagnetického vlnenia a spôsoby ochrany pred nimi
- zaradiť svetlo do spektra elektromagnetického vlnenia
- poznať približnú hodnotu rýchlosti svetla vo vákuu a zmenu rýchlosti svetla v závislosti od látkového prostredia
- vypočítať rýchlosť svetla v rôznych látkových prostrediach pomocou absolútneho indexu lomu
- vysloviť Fermatov princíp, zákon odrazu a princíp zameniteľnosti chodu lúčov
- vypočítať vlnovú dĺžku svetla pri prechode rôznymi látkami
- vedieť vzťah medzi vlnovou dĺžkou a frekvenciou žiarenia
- vysloviť a zapísať rovnicou zákon odrazu a lomu svetla
- opísať podstatu a využitie úplného odrazu svetla
- definovať pojmy absolútny index lomu látky a relatívny index lomu
- opísať metódu merania rýchlosti svetla
- aplikovať myšlienku rozkladu bieleho svetla pri lome na rovinnom rozhraní a úplného odrazu svetla pri vytvorení dúhy
- vysvetliť jav interferencie svetla na tenkej olejovej vrstve, striedanie rôznych farieb
- vysvetliť pojmy optické zobrazenie, optická sústava, skutočný a neskutočný obraz predmetu, priamy a prevrátený obraz, zväčšený, resp. zmenšený obraz predmetu
- s využitím geometrickej optiky zobraziť predmet rovinným a guľovým zrkadlom
- napísať a vysvetliť zobrazovaciu rovnicu zrkadla
- vysvetliť znamienkovú konvenciu a vlastnosti obrazu
- využiť zobrazovaciu rovnicu na výpočet polohy a vlastnosti obrazu vytvoreného zrkadlom
- vymenovať a nakresliť rôzne druhy šošoviek
- určiť priestorový a obrazový priestor šošoviek
- definovať optickú mohutnosť šošovky a poznať jej jednotku
- vypočítať ohniskovú vzdialenosť a optickú mohutnosť rôznych druhov šošoviek

- s využitím geometrickej optiky zobrazíť predmet šošovkou (spojkou a rozptylkou)
- napísať a vysvetliť zobrazovaciu rovnicu šošovky
- vysvetliť znamienkovú konvenciu a vlastnosti obrazu
- využiť zobrazovaciu rovnicu na výpočet polohy a vlastnosti obrazu vytvoreného šošovkou
- vymenovať a charakterizovať chyby šošoviek
- vysvetliť princíp zobrazovania predmetu ľudským okom
- vysvetliť funkciu zreničky, šošovky a sietnice v oku
- rozlíšiť krátkozraké a ďalekozraké oko
- navrhnuť model korekcie krátkozrakosti a ďalekozrakosti šošovkami
- zobrazíť obraz predmetu lupou
- vypočítať zväčšenie lupy

4. Laboratórne cvičenia (4 hodín)

OBSAHOVÉ ŠTANDARDY

- zistenie mernej tepelnej kapacity neznámej látky
- overenie Hookovho zákona
- overenie nezávislosti frekvencie vlastných kmitov pružinového oscilátora od amplitúdy výchylky
- určenie povrchového napätia kvapaliny

Výber tém cvičení je v kompetencii učiteľa a závisí od materiálnych podmienok školy.

VÝKONOVÉ ŠTANDARDY

- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny
- vedieť opísať osvojené poznatky a vzťahy medzi nimi
- ovládať fyzikálne laboratórne techniky
- samostatne robiť laboratórne práce podľa písomných návodov
- previesť výpočty a vypracovať záznamy o práci

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

MATEMATIKA

Charakteristika predmetu:

Súčasťou vzdelávacej oblasti „Matematika a práca s informáciami“ je predmet matematika. Tento predmet má na stredných odborných školách svoje významné miesto, pretože v jednotlivých odboroch plní prípravnú funkciu pre odbornú zložku vzdelávania, prispieva k rozvoju osobnosti žiaka, k jeho začleňovaniu do života spoločnosti a k príprave na pracovný život.

Poslaním vyučovacieho predmetu matematika na stredných odborných školách je výchova človeka, ktorý bude vedieť používať matematiku v rôznych životných situáciách – pri štúdiu odborných predmetov, v ďalšom štúdiu, v osobnom živote, v budúcom zamestnaní, vo voľnom čase aj pre chápanie technických alebo ekonomických súvislostí. Vedie k presnému a stručnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov, k matematizovaniu reálnych situácií, k schopnosti pracovať s matematickým modelom a vedieť vyhodnotiť výsledok riešenia vzhľadom k realite, diskutovať o výsledkoch riešenia. Absolvent by si mal vytvoriť obraz o matematike ako celku, ktorý mu umožní štúdium daného odboru i uplatnenie v praxi a slúži ako základ pre jeho ďalšie vzdelávanie. Naučí sa logickému mysleniu, argumentácii, tvorivému prístupu pri riešení problémov, prezentovaniu svojich postupov a úvah.

Matematické vzdelávanie je významnou súčasťou všeobecnej vzdelanosti. Vedie žiakov k pochopeniu kvantitatívnych vzťahov v prírode i spoločnosti, vybavuje poznatkami užitočnými v každodennom živote a učí používať pri spracovaní úloh dostupné komunikačné technológie.

Matematické vzdelanie smeruje k tomu, aby žiaci získali pozitívny vzťah k matematike a záujem o ňu a jej aplikáciu, motiváciu k celoživotnému vzdelávaniu, dôveru vo vlastné schopnosti a precíznosť pri práci.

Systematické základné vzdelanie v oblasti matematiky sa významne podieľa na stanovaní zodpovedajúcich krátkodobých cieľov, ktoré smerujú k zlepšeniu vlastnej výkonnosti. Pomáha rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebaopoznanie, sebadôveru a reproduktívne myslenie, overovať a interpretovať získané údaje, samostatne predkladať návrhy na výkon práce, za ktorú je zodpovedný. Matematika napomáha určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste, stanovovať si ciele a priority podľa svojich osobných schopností, záujmov, pracovnej orientácie a životných podmienok, plniť plán úloh k daným cieľom a snažiť sa ich vylepšovať formou využívania sebakontroly, sebaregulácie, sebahodnotenia a vlastného rozhodovania, overovať získané poznatky, kriticky posudzovať názory, postoje a správanie druhých.

Metódy, formy a prostriedky vyučovania matematiky majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujeme také metódy vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolupracovať a spolurozhodovať, učiteľ má zase povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepšiemu výkonu, podporovať jeho aktivity všeobecne, ale aj v oblasti zvýšeného záujmu v rámci študijného odboru.

Od žiaka sa vyžaduje regulovať správanie, prehodnocovať základné zručnosti, sebatvoriť, zapájať sa do medziľudských vzťahov pracovať v tíme, preberať zodpovednosť sám za seba a za prácu iných, schopnosť starať sa o svoje zdravie a životné prostredie, rešpektovať všeľudské etické hodnoty, prijímať a plniť zodpovedne dané úlohy. Má sa učiť ako sa učiť, prispôsobovať sa zmenám a využívať informačné toky, získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému, vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho, orientovať sa v rôznych štatistických údajoch

a vedieť ich využívať pre vlastné podnikanie, využívať zásady konštruktívnej kritiky, vedieť primerane kritizovať ale aj znášať kritiku od druhých, rešpektovať právo a zodpovednosť, mať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôsobovať sa k zmeneným pracovným podmienkam, sledovať a hodnotiť vlastný úspech vo svojom učení, prijímať hodnotenie výsledkov svojho učenia zo strany iných ľudí.

Efektívne využívanie informačných technológií pomáha žiakom rozvíjať základné zručnosti pri práci s osobným počítačom, internetom, využívať rôzne informačné zdroje a informácie v pracovnom a mimo pracovnom čase, čo výrazne prispieje k realizácii celoživotného vzdelávania pre ľudí rôzneho veku. Sú to teda schopnosti, ktoré umožňujú žiakom ich osobnostný rast, vlastné učenie a výkonnosť v práci.

Ciele predmetu

Cieľom vyučovania matematiky je poskytnúť žiakom matematické vedomosti a zručnosti všeobecnovzdelávacieho charakteru, ktoré im budú potrebné pri štúdiu ostatných predmetov a zároveň prispieť prostredníctvom vyučovania matematiky k rozvoju osobnosti žiakov.

V oblasti poznatkov a zručnosti ide predovšetkým o matematické pojmy a fakty, vzťahy medzi nimi, ucelené teoretické pohľady, príslušnú terminológiu, frazeológiu a symboliku, metódy práce, algoritmy riešenia úloh, princípy matematického modelovania a aplikácie v rozsahu a hĺbke, ktoré zodpovedajú danej hodinovej dotácii a úrovni rozvoja matematických schopností a vedomostí žiakov.

Z hľadiska rozvoja osobnosti je potrebné, aby žiaci boli vedení najmä k logickému, kritickému, hodnotiacemu a tvorivému mysleniu a vychovávaní v duchu všeobecne uznávaných hodnôt a etických noriem.

Obsah vyučovania matematiky nadväzuje na matematické vzdelávanie na základnej škole, špirálovite ho prehľbuje, rozširuje – zovšeobecňuje a systematizuje.

Absolvent:

- rozumie matematickej terminológii a symbolike (množinovému jazyku a pojmom z matematickej logiky) a správne ju interpretuje a používa
- rozumie základným matematickým pojmom a vzťahom medzi nimi, obsahom základných definícií a viet,
- vyhľadáva, hodnotí, triedi, používa matematické informácie v bežných profesných situáciách a používa pritom podľa možností aj výpočtovú techniku a prístupné informačné a komunikačné technológie,
- osvojuje si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojuje si postupy používané pri riešení úloh z praxe,
- rozvíja finančnú a mediálnu gramotnosť,
- prevádza reálny problém na matematickú úlohu, využíva matematický model a vyhodnocuje výsledky riešenia vo vzťahu k realite,
- skúma a rieši matematické problémy,
- ovláda základné poznatky o číselných oboroch, výrazoch, mocninách, rovniciach, nerovniciach, funkciách, planimetrii, geometrii,...
- orientuje sa v grafickom vyjadrení funkčnej závislosti,
- prevádza numerické a grafické riešenia, vie pracovať s kalkulátorom,
- vyberá kvantitatívne matematické metódy, ktoré sú vhodné pri riešení danej úlohy alebo situácie,

- graficky znázorňuje reálne situácie a úlohy, kde takéto znázorňovanie pomáha pri kvantitatívnom riešení úlohy,
- používa algoritmy v riešení algebraických a geometrických úloh,
- aplikuje matematické poznatky pri riešení úloh z odbornej a hospodárskej praxe,
- vie určiť bežné geometrické útvary a premieňať jednotky,
- kriticky vyhodnocuje informácie kvantitatívneho charakteru získané z rôznych zdrojov – grafov, diagramov, tabuliek,
- orientuje sa v matematickom texte, má pochopiť zadanie matematickej úlohy,
- správne sa matematicky vyjadruje.

Týždenný počet vyučovacích hodín : 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín.

1. Čísla a číselné množiny, výroky (15 hod.)

Obsahový štandard :

- množina, prvok množiny, podmnožina, prienik, zjednotenie a rozdiel množín, Vennove diagramy, disjunktné množiny, prázdna množina, doplnok množiny, konečná a nekonečná množina,
- výrok, pravdivostná hodnota výroku, logické spojky, negácia, konjunkcia, disjunkcia, implikácia , ekvivalencia,
- kvantifikátor (existenčný, všeobecný, aspoň, najviac, práve)
- číslo, číslica,
- číselné obory – reálne čísla a ich vlastnosti, podmnožiny množiny reálnych čísel,
- aritmetické operácie so zlomkami a desatinnými číslami,
- deliteľnosť čísel, najmenší spoločný násobok,
- zaokrúhľovanie desatinných čísel,
- absolútna hodnota reálneho čísla,
- intervaly ako číselné množiny,
- použitie percentového počtu,
- použitie trojčlenky.

Výkonový štandard :

- zapísať a určiť množinu vymenovaním jej prvkov a charakteristickou vlastnosťou,
- rozhodnúť o konečnosti či nekonečnosti danej množiny,
- určiť zjednotenie, prienik a rozdiel množín,
- určiť doplnok množiny A vzhľadom na množinu B,
- určiť počet prvkov zjednotenia resp. prieniku dvoch množín,
- rozlíšiť používanie logických spojok a kvantifikátorov vo vyjadrovaní sa v bežnom živote na jednej strane a v rovine zákonov, nariadení, návodov a matematiky na strane druhej,
- zistiť pravdivostnú hodnotu zloženého výroku,
- rozhodnúť, či je výrok negáciou daného výroku, vytvoriť negáciu kvantifikovaného výroku,
- poznať podmnožiny množiny reálnych čísel,
- vedieť vlastnosti reálnych čísel,
- vedieť uskutočňovať aritmetické operácie s prirodzenými, celými číslami a so zlomkami,
- nájsť najmenší spoločný násobok čísel, spoločný menovateľ,
- vedieť pracovať so základným tvarom zlomku, zloženým zlomkom, hlavná zlomková čiara,
- vedieť používať rôzne zápisy racionálneho čísla,
- desatinný rozvoj čísla, vedieť zaokrúhľovať racionálne čísla, odhadnúť výsledok ,
- používať kalkulačku,
- vypočítať absolútnu hodnotu reálneho čísla,
- znázorniť na číselnej osi množiny zapísané pomocou absolútnej hodnoty a zapísať ich ako interval,
- zapísať a znázorniť interval, uskutočňovať operácie s intervalmi (prienik a zjednotenie),
- zapísať trojčlenku,
- určovať percentá, percentovú časť, základ,
- riešiť praktické úlohy s využitím percentového počtu.

II. Mocniny a odmocniny (11 hod.)

Obsahový štandard:

- druhá mocnina a odmocnina,
- usmerňovanie zlomkov, čiastočné odmocňovanie,
- mocniny – s prirodzeným, celým a racionálnym exponentom, odmocniny,
- vety pre počítanie s mocninami a odmocninami,
- numerické výpočty s číslami $a \cdot 10^n$, kde $a \in \langle 1; 10 \rangle$, $k \in \mathbb{Z}$.

Výkonový štandard :

- interpretovať pojem mocniny s reálnym základom a celočíselným mocniteľom,
- vedieť vety pre počítanie s mocninami s celočíselným mocniteľom,
- použiť vety pre počítanie s mocninami,
- vedieť prevádzať numerické výpočty s číslami $a \cdot 10^n$,
- ovládať pojem n-tá odmocnina, vedieť použiť vety pre počítanie s n-tou odmocninou,
- vedieť čiastočne odmocniť číslo a usmerňovať zlomky,
- vedieť prepísať mocninu s racionálnym mocniteľom na odmocninu a naopak,
- používať vety pre počítanie s mocninami s racionálnym mocniteľom,
- určiť hodnotu číselného výrazu s mocninami a odmocninami.

III. Obvody a obsahy rovinných obrazcov (12 hod.)

Obsahový štandard:

- uhol a jeho veľkosť,
- goniometrické funkcie ostrého uhla, práca s náčrtmi,
- vzorce na výpočet obvodu a obsahu štvorca, obdĺžnika, kosoštvorca, kosodĺžnika, lichobežníka,
- vzorce na výpočet obsahu trojuholníka,
- riešenie pravidelného a nepravidelného mnohoúhelníka,
- vzorce na výpočet obvodu a obsahu kruhu a jeho častí.

Výkonový štandard :

- vedieť, že veľkosť uhla meriame v stupňovej a oblúkovej miere,
- prevádzať veľkosti uhlov zo stupňovej do oblúkovej miery a naopak,
- určiť hodnoty goniometrických funkcií ostrého uhla pomocou kalkulačky,
- riešiť praktické úlohy s využitím goniometrických funkcií,
- vedieť použiť vzorce pre výpočet obsahov a obvodov rovnobežníkov a lichobežníka,
- vedieť vzorce pre výpočet obsahu trojuholníka (vrátane Herónovho vzorca),
- vedieť vypočítať obvod a obsah pravidelného mnohoúhelníka rozdelením na n- zhodných trojuholníkov,
- vedieť ako sa vypočíta obsah nepravidelného trojuholníka,
- vedieť vzorce pre výpočet dĺžky kružnice a obsahu kruhu,
- riešiť úlohy na výpočet obvodu a obsahu kruhu, jeho časti len pomocou vyhladaných vzorcov,
- riešiť praktické úlohy.

IV. Výrazy a ich úpravy (16 hod.)

Obsahový štandard :

- vhodná voľba premennej pri matematizácii reálnej situácie,
- konštanta, premenná, výraz, definičný obor výrazu, hodnota výrazu,
- mnohočlen, stupeň mnohočlena, člen mnohočlena,
- doplnenie kvadratického trojčlena do štvorca,

- operácie s celistvými výrazmi,
- vyjadrovanie neznámej zo vzorca,
- rozklad mnohočlenov vynímaním pred zátvorku a pomocou vzorcov,
- delenie mnohočlena mnohočlenom,
- lomené výrazy, násobenie a delenie lomených výrazov.

Výkonový štandard :

- zvoliť premennú a zapísať slovný text algebraicky,
- zapísať vzťahy pomocou premenných, čísel, rovností a nerovností,
- zapísať a vyjadriť bežné závislosti v geometrii,
- určovať definičný obor výrazu,
- určiť hodnotu výrazu spamäti alebo pomocou kalkulačky,
- vedieť sčítať, odčítať, násobiť a deliť celistvé výrazy,
- ovládať a vedieť použiť vzorce na úpravu kvadratického trojčlena,
- vedieť a vedieť využívať matematické vzťahy pre druhú mocninu dvojčlena a rozdiel druhých mocnín,
- vedieť rozložiť mnohočlen na súčin vynímaním pred zátvorku aj použitím vzorcov,
- vedieť algoritmus delenia mnohočlena mnohočlenom,
- vedieť pojem lomeného výrazu (určiť definičný obor, krátiť a rozširovať lomený výraz),
- vedieť nájsť spoločný menovateľ, sčítať a odčítať lomené výrazy,
- vedieť deliť lomený výraz celistvým a lomeným výrazom,
- upravovať zložené zlomky s lomenými výrazmi.

V. Lineárne funkcie, lineárne rovnice, nerovnice a ich sústavy (24)

Obsahový štandard :

- funkcia – pojem, definičný obor a obor hodnôt funkcie,
- graf funkcie, monotónnosť funkcie,
- konštantná a lineárna funkcia,
- lineárna funkcia s absolútnou hodnotou,
- lineárna rovnica a nerovnica, korene rovnice a nerovnice, kontrola riešenia,
- ekvivalentné úpravy rovníc a nerovníc,
- rovnice a nerovnice s absolútnou hodnotou,
- sústava dvoch lineárnych rovníc s dvoma neznámymi, metódy riešenia
- množiny koreňov sústav dvoch lineárnych rovníc s dvoma neznámymi,
- slovné úlohy, matematizácia reálnej situácie.

Výkonový štandard :

- vedieť definovať funkciu ako množinu usporiadaných dvojíc,
- vedieť opísať základné vlastnosti konštantnej a lineárnej funkcie – definičný obor, obor hodnôt, nulový bod, monotónnosť a ohraničenosť funkcie,
- vedieť načrtnúť graf danej konštantnej a lineárnej funkcie,
- vedieť správne interpretovať pojem funkcia s absolútnou hodnotou, vedieť načrtnúť jej graf, odstrániť absolútnu hodnotu,
- vedieť riešiť lineárne rovnice a nerovnice aj s jednou absolútnou hodnotou, určovať obor pravdivosti, (používať ekvivalentné úpravy, odstrániť absolútnu hodnotu),
- nájsť všetky riešenia lineárnych nerovníc ležiace v danom intervale alebo v $\mathbb{N}$, $\mathbb{Z}$,
- znázorniť riešenie lineárnej rovnice a zapísať ho intervalom, resp. množinou,
- vedieť riešiť sústavu nerovníc s jednou neznámou,

- riešiť sústavu dvoch lineárnych rovníc s dvoma neznámymi, nájsť množinu všetkých riešení aj keď sústava má nekonečne veľa riešení alebo nemá riešenie,
- poznať metódu grafického riešenia sústavy dvoch rovníc o dvoch neznámých,
- vedieť v slovných úlohách matematizovať reálnu situáciu a zostaviť rovnicu, nerovnicu alebo sústavu rovníc na ich riešenie.

VI. Kvadratické funkcie (21 hod.)

Obsahový štandard :

- kvadratická funkcia a jej graf,
- monotónnosť funkcie, párnosť a nepárnosť funkcie,
- kvadratická rovnica,
- riešenie úplnej a neúplnej kvadratickej rovnice,
- rovnice s neznámou pod odmocninou,
- rozklad kvadratického trojčlena,
- vzťahy medzi koreňmi a koeficientmi kvadratickej rovnice,
- kvadratická nerovnica, výpočtové a grafické riešenie,
- slovné úlohy.

Výkonový štandard :

- vedieť určiť vrchol, os a nulové body grafu danej kvadratickej funkcie,
- vedieť načrtnúť graf kvadratickej funkcie,
- vedieť vyšetriť z grafu vlastnosti kvadratickej funkcie – rastúca, klesajúca, ohraničená, prostá, párna a nepárna funkcia,
- nájsť najväčšiu a najmenšiu hodnotu kvadratickej funkcie na danom intervale,
- vedieť riešiť neúplné kvadratické rovnice rozkladom kvadratického dvojčlena na súčin lineárnych činiteľov,
- vedieť vyriešiť kvadratickú rovnicu pomocou vzorca,
- vedieť použiť dôsledkové úpravy pri riešení rovníc s neznámou v odmocnenci, urobiť skúšku správnosti a správne určiť obor pravdivosti,
- riešiť slovné úlohy na kvadratické rovnice – správne pochopiť znenie úlohy, matematizovať slovnú úlohu,
- zostaviť kvadratické rovnice alebo nerovnice predstavujúce matematický model slovnej úlohy,
- vedieť zostaviť kvadratickú rovnicu s predpísanými koreňmi,
- vedieť pomocou vzťahov medzi koreňmi a koeficientmi kvadratickej rovnice riešiť jednoduché kvadratické rovnice,
- vedieť riešiť kvadratickú nerovnicu algebricky aj pomocou náčrtu grafu danej kvadratickej funkcie.

Týždenný počet vyučovacích hodín : 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín.

1. Funkcie a ich vlastnosti (28 hod.)

Obsahový štandard :

- premenná, funkcia, argument, funkčná hodnota, definičný obor a obor hodnôt funkcie, graf funkcie,
- rastúca, klesajúca, monotónna funkcia,
- maximum (minimum) funkcie,
- zhora (zdola) ohraničená funkcia,
- prostá, inverzná funkcia,
- graf inverznej funkcie f^{-1} je súmerný s grafom funkcie f podľa priamky $y = x$,
- mocninová funkcia,
- lineárna lomená funkcia,
- asymptoty grafu lineárnej lomenej funkcie,
- exponenciálna a logaritmická funkcia, základ exponenciálnej a logaritmickkej funkcie,
- graf exponenciálnej a logaritmickkej funkcie,
- monotónnosť exponenciálnej a logaritmickkej funkcie,
- ohraničenosť zhora, resp. zdola funkcie $y = a^x$ na danom intervale,
- ohraničenosť zhora, resp. zdola logaritmickkej funkcie na danom intervale,
- logaritmus, prirodzený a dekadický logaritmus,
- vety o logaritmoch,
- exponenciálne rovnice a nerovnice,
- logaritmické rovnice a nerovnice.

Výkonový štandard :

- vedieť vysvetliť pojem funkcie ako zobrazenia,
- nájsť funkčnú hodnotu funkcie v danom bode,
- nájsť definičný obor danej funkcie, resp. rozhodnúť, či dané číslo patrí do definičného oboru danej funkcie,
- určiť na danom intervale ich obor hodnôt, resp. rozhodnúť, či dané číslo patrí do oboru hodnôt danej funkcie,
- načrtnúť graf konštantnej, lineárnej a kvadratickej funkcie,
- z grafu funkcie určiť jej extrémny, intervaly monotónnosti,
- zistiť, či je zdola (zhora) ohraničená,
- určiť priesečníky týchto funkcií so súradnicovými osami,
- rozhodnúť, ktoré z nich sú na danom intervale prosté,
- načrtnúť graf inverznej funkcie f^{-1} , ak pozná graf prostej funkcie f ,
- načrtnúť graf funkcie $f: y = \frac{k}{x}$, ak k je kladné, resp. záporné číslo,
- vedieť určiť monotónnosť týchto funkcií,
- nájsť asymptoty grafu lineárnej lomenej funkcie,
- načrtnúť graf funkcie $y = \frac{ax + b}{cx + d}$,
- nájsť intervaly, na ktorých je lineárna lomená funkcia rastúca, resp. klesajúca,

- načrtnúť a porovnať grafy funkcií $y = x^n$ pre rôzne hodnoty $n \in Z$ na intervaloch $(-\infty, -1), (-1, 0), (0, 1), (1, \infty)$
- rozhodnúť z grafu o monotónnosti a ohraničenosti týchto funkcií,
- rozhodnúť o raste, resp. klesaní funkcie $y = a^x$ v závislosti od čísla a a vie načrtnúť graf tejto funkcie s vyznačením jeho „význačných“ bodov $([1, 0], [a, 1])$,
- rozhodnúť o ohraničenosti zhora, resp. zdola funkcie $y = a^x$ na danom intervale,
- určiť z náčrtu vhodnej exponenciálnej funkcie, či platí nerovnosť $a^x < 1$, resp. $a^x > 1$ pre konkrétnu hodnotu x ,
- použiť vety pre počítanie s mocninami pri úpravách mocnín,
- riešiť jednoduché exponenciálne rovnice, vedieť danú vetu,
- riešiť aj náročnejšie exponenciálne rovnice a jednoduché nerovnice,
- určiť inverznú funkciu k danej exponenciálnej funkcií,
- vedieť, že logaritmická funkcia je inverznou funkciou k exponenciálnej funkcií,
- načrtnúť grafy logaritmických funkcií v závislosti od čísla a s vyznačením jeho „význačných“ bodov $([1, 0], [a, 1])$, čítať vlastnosti daných funkcií z grafu,
- rozhodnúť o monotónnosti, ohraničenosti zhora, resp. zdola logaritmickéj funkcie na danom intervale,
- použiť definíciu logaritmu na výpočet daného logaritmu, logaritmovaného čísla alebo základu logaritmu,
- porovnať logaritmy s rovnakým základom využitím grafu funkcie
- porovnať daný logaritmus s nulou využitím grafu funkcie
- použiť vety o logaritmoch na logaritmovanie a odlogaritmovanie daných výrazov,
- riešiť logaritmické rovnice a nerovnice,
- rozlíšiť prirodzený a dekadický logaritmus.

2. Goniometria a trigonometria (28 hod.)

Obsahový štandard :

- uhol a jeho veľkosť,
- veľkosť uhla v stupňovej a oblúkovej miere,
- zobrazenie množiny R do jednotkovej kružnice,
- orientovaný uhol, jednotková kružnica, oblúčková miera,
- goniometrické funkcie,
- vlastnosti funkcie sínus, graf, monotónnosť funkcie, párnosť a nepárnosť, funkcie, lokálne a globálne extrémny, ohraničenosť, periodičnosť,
- vlastnosti funkcie kosínus, graf, monotónnosť funkcie, párnosť a nepárnosť, funkcie, lokálne a globálne extrémny, ohraničenosť, periodičnosť,
- vlastnosti funkcie tangens, graf, monotónnosť funkcie, párnosť a nepárnosť, funkcie, lokálne a globálne extrémny, ohraničenosť, periodičnosť,
- vlastnosti funkcie kotangens, graf, monotónnosť funkcie, párnosť a nepárnosť, funkcie, lokálne a globálne extrémny, ohraničenosť, periodičnosť,
- tabuľka základných goniometrických hodnôt,
- hodnoty goniometrických funkcií záporných uhlov,

- základné vzťahy medzi goniometrickými hodnotami ($\sin^2 x + \cos^2 x = 1$, $\operatorname{tg} x \cdot \operatorname{cotg} x = 1$),
- súčtové vzorce,
- goniometrické vzorce dvojnásobného a polovičného argumentu,
- súčet a rozdiel hodnôt goniometrických funkcií,
- definícia goniometrických funkcií pomocou pravouhlého trojuholníka,
- goniometrické rovnice,
- goniometrické nerovnice,
- riešenie pravouhlého trojuholníka,
- sínusová a kosínusová veta,
- riešenie všeobecného trojuholníka; slovné úlohy,
- použitie trigonometrie v praxi,
- matematizácia reálnej situácie.

Výkonový štandard :

- vedieť, že veľkosť uhla meriame v stupňovej a oblúkovej miere,
- vedieť určiť veľkosť uhla v stupňovej a oblúkovej miere,
- vedieť veľkosti uhlov $\frac{p}{6}$, $\frac{p}{4}$, $\frac{p}{3}$, $\frac{p}{2}$, p , $\frac{3p}{2}$, $2p$ priradiť veľkosť uhla v stupňovej miere a naopak,
- určiť hodnoty goniometrických funkcií ostrého uhla pomocou kalkulačky aj v prípade, že inverzné goniometrické funkcie na kalkulačke nie sú ($\operatorname{cotg} x$),
- poznať uhol veľkosti 1 stupeň a určiť uhol veľkosti 1 radián,
- vyjadriť veľkosť uhla zo stupňov na radiány a naopak,
- pochopiť pojem jednotková kružnica,
- zobrazit' množinu R do jednotkovej kružnice,
- definovať zobrazit' orientovaný uhol na jednotkovej kružnici,
- goniometrické funkcie pomocou bodu na jednotkovej kružnici,
- znázorniť hodnotu funkcie sínus pomocou jednotkovej kružnice,
- poznať vlastnosti funkcie sínus,
- vedieť hodnoty funkcie sínus pre 0 , $\frac{p}{6}$, $\frac{p}{4}$, $\frac{p}{3}$, $\frac{p}{2}$, p , $\frac{3p}{2}$, $2p$,
- načrtnúť graf funkcie sínus (sínusoida),
- načrtnúť grafy zložených funkcií posunutím v smere osi x , v smere osi y , zúžením alebo rozšírením grafu základnej funkcie,
- určiť definičný obor, obor hodnôt funkcie sínus,
- určiť periodičnosť funkcie sínus, periódu 2π ,
- určiť nepárnosť funkcie sínus,
- zistiť monotónnosť funkcie sínus, lokálne a globálne extrémny, ohraničenosť, funkcie, nie je prostá funkcia,
- znázorniť hodnotu funkcie kosínus pomocou jednotkovej kružnice,
- poznať vlastnosti funkcie kosínus,
- vedieť hodnoty funkcie kosínus pre 0 , $\frac{p}{6}$, $\frac{p}{4}$, $\frac{p}{3}$, $\frac{p}{2}$, p , $\frac{3p}{2}$, $2p$,
- načrtnúť graf funkcie kosínus (kosínusoida),

- načrtnúť grafy zložených funkcií posunutím v smere osi x, v smere osi y, zúžením alebo rozšírením grafu základnej funkcie,
- určiť definičný obor, obor hodnôt funkcie kosínus,
- určiť periodičnosť funkcie kosínus, periódu 2π ,
- určiť párnosť funkcie kosínus,
- zistiť monotónnosť funkcie kosínus, lokálne a globálne extrém, ohraničenosť, funkcie, nie je prostá funkcia,
- znázorniť hodnotu funkcie tangens pomocou jednotkovej kružnice,
- poznať vlastnosti funkcie tangens,
- hodnoty funkcie tangens pre $0, \frac{p}{6}, \frac{p}{4}, \frac{p}{3}, \frac{p}{2}, p, \frac{3p}{2}, 2p$,
- načrtnúť graf funkcie tangens,
- určiť definičný obor, obor hodnôt funkcie tangens,
- určiť periodičnosť funkcie tangens, periódu π ,
- určiť nepárnosť funkcie tangens,
- zistiť monotónnosť funkcie tangens lokálne a globálne extrém, ohraničenosť, funkcie, je prostá funkcia,
- znázorniť hodnotu funkcie kotangens pomocou jednotkovej kružnice,
- poznať vlastnosti funkcie kotangens,
- vedieť hodnoty funkcie kotangens pre $0, \frac{p}{6}, \frac{p}{4}, \frac{p}{3}, \frac{p}{2}, p, \frac{3p}{2}, 2p$,
- načrtnúť graf funkcie kotangens,
- určiť definičný obor, obor hodnôt funkcie kotangens,
- určiť periodičnosť funkcie kotangens, periódu π ,
- určiť nepárnosť funkcie kotangens,
- zistiť monotónnosť funkcie kotangens lokálne a globálne extrém, ohraničenosť funkcie, je prostá funkcia,
- vedieť tabuľku základných goniometrických hodnôt,
- poznať hodnoty goniometrických funkcií záporných uhlov,
- poznať hodnoty $\sin(\frac{p}{2} \alpha), \cos(\frac{p}{2} \alpha)$,
- poznať a vedieť použiť základné vzťahy medzi goniometrickými hodnotami ($\sin^2 x + \cos^2 x = 1, \operatorname{tg} x \cdot \operatorname{cotg} x = 1$),
- nájsť hodnoty všetkých goniometrických funkcií pre daný argument, ak pre tento argument pozná hodnotu aspoň jednej z nich,
- poznať a vedieť použiť súčtové vzorce,
- poznať a vedieť použiť goniometrické vzorce dvojnásobného a polovičného argumentu,
- použiť pri riešení úloh súčet a rozdiel hodnôt goniometrických funkcií,
- definovať goniometrické funkcie pomocou pravouhlého trojuholníka,
- riešiť goniometrické rovnice a goniometrické nerovnice, používať ekvivalentné úpravy,
- nájsť všetky riešenia rovníc, nerovníc ležiace v danom intervale,
- riešiť goniometrické rovnice, nájsť množinu všetkých riešení aj keď rovnica má nekonečne veľa riešení alebo nemá riešenie,
- znázorniť riešenie goniometrickej rovnice, nerovnice a zapísať ho,

- riešiť praktické úlohy s využitím goniometrických funkcií v pravouhlom trojuholníku,
- vedieť sínusovú a kosínusovú vetu,
- riešiť praktické úlohy s využitím sínusovej a kosínusovej vety riešenie všeobecného trojuholníka,
- aplikovať získané poznatky pri riešení slovných praktických úloh,
- poznať použitie trigonometrie v praxi,
- vedieť v slovných úlohách matematizovať reálnu situáciu,
- riešiť slovné úlohy z trigonometrie – správne pochopiť znenie úlohy, matematizovať slovnú úlohu,
- zostaviť rovnice predstavujúce matematický model slovnej úlohy.

3. Planimetria (26 hod.)

Obsahový štandard:

- bod, priamka, polpriamka, úsečka, stred úsečky, deliaci pomer, polrovina, rovnobežné a rôznobežné priamky,
- uhol (ostrý, pravý, tupý), susedné, vrcholové, súhlasné a striedavé uhly, os úsečky, os uhla,
- uhol dvoch priamok, kolmé priamky,
- stredový a obvodový uhol,
- vzdialenosť (dvoch bodov, bodu od priamky, rovnobežných priamok),
- stred, polomer, priemer, tetiva, kružnicový oblúk, dotyčnica, sečnica a nesečnica,
- obvod kruhu a dĺžka kružnicového oblúka, kruhový výsek a odsek, medzikružie, obsah kruhu a kruhového výseku,
- trojuholník (ostrouhlý, pravouhlý, tupouhlý, rovnoramenný a rovnostranný trojuholník), vrchol, strana, výška, uhol, ťažnica, ťažisko, stredná priečka, kružnica trojuholníku opísaná, kružnica do trojuholníka vpísaná, obvod a plošný obsah trojuholníka, trojuholníková nerovnosť,
- Pytagorova veta, Euklidove vety,
- vrchol, strana, uhlopriečka, uhol, konvexný štvoruholník, rovnobežník, kosoštvorec, obdĺžnik, štvorec, lichobežník, rovnoramenný lichobežník, základňa a rameno lichobežníka, výška rovnobežníka a lichobežníka,
- plošný obsah rovnobežníka a lichobežníka, konvexné, nekonvexné a pravidelné mnohoúhelníky, obsah mnohoúhelníka,
- množiny bodov s konštantnou vzdialenosťou od bodu, priamky, kružnice,
- množiny bodov, ktoré majú rovnakú vzdialenosť od dvoch bodov, dvoch rovnobežných priamok, dvoch rôznobežných priamok,
- množiny bodov, ktoré majú od daného bodu vzdialenosť menšiu (väčšiu) ako dané kladné číslo,
- od danej priamky vzdialenosť menšiu (väčšiu) ako dané kladné číslo, od jedného bodu väčšiu vzdialenosť ako od druhého bodu, od jednej danej priamky väčšiu vzdialenosť ako od druhej danej priamky,
- množinu bodov daných vlastnosťami pomocou uhlov, častí priamky, kružnice a kruhu,
- zhodné zobrazenie, osová súmernosť, os súmernosti, posunutie, stredová súmernosť, stred súmernosti, otočenie, stred otočenia, orientovaný uhol a jeho

veľkosti, uhol otočenia, podobné zobrazenie, rovnoľahlosť, stred rovnoľahlosti,

- osovo a stredovo súmerný útvar, skladanie zobrazení, inverzné zobrazenie,
- konštrukčné úlohy, rozbor, náčrt, konštrukcia, postup konštrukcie

Výkonový štandard:

- vypočítať obvod a obsah narysovaných trojuholníkov, n-uholníkov, kruhov a ich častí,
- vypočítať v trojuholníku, jednoznačne určenom jeho stranami, resp. stranami a uhlami, zvyšné strany a uhly, dĺžky ťažníc, výšok, obvod a obsah,
- rozhodnúť, či sú dva trojuholníky zhodné alebo podobné ,
- vlastnosti zhodnosti a podobnosti použiť vo výpočtoch,
- vypočítať obvod a obsah kruhu a kruhového výseku, odseku,
- rozhodnúť o vzájomnej polohe priamky a kružnice, dvoch kružníc, ak pozná ich polomery a vzdialenosť stredov,
- vypočítať plošný obsah rovnobežníka, lichobežníka, resp. rozkladom na trojuholníky aj obsah iných mnohoúhelníkov,
- geometricky opísať a načrtnúť množiny bodov s konštantnou vzdialenosťou od bodu, priamky, kružnice,
- geometricky opísať a načrtnúť množiny bodov, ktoré majú rovnakú vzdialenosť od dvoch bodov, dvoch rovnobežných priamok, dvoch rôznobežných priamok,
- geometricky opísať a načrtnúť množiny bodov, ktoré majú od daného bodu vzdialenosť menšiu (väčšiu) ako dané kladné číslo, od danej priamky vzdialenosť menšiu (väčšiu) ako dané kladné číslo, od jedného bodu väčšiu vzdialenosť ako od druhého bodu, od jednej danej priamky väčšiu vzdialenosť ako od druhej danej priamky,
- opísať v jednoduchých prípadoch množinu bodov daných vlastností pomocou uhlov, častí priamky, kružnice a kruhu,
- zobraziť daný útvar v danom zhodnom zobrazení, v rovnoľahlosti.
- rozhodnúť, či je daný útvar osovo (stredovo) súmerný, v rovnoľahlosti.
- napísať súradnice bodu, ktorý je obrazom daného bodu v súmernosti podľa začiatku súradnej sústavy, v súmernosti podľa niektorej súradnej osi, v posunutí, v rovnoľahlosti
- určiť inverzné zobrazenie k danému zhodnému zobrazeniu,
- zostrojiť obraz daného útvaru v danom zhodnom zobrazení, rovnoľahlosti, resp. útvar podobný s daným útvarom, pri danom pomere podobnosti,
- zdôvodniť postup konštrukcie, t. j. urobiť rozbor jednoduchých konštrukčných úloh, pričom vie použiť
  - § rovnobežku s danou priamkou daným bodom,
  - § rovnobežku s danou priamkou v predpísanej vzdialenosti,
  - § os úsečky, os uhla,
  - § priamku, ktorá prechádza daným bodom a zvierá s danou priamkou daný uhol,
  - § rozdeliť úsečku v danom pomere,

- § trojuholník určený tromi stranami, dvoma stranami a uhlom, dvoma uhlami a stranou,
- § kružnicu trojuholníku opísanú, do trojuholníka vpísanú, dotýčnicu kružnice v danom bode kružnice, z daného bodu ležiaceho mimo kružnice, rovnobežnú s danou priamkou,
- § obraz daného bodu, úsečky, priamky, kružnice a jej častí v danom zhodnom zobrazení,
- § množiny bodov daných vlastností,
- pri kreslení náčrtu pri rozборе úlohy rozlíšiť jednotlivé možnosti zadania (napr. “výška leží v trojuholníku” a “výška je mimo trojuholníka”),
- na základe vykonaného (daného) rozboru napísať postup konštrukcie,
- uskutočniť konštrukciu danú opisom,
- určiť počet riešení v prípade číselne zadaných úloh.

4. Stereometria (17 hod.)

Obsahový štandard:

- premietanie (voľné rovnobežné premietanie),
- priemet priestorového útvaru do roviny (kocka, ihlan, hranol),
- karteziánska) sústava súradníc v priestore, bod a jeho súradnice, vzdialenosť bodov,
- priamka a rovina v priestore,
- rovnobežné, rôznobežné a mimobežné priamky, rovnobežnosť a rôznobežnosť priamky a roviny, rovnobežné a rôznobežné roviny,
- priesečnica dvoch rovín,
- rez telesa rovinou,
- prienik priamky s rovinou,
- uhol dvoch priamok, kolmosť priamok a rovín, priamka kolmá k rovine, uhol dvoch rovín, uhol priamky a roviny,
- kolmý priemet bodu a priamky do roviny,
- vzdialenosť dvoch lineárnych útvarov,
- vrcholy, hrany a steny telies,
- kocka, sieť kocky, kolmý a pravidelný hranol, kváder, rovnobežnosten, ihlan, štvorsten, pravidelný štvorsten, podstava, výšky v štvorstene,
- objemy a povrchy telies (kocka, kváder, hranol, valec, ihlan, kužeľ, guľa).

Výkonový štandard:

- použiť vlastnosti voľného rovnobežného premietania pri zobrazovaní kocky, hranola, ihlana,
- zostrojiť (v danej súradnicovej sústave) obrazy bodov, ak pozná ich súradnice,
- určiť súradnice stredu úsečky,
- špeciálne vo vhodne zvolenej súradnicovej sústave opísať vrcholy daného kvádra, kocky,
- opísať možnosti pre vzájomné polohy ľubovoľných dvoch lineárnych útvarov,
- rozhodnúť o vzájomnej polohe dvoch lineárnych útvarov pomocou ich obrazu vo voľnom

- rovnobežnom premietaní,
- zostrojiť vo voľnom rovnobežnom priemete jednoduchého telesa (kocky, resp. hranola) priesečník priamky s rovinou steny daného telesa,
- zostrojiť rovinný rez kocky, kvádra, ihlana rovinou určenou tromi bodmi ležiacimi v rovinách stien,
- na zobrazených telesách označiť
  - § úsečky, ktorých skutočná veľkosť predstavuje vzdialenosť daných lineárnych útvarov,
  - § uhly, ktorých skutočná veľkosť predstavuje uhol daných lineárnych útvarov,
- načrtnúť sieť telesa daného obrazom vo voľnom rovnobežnom premietaní,
- riešiť úlohy, ktorých súčasťou je výpočet objemu, resp. povrchu kocky, kvádra, pravidelného kolmého hranola, pravidelného ihlana, gule, valca, kužeľa a vie pri tom nájsť a aktívne použiť vzorce pre výpočet objemov a povrchov telies potrebné pre vyriešenie úlohy.

Týždenný počet vyučovacích hodín : 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

I. Kombinatorika (17 hod.)

Obsahový štandard :

- kombinatorické pravidlo súčinu
- kombinatorické skupiny, počet prvkov, trieda, záleží alebo nezáleží na poradí, môžu alebo nemôžu sa prvky opakovať.
- vzorec na výpočet variácií $V_{k(n)}$
- rozdiel medzi permutáciami a variáciami
- pojem faktoriál
- vzorec pre výpočet permutácií $P_{(n)}$
- kombinatorické skupiny prvkov s opakovaním
- rozdiel medzi variáciami s opakovaním a bez opakovania
- vzorce pre výpočet variácií a permutácií s opakovaním prvkov $V_{k(n)} \text{ a } P_{(n)}$
- kombinatorické skupiny prvkov, v ktorých nezáleží na poradí
- kombinačné číslo
- vzorec na výpočet kombinácií $C_{k(n)}$
- Pascalov trojuholník
- vlastnosti kombinačných čísel
- binomická veta
- opakovanie učiva

Výkonový štandard :

- vedieť riešiť jednoduché kombinatorické úlohy
  - vypisovaním všetkých možností, pričom vie vytvoriť systém na vypisovanie všetkých možností
  - dokázať/objaviť podstatu daného systému a pokračovať vo vypisovaní všetkých možností
  - na základe vytvoreného systému vypisovania všetkých možností vie určiť počet všetkých možností
- vedieť použiť kombinatorické pravidlo súčinu pri riešení úloh
- vedieť určiť kombinatorické skupiny prvkov, ak záleží na poradí
- na základe kombinatorického pravidla súčinu žiak má vedieť odvodiť vzorec na výpočet variácií bez opakovania
- vedieť vzorec na výpočet $V_{k(n)}$
- žiak pri každej úlohe má vedieť správne určiť počet prvkov, triedu, či záleží alebo nezáleží na poradí prvkov a či sa prvky môžu opakovať
- žiak má vedieť rozlíšiť variácie s opakovaním a bez opakovania
- žiak má vedieť riešiť praktické úlohy z daného odboru a z bežného života
- poznať rozdiel medzi variáciami a permutáciami
- permutácie má chápať ako variácie, ak $k=n$
- poznať pojem n-faktoriál a vedieť vypočítať faktoriál daného čísla ($n!$)
- vedieť pracovať a počítať s faktoriálmi, ak sú dané všeobecne (pomocou n)
- poznať vzorec na výpočet permutácií a vedieť ho použiť pri riešení úloh
- zistiť rozdiel medzi permutáciami bez opakovania a s opakovaním
- vedieť odvodiť vzorec na výpočet permutácií s opakovaním (vychádzať zo vzorca pre výpočet permutácií bez opakovania)

- poznať vzorec na výpočet permutácií s opakovaním a vedieť ho použiť pri riešení úloh
- žiak má vedieť rozlíšiť skupinky prvkov, v ktorých záleží a v ktorých nezáleží na poradí prvkov, vedieť rozlíšiť variácie a kombinácie
- vedieť vzorec na výpočet kombinácií
- poznať pojem kombinačného čísla
- poznať kombinatorický a algebraický význam kombinačného čísla
- žiak má vedieť riešiť praktické úlohy a správne využívať vzorce
- vedieť pohotovo zapísať niekoľko prvých riadkov Pascalovho trojuholníka
- vedieť sformulovať binomickú vetu
- používať binomickú vetu k približným výpočtom
- žiak má vedieť zapísať n-tý člen binomického rozvoja
- určiť, ktorý člen neobsahuje x alebo napr. x^3
- riešiť úlohy z praxe,
- zopakovať, prehĺbiť, upevniť učivo.

II. Pravdepodobnosť (14 hod.)

Obsahový štandard:

- Šanca a porovnávanie šancí.
- Pojem pravdepodobnosti a niektoré vlastnosti pravdepodobnosti.
- Plošná a priestorová pravdepodobnosť.
- Pravdepodobnostné vyjadrovanie v živote,
- odhad rizika, pravdepodobnosť v športe, kurzy, pravdepodobnosť v súťažiach (telefónne, žreby, škrtačné tipovania, ruleta, kartové hry).
- Náhodné číslo. Pravdepodobnosť okolo nás (napr. genetika, dedičnosť).
- Náhodné pokusy
- Náhodné javy a vzťahy medzi nimi
- Pravdepodobnosť náhodného javu
- Podmienená pravdepodobnosť
- pravdepodobnosť prieniku
- Pravdepodobnosť zjednotenia javov
- Nezávislé pokusy
- Bernoulliho schéma
- Praktické úlohy z pravdepodobnosti

Výkonový štandard :

- vysvetliť náplň teórie pravdepodobnosti
- vedieť vysvetliť pojem náhodný pokus, náhoda
- pochopiť a používať základné pravdepodobnostné pojmy
- vysvetliť podstatu pojmu elementárny jav, náhodný jav, množina všetkých možných výsledkov,
- na príkladoch objasniť nemožný jav A je časťou javu B , rovnosť javu, prienik a zjednotenie javu, kedy sú javy nezlučiteľné, opačný jav.
- vedieť vysvetliť pojem pravdepodobnosť, definíciu pravdepodobnosti.
- vedieť, kedy treba použiť klasickú a kedy štatistickú pravdepodobnosti
- vedieť objasniť rozdiel medzi podmienenou a nepodmienenou pravdepodobnosťou,
- správne vedieť určiť podmienky, kedy pokus robíme,

- vedieť, kedy sú javy závislé (nezávislé),
- vedieť určiť pravdepodobnosť prieniku javov,
- vedieť objasniť rozdiel medzi zlučiteľnými a nezlučiteľnými javmi,
- vedieť vypočítať pravdepodobnosti zjednotenia javov, opačných javov a vedieť vzorce pre ľubovoľný počet množín,
- vedieť správne vysvetliť slová práve, najviac, najmenej, x-krát kedy sú pokusy nezávislé,
- vedieť použiť Bernoulliho schému.

III. Štatistika (7 hod.)

Obsahový štandard:

- diagram - graf (stĺpcový, kruhový, lomený, spojitý, histogram)
- základný súbor-štatistická jednotka, súbor, znak
- rozdelenie početnosti jedného kvantitatívneho štatistického znaku
- intervalové rozdelenie početnosti, triedenie
- štatistické charakteristiky úrovne: aritmetický priemer (prostý a vážený), harmonický priemer (prostý a vážený), geometrický priemer, modus, medián
- vzťah medzi aritmetickým a geometrickým priemerom
- štatistické charakteristiky variability: rozptyl (vážená a prostá forma), smerodajná odchýlka, variačný koeficient, priemerná absolútna odchýlka, variačné rozpätie
- vzťahy pre výpočet jednotlivých charakteristík

Výkonový štandard :

- vedieť definovať a poznať obsah jednotlivých pojmov – štatistická jednotka, súbor, znak, druhy znakov, pojem náhoda
- vedieť rozlíšiť kvalitatívny a kvantitatívny znak
- ovládať intervalové triedenie
- vedieť pojem relatívna početnosť a vedieť ju vypočítať
- vedieť vypočítať aritmetický priemer (prostú aj váženú formu)
- vedieť vypočítať harmonický a geometrický priemer daných čísel
- určiť kedy a ktorý priemer je vhodné počítat' pri slovných úlohách a praktických úlohách
- vedieť získať informácie z rôznych tabuliek (napr. autobusová tabuľka) a diagramov
- spracovať údaje do vhodných diagramov
- zistiť v danom súbore modus, medián, strednú hodnotu, priemery
- vedieť určiť rozptyl, smerodajnú odchýlku, variačný koeficient, modus, medián a absolútnu odchýlku
- uviesť štatistickú interpretáciu získaných výsledkov
- vedieť uviesť príklad s požadovanými podmienkami na modus, medián, strednú hodnotu, priemery, rozptyl, smerodajnú odchýlku
- vedieť znázorniť a vyhodnotiť namerané hodnoty

IV. Postupnosti (19 hod.)

Obsahový štandard:

- spôsoby určenia postupnosti
- postupnosť určená rekurentne
- graf postupnosti

- vlastnosti postupnosti
- aritmetická postupnosť
- vlastnosti aritmetickej postupnosti
- súčet prvých n členov aritmetickej postupnosti
- geometrická postupnosť
- vlastnosti geometrickej postupnosti
- súčet prvých n členov geometrickej postupnosti
- pravidelný vzrast, pravidelný pokles
- geometrický rad
- prevod periodického čísla na zlomok
- limita postupnosti
- vety o limitách postupnosti

Výkonový štandard:

- charakterizovať na konkrétnych príkladoch obsah pojmu postupnosť a člen postupnosti,
- konečná a nekonečná postupnosť,
- vysvetliť pomocou konkrétnych príkladov spôsoby určenia postupnosti (vzorcom pre n -tý člen i rekurentne)
- určiť ľubovoľný člen postupnosti a načrtnúť jej graf
- zistiť experimentálne a dôkazom potvrdiť (v jednoduchých prípadoch) hypotézy o monotónnosti a ohraničenosti daných postupností
- rozhodnúť, či daná postupnosť je aritmetická, geometrická alebo iná
- aktívne ovládať základné vzťahy aritmetickej i geometrickej postupnosti
- vysvetliť na konkrétnych príkladoch obsah pojmov nekonečný rad a súčet nekonečného radu.
- aplikovať poznatky o postupnostiach v praktických úlohách (prevod periodického čísla na zlomok)
- poznať najmä aplikáciu geometrickej postupnosti v situáciách s pravidelným rastom či poklesom veličín (úrokovanie, pôžičky, splátky, ...)
- chápať pojem limita postupnosti a intuitívne rozhodnúť, či postupnosť má alebo nemá limitu
- vedieť vypočítať limity postupnosti.

V. Finančná matematika (9 hod.)

Obsahový štandard :

- výhodnosť nákupu, zľavy
- poistenie
- dane a ich výpočet
- výpisy z účtov, faktúry
- úrok, úrokové obdobie, riziko
- jednoduché úrokovanie
- diskont, diskontná sadzba
- jednoduché úrokovanie predlehotné, polehotné
- zložené úrokovanie
- úrokovacie obdobie, diskontný faktor
- zložené polehotné úrokovanie
- nominálna a reálna úroková sadzba
- hrubý a čistý výnos

- krátkodobé a dlhodobé sporenie
- pôžička, splátky, umorená pôžička a umorovacia istina
- lízing, hypotéka
- vyplňanie formulárov s číselnými údajmi
- opakovanie učiva

Výkonový štandard :

- vedieť porovnať výhodnosť nákupov s bežnými cenami a akciovými balíčkami, resp. s rôznymi zľavami
- vedieť vypočítať výšku poistenia a porovnať rôzne poistenia
- vedieť typy daní
- vedieť vypočítať výšku dane
- vedieť vyčítať potrebné údaje z výpisov z účtu, z faktúr
- vedieť zdefinovať pojmy úrok, úroková perióda, riziko, predľhotné a polehotné úrokovanie
- vedieť základné pojmy pri jednoduchom úrokovaní – istina (začiatková hodnota kapitálu), úrok, percentová úroková miera s určením úrokovej periódy, úroková sadzba, dĺžka úrokového obdobia vyjadrená v jednotkách úrokovej sadzby
- vedieť vypočítať koncovú hodnotu priamo zo vzorca pri jednoduchom úrokovaní
- vedieť súčasnú a budúcu hodnotu pri jednoduchom úročení
- vedieť definovať pojem diskont, vypočítať obchodný a matematický diskont
- vypočítať súčasnú a budúcu hodnotu pri diskontnom a polehotnom úrokovaní
- vedieť základné pojmy pri zloženom úrokovaní – prítomná, súčasná začiatková hodnota, hodnota kapitálu po n úrokových periódach, dĺžka úrokového obdobia – doba splatnosti kapitálu, úroková sadzba, diskontný faktor – odúročiteľ
- vedieť základnú rovnicu pre zložené úrokovanie
- vedieť vypočítať dobu splatnosti pri zloženom úrokovaní
- vedieť vypočítať úrokovú sadzbu- výnosnosť
- vedieť rozdiel medzi nominálnou a reálnou úrokovou sadzbou
- vypočítať hrubý a čistý výnos
- vypočítať nasporenú čiastku pri krátkodobom a dlhodobom sporení – predľhotnom a polehotnom a porovnať ich
- vedieť porovnať rôzne pôžičky, hypotéky, lízing
- vedieť porovnať údaje v splátkovom kalendári
- vedieť vyplňať rôzne formuláre
- zopakovať, prehľbiť, upevniť učivo.

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

INFORMATIKA

Charakteristika predmetu

Súčasťou vzdelávacej oblasti „Matematika a práca s informáciami“ je predmet informatika. Tento predmet má vo vzdelávaní v stredných odborných školách dôležité postavenie, pretože rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Poslaním vyučovania predmetu informatika v stredných odborných školách je naučiť žiakov základné pojmy, postupy a prostriedky informatiky, techniky používané pri práci s údajmi a v pochopení toku informácií v počítačových systémoch. Buduje tak informatickú kultúru, t.j. vychováva k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie sa dosiahne spoločným pôsobením predmetu informatika a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní iných predmetov, medzipredmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy.

Systematické základné vzdelanie v oblasti informatiky a využitia jej nástrojov zabezpečí rovnakú príležitosť pre produktívny a plnohodnotný život obyvateľov SR v informačnej a znalostnej spoločnosti, ktorú budujeme.

Informatika v spojení s informačnými technológiami vytvára platformu pre všetky ďalšie predmety. Oblasť informatiky zaznamenala mimoriadny rozvoj, preto v predmete informatika je potrebné dôkladne sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

Metódy, formy a prostriedky vyučovania informatiky majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujeme také stratégie vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolurozhodovať a spolupracovať, učiteľ zase má povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepším výkonom, podporovať jeho aktivity všeobecne, ale aj v oblasti zvýšeného záujmu v rámci študijného odboru.

Efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií, vrátane možnosti učenia sa formou on-line, výrazne prispeje k realizácii celoživotného vzdelávania pre ľudí rôzneho veku, k udržiavaniu identity komunity a vytváraniu možnosti virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami aj na veľké vzdialenosti. Sú to teda schopnosti, ktoré umožňujú žiakom ich osobnostný rast, vlastné učenie a výkonnosť v práci.

Výuka prebieha v odbornej učebni vybavenej osobnými počítačmi s pripojením na internet. Žiaci sa delia na skupiny tak, aby bola možnosť samostatnej práce každého žiaka na počítači.

Ciele predmetu

Cieľom vzdelávania v predmete informatika je naučiť žiakov pracovať s informáciami, rozvíjať základné zručnosti pri práci s osobným počítačom, internetom, využívať rôzne informačné zdroje a informácie v pracovnom a mimo pracovnom čase.

Žiaci pochopia základy informačných technológií a naučia sa na užívateľskej úrovni používať operačný systém, kancelársky software a pracovať s bežným aplikačným programovým vybavením.

Absolvent:

- sa oboznámi so základnými pojmami informatiky, s rôznymi typmi údajov, s ich zbieraním, uchovávaním, zobrazovaním, spracovaním a prezentovaním,
- pozná systémy na spracovanie údajov – z pohľadu ich architektúry a logickej štruktúry,
- ovláda obsluhu periférnych zariadení potrebných pre činnosť používaného programu,
- zoznámi sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- získa zručnosť pri používaní operačného systému,
- ovláda prácu v sieti,
- vyhľadáva vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- komunikuje elektronickou poštou,
- rešpektuje intelektuálne vlastníctvo a autorstvo informatických produktov, systémov a aplikácií,
- eviduje, triedi a uchováva informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci,
- pracuje s aplikačným programom potrebným pre výkon povolania,
- chráni informácie pred znehodnotením alebo zmanipulovaním,
- posudzuje vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, kriticky pristupuje k získaným informáciám,
- prezentuje výsledky svojej práce,
- rozvíja svoje schopnosti kooperácie a komunikácie

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

I. Počítač (8 hod.)

Obsahový štandard:

- bezpečnosť a organizácia práce,
- informácia, druhy informácií,
- hardvér, softvér,
- osobný počítač,
- architektúra počítača,
- pamäťové média,
- periférne zariadenia,
- základný a aplikačný softvér,
- autorské práva.

Výkonový štandard:

- poznať zásady bezpečnosti práce a prvej pomoci,
- definovať pojem informácia a jej druhy, popísať princíp kódovania,
- vymenovať príklady využitia IKT v škole a v praxi,
- vysvetliť pojmy hardvér, softvér, PC,
- nakresliť blokovú štruktúru počítača, vysvetliť význam jednotlivých blokov,
- poznať jednotlivé komponenty počítača,
- vymenovať pamäťové média, posúdiť výhody a nevýhody jednotlivých médií,
- rozdeliť periférne zariadenia, inštalovať ich, obsluhovať, identifikovať chyby,
- vymenovať druhy softvéru a vysvetliť rozdiely medzi nimi,
- charakterizovať softvér z hľadiska právnej ochrany,
- pochopiť význam autorských práv a následky za ich porušenie.

II. Operačný systém (14 hod.)

Obsahový štandard:

- úloha OS,
- pracovná plocha,
- práca s ikonami a oknami,
- hlavný panel, ponuka Štart,
- vytvorenie nového súboru,
- organizácia priečinkov a súborov na disku,
- operácie s priečinkami a súbormi,
- odkazy,
- ovládací panel,
- systémové nástroje
- príslušenstvo OS,
- konfigurácia OS,
- nastavenie OS.

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam OS,
- popísať pracovnú plochu, nastaviť vlastné užívateľské prostredie,

- manipulovať s ikonami a oknami na ploche,
- popísať a nastaviť hlavný panel,
- orientovať sa v systéme priečinkov a súborov a ovládať operácie s nimi,
- vytvoriť odkaz,
- používať ovládací panel na konfiguráciu OS,
- nastaviť užívateľské konto,
- obmedziť prístupové práva nepovolaným osobám,
- využívať systémové nástroje na údržbu systému,
- aktualizovať OS,
- vysvetliť význam nastavy OS, používať ju na operácie s priečinkami a súbormi,
- ovládať manuál a pomoc pri práci s OS.

III. Počítačové siete a internet (12 hod.)

Obsahový štandard:

- počítačové siete,
- siete LAN a WAN,
- pripojenie do siete,
- internet,
- WWW,
- elektronická pošta,
- bezpečnosť v sieti,
- netiketa.

Výkonový štandard:

- charakterizovať a rozdeliť počítačové siete,
- vysvetliť rozdiel medzi LAN a WAN,
- vymenovať spôsoby pripojenia a uskutočniť jedno pripojenie,
- vysvetliť pojem internet a vymenovať jeho funkcie,
- nastaviť vlastnosti internetu,
- získať informácie pomocou služby WWW,
- použiť vyhľadávaciu službu na internete,
- orientovať sa v získaných informáciách a správne ich interpretovať,
- využiť získané informácie na ďalšiu prácu,
- vysvetliť význam a výhody elektronickej pošty,
- vytvoriť vlastnú poštovú schránku,
- vytvoriť a stiahnuť správu,
- poslať a prijať prílohu,
- charakterizovať činnosť počítačových vírusov,
- nainštalovať a nakonfigurovať antivírusový program,
- poznať a dodržiavať pravidlá netikety.

IV. Textový editor (12 hod.)

Obsahový štandard:

- prostredie textového editora,
- vkladanie textu,
- práca s dokumentom,
- základná úprava textu,
- formátovanie textu,

- tabuľky,
- grafické objekty,
- vzorce,
- hromadná korešpondencia,
- tlač.

Výkonový štandard:

- charakterizovať textový editor a uviesť jeho výhody,
- vytvoriť nový dokument a uložiť ho na požadované miesto, otvoriť ho,
- nastaviť parametre stránky,
- vložiť text cez klávesnicu a schránku,
- zmeniť vlastnosti písma,
- zmeniť parametre odseku,
- skontrolovať pravopis,
- použiť preddefinovaný štýl a vytvoriť vlastný,
- použiť štýly,
- nastaviť a používať tabulátory,
- vytvoriť hlavičku a päť dokumentu,
- vytvoriť a vyplniť tabuľku,
- vložiť objekty a symboly do dokumentu,
- vložiť obrázok do dokumentu a upraviť ho,
- vložiť ľubovoľnú rovnicu,
- vytvoriť pomocou sprievodcu hromadnou korešpondenciou ľubovoľný list,
- vytlačiť dokument.

V. Tvorba prezentácie (10 hod.)

Obsahový štandard:

- prostredie prezentačného programu,
- tvorba prezentácie,
- rozvrhnutie snímok,
- formátovanie textu,
- grafické objekty v prezentácii,
- tabuľky a grafy v prezentácii,
- zvuk a video v prezentácii,
- efekty.

Výkonový štandard:

- vysvetliť výhody prezentácie,
- popísať objekty v prostredí použitého programu,
- pripraviť podklady na prezentáciu,
- zoskenovať ľubovoľný objekt,
- vložiť text, grafický objekt, fotografiu, tabuľku, diagram a graf do prezentácie,
- vložiť zvuk a video do prezentácie,
- vytvoriť prezentáciu s rôznymi prechodmi, časovaním, animáciami a tlačidlami.

VI. Tvorba WWW stránok (10 hod.)

Obsahový štandard:

- prostredie programu,

- štruktúra WWW stránky
- základné príkazy,
- práca s textom,
- obrázky,
- tabuľky,
- hypertextový odkaz.

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam WWW stránky,
- vysvetliť syntax používaných príkazov,
- zobraziť štruktúru dokumentu,
- vložiť názov stránky,
- vložiť text a sformátovať ho,
- vytvoriť nadpis,
- vložiť zoznam,
- vložiť obrázok a sformátovať ho,
- vložiť hypertextový odkaz,
- vložiť tabuľku a vyplniť ju,
- umiestniť stránku na internet.

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU TELESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb vytvára priestor na realizáciu a uvedomenie si potreby celoživotnej starostlivosti žiakov o svoje zdravie, osvojenie si teoretických vedomostí a praktických skúseností vo výchove k zdraviu prostredníctvom pohybových aktivít, telesnej výchovy, športovej činnosti a pohybových aktivít v prírodnom prostredí. Poskytuje základné informácie o biologických, fyzických, pohybových, psychologických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak získa kompetencie, ktoré súvisia s poznaním a starostlivosťou o vlastné telo, pohybový rozvoj, zdatnosť a zdravie, ktoré určujú kvalitu budúceho života v dospelosti. Osvojí si postupy ochrany a upevnenia zdravia, princípy prevencie proti civilizačným ochoreniam, metódy rozvoja pohybových schopností a pohybovej výkonnosti, v prípade žiakov so zdravotným oslabením alebo zdravotným postihnutím princípy úpravy zdravotných porúch. Získa vedomosti a zručnosti o zdravotne a výkonnostne orientovanej zdatnosti a telovýchovných činnostiach z viacerých druhov športových disciplín. Je vedený k pochopeniu kvality pohybu ako dôležitej súčasť svojho komplexného rozvoja, k zorientovaniu sa vo výbere pohybu pri vyskytujúcich sa zdravotných poruchách a ich prevencii, k poznaniu kompenzačných a regeneračných aktivít a ich uplatneniu v režime dňa.

Na jednotlivých stupňoch vzdelávania postupne získaný komplex predmetových a kľúčových kompetencií spolu s osvojenými telovýchovnými a športovými zručnosťami by sa mal takto stať v konečnom dôsledku súčasťou jeho životného štýlu a výrazom jeho životnej filozofie.

Vzdelávacia oblasť spája vedomosti, návyky, postoje, schopnosti a zručnosti o pohybe, športe, zdraví a zdravom životnom štýle, ktoré sú utvárané prostredníctvom realizovaných foriem vyučovania telesnej a športovej výchovy, zdravotnej telesnej výchovy alebo formou integrovanej telesnej a športovej výchovy. (Učebné osnovy pre zdravotnú telesnú výchovu sú spracované samostatne).

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecným cieľom telesnej a športovej výchovy ako vyučovacieho predmetu je umožniť žiakom primerane sa oboznamovať, osvojovať si, zdokonaľovať a upevňovať správne pohybové návyky a zručnosti, zvyšovať pohybovú gramotnosť, rozvíjať kondičné a koordinačné schopnosti, podporovať rozvoj všeobecnej pohybovej výkonnosti a zdatnosti, zvyšovať aktivitu v starostlivosti o zdravie, nadobúdať vedomosti o motorike svojho tela, z telesnej výchovy a zo športu (šport v chápaní akejkoľvek pohybovej aktivity v zmysle Európskej charty o športe z roku 1992), utvárať trvalý vzťah k pohybovej aktivite, telesnej výchove a športu v nadväznosti na ich záujmy a individuálne potreby ako súčasť zdravého životného štýlu a predpoklad schopnosti k celoživotnej starostlivosti o svoje zdravie.

Špecifickým cieľom predmetu je, aby žiaci :

- Ü porozumeli zdraviu ako subjektívnej a objektívnej hodnotovej kategórii, prebrali zodpovednosť za svoje zdravie;
- Ü vedeli hodnotovo rozlišovať základné determinanty zdravia, pohybovej gramotnosti jednotlivca;
- Ü osvojili si vedomosti a zručnosti, ktoré súvisia so starostlivosťou o svoje telo, s aktívnym pohybovým režimom, s osobným športovým výkonom, zdravým životným štýlom a zdravím;

- Ü vedeli aplikovať a napláňovať si spôsoby rozvoja pohybových schopností pri zlepšovaní svojej pohybovej výkonnosti a telesnej zdatnosti;
- Ü porozumeli pozitívnemu pôsobeniu špecifických pohybových činností pri zdravotných poruchách a zdravotných oslabeniach, pri prevencii proti rozvoju civilizačných ochorení;
- Ü boli schopní zhodnotiť svoje pohybové možnosti, zorganizovať si svoj pohybový režim a zapojiť sa do spoluorganizovania športovej činnosti pre iných;
- Ü rozumeli vybraným športovým disciplínam, vzdelávacej, výchovnej, socializačnej a regeneračnej funkcii športových činností;
- Ü osvojili si poznanie, že prevencia je hlavný nástroj ochrany zdravia a získali zručnosti poskytnutia prvej pomoci;
- Ü racionálne jednali pri prekonávaní prekážok v situáciách osobného a verejného ohrozenia

Naplňanie cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov sa realizuje v školskom prostredí prostredníctvom **klúčových a predmetových kompetencií** žiakov, ktoré zároveň rozvíja. Klúčové kompetencie majú procesuálny charakter. Žiaci si ich osvojujú na veku primeranej úrovni prostredníctvom obsahu, metód vzdelávania a činnosti. Za klúčové kompetencie sa považujú - komunikácia v materinskom jazyku, komunikácia v cudzích jazykoch, matematická gramotnosť a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií, kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií, učiť sa učiť, sociálne a občianske kompetencie, podnikateľské kompetencie a kultúrne kompetencie.

Vyučovací predmet telesná a športová výchova sa podieľa na rozvoji klúčových kompetencií najmä rozvíjaním týchto predmetových kompetencií:

- **Pohybové kompetencie** - žiak si vytvára vlastnú pohybovú identitu, pohybovú gramotnosť a zdravotný status; žiak pozná základné prostriedky rozvíjania pohybových schopností a osvojovania pohybových zručností; žiak pozná a má osvojené pohybové zručnosti, ktoré bezprostredne pôsobia ako prevencia civilizačných chorôb, prostriedok úpravy zdravotných porúch a ktoré môže využívať v dennom pohybovom režime;

Kognitívne kompetencie - žiak rozvíja kritické myslenie, ktoré predpokladá syntézu a komparáciu poznatkov; žiak je flexibilný, dokáže hľadať optimálne riešenia vzhľadom k situácii, v ktorej sa nachádza; žiak pozitívne a konštruktívne pristupuje k riešeniu problémov; žiak má mať zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti, tvorí si pohybový imidž v zmysle aktívneho zdravého životného štýlu;

Komunikačné kompetencie - žiak sa dokáže jasne a zrozumiteľne vyjadrovať verbálne a neverbálne počas telovýchovnej a športovej činnosti a zároveň rozumie odbornej terminológii; žiak vie písomne, ústne i pohybom vyjadriť získané poznatky a zručnosti, dokáže argumentovať, prezentovať svoje postoje a stanoviská; žiak má schopnosť využívať informačné technológie a vedieť vyhľadávať informácie o pohybe, zdraví, zdravotných poruchách, športových výsledkoch a sprostredkovať informácie iným; žiak má schopnosť byť objektívnym divákom, optimálnym partnerom pri športovej činnosti;

Učebné kompetencie - žiak sa vie motivovať pre dosiahnutie cieľa (športový výkon, dosiahnutie zručnosti, prvá pomoc a i.), vie si odôvodniť svoje hodnotové postoje a buduje si celoživotné návyky (pravidelne športovanie, zdravé stravovanie a i.); žiak má schopnosti získavať, triediť a systematicky využívať získané poznatky a športové zručnosti; žiak vie si organizovať čas, pozná životné priority a priority v starostlivosti o zdravie, vie sa podľa nich aj riadiť a dodržiavať základné pravidlá zdravého životného štýlu; žiak vie pozitívne prijímať podnety z iného kultúrneho a športového prostredia a zaujímať k nim hodnotové stanovisko;

Interpersonálne kompetencie - žiak má pozitívny vzťah k sebe a iným; vie objektívne zhodnotiť svoje prednosti a nedostatky a v každej situácii vie predvídať následky svojho konania; žiak rozvíja kompetenciu sebaovládania, motivácie konať s určitým zámerom, byť asertívnym, využívať empatiu ako prostriedok interpersonálnej komunikácie; žiak vie efektívne pracovať v kolektíve; žiak sa zaujíma o športovú aktivitu iných, sleduje športovcov a ich výkony, nevytvára bariéry medzi vekom, sociálnou skupinou, zdravotným stavom a úrovňou výkonnosti žiakov;

Postojové kompetencie - žiak sa zapája do školskej záujmovej a mimoškolskej telovýchovnej, športovej a turistickej činnosti; žiak vie využiť poznatky, skúsenosti a zručnosti z oblasti telesnej výchovy a športu a iných predmetov so zameraním na zdravý spôsob života a ochranu prírody; žiak vie zvíťaziť, ale i prijať prehru v športovom záporení i v živote, uznať kvality súpera; žiak vie dodržiavať princípy fair-play; žiak vie spoluorganizovať pohybovú aktivitu svojich priateľov, blízkych a rodinných príslušníkov

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

1. Atletika (6 hod.)

Obsahový štandard:

- všestranne rozvíjajúce cvičenia
- základy techniky nízkeho štartu, šprintu, vytrvalostného behu a skoku do diaľky
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia
- poradové cvičenia

Výkonový štandard:

- rozvoj aktívneho postoja k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju, predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti
- splniť požiadavky danej pohybovej výkonnosti (100 m, 1500 m/800 m, skok do diaľky)
- aktívne ovládať techniku vybraných športových disciplín (šprintu, vytrvalostného behu a skoku do diaľky) a rozumieť odbornej terminológii pohybových činností
- uplatňovať zásady účelnej organizácie telovýchovných aktivít
- ovládať kompenzačné cvičenia

2. Športové hry – volejbal (16 hod.)

Obsahový štandard:

- základy techniky odbíjania prstami zhora, bagrom a podania zhora
- základy techniky a taktiky pri hre v malých skupinkách
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia

Výkonový štandard:

- získať aktívny postoj k športovým hrám
- splniť požiadavky kontrolného testu odbíjania o stenu
- aktívne ovládať techniku odbíjania prstami zhora, bagrom a podania zhora
- aktívne ovládať techniku a taktiku pri hre v malých skupinkách
- ovládať kompenzačné cvičenia

3. Gymnastika (6 hod.)

Obsahový štandard:

- kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia
- základy techniky kotúľov a stojok
- rozvoj estetického vnímania a estetického prejavu žiakov
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia
- správne držanie tela
- poradové cvičenia
- hygiena a bezpečnosť pri gymnastike

Výkonový štandard:

- rozvoj aktívneho postoja k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju
- splniť požiadavky danej pohybovej výkonnosti (zostava z kotúľov)
- zvládnuť techniku kotúľov a stojok
- vnímať krásu pohybu
- porozumieť odbornej terminológii vybraných pohybových činností
- uplatňovať zásady účelnej organizácie telovýchovných aktivít
- ovládať kompenzačné cvičenia
- ovládať cvičenia na správne držanie tela
- dbať na bezpečnosť, ovládať a dodržiavať zásady dopomoci

4. Plávanie (33 hod.)

Obsahový štandard:

- vplyv plávania na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka
- základy techniky plaveckých spôsobov kradla a prsia a pomoci unavenému plavcovi
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia
- hygiena a bezpečnosť pri plávaní

Výkonový štandard:

- rozvíjať aktívny postoj k sústavnému zvyšovaniu telesnej zdatnosti a upevňovaniu zdravia
- splniť požiadavky danej pohybovej výkonnosti (prsia, kraul)
- zvládnuť techniku plaveckých spôsobov kradla a prsia a pomoci unavenému plavcovi
- porozumieť odbornej terminológii pohybových činností
- ovládať kompenzačné cvičenia
- dbať na hygienu a bezpečnosť pri plávaní

5. Zásady správnej životosprávy (1 hod.)

Obsahový štandard:

- vplyv telesnej výchovy a športu na zdravotný stav človeka
- zásady správnej životosprávy

Výkonový štandard:

- poznať zásady správnej životosprávy v zmysle aktívneho zdravia a zdravého životného štýlu

6. Testy všeobecnej pohybovej výkonnosti (4 hod.)

Obsahový štandard:

- vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka

Výkonový štandard:

- splniť požiadavky všeobecnej pohybovej výkonnosti
  - Ø 50 m
  - Ø Viacstupňový člnkový beh
  - Ø Skok do diaľky z miesta
  - Ø Hod 2 kg plnou loptou
  - Ø Zhyby na hrazde
  - Ø Test obratnosti
- na základe testov všeobecnej pohybovej výkonnosti zistiť svoju objektívnu výkonnosť

2. ročník

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín

1. Atletika (16 hod.)

Obsahový štandard:

- všestranne rozvíjajúce cvičenia
- zdokonaľovanie techniky šprintu, vytrvalostného behu a skoku do diaľky
- základy techniky štafetového behu
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia
- poradové cvičenia

Výkonový štandard:

- rozvoj aktívneho postoja k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju, predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti
- splniť požiadavky danej pohybovej výkonnosti (100 m, 1500 m/800 m, skok do diaľky; atletický 3 - boj)
- aktívne ovládať techniku vybraných športových disciplín (šprintu, vytrvalostného behu, skoku do diaľky a štafetového behu) a rozumieť odbornej terminológii pohybových činností
- uplatňovať zásady účelnej organizácie telovýchovných aktivít
- ovládať kompenzačné cvičenia
- zvládnuť vedomostný test

2. Športové hry – volejbal (24 hod.)

Obsahový štandard:

- zdokonaľovanie techniky odbíjania prstami zhora, bágrom a podania zhora
- zdokonaľovanie techniky a taktiky pri hre v malých skupinkách
- základy techniky nahrávky, útočného úderu (smeča) a blokovania
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia

Výkonový štandard:

- získať aktívny postoj k športovým hrám
- splniť požiadavky pohybových činností (nahrávky, útočného úderu - smeča a podania zhora)
- aktívne ovládať techniku nahrávky, útočného úderu (smeča) a blokovania
- aktívne ovládať techniku a taktiku pri hre v malých skupinkách
- ovládať kompenzačné cvičenia

- zvládnuť vedomostný test

3. Kondičné posilňovanie (12 hod.)

Obsahový štandard:

- kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia
- vplyv kondičného posilňovania na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka
- základy techniky posilňovania (sedu - ľahu, tlaku na lavičke, zhybov a kľukov)
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia
- disciplína a bezpečnosť pri posilňovaní

Výkonový štandard:

- rozvíjať aktívny postoj k sústavnému zvyšovaniu telesnej zdatnosti a upevňovaniu zdravia
- splniť požiadavky danej pohybovej výkonnosti (sedu – ľahu, tlaku na lavičke, zhybov a kľukov)
- zvládnuť techniku posilňovania (sedu - ľahu, tlaku na lavičke, zhybov a kľukov)
- porozumieť odbornej terminológii pohybových činností
- ovládať kompenzačné cvičenia
- dbať na disciplínu a bezpečnosť pri posilňovaní

4. Gymnastika (10 hod.)

Obsahový štandard:

- kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia
- zdokonaľovanie techniky kotúľov a stojok
- základy techniky kotúľa letmo, stoja na rukách, premetu bokom a akrobatickej zostavy
- základy techniky výmyku
- rozvoj estetického vnímania a estetického prejavu žiakov
- odborná terminológia, pravidlá
- regenerácia, kompenzácia
- cvičenia na správne držanie tela
- poradové cvičenia
- hygiena a bezpečnosť pri gymnastike

Výkonový štandard:

- rozvoj aktívneho postoja k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju
- splniť požiadavky danej pohybovej výkonnosti (kotúľa letmo, stoja na rukách, premetu bokom a akrobatickej zostavy)
- zdokonaľiť techniku kotúľov a stojok

- zvládnuť techniku kotúľa letmo, stoja na rukách, premetu bokom a akrobatickej zostavy
- zvládnuť techniku výmyku
- vnímať krásu pohybu
- porozumieť odbornej terminológii vybraných pohybových činností
- uplatňovať zásady účelnej organizácie telovýchovných aktivít
- ovládať kompenzačné cvičenia
- ovládať cvičenia na správne držanie tela
- dbať na bezpečnosť, ovládať a dodržiavať zásady dopomoci
- zvládnuť vedomostný test

5. Teoretické poznatky (2 hod.)

Vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka

Obsahový štandard:

- pochopenie pohybu ako základnej vlastnosti života a vplyvu pohybu na vlastnosti živých organizmov vrátane človeka a k poznaniu, že celkovo nedostatočný rozsah pohybovej aktivity a jednostranný charakter záťaže životným stereotypom dnešného človeka je potrebné cielene kompenzovať
- poznatky potrebné na uvedomelý rozvoj zdatnosti a pohybových zručností, osvojenie zdravotne vhodných pohybových činností a návykov (pohybový režim, stravovanie, pitný režim pri športe, spôsoby odpočinku ...)

Výkonový štandard:

- rozvoj aktívneho postoja k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti a vlastnú pohybovú aktivitu spojiť s vedomím potreby sústavného zvyšovania telesnej zdatnosti a upevňovania zdravia

Kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia a pohybové hry, športový tréning

Obsahový štandard:

- súbor praktických zručností a poznatkov zameraných na rozvoj obratnosti, sily, rýchlosti, vytrvalosti a vzťahu všeobecnej prípravy na tréningový proces
- cvičenia zamerané na prípravu organizmu pred pohybovou činnosťou, rýchlostne silové a vytrvalostné cvičenia napomáhajúce rozvoju pohyblivosti kĺbov, správne držanie tela v rôznych polohách, cvičenia motivačné, tvorivé psychomotorické, cvičenia na každý deň s náradím aj bez náradia, v štandardných podmienkach športových zariadení v prírode
- osvojenie si potrebnej terminológie a prostriedkov komunikácie, zásad rozvoja aerobickej a svalovej zdatnosti, pohybových zručností a zásad športového tréningu

Výkonový štandard:

- pochopiť význam splnenia požiadaviek všeobecnej pohybovej výkonnosti

- ovládať cvičenia zodpovedajúce jeho psychomotorickým predpokladom tak, aby ich bol schopný samostatne realizovať v primeraných podmienkach

6. Testy všeobecnej pohybovej výkonnosti (2 hod.)

Obsahový štandard:

- kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia
- vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka
- pochopiť význam splnenia požiadaviek všeobecnej pohybovej výkonnosti

Výkonový štandard:

- splniť požiadavky všeobecnej pohybovej výkonnosti
  - Ø 50 m
  - Ø Viacstupňový člnkový beh
  - Ø Skok do diaľky z miesta
  - Ø Hod 2 kg plnou loptou
  - Ø Zhyby na hrazde
  - Ø Test obratnosti
- na základe testov všeobecnej pohybovej výkonnosti zistiť svoju objektívnu výkonnosť

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

Modul: Zdravie a jeho poruchy (Počet hodín: 5)

Tematický celok: Zdravotná príprava – prvá pomoc

Obsahový štandard

Základy poskytovania prvej pomoci (nevyhnutnosť poskytnutia prvej pomoci, všeobecné zásady poskytovania prvej pomoci, vlastná bezpečnosť, tiesňové volania).

Prvá pomoc pri náhlom zastavení krvného obehu (nepriama srdcová masáž), prvá pomoc pri náhlých poruchách a zastavení dýchania (dusenie – odstránenie cudzieho telesa z dýchacích ciest – Heimlichov manéver, umelé dýchanie), spojenie nepriamej srdcovej masáže a umelého dýchania, prvá pomoc pri bezvedomí (stabilizovaná poloha) + praktická časť.

Prvá pomoc pri poranení, úraz elektrickým prúdom a elektrickým výbojom, prvá pomoc pri ďalších udalostiach (popáleniny, podchladenie, omrzliny).

Šok (príčiny a príznaky šoku), protišokové opatrenia, vnútorné poranenia (poranenia hrudnej a brušnej dutiny) a ich ošetrenie, zlomeniny kostí (typy zlomenín) a ich ošetrenie, poranenia kĺbov (vytknutie, vyklíbenie) a ich ošetrenie.

Výkonový štandard

Poznať všeobecné zásady poskytovania prvej pomoci, dbať na vlastnú bezpečnosť, poznať tiesňové volania.

Poznať postup a zvládnuť teoreticky aj prakticky nepriamu srdcovú masáž a umelé dýchanie od novorodenca až po dospelého, pri dusení ovládať techniky odstránenia cudzieho telesa z dýchacích ciest – Heimlichov manéver, zvládnuť techniku stabilizovanej polohy.

Vedieť zastaviť krvácanie a ošetriť rany, vyprostiť postihnutého z dosahu elektriny a vedieť poskytnúť prvú pomoc, dokázať ošetriť popáleniny, podchladenie a omrzliny.

Poznať príčiny a príznaky šoku, ovládať protišokové opatrenia, vedieť ošetriť poranenia hrudnej a brušnej dutiny, charakterizovať zlomeniny kostí a vedieť ich ošetriť, dokázať ošetriť vytknutie a vyklíbenie.

Modul: Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť (30%)

Tematický celok: Atletika

Obsahový štandard

Rozvoj bežeckej vytrvalosti a rýchlosti. Výbušná sila nôh

Výkonový štandard

Dosiahnuť čo možno najlepší výkon v behu na 1 500m, v behu na 100m, 50m a v skoku do diaľky

Tematický celok: Posilňovanie

Obsahový štandard

Základy anatómie a funkcie priečne pruhovaných svalov ľudského tela

Súbory cvikov na posilňovanie základných svalových skupín.

Výkonový štandard

Vedieť správne využívať cvičenia na rozvoj príslušných svalových skupín.

Absolvovať vstupné a výstupné testy so snahou o čo najväčšie zlepšenie výstupného výkonu.

Tematický celok: Gymnastika

Obsahový štandard

Cvičenia zamerané na rozvoj ohybnosti, obratnosti, priestorovej orientácie

Posilňovacie cvičenia s odporom vlastného tela alebo vo dvojiciach

Gymnastické prvky: rôzne variácie kotúl'ov vpred, vzad, stoje na rukách, lopatkách, na hlave, premet bokom

Výkonový štandard

Absolvovať povinnú gymnastickú zostavu z predpísaných gymnastických prvkov (stoj na rukách, spád do kotúl'a vpred, kotúl' letmo do stoja roznožmo, predklon – upažiť(výdrž 3 sek), stoj na hlave ťahom zo stoja roznožmo, kotúl' vpred do sedu znožmo, hmitom kotúl' vzad do drepu, vztyk – vzpažiť, kotúl' vzad so zášvihom, premet bokom vpred.

Modul: Športové činnosti pohybového režimu (50%)

Tematický celok: Basketbal

Obsahový štandard

Pravidlá, technika a taktika hry, herné činnosti jednotlivca, herné činnosti družstva

Výkonový štandard

Zvládnuť pravidlá, technické zručnosti a taktické úlohy za účelom kvalitatívneho zapojenia sa do hry.

Zvládnuť testové úlohy (opakovaná streľba na kôš po 2-takte v časovom limite a vedenie lopty po určenej dráhe na čas)

Tematický celok: Futsal (na malé bránky)

Obsahový štandard

Pravidlá, technika a taktika hry, herné činnosti jednotlivca, herné činnosti družstva

Výkonový štandard

Zvládnutie pravidiel, technických zručností a taktických úloh za účelom kvalitatívneho zapojenia sa do hry.

Zvládnutie testových úloh (vedenie lopty po určenej dráhe na čas s narazením lopty od kvalitného spoluhráča)

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

EKONOMIKA

Charakteristika predmetu

Predmet ekonomika je jedným z profilových odborných predmetov. Sprístupňuje žiakom základné pojmy, kategórie a vzťahy z makroekonomiky, vnútorného a zahraničného obchodu a platobného styku a oboznamuje ich so zákonitosťami fungovania trhového mechanizmu v rámci trhovej ekonomiky.

Obsahová náplň učiva postupne prechádza na podnikovú úroveň (mikroekonomiku). Od jednotlivých právnych foriem podnikania sa venuje konkrétnym podnikovým činnostiam s dôrazom na výrobný podnik. Sú to najmä vedomosti v oblasti vkladového a majetkového hospodárstva, personálnej činnosti, efektívnosti podnikateľskej činnosti, daňovníctva, poisťovníctva a bankovníctva, ktoré môžu žiaci aplikovať na ekonomickú prax. Zaoberá sa aj finančným podnikaním, riadením podniku a medzinárodným obchodom.

Predmet má charakter získavania ekonomických vedomostí na teoretickej úrovni, vzhľadom na širokú škálu poznatkov v hospodárskej činnosti. Vyučuje sa so zreteľom na príslušné právne predpisy a jeho obsah sa aktualizuje v závislosti od platnej legislatívy.

Ciele predmetu

Cieľové vedomosti a zručnosti absolventa sú:

- poznať základné ekonomické pojmy zo všetkých podnikových činností
- vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory,
- podať výklad a popis konkrétneho objektu, veci alebo činnosti,
- vyjadrovať sa nielen podrobne a bohato, ale aj krátko a výstižne,
- ovládať operácie pri práci s počítačom,
- pochopiť a osvojiť si metódy informačnej a komunikačnej technológie vrátane možnosti učenia sa formou on-line,
- vedieť samostatne predkladať jednoduché návrhy a projekty,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebaopoznanie, sebadôveru a reprodukčné myslenie,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.
- objasňovať formou systematického poznávania najzávažnejšie rysy problémov, využívať za týmto účelom rôzne všeobecne platné pravidlá,
- získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému,
- zhodnotiť význam rozmanitých informácií, samostatne zhromažďovať informácie, vytriediť a využiť len tie, ktoré sú pre objasnenie problému najdôležitejšie,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, zvažovať rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, stanoviť kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho,

- vedieť ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi,
- vedieť spracovať základné analytické prieskumy a predkladať primerané návrhy na výkon takej práce, ktorú je schopný zodpovedne vykonať,
- orientovať sa v rôznych štatistických údajoch a vedieť ich využívať pre vlastné podnikanie,
- vyhodnocovať možnosti plánovania realizácie projektov,
- samostatne plánovať financie, základné prostriedky a nehnuteľnosti vzhľadom na potreby a ciele manažmentu podnikania,
- viesť systém jednoduchého a podvojného účtovníctva a stratégiu odpisov,
- pochopiť najnovšie poznatky z teórie riadenia a organizácie,
- využívať marketingový manažment,
- rozpoznávať a rozvíjať kvality riadiaceho zamestnanca s aspektom na komunikatívne schopnosti, asertivitu, kreativitu a odolnosť voči stresom,
- vedieť vystihnúť princípy odmeňovania a oceňovania aktívnych a tvorivých zamestnancov,
- ovládať princípy priebežnej kontroly, diagnostiky skutočného stavu a úrovne podniku,
- zisťovať dynamiku vývoja efektívnosti práce, podnikania a porovnávať ju s celospoločenskými požiadavkami a potrebami,
- využívať zásady konštruktívnej kritiky, vedieť primerane kritizovať, ale aj znášať kritiku od druhých,
- ovplyvňovať druhých a koordinovať ich úsilie,
- rýchle sa rozhodovať a prijímať opatrenia,
- myslieť systémovo a komplexne,
- prijímať a uznávať aj iné podnikateľské systémy,
- ovládať podstatu systémovej analýzy,
- rešpektovať právo a zodpovednosť,
- mať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôbovať sa k zmeneným pracovným podmienkam,
- sledovať a hodnotiť vlastný úspech vo svojom učení, prijímať hodnotenie výsledkov svojho učenia zo strany iných ľudí,
- poznať možnosti ďalšieho vzdelávania, hlavne v odbore prípravy a povolání,
- mať prehľad o možnostiach uplatnenia na trhu práce v danom odbore, cieľavedome a zodpovedne rozhodovať o svojej budúcej profesii a vzdelávacej ceste,
- mať reálnu predstavu o pracovných a iných podmienkach v odbore, o požiadavkách zamestnávateľov na pracovné činnosti a vedieť ich porovnávať so svojimi predstavami a reálnymi predpokladmi,
- robiť aj nepopulárne, ale správne opatrenia a rozhodnutia,
- chápať podstatu a princíp podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania,
- dokázať vyhľadávať a posudzovať podnikateľské príležitosti v súlade s realitou trhového prostredia, svojimi predpokladmi a ďalšími možnosťami.
- chápať problémy vyčerpania nerastných surovín, populačnej explózie v rozvojových krajinách a pozitívne pristupovať k riešeniu týchto problémov,
- uvedomiť si a orientovať sa v problematike nerovnomerného hospodárskeho rozvoja a navrhovať cesty na ich odstránenie,

- tvorivo riskovať, primerane kritizovať, jasne sa stavať k riešeniu problémov, rýchle sa rozhodovať, byť dôsledný, inšpirovať druhých pri vyhľadávaní podnetov, iniciatív a vytváraní možností,
- dodržiavať zákony, rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí,
- zaujímať sa aktívne o politické a spoločenské dianie u nás a vo svete,
- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- chápať nutnosť svojho úspešného zapojenia sa do spoločenskej deľby práce a oceniť prospešnosť získavania nových spôsobilostí po celý čas života,
- mať základné sociálne návyky potrebné na styk s ľuďmi a prakticky uplatňovať pri styku s ľuďmi spoločensky uznávané normy,
- osvojiť si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojiť si postupy používané pri riešení úloh z praxe,
- rozvíjať finančnú a mediálnu gramotnosť,
- poznať základné ekonomické pojmy a princípy fungovania obchodných vzťahov v trhovej ekonomike,
- poznať organizáciu a riadenie výroby a služieb pri uplatňovaní zásad finančného plánovania a ekonomiky práce,
- poznať základné právne formy, legislatívne normy podnikania a právne predpisy
- ovládať spracovanie ekonomických a hospodárskych podkladov s využitím prostriedkov výpočtovej techniky,
- poznať základy najpoužívanejších aplikačných programov používaných v študijnom zameraní,
- ovládať komunikačné zručnosti s obchodným partnerom, pravidlá a podmienky pre slušné a kultivované riešenie rôznych pracovných a sociálnych situácií,
- poznať spôsoby a metódy získavania, spracovania a prezentovania odborných informácií,
- poznať ekonomiku výroby a jej uplatnenie pri usmerňovaní, riadení a kalkulácii výroby
- prehľad o histórii ekonomickej vedy,
- poznať základné ekonomické pojmy,
- prehľad o fungovaní trhu a trhového mechanizmu a o základných problémoch organizácie ekonomiky,
- poznať základné makroekonomické ciele a nástroje,
- poznať jednotlivé právne normy podnikania, činnosť podniku a faktory podnikateľskej činnosti, marketing a manažment, finančný trh a daňovú sústavu,
- základné informácie o svetovom hospodárstve a medzinárodných integračných procesoch,
- poznať zloženie majetku a zdrojov krytia,
- poznať prehľad o možnostiach financovania podniku,
- byť vedomostne pripravený na časť prijímacích skúšok na vysoké školy ekonomického zamerania.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín.

1.ÚVOD (5)

Obsahový štandard:

- rodokmeň ekonómie
- vývoj ekonomických prúdov:
  - klasická ekonómia
  - neoklasická ekonómia
  - socializmus

Výkonový štandard:

- pochopiť súvislosti medzi ekonómiou a ostatnými sférami spoločenského života
- získať prehľad o vývoji ekonomických teórií
- porovnať jednotlivé vývojové teórie
- posúdiť prínosy a negatíva jednotlivých teórií pre vývoj spoločnosti

2. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ POJMY (7)

Obsahový štandard:

- potreby
- statky a služby
- hospodárstvo
- deľba práce vznik a vývoj
- súčasné formy deľby práce
- vývoj a funkcia peňazí

Výkonový štandard:

- definovať základné ekonomické pojmy
- uviesť tri príklady individuálnych, kolektívnych a spoločenských potrieb
- zatriediť konkrétne potreby do kategórie primárnych(sekundárnych) potrieb
- zdôrazniť rozdiel medzi voľnými a ekonomickými statkami
- vysvetliť prečo v ekonomike existujú verejné statky
- popísať historický vývoj peňazí a vysvetliť funkciu peňazí v ekonomike
- charakterizovať základné výrobné faktory
- vysvetliť podstatu tovarového a obehového hospodárstva
- vysvetliť základné vzájomné vzťahy medzi podnikmi a domácnosťami
- posúdiť v čom spočíva význam medzinárodnej deľby práce pre SR

3.TRHOVÝ MECHANIZMUS (11)

Obsahový štandard:

- základné ekonomické otázky
- hospodársky systém
- trh, trhové subjekty
- typy trhov
- trhový mechanizmus
- dopyt

- ponuka
- rovnováha dopytu a ponuky
- trhová konkurencia

Výkonový štandard:

- vysvetliť ako trhová ekonomika rieši tri základné ekonomické otázky
- vymenovať trhové subjekty
- schematicky znázorniť trhový kolobeh a popísať fungovanie trhového mechanizmu
- charakterizovať dopyt, ponuku
- graficky znázorniť krivku dopytu(ponuky) a vysvetliť jej priebeh
- graficky znázorniť a vysvetliť tvorbu rovnovážnej ceny a trhový nerovnováhu
- vymenovať faktory ovplyvňujúce posun krivky dopytu a posun krivky ponuky
- popísať ako sa prejavuje boj o spotrebiteľa v trhovej ekonomike
- posúdiť význam konkurencie pre fungovanie trhového mechanizmu

4. PODNIK A JEHO ČINNOSŤ (12)

Obsahový štandard:

- charakteristika podniku
- rokovanie v mene podniku
- založenie a vznik podniku
- zrušenie a zánik podniku
- podnikový transformačný proces
- výrobné faktory
- zabezpečenie výrobných faktorov:
- investičná činnosť podniku
- zásobovacia činnosť podniku
- personálna činnosť podniku
- odbytová činnosť podniku
- financovanie a riadenie podniku

Výkonový štandard:

- charakterizovať podnik
- vysvetliť ekonomickú samostatnosť a právnu subjektivitu
- vysvetliť pojmy založenie a vznik podnikov a rozdiel medzi nimi
- vysvetliť pojmy zrušenie a zánik podniku a rozdiel medzi nimi
- vysvetliť podstatu konkurzu a vyrovnania a posúdiť aký je medzi nimi rozdiel
- rozlíšiť elementárne a dispozitívne faktory
- zdôvodniť nevyhnutnosť marketingu a manažmentu pre transformačný proces
- charakterizovať podnikové činnosti
- posúdiť v čom sú podobné a v čom odlišné investičná a zásobovacia činnosť
- porovnať čisté a obnovovacie investície
- vymenovať zásobovacie činnosti
- začleniť pracovníkov do troch kategórií
- vymenovať nástroje marketingu
- posúdiť využívanie marketingových nástrojov v slovenských podnikoch
- vysvetliť pojem marketing
- popísať formy financovania podniku

5. NÁRODNÉ HOSPODÁRSTVO (8)

Obsahový štandard:

- národné hospodárstvo - štruktúra
- reprodukčný proces
- hrubý domáci a národný produkt – výdavková a príjmová
- metóda
- nezamestnanosť a miera nezamestnanosti
- inflácia , členenie a miera inflácie

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu národného hospodárstva
- rozlíšiť pojmy integrácia a globalizácia, európske a svetové hospodárstvo
- vysvetliť začlenenie Slovenska do Európskej únie
- porovnať odvetvovú ,sektorovú a územnú štruktúru národného hospodárstva
- charakterizovať podstatu reprodukčného procesu
- rozlíšiť makroekonomické ukazovatele a metódy ich výpočtu
- analyzovať príčiny nezamestnanosti v trhovom hospodárstve
- vysvetliť infláciu a jej vplyv na životnú úroveň zamestnancov, podnikateľov a dôchodcov

6. KÚPNO-PREDAJNÉ VZŤAHY (5)

Obsahový štandard:

- nákup a predaj
- obsah kúpnej zmluvy
- cena
- tuzemský platobný styk:
- hotovostný platobný styk
- bezhotovostný platobný styk
- kombinovaný platobný styk

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojmy pohľadávka a záväzok v kúpno - predajných vzťahoch
- charakterizovať kúpnu zmluvu a proces jej uzatvorenia a plnenia
- charakterizovať cenu ako zákonnú náležitosť kúpnej zmluvy a s ňou spojenú cenovú doložku, skonto a rabat
- vymenovať zákonné náležitosti kúpnej zmluvy
- posúdiť pozitíva a negatíva jednotlivých foriem platobného styku

7. PODNIKATEĽSKÁ ČINNOSŤ A PRÁVNE FORMY PODNIKANIA (21)

Obsahový štandard:

- charakteristika a subjekty podnikania
- správanie podnikov
- členenie podnikov podľa predmetu činnosti
- členenie podnikov podľa veľkosti
- členenie podnikov podľa formy vlastníctva
- živnosti

- obchodné spoločnosti:
- verejná obchodná spoločnosť
- komanditná spoločnosť
- spoločnosť s ručením obmedzeným
- akciová spoločnosť
- družstvá
- formy spoločného podnikania bez právnej subjektivity

Výkonový štandard:

- popísať práva a povinnosti podnikov
- uviesť príklady na jednotlivé druhy živností v regióne
- vysvetliť pojmy právnická, fyzická osoba
- charakterizovať jednotlivé typy obchodných spoločností
- posúdiť výhody a nevýhody jednotlivých typov obchodných spoločností pri výbere právnej formy podnikania
- charakterizovať osobitné formy podnikania: tiché spoločenstvo, združenie
- vyhľadať obchodné mená družstiev v regióne a charakterizovať ich činnosť

8. VÝROBNĚ ČINNOSTI PODNIKU (10)

Obsahový štandard:

- podstata a ciele výrobnéj činnosti
- členenie výroby
- organizácia výrobného procesu
- charakteristika výrobku a jeho právna ochrana
- výrobný program, plán výroby
- výrobná kapacita

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu výrobného procesu
- popísať tri stránky výroby
- uviesť príklady na jednotlivé typy výroby
- zaradiť výrobné podniky do systému národného hospodárstva z hľadiska odvetvovej a sektorovej štruktúry
- vysvetliť princíp maxima a princíp minima na konkrétnom príklade
- uviesť príklady výrazových prostriedkov ochranných známk
- vypočítať výrobnú kapacitu, efektívnosť a hospodárnosť podniku
- porovnať pojmy výrobný program , výrobný plán

9. DLHODOBÝ HMOTNÝ MAJETOK (20)

Obsahový štandard:

- podstata a zložky majetku podniku
- dlhodobý hmotný majetok (DHM) podniku
- štruktúra dlhodobého majetku podniku
- opotrebovanie dlhodobého majetku podniku
- oceňovanie dlhodobého majetku podniku
- odpisovanie hmotného majetku

- údržba, opravy a využívanie dlhodobého majetku podniku
- obstarávanie a financovanie odpisovaného dlhodobého majetku podniku
- výpočet odpisov dlhodobého majetku podniku (rovnomerné odpisovanie, zrýchlené odpisovanie)
- evidencia majetku: ZAZ , ZAV, Inventárna karta

Výkonový štandard:

- definovať majetok podniku a uviesť kritéria jeho členenia
- vysvetliť odpisovanie dlhodobého majetku podniku
- popísať kolobeh majetku
- zaradiť jednotlivé druhy majetku do príslušnej skupiny
- vypočítať rovnomerný, zrýchlený odpis dlhodobého majetku podniku
- posúdiť vzťah účtovných a daňových odpisov a ich vplyv na výpočet základu dane z príjmov
- charakterizovať spôsoby obstarávania a financovania majetku podniku
- popísať druhy cien pri oceňovaní dlhodobého majetku podniku
- posúdiť rozdiel medzi údržbou a opravami dlhodobého majetku podniku
- popísať evidenciu majetku

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

1. MATERIÁLOVÉ HOSPODÁRSTVO PODNIKU /19/

Obsahové štandardy

zásoby a ich členenie

zásobovacie činnosti

organizácia zásobovania, spôsoby obstarania materiálu

nákupná politika podniku

voľba dodávateľa

normy spotreby materiálu

určenie potreby materiálu, normatív výrobných zásob, časová norma zásob, čas spotreby a obstarávací čas

riadenie zásob podľa ich výšky na sklade

preprava, príjem, skladovanie a vydávanie zásob do výroby

skladová evidencia

Výkonové štandardy

charakterizovať pojem zásoby

kategorizovať zásoby z hľadiska vstupu do výrobného procesu

popísať spôsoby obstarávania materiálu

vymenovať zásobovaciu činnosť

vysvetliť význam plánovania materiálových zásob

charakterizovať prvky nákupnej činnosti

porovnať metódy plánovania materiálových potrieb

výpočtom určiť najvhodnejšieho dodávateľa

vysvetliť pojmy: norma spotreby materiálu, normatív výrobných zásob, časová norma zásob, obstarávací čas, čas spotreby

posúdiť, v čom spočíva význam riadenia zásob na sklade

vypočítať metódou FIFO a metódou váženého aritmetického priemeru cenu materiálu vydávaného zo skladu

vymenovať doklady, na ktorých sa vedie evidencia zásob a usporiadať ich v takom poradí, v akom sa postupne vystavujú v podniku /schematicky načrtnúť/

2. DAŇOVÁ SÚSTAVA /18/

Obsahové štandardy

štátny rozpočet, rozpočtový proces, daň ako príjem štátneho rozpočtu

klasifikácia daní, funkcia daní

daňová sústava SR – priame a nepriame dane

základné daňové pojmy / subjekt dane, predmet dane, základ dane, sadzba dane/

doplňkové daňové pojmy /správca dane, splatnosť dane, oslobodenie od dane, daňové priznanie/

daň z príjmov fyzických a právnických osôb

daň z nehnuteľnosti

daň z motorových vozidiel

daň z pridanej hodnoty

spotrebné dane

spôsob vyberania a platenia daní, daňové priznania

Výkonové štandardy

charakterizovať štátny rozpočet

popísať rozpočtový proces

uviesť zásady pri zostavovaní štátneho rozpočtu

vymenovať hlavné zložky príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu

definovať pojem daň

vymenovať a charakterizovať daňové zásady

uviesť základné ciele zdanenia

určiť funkcie dane

vymenovať a uviesť príklad na dane: podľa predmetu zdanenia, podľa dopadu na daňové subjekty, podľa príjemcu, subjektu dane a pravidelnosti

charakterizovať základné a vedľajšie daňové pojmy

určiť, ktoré osoby sú daňovníkmi dane z príjmov fyzických osôb

vymedziť predmet dane dani z príjmov fyzických osôb

charakterizovať základ dane a určiť, aké nezdaniteľné časti ZD sa uplatňujú pri výpočte základu dane z príjmov fyzických osôb

charakterizovať predmet a subjekt dane z príjmov právnickej osoby

charakterizovať miestne dane

vysvetliť vznik a zánik daňovej povinnosti pri dani z nehnuteľnosti a pri dani z motorových vozidiel

porovnať spotrebné dane a DPH

vysvetliť mechanizmus uplatnenia DPH v daňovom systéme SR

vypočítať daňovú povinnosť pre jednotlivé druhy daní

vyplniť daňové priznanie /daň z príjmov fyzických osôb/

3. PERSONÁLNA ČINNOSŤ PODNIKU /12/

Obsahové štandardy

podstata a obsah personálneho manažmentu

vznik, zmena a skončenie pracovného pomeru

obsah pracovnej zmluvy

plánovanie, výber a rozmiestnenie pracovníkov

režim pracovného času

pracovné podmienka a sociálna starostlivosť o pracovníkov

bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

vzdelávanie pracovníkov

určovanie produktivity práce a prácnosti

Výkonové štandardy

charakterizovať pojem personálny manažment

objasniť význam ľudských zdrojov

zaradiť zamestnancov podľa kategórií a klasifikácie

usporiadať personálne činnosti

charakterizovať personálny manažment

stanoviť plánovaný počet zamestnancov

vypočítať priemerný evidenčný počet zamestnancov

vysvetliť podstatu analýzy práce

zostaviť opis práce a špecifikáciu požiadaviek

charakterizovať metódy získavania zamestnancov
popísať postup výberu zamestnancov
určiť subjekty pracovnoprávných vzťahov
rozlíšiť založenie a vznik pracovného pomeru
popísať náležitosti pracovnej zmluvy
objasniť zmeny pracovného pomeru
zdôvodniť nevyhnutnosť vzdelávania a hodnotenie zamestnancov
porovnať spôsoby skončenia pracovného pomeru
popísať doklady pri vedení evidencie
charakterizovať pracovný čas a dobu odpočinku
vysvetliť vplyv pracovného prostredia na výkon zamestnancov
charakterizovať súčasti sociálnej starostlivosti o pracovníkov

4. ODMENOVANIE PRACOVNÍKOV /12/

Obsahové štandardy

podstata a funkcie mzdy v trhovej ekonomike
tvorba mzdových prostriedkov v štáte, mzdová sústava
určovanie individuálnej mzdy pracovníka, formy miezd, mzdová tarifa
podklady a doklady k výpočtu mzdy /evidencia dochádzky, mzdový list, výplatná a zúčtovacia listina/
hrubá mzda, odvody z hrubej mzdy do poisťných fondov, nezdaniteľná časť
základ dane, daňový bonus, sociálne dávky, zrážky zo mzdy
výpočet čistého príjmu zo závislej činnosti
ročné zúčtovanie dane

Výkonové štandardy

rozlíšiť motiváciu a stimuláciu
vysvetliť tvorbu miezd na trhu práce
charakterizovať mzdové podmienky
vypočítať časovú, úkolovú, podielovú a zmiešanú mzdu
vypočítať mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas, vo sviatok, nočnú prácu, prácu v sťaženom prostredí
vypočítať náhradu mzdy za dovolenku, prekážky v práci
popísať splatnosť a výplatu mzdy
porovnať hrubú a čistú mzdu
charakterizovať zdravotné a sociálne poistenie
objasniť pojmy súvisiace s určením sumy poisťného /sadzby poisťného, vymeriavací základ, rozhodujúce obdobie/
rozlíšiť pojmy čiastkový základ dane a zdaniteľná mzda
zdôvodniť určenie výšky nezdaniteľnej časti na daňovníka
určiť výšku preddavku na daň
objasniť pojem daňový bonus a podmienky jeho poskytovania
porovnať vypočítaný preddavok na daň s preddavkom po uplatnení daňového bonusu
zdôvodniť poskytovanie náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti
určiť príjem zamestnanca

5. PÍSOMNÉ PRÁCE /5/

preverenie vedomostí a návykov z prebraného učiva

Týždenný počet vyučovacích hodín : 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín

1. EKONOMICKÁ STRÁNKA ČINNOSTI PODNIKU / 26 /

Obsahový štandard :

- charakteristika nákladov a výnosov podniku
- náklady podniku – charakteristika základných pojmov
- časové rozlišovanie nákladov
- členenie nákladov
- členenie nákladov v závislosti od objemu výkonov
- členenie nákladov podľa kalkulačného vzorca
- členenie nákladov podľa činností
- kalkulačné metódy
- druhy kalkulácií
- kalkulácia úplných nákladov
- kalkulácia neúplných nákladov
- výpočet nulového bodu
- znižovanie nákladov
- kalkulácia delením
- kalkulácia pomerovými číslami
- prirážková kalkulácia
- výnosy podniku – charakteristika základných pojmov
- členenie výnosov
- výsledok hospodárenia – vyčíslenie výsledku hospodárenia
- výsledok hospodárenia po zdanení
- položky zvyšujúce a znižujúce výsledok hospodárenia
- riešenie súvislého príkladu z rozpočtovníctva

Výkonový štandard:

- charakterizovať pojmy náklady a výdavky
- členiť náklady podľa jednotlivých druhov, v závislosti od objemu výkonov a podľa činností
- porovnať priame a nepriame náklady
- rozlíšiť pojmy kalkulácia, kalkulačný vzorec, kalkulačná metóda
- vyčíslieť kalkuláciu úplných a neúplných nákladov
- vypočítať nulový bod
- charakterizovať pojmy: výnosy, tržby, príjem
- členiť výnosy podľa druhov a podľa činností
- popísať časové rozlišovanie nákladov a výnosov
- vyčíslieť výsledok hospodárenia z bežnej a mimoriadnej činnosti pred zdanením a po zdanení
- vysvetliť rozdelenie zisku

2.FINANČNÉ RIADENIE PODNIKU / 10/

Obsahový štandard:

- podstata finančného riadenia
- majetok, kapitál a súvaha podniku
- členenie finančných zdrojov
- interné zdroje
- externé zdroje
- cudzie finančné zdroje
- formy financovania
- investovanie finančných zdrojov
- výnosnosť, riziko, likvidita

Výkonový štandard:

- zdôvodniť nevyhnutnosť finančného riadenia a vymenovať jeho úlohy
- charakterizovať kapitál ako finančný zdroj krytia
- definovať súvahu
- popísať jednotlivé zložky vlastného imania
- rozlíšiť finančné zdroje podľa vlastníctva, doby splatnosti, zdroja získavania
- charakterizovať vlastné finančné zdroje
- porovnať bankové a obchodné úvery a formy krátkodobých záväzkov
- vymenovať osobitné formy financovania
- popísať postup pri faktoringu
- zdôvodniť význam dotácií

3.FINANČNÉ PLÁNOVANIE PODNIKU / 6 /

Obsahový štandard:

- úloha finančného plánovania
- prepojenosť finančného plánu
- rozpočty
- súvislý príklad

Výkonový štandard:

- zdôvodniť nevyhnutnosť finančného plánovania
- charakterizovať základné časti finančného plánu
- vysvetliť postup pri príprave rozpočtov

4. FINANČNÁ ANALÝZA PODNIKU / 24 /

Obsahový štandard:

- podstata a zdroje informácií pre finančnú analýzu
- finančná štruktúra majetku a kapitálu
- analýza likvidity – okamžitá, bežná, celková
- analýza výsledku hospodárenia, ukazovatele rentability
- ukazovatele aktivity
- analýza finančnej stability podniku

- ukazovatele zadlženosti podniku
- úrokové zaťaženie a úrokové krytie
- prehľad peňažných tokov
- ukazovateľ cash flow
- komplexný príklad z finančnej analýzy

Výkonový štandard:

- charakterizovať podstatu a úlohu finančnej analýzy
- uviesť činitele ovplyvňujúce finančnú situáciu podniku
- využívať informačné zdroje finančnej analýzy
- posúdiť vzájomný vzťah medzi aktívami a pasívami
- získať zručnosť pri výpočte pomerových ukazovateľov likvidity, zadlženosti, aktivity a rentability
- analyzovať a vyhodnocovať vypočítané ukazovatele
- na základe výsledkov finančnej analýzy zhodnotiť finančnú situáciu a navrhnúť určité opatrenia na zlepšenie finančného hospodárenia

ADMINISTRATÍVA A KOREŠPONDENCIA

Charakteristika predmetu

Odborný predmet administratíva a korešpondencia patrí do sústavy ekonomických učebných predmetov. Jeho špecifiká spočívajú najmä v tom, že ide o integráciu pôvodne samostatných učebných odborov. Zjednodušené možno povedať, že v predmete ADK sa spája predmet písanie na stroji a najnovšie je to písanie na počítači s predmetom hospodárska korešpondencia. Žiak má ovládať písanie desaťprstovou hmatovou metódou, ovládať techniky spracovania textu a dodržať normalizovanú úpravu písomností. Vecne, štylisticky, gramatický a formálne správne vyhotovovať hospodárske písomností. Komplexne vykonávať administratívne práce podniku. Štylizovať listy (formálne, neformálne), informačné útvary (inzerát, oznam), vyplňovať formuláre (životopis, žiadosť). Osvojovať si grafickú a formálnu úpravu písomných prejavov. Používať pri vybavovaní agendy prostriedky štandardnej kancelárskej techniky. Žiak má racionálne ovládať klávesnicu a uplatniť kultivovaný písomný prejav z hľadiska vhodnej odbornej štylizácie, logickej, vecnej a gramatickej správnosti a vyhovujúcej formálnej úpravy.

Ciele predmetu

- ovládať desaťprstovú hmatovú metódu a rozličné techniky spracovávania textov,
- získať zručnosť písania hmatovou metódou na klávesniciach písacích strojov a počítačoch,
- vyhotovovať jednoduché i zložitejšie tabuľky na stroji a počítači,
- dodržiavať platné normy pri vyhotovovaní písomností a formálnej úprave textu s cieľom vytvoriť predpoklady pre uplatnenie znalosti a zručnosti v časti korešpondencia vo vyšších ročníkoch,
- vedieť obsluhovať prostriedky reprografickej, reprodukčnej, spojovacej techniky, moderné prostriedky pre automatizované spracovanie textov a bežné kancelárske pomôcky,
- vecne, jazykovo a formálne správne vyhotovovať písomnosti,
- aplikovať získané poznatky z ostatných predmetov, predovšetkým so slovenského jazyka, ekonomiky, informatiky a výpočtovej techniky,
- využívať poznatky z cudzích jazykov pri tvorbe písomnej dokumentácie pri styku so zahraničím.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín

I. Úvod do predmetu (2 hod.)

Obsahový štandard:

- význam klávesnicovej gramotnosti
- účel písacích strojov a počítačov
- bezpečnosť a ochrana zdravia, ergonomické zásady
- starostlivosť o písacie stroje a počítače

Výkonový štandard:

- Poukázať na dôležitosť jej znalosti pri uchádzaní sa o zamestnanie.
- Zdôvodniť ich neodmysliteľný význam pre skvalitnenie práce vo všetkých odvetviach hospodárstva.
- Načrtnúť ich uplatňovanie pre zachovanie zdravia.
- Prispieť k predĺženiu ich výkonnosti.

II. Oboznámenie sa s písacím strojom a počítačom (4 hod.)

Obsahový štandard

- oboznámenie sa s písacím strojom a počítačom, klávesnicou písacieho stroja a počítača
- hmatová metóda úderová alebo dotyková
- úvod do práce na písacom stroji
- bežná údržba písacieho stroja, starostlivosť o počítač

Výkonový štandard:

- Pomenovať hlavné časti písacieho stroja a počítača.
- Vysvetliť základný rozdiel medzi nimi.
- Demonštrovať nastavenie okrajov, hustoty riadkov a správnu polohu tela.
- Chrániť písací stroj a počítač pred prachom a nečistotou.

III. Návik písania na stroji alebo na počítači (29 hod.)

Obsahový štandard

- stredný, horný a dolný písmenový rad, malé písmena
- čiarka, bodka, rozdeľovanie slov, spojovník, pomlčka, veľké písmena

Výkonový štandard:

- Dbieť, aby úder na jednotlivé klávesy bol krátky, silný a istý, palce sú nad medzerníkom.

- Vysvetliť postup písania čiarky, bodky, rozdeľovacieho znamienka, spojovníka, pomlčky. Trvať na tom, aby pri písaní sme mali obidve ruky v základnej polohe, dbať na presnú polohu veľkých písmen pri používaní preraďovača.

IV. Návčik písmen na číselnom rade, návčik znamienok (18 hod.)

Obsahový štandard

- malé písmena na číselnom rade
- diakritické znamienka
- interpunkčné znamienka
- podčiarkovacie znamienko

Výkonový štandard:

- Písať opatrne, vyhnúť sa chybám, dodržiavať oporné body.
- Sledovať text predlohy, kontrolovať správnosť všetkého napísaného.
- Zistiť polohu interpunkčných znamienok, dbať na maximálnu presnosť.
- Využiť čiaru na podčiarkovanie

V. Návčik číslic, značiek a číselných údajov (8 hod.)

Obsahový štandard

- arabské číslice 0 – 9
- značky nahrádzajúce slova
- matematické značky
- zmiešané čísla, zlomky
- chemické značky, exponenty, indexy
- rímske číslice

Výkonový štandard:

- Venovať zvýšenú pozornosť správne písaniu číslic za použitia preraďovača.
- Značky nahrádzajúce slova.
- Určiť matematické značky, vysvetliť zásady ich písania.
- Popísať postup písania a zložených zlomkov.
- Vysvetliť písanie chemických značiek, dolných a horných indexov.
- Vysvetliť písanie rímskych číslic

VI. Návčik osobitnej úpravy textu (3 hod.)

Obsahový štandard

- zvýrazňovanie textu
- písanie do stĺpcov, tabulátor
- zvýrazňovanie centrováním

Výkonový štandard:

- Uviesť význam zvýrazňovania textu.
- Popísať postup písania do stĺpcov s použitím tabulátora.
- Sprehľadnenie textu

VII. Cudzojazyčné cvičenia (2 hod.)

Obsahový štandard

- nácvik cudzojazyčných slov
- nácvik cudzojazyčných textov

Výkonový štandard:

- Zdôrazniť význam písania cudzojazyčných slov na upevnenie hmatovej istoty.
- Zdôvodniť upevnenie desaťprstovej hmatovej istoty písaním cudzojazyčných textov

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín

I. Upevňovanie hmatovej istoty, presnosti a zvyšovanie rýchlosti písania (12 hod.)

Obsahový štandard:

- precvičovanie hmatov, slov a vetných celkov
- minútové a päťminútové previerky rýchlosti odpisu
- odpis riadkov na presnosť
- odpis súvislého textu na presnosť a rýchlosť

Výkonový štandard:

- Upevniť hmatovú istotu jednotlivých písmen na jednotlivých radoch klávesnice.
- Zaznamenávať výkon a presnosť odpisu v minútových a päťminútových cvičeniach.
- Dbáť na maximálnu presnosť odpisu.
- Sledovať výkon v súvislom odpise textu na presnosť a rýchlosť.

II. Nácvik písania skratiek, značiek a číselných údajov (6 hod.)

Obsahový štandard:

- textové skratky, iniciálové skratky, skratky titulov a hodností
- značky menových jednotiek, písanie peňažných súm
- písanie číselných údajov

Výkonový štandard:

- Naučiť používať textové skratky, iniciálové skratky a skratky titulov a hodností pre využitie v praxi.
- Nácvik jednotiek príslušnej meny a peňažných súm.
- Dbáť na správnosť písania číselných údajov.

III. Nácvik členenia textu (7 hod.)

Obsahový štandard:

- úprava odsekov, nadpisy a čiastkové nadpisy
- členenie textu na oddiely a pododdiely
- obsahy a prehľady

Výkonový štandard:

- Dbáť na uplatnenie zásad pri úprave nadpisov, tvorbu odsekov na sprehl'adnenie textu.
- Dodržiavať správne číslovanie oddielov a pododdielov podľa STN ISO 2145.
- Zvládnuť tvorbu obsahov a prehľadov od ľavej zvislice alebo stupňovito.

IV. Písanie podľa diktátu (4 hod.)

Obsahový štandard:

- písanie podľa priameho diktátu
- obsluha diktafónu, písanie podľa diktafónového záznamu

Výkonový štandard:

- Zvládnuť pripravenosť žiakov na písanie podľa diktátu.
- Naučiť sa ovládať diktafón a postup pri vyhotovovaní nahrávky.

V. Nácvik úpravy textu (4 hod.)

Obsahový štandard:

- úprava textu pomocou korektorských značiek
- prepis konceptov s vyznačenými opravami

Výkonový štandard:

- Aplikovať najčastejšie používané korektorské značky pri úprave textu.
- Demonštrovať prepis konceptov.

VI. Nácvik vyhotovovania a úpravy tabuliek (9 hod.)

Obsahový štandard:

- náležitosti tabuliek
- praktické vyhotovovanie tabuliek
- nácvik úpravy tabuliek v textovom editore a v tabuľkovom procesore

Výkonový štandard:

- Poznať náležitosti tabuliek.
- Nadobudnúť zručnosť vyhotovovania tabuliek.
- Zvládnuť vypracovanie zložitejších tabuliek v textovom editore Word a v tabuľkovom kalkulátore Excel.

VII. Kancelárska technika (4 hod.)

Obsahový štandard:

- účel a popis kancelárskej techniky
- prostriedky organizačnej techniky
- prostriedky evidenčnej techniky

Výkonový štandard:

- Vybavenosť kancelárie z hľadiska počtu ľudí, pracovnej zaťažnosti kancelárskou prácou a potreby techniky pri vykonávaní práce.
- Poznať prostriedky org. techniky.
- Využiť množstvo týchto prostriedkov na uloženie množstva lístkov na malom priestore.

VIII. Normalizovaná úprava písomností (20 hod.)

Obsahový štandard:

- písanie adries – všeobecné zásady, nácvik písania adries
- adresy na obálkach, dopravné a doručovacie údaje na obálkach
- úprava písomností na predtlačенých listových papieroch
- adresy v listoch, dopravné a doručovacie údaje v listoch
- odvolávacie údaje, vec
- oslovenie a vlastný text listu
- záverečný pozdrav, odtlačok pečiatky, podpis a údaje s ním súvisiace
- prílohy a rozdeľovník

Výkonový štandard:

- Poznať všeobecné zásady písania adries, aplikovať písanie adries na formulároch.
- Umiestniť dopravné a doručovacie údaje na obálkach.
- Vysvetliť úpravu písomností na predtlačенých listových papieroch podľa STN 01 6910.
- Vypísať dopravné a doručovacie údaje v listoch.
- Vypísať odvolávacie údaje a vec podľa STN 01 6910.
- Uplatniť správnosť riadkovania na oslovenie a vlastný text listu.
- Uplatniť správnosť riadkovania na záverečný pozdrav, odtlačok pečiatky, podpis a údaje s ním súvisiace.
- Aplikácia správneho riadkovania na prílohy a rozdeľovník.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín

I. PÍ SOMNÝ STYK ORGANIZÁCIÍ (8 hod.)

Obsahový štandard:

- Písomný styk organizácií a jeho význam
- Rozdelenie písomností
- Základné pojmy z oblasti archivácie a registratúry
- Význam správy registratúry
- Registratúrny plán, označovanie spisov, obeh, tvorba, podpisovanie záznamov

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam písomného styku a poukázať na jeho výhody
- poznať základné delenie písomností, určiť druhy obchodných písomností
- objasniť základné pojmy z oblasti archívniectva a registratúry, sprístupniť úlohy správy registratúry
- vysvetliť význam registratúrneho plánu, označovania, tvorby a podpisovania spisov
- poukázať na význam ukladania spisov do registratúry, popísať postup pri vyradovaní spisov a význam archivácie

II. ADMINISTRATÍVNY ŠTÝL (4 hod.)

Obsahový štandard:

- Charakteristické znaky administratívneho štýlu
- Jazyk a sloh úradných a obchodných listov
- Súkromné listy

Výkonový štandard:

- vysvetliť charakteristické znaky administratívneho štýlu
- naučiť odbornú terminológiu pri tvorbe úradných a obchodných listov
- poznať úpravu a stylistické frázy súkromného listu

III. OBCHODNÉ LISTY (5 hod.)

Obsahový štandard:

- Štruktúra obchodného listu
- Zásady štylizácie a postup pri tvorbe listu
- Psychológia obchodného listu
- Štylizácia obchodného listu

Výkonový štandard:

- oboznámiť s podstatou, druhmi a normalizovanou úpravou obchodných listov

- dodržiavať zásadu logickosti, správnej štylizácie, jazykovej správnosti, hospodárnosti, jednotnosti a vzornej úpravy
- naučiť žiakov formuláciu psychologicky účinnej štylizácie
- dbať na stručnosť, používanie krátkych viet, premyslieť si obsah, vyjadrovať sa presvedčivo

IV. PÍSOMNOSTI V OBLASTI MARKETINGU (6 hod.)

Obsahový štandard:

- Použitie prostriedkov písomnej propagácie
- Leták, prospekt, katalóg, plagát, inzerát
- Štylizácia a forma propagačných listov

Výkonový štandard:

- poukázať na význam tlačenej reklamy z hľadiska ADK v období trhového mechanizmu
- vyhotoviť reklamné tlačivo podľa výberu
- dbať na dodržanie zásad, úpravy propagačných listov a použitia reklamných viet

V. PÍSOMNOSTI V OBCHODNOM STYKU (27)

Obsahový štandard:

- Písomnosti pri prieskume trhu
- Dopyt a odpoveď na dopyt
- Ponuka (vyžiadaná a nevyžiadaná ponuka, odmietnutie nevyžiadanej ponuky)
- Objednávka
- Kúpne zmluvy
- Odvolávky, prepravné dispozície, avízo o zásielke
- Dodací list
- Faktúra
- Urgencia a odpoveď na urgenciu
- Reklamácia a jej vybavenie
- Upomienky úhrady faktúr
- Písomnosti v oblasti starostlivosti o zákazníkov
- Dispozície na vypracovanie obchodných listov

Výkonový štandard:

- dbať na správnosť vypísania objednávky
- dodržať náležitosti kúpnej zmluvy
- vypracovať avízo o zásielke, ktoré upresňuje dodacie podmienky
- nadobudnúť zručnosť pri vypisovaní dodacieho listu
- vedieť vypísať formulár faktúry a poznať jej náležitosti
- dodržať STN 01 6910 pri vypracovaní urgencie a využívať spôsoby vyjadrovania v urgenciách
- dbať na štylistickú, formálnu a obsahovú stránku vypracovania reklamácie

- ovládať štylizáciu upomienok a dodržať normalizovanú úpravu pri vyhotovovaní listu
- naučiť sa vypracovať obchodné listy na základy zadanej dispozície

VI. PÍSOMNOSTI PLATOBNÉHO STYKU (7 hod.)

Obsahový štandard:

- pokladničné doklady
- bezhotovostný platobný styk
- doklady bezhotovostného platobného styku
- kombinovaný platobný styk
- úprava osobných listov
- listy spoločenského styku
- listy s pracovným zameraním

Výkonový štandard:

- poznať pokladničné doklady a vypísať ich
- charakterizovať bezhotovostný platobný styk
- poznať doklady bezhotovostného platobného styku, vedieť ich vypísať
- charakterizovať kombinovaný platobný styk a poznať jeho doklady
- poznať úpravu písania osobných listov
- zoštylizovať a napísať osobný list vo forme pozvánky
- vypracovať ďakovný list s blahoželaním k päťdesiatke

VII. E-mailová obchodná korešpondencia (9 hod.)

Obsahový štandard:

- Časti e-mailového obchodného listu
- E-mailová adresa, posielanie a prijímanie správ
- Forma správy, prílohy správy, adresár príjemcov
- Základné pravidlá e-mailovej komunikácie
- Nácvik písania e-mailových obchodných listov
- Zaslanie e-mailového obchodného listu
- Prijatie e-mailového listu
- Zhrnutie učiva

Výkonový štandard:

- poznať základné časti e-mailového obchodného listu
- vytvoriť e-mailovú adresu, poslať a prijímať správu
- poznať správnu formu správy a prílohy
- vymenovať základné pravidlá pre e-mailovú komunikáciu
- dodržať zásady písania e-mailových obchodných listov
- naučiť sa zasláť e-mailový obchodný list
- prijať e-mailový list

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

APLIKOVANÁ INFORMATIKA

Charakteristika predmetu

Súčasťou odborného vzdelania v študijnom odbore technické a informatické služby je predmet aplikovaná informatika. Tento predmet má vo vzdelávaní v stredných odborných školách v uvedenom študijnom odbore dôležité postavenie, pretože rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Poslaním vyučovania predmetu aplikovaná informatika v stredných odborných školách je naučiť žiakov využívať prostriedky výpočtovej techniky v aplikáciách v rámci študijného odboru technické a informatické služby. Predmet pripravuje žiakov na činnosť užívateľa prostriedkov výpočtovej techniky, na aktívnu a tvorivú prácu s aplikačným programovým vybavením na profesionálnych počítačoch. Buduje tak informatickú kultúru, t.j. vychováva k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie sa dosiahne spoločným pôsobením predmetu aplikovaná informatika a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní iných predmetov, medzipredmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy.

Systematické základné vzdelanie v oblasti aplikovanej informatiky a využitia jej nástrojov zabezpečí rovnakú príležitosť pre produktívny a plnohodnotný život obyvateľov SR v informačnej a znalostnej spoločnosti, ktorú budujeme.

Oblasť informatiky zaznamenáva mimoriadny rozvoj, preto v predmete aplikovaná informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu aplikovanej informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty. Aplikovaná informatika v spojení s informačnými technológiami vytvára platformu pre všetky ďalšie predmety.

Vo 4. ročníku je predmet zameraný na návrh a analýzu elektronických obvodov na počítači a na simuláciu ich činnosti. Dôraz je kladený na kreslenie schém a na návrh dosiek plošných spojov pomocou špecializovaného softvéru.

Pri vyučovaní sa kladie dôraz na samostatnú prácu žiakov, ďalšie sebavzdelávanie a rozvoj schopností riešenia problémov. Na rozvíjanie tvorivého algoritmického myslenia sa využívajú problémy, ktoré sú známe a jasné z iných predmetov.

Metódy, formy a prostriedky vyučovania aplikovanej informatiky majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujeme také stratégie vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolurozhodovať a spolupracovať, učiteľ zase má povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepším výkonom, podporovať jeho aktivity všeobecne, ale aj v oblasti zvýšeného záujmu v rámci študijného odboru.

Efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií, vrátane možnosti učenia sa formou on-line, výrazne prispeje k realizácii celoživotného vzdelávania pre ľudí

rôzneho veku, k udržiavaniu identity komunity a vytváraníu možnosti virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami aj na veľké vzdialenosti. Sú to teda schopnosti, ktoré umožňujú žiakom ich osobnostný rast, vlastné učenie a výkonnosť v práci.

Vyučovanie prebieha v odbornej učebni vybavenej osobnými počítačmi s pripojením na internet. Žiaci sa delia na skupiny tak, aby bola možnosť samostatnej práce každého žiaka na počítači. Súčasťou vyučovania sú exkurzie a výstavy.

Otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj starostlivosť o životné prostredie sú súčasťou vyučovania a preto sa s nimi musí vyučujúci zaoberať v príslušných súvislostiach.

Vo vyučovacom procese možno využiť rôzne alternatívne softvérové produkty.

Podmienkou úspešného ukončenia ročníka je odovzdanie všetkých predpísaných prác spracovaných na vyhovujúcej úrovni.

Ciele predmetu

Ciele vzdelávania v predmete aplikovaná informatika sú v súlade s výkonovými štandardami pre odbor technické a informatické služby. Nadväzujú na poznatky z predmetu informatika z 1. ročníka. Žiaci získavajú základné vedomosti a zručnosti z aplikačných programov – tabuľkových procesorov, relačných databázových systémov, grafických programov, využívajú a pracujú s multimédiami, používajú algoritmy a programujú vo vyššom programovacom jazyku.

Absolvent:

- zoznámi sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- pracuje s tabuľkovým procesorom a vie ho aplikovať vo svojom odbore,
- pracuje s databázovým systémom a vie ho aplikovať vo svojom odbore,
- kreslí vo vektorovom grafickom programe,
- pracuje s multimédiami, ovláda spracovanie zvuku, obrazu,
- využíva multimédia pri riešení úloh vo svojom študijnom odbore,
- rieši problémy pomocou algoritmov,
- programuje vo vyššom programovacom jazyku,
- rozumie vytvoreným programom,
- kombinuje navzájom rôzny softvér,
- pozná príslušný softvér vo svojom odbore a možnosti jeho praktického využitia,
- rieši aplikované úlohy na základe nadobudnutých schopností,
- využíva príslušné aplikačné programy potrebné pre výkon povolania pri tvorbe technickej dokumentácie,
- prezentuje výsledky svojej práce,
- používa operačný systém,
- pracuje v sieti,
- vyhľadáva vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- komunikuje elektronickou poštou,
- rešpektuje intelektuálne vlastníctvo a autorstvo informatických produktov, systémov a aplikácií,
- získava, eviduje, triedi a uchováva informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci,
- chráni informácie pred znehodnotením alebo zmanipulovaním,

- posudzuje vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, kriticky pristupuje k získaným informáciám,
- rozvíja svoje schopnosti kooperácie a komunikácie.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

I. Tabuľkový procesor (18 hod.)

Obsahový štandard:

- bezpečnosť a organizácia práce,
- prostredie tabuľkového procesora,
- základné operácie s bunkami,
- formát bunky,
- vzorce a funkcie,
- adresovanie buniek,
- grafy,
- tlač,
- prepojenie tabuľkového procesora a textového editora.

Výkonový štandard:

- poznať zásady bezpečnosti práce a prvej pomoci,
- charakterizovať tabuľkový procesor a uviesť jeho výhody,
- vytvoriť nový dokument a uložiť ho na požadované miesto, otvoriť ho,
- naplniť tabuľku údajmi rôzneho typu,
- sformátovať bunky tabuľky podľa potreby,
- používať vzorce a funkcie na potrebné výpočty
- využiť absolútne a relatívne adresovanie,
- vytvoriť požadovaný graf pomocou sprievodcu,
- sformátovať vytvorený graf,
- vytlačiť tabuľku a graf,
- prepojiť tabuľkový procesor a textový editor.

II. Databázový systém (18 hod.)

Obsahový štandard:

- prostredie databázového systému,
- objekty databázy,
- návrh databázy,
- práca s databázou,
- formuláre,
- zostavy,
- výpočty v databáze,
- relácie,
- dotazy,
- tlač.

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam databázového systému,
- vysvetliť pojmy tabuľka, pole, záznam,
- navrhnuť databázu, zvoliť vhodné typy polí,
- naplniť databázu,

- modifikovať databázu,
- vytvoriť formulár pomocou sprievodcu a upraviť ho,
- vytvoriť zostavu pomocou sprievodcu a upraviť ju,
- hľadať, triediť a filtrovať údaje v databáze,
- urobiť výpočet v databáze,
- vytvoriť reláciu,
- vytvoriť dotaz výberový, parametrický a akčný,
- vytlačiť databázu.

III. Grafický editor (18 hod.)

Obsahový štandard:

- bitová a vektorová grafika,
- prostredie grafického editora,
- pracovná plocha,
- krivky,
- geometrické tvary,
- texty,
- tabuľky,
- modifikácia objektov,
- galéria,
- import a export,
- tlač.

Výkonový štandard:

- vysvetliť rozdiel medzi bitovou a vektorovou grafikou,
- popísať prostredie grafického editora,
- nakresliť krivky, spájať ich a tvarovať,
- nakresliť geometrické tvary, previesť ich na krivky a tvarovať,
- vložiť odstavcový a umelecký text a tvarovať ho,
- vložiť a naplniť tabuľku,
- upraviť ľubovoľný objekt,
- použiť galériu pri práci s objektom,
- urobiť import alebo export objektu,
- zvoliť vhodný grafický formát a odôvodniť ho,
- vytlačiť dokument.

IV. Tvorba projektu (12 hod.)

Obsahový štandard:

- prepojenie učiva a aplikačného softvéru preberaného v 1. ročníku v predmete informatika a v 2. ročníku v predmete aplikovaná informatika.

Výkonový štandard:

- vytvoriť projekt, v ktorom bude prepojené učivo a aplikačný softvér preberaný v 1. ročníku v predmete informatika a v 2. ročníku v predmete aplikovaná informatika,
- uskutočniť prezentáciu projektu pred žiakmi.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín.

Obsahový štandard:

- bezpečnosť pri práci,
- algoritmus, algoritmy zo života,
- časová a pamäťová zložitosť,
- štruktúrované programovanie,
- štruktúra programu,
- program, programovacie jazyky,
- programovací jazyk, prostredie,
- grafické príkazy,
- boolovské funkcie,
- príkazy vstupu,
- príkazy výstupu,
- konštanty, premenné,
- údajové typy,
- príkaz priradenia,
- vyhodnocovanie výrazov,
- operátor div a mod,
- chyby počas behu programu,
- cyklus for,
- cyklus s podmienkou – while, repeat,
- vstup z klávesnice,
- vetvenie – neúplný podmienený príkaz,
- vetvenie – úplný podmienený príkaz,
- vnorená podmienka,
- zložené podmienky (log. operátory),
- príkaz case,
- údajový typ pole, deklarácia poľa,
- sledovanie výpočtu, krokovanie, ladenie,
- vnorený cyklus,
- procedúry,
- procedúry s parametrom,
- funkcie,
- lokálne a globálne premenné,
- početnosť výskytov prvkov v poli,
- procedúry a funkcie pre číselné výpočty,
- rekurzívne podprogramy.

Výkonový štandard:

- Žiak má vedieť popísať pojem algoritmus a jeho vlastnosti,
- žiak má poznať rôzne formálne zápisy algoritmu,
- žiak má poznať rôzne programovacie jazyky,
- žiak sa má vedieť orientovať v prostredí programovacieho jazyka,
- poznať štruktúru programu,
- žiak má vedieť význam unitov (knižníc),
- príkaz na vyvolanie unitu, grafické príkazy a ich parametre,

- žiak má vedieť vypísať na obrazovku text,
- pochopiť význam konštanty, vedieť deklaráciu konštanty,
- žiak má vedieť funkciu pre náhodný výber,
- žiak má pochopiť význam premenných,
- vedieť deklaráciu premennej, príkaz priradenia do premennej,
- má vedieť pracovať s celými číslami,
- žiak sa má naučiť pracovať s reálnymi číslami, má vedieť vyhodnocovať výrazy,
- žiak má pochopiť celočíselné delenia a správne používať operátory div a mod,
- žiak má vedieť príkazy na načítanie vstupu z klávesnice,
- žiak má poznať najčastejšie chyby počas behu programu a vyvarovať sa ich,
- žiak má vedieť pracovať s údajovými typmi char – znak, poprípade string-reťazec,
- žiak má pochopiť význam cyklov, vedieť kedy cyklus použiť,
- vedieť štruktúru cyklu for, používať riadiacu premennú na výpočet v cykle,
- žiak sa má naučiť sledovať výpočet,
- vyvolať krokovanie a doladiť program,
- žiak si má precvičiť používanie vnoreného cyklu,
- žiak má pochopiť význam podprogramov,
- vedieť sa odvolať podprogram,
- žiak má pochopiť význam procedúr a funkcií,
- žiak má vedieť určiť, kedy sú vhodné procedúry a kedy funkcie,
- použiť do podprogramu parameter, vedieť volať podprogram s parametrom,
- žiak má pochopiť rozdiel medzi lokálnou a globálnou premennou a správne ich používať,
- žiak má pochopiť význam vetvenia,
- vedieť usúdiť kedy použiť vetvenie,
- vedieť štruktúru neúplného podmieneného príkazu,
- žiak má vedieť štruktúru úplného podmieneného príkazu,
- vedieť rozhodnúť, kedy použiť neúplný a úplný podmienený príkaz,
- vedieť rozdiel medzi if a case, správne rozhodnúť, ktorý typ použiť,
- žiak má vedieť precvičiť používanie zložených podmienok s použitým logických operátorov and, or,
- žiak sa má vedieť rozdiel medzi for a while, repeat, vedieť správne rozhodnúť, ktorý typ použiť,
- žiak má správne použiť cyklus for alebo while,
- žiak má naučiť načítavať vstupy z klávesnice,
- žiak sa má naučiť pracovať s údajovým typom pole,
- vedieť pole deklarovať,
- vedieť pracovať s prvkami poľa.

UČEBNÉ OSNOVY VUČOVACIEHO PREDMETU

TECHNICKÉ KRESLENIE

Charakteristika predmetu:

Predmet sa vyučuje v 1. ročníku a má podstatný význam pre dosiahnutie profilu absolventa a spolu s ostatnými predmetmi umožňuje dosiahnuť ciele študijného odboru.

Vyučovací predmet patrí k základným odborným predmetom a realizuje významnú časť profilu absolventa. Vyučovanie predmetu plní funkciu vzdelávaciu, výchovnú a rozvíjajúcu.

Učivo je usporiadané tak, aby prehĺbením priestorovej predstavivosti a zvládnutím základných noriem STN, žiaci dokázali vytvárať a čítať výrobné a zostavné výkresy v strojárstve. Význam predmetu zvyrazňuje i skutočnosť, že technická dokumentácia je medzinárodným dorozumievacím prostriedkom technikov v rôznych oblastiach priemyslu.

Ciele predmetu:

Cieľové vedomosti a zručnosti sú:

- pochopiť význam a úlohy technického kreslenia
- kresliť s rysovacími pomôckami konštrukcie
- pochopiť význam normalizácie
- vyhľadať a použiť základné normy pre kreslenie technických výkresov
- požiadavka na presnosť, vzhľadnosť a čistotu
- viesť k technickej predstavivosti a estetickému cíteniu
- aplikovať základné spôsoby zobrazovania geometrických telies
- využívať normy pre tvorbu technickej dokumentácie v strojárstve a elektrotechnike
- pracovať s STN a odbornou literatúrou
- vedieť sa orientovať v technickej dokumentácii pre strojárstvo a elektrotechniku
- ovládať prácu s pomôckami pre kreslenie

Odporúčaný prístup k výučbe:

- klasický výklad učiva, problémové vyučovanie
- práca s odbornou literatúrou
- práca s pomôckami pre kreslenie

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín

1. Úvod / 5 hod. /

Obsahový štandard:

- technické kreslenie
- ručné kreslenie
- pomôcky pre kreslenie

Výkonový štandard:

- pochopiť význam potreby vyhotovenia technickej dokumentácie
- získať prehľad o pomôckach a materiáloch pre ručné kreslenie
- vedieť používať pomôcky pre ručné kreslenie

2. Normalizácia v technickom kreslení /12 hod./

Obsahový štandard:

- technické výkresy
- čiary na výkresoch a mierky
- normalizované technické písmo

Výkonový štandard:

- naučiť sa úpravu technických výkresov – formáty, druhy, skladania a rozmnožovanie
- poznať druhy čiar a mierky zobrazovania na technických výkresoch
- vedieť písať voľnou rukou a pomocou šablóny technické písmo

3. Technické zobrazovanie /30 hod./

Obsahový štandard:

- pravouhlé premietanie
- zobrazovanie jednoduchých zložených telies
- zobrazovanie rezov a prierezov
- zjednodušovanie a prerušovanie obrazov
- kreslenie prienikov a detailov

Výkonový štandard:

- naučiť sa zásady technického zobrazovania – pravouhlé premietanie
- určiť najvhodnejšiu polohu na zobrazenie telesa
- narysovať teleso čo najvhodnejšie, zrozumiteľne, presne a správne podľa STN

4.Kótovanie /15 hod./

Obsahový štandard:

- základné pojmy a pravidlá kótovania
- sústavy kót
- kótovanie priemerov, polomerov, oblúkov
- kótovanie kužeľov, ihlanov, úkosov, šesťhranov, štvorhranov
- kótovanie dier, rozstupov

Výkonový štandard:

- vedieť základné pojmy a pravidlá kótovania
- vedieť zakótovať zobrazené strojové súčiastky
- poznať kótovanie konštrukčných a technologických prvkov

5. Predpisovanie tolerancií rozmerov, tvaru a polohy /10 hod./

Obsahový štandard:

- tolerovanie rozmerov – základné pojmy
- sústavy uložení
- zapisovanie tolerancií a odchýlok na výkresoch
- cvičenie na predpisovanie tolerancií a odchýlok tvaru a polohy

Výkonový štandard:

- poznať základné pojmy z oblasti predpisovania presnosti rozmerov , tvaru a polohy
- vedieť vyhľadať v normách alebo v strojnícnych tabuľkách tolerancie
- vedieť zakótovať tolerancie na výkrese súčiastky

6. Predpisovanie povrchu /5hod./

Obsahový štandard:

- posudzovanie a predpisovanie akosti povrchu
- predpisovanie úpravy povrchu a tepelného spracovania

Výkonový štandard:

predpísať drsnosť povrchu, úpravu, tepelné spracovanie pre konkrétnu súčiastku

- naučiť sa spôsoby predpisovania drsnosti povrchu a tepelného spracovania
- vedieť

7. Vybrané druhy konštrukčných dokumentov a zvláštnosti ich vyhotovenia / 12 hod./

Obsahový štandard:

- výkresy - technologické
  - montážne
  - stavebné
  - technické správy

Výkonový štandard:

- vedieť rozlišovať jednotlivé druhy konštrukčných dokumentov podľa odborov a zvláštnosti ich vyhotovenia

8. Elektrotechnické kreslenie /10 hod./

Obsahový štandard:

- vybrané elektrotechnické značky
- schémy
- inštalačné plány

Výkonový štandard:

- poznať jednotlivé druhy elektrotechnických značiek
- vedieť čítať schémy a inštalačné plány

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

STROJNÍCTVO

Charakteristika predmetu:

Strojníctvo patrí medzi základné predmety odborného charakteru. Predmet má poskytovať prehľad o technických materiáloch a súčiastkovej základni používanej hlavne v odboroch zamerania, má dať prehľad o názvosloví, triedení a funkcií základných druhov strojového zariadenia. Výučba má byť koncipovaná tak, aby sa organicky poukazovalo na ekonomické hľadiská, bezpečnosť pri práci a ochranu životného prostredia.

Na hodinách cvičení sa zamerávať na prácu s odbornou literatúrou, pracovať s grafickým programom. Hodiny cvičení sa môžu dávať do viachodinových blokov a krátke odborné exkurzie do okolitých podnikov.

Ciele predmetu:

Cieľové vedomosti a zručnosti sú:

- poznať základné vlastnosti technických materiálov a skúšanie
- vysvetliť spôsoby namáhania materiálov
- poznať druhy technického železa a označovanie
- vysvetliť podstatu tepelného a chemicko – tepelného spracovania materiálov
- poznať ostatné technické materiály
- vysvetliť význam a spôsoby ochrany proti korózií
- poznať druhy spojov – rozoberateľné a nerozoberateľné spoje
- vysvetliť účel a rozdelenie čapov a hriadeľov,
- vysvetliť účel a rozdelenie ložísk,
- vysvetliť význam prevodov a ich rozdelenie
- vysvetliť účel a použitie trecieho prevodu,
- vysvetliť účel a použitie remeňového prevodu,
- vysvetliť účel a použitie reťazového prevodu,
- vysvetliť účel a použitie prevodu ozubenými kolesami,
- vysvetliť účel a použitie kĺbových mechanizmov,
- vysvetliť účel a použitie kľukových mechanizmov,
- poznať význam pružín, ich rozdelenie
- vysvetliť účel a rozdelenie potrubia,
- vysvetliť funkciu uzatváracích prístrojov a armatúr
- vysvetliť podstatu a funkciu strojov
- popísať stroje na dopravu a manipuláciu s materiálom
- popísať stroje na premenu energie
- popísať stroje pre strojársku výrobu
- kresliť a kótovať v CAD

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny , spolu za školský rok 66 vyučovacích hodín

1. Náuka o materiáloch / 20 hod. /

Obsahový štandard:

- vlastnosti technických materiálov
- technické zliatiny železa, označovanie
- tepelné a chemicko-tepelné spracovanie
- neželezné kovy
- ostatné technické materiály
- korózia a ochrana proti korózií

Výkonový štandard:

- poznať základné vlastnosti technických materiálov a skúšanie
- vysvetliť spôsoby namáhania materiálov
- poznať druhy technického železa a označovanie
- vysvetliť podstatu tepelného a chemicko – tepelného spracovania materiálov
- vymenovať druhy neželezných kovov
- poznať zliatiny neželezných kovov a ich použitie
- poznať ostatné technické materiály
- vysvetliť podstatu a druhy korózie
- vedieť spôsoby ochrany proti korózií

2. Súčiastky prístrojov a zariadení / 6 hod. /

Obsahový štandard:

- spájanie súčiastok, rozdelenie
- nerozoberateľné spoje
- rozoberateľné spoje

Výkonový štandard:

- poznať rozdelenie spojov
- vymenovať a popísať nerozoberateľné spoje
- vymenovať a popísať rozoberateľné spoje

3. Súčiastky na prenos otáčavého pohybu / 8 hod. /

Obsahový štandard:

- čapy a hriadele
- ložiská

Výkonový štandard:

- vysvetliť účel a rozdelenie čapov a hriadeľov,
- vysvetliť účel a rozdelenie ložísk,

4. Mechanické prevody / 8 hod. /

Obsahový štandard:

- trecie prevody
- remeňové prevody
- reťazové prevody
- prevody ozubenými kolesami

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam prevodov a ich rozdelenie
- vysvetliť účel a použitie trecieho prevodu,
- vysvetliť účel a použitie remeňového prevodu,
- vysvetliť účel a použitie reťazového prevodu,
- vysvetliť účel a použitie prevodu ozubenými kolesami,

5. Mechanizmy všeobecného pohybu / 6 hod. /

Obsahový štandard:

- kĺbové a kľukové mechanizmy
- vačky a výstredníky

Výkonový štandard:

- vysvetliť účel a použitie kĺbových mechanizmov
- vysvetliť účel a použitie kľukových mechanizmov,
- poznať princíp vačiek a výstredníkov

6. Pružiny / 3 hod. /

Obsahový štandard:

- pružiny
- pružné spoje

Výkonový štandard:

- poznať význam pružín, ich rozdelenie
- vymenovať materiály na výrobu pružín

7. Potrúbie a armatúry / 3 hod. /

Obsahový štandard:

- základné pojmy
- druhy rúr, spôsoby ich spájania
- príslušenstvo potrubia

Výkonový štandard:

- vysvetliť účel a rozdelenie potrubia,
- vysvetliť funkciu uzatváracích prístrojov a armatúr.

8. Stroje používané v priemyselnej výrobe / 12 hod. /

Obsahový štandard:

- podstata a funkcia strojov
- stroje a zariadenia na dopravu a manipuláciu s materiálom
- stroje a zariadenia na premenu energie
- stroje a zariadenia pre strojársku výrobu
- diagnostika technického stavu

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu a funkciu strojov
- popísať stroje na dopravu a manipuláciu s materiálom
- popísať stroje na premenu energie
- popísať stroje pre strojársku výrobu
- vysvetliť podstatu diagnostiky technického stavu

Týždenný počet vyučovacích hodín: 1 hodina, spolu za školský rok 33 vyučovacích hodín.

I. Úvod (1 hod.)

Obsahový štandard:

- funkcia a rozdelenie predmetu,

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam predmetu pre uplatnenie v študijnom odbore

II. Grafický program (8 hod.)

Obsahový štandard:

- grafický program, kreslenie a mazanie, kótovanie, tolerancie,
- ovládacie súčiastky,
- rýchlostné regulátory a tlmiče.

Výkonový štandard:

- orientácia v súradnicovom systéme,
- naučiť žiakov úpravu prvkov,
- kótovanie a popisovanie výkresov,
- tolerancie rozmerov, význam regulátorov rýchlostí a tlmičov kmitov a otrasov.

III. Ovládacie súčiastky (12 hod.)

Obsahový štandard:

- tlačidla,
- otáčadlá,
- páčky

Výkonový štandard:

- poukázať na význam ovládacích súčiastok pre činnosť strojov,
- význam ovladačov pre bezpečnosť strojov a zariadení,
- význam ergonómie.

IV. Rýchlostné regulátory a tlmiče (12 hod.)

Obsahový štandard:

- regulátory rýchlosti,
- tlmiče meracích prístrojov,
- tlmenie otrasov a chvenia,

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam regulátorov rýchlosti,
- význam tlmenia kmitov meracích prístrojov na ich presnosť,
- poukázať na vplyv chvenia a otrasov na ochranu zdravia a bezpečnosť práce.

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREMETU ELEKTROTECHNIKA

1. Charakteristika predmetu:

Predmet poskytuje štúdium základov elektrotechnického odboru a jeho praktických aplikácií.

Štúdium je zamerané na:

- zvládnutie všeobecných základov elektrotechniky, elektroniky, výpočtovej techniky, telekomunikačnej techniky, silnoprúdovej elektrotechniky a automatizácie,
- pochopenie významu a funkcie jednotlivých elektrotechnických prvkov, prístrojov, zariadení a systémov,
- pochopenie základných vlastností elektrotechnických prvkov, prístrojov, zariadení a systémov z hľadiska praktického používania,
- naučenie a osvojenie základných praktických schopností, zručností a návykov pri práci s elektrickým prúdom, elektrickými prístrojmi a zariadeniami a ich kvalifikovanou obsluhou,
- oboznámenie sa so základnými metódami a postupmi riešenia problémov jednotlivých oblastí a práca s odbornou a obchodno-technickou literatúrou,
- získanie vedomostí a návykov na ochranu a bezpečnosť pri práci s elektrickým zariadením.

Žiak má získavať informácie zaradené do rôznych poznatkových štruktúr, vzťahov a vývojových tendencií elektrotechnického odboru a nie izolované vedomosti. Cieľom štúdia predmetu je i rozvoj poznávacích schopností žiakov, najmä schopnosť používania analýzy, syntézy, indukcie, dedukcie, analogické, hodnotiace a tvorivé myslenie.

Pre činnosť skúšania elektrických zariadení a elektrického merania nie sú vyčlenené samostatné tematické celky, ale pri výučbe jednotlivých prvkov a prístrojov sa na záver témy riešia aj problémy oživovania, uvádzania do prevádzky, skúšania a merania.

Laboratorne cvičenia sa vykonávajú v dvojtýždenných intervaloch po 2 hodiny. Na laboratórnych cvičeniach sa trieda delí na skupiny s maximálnym počtom 10 žiakov a odborným dozorom podľa platných predpisov o bezpečnosti pri práci v elektrotechnických laboratóriách odborných škôl.

V prvom ročníku je obsah zameraný na základy elektrotechniky. Predmet poskytuje vedomosti o základných pojmoch, zákonoch a vzťahoch jednosmerného a striedavého prúdu, elektrostatického, magnetického a elektromagnetického poľa. Laboratorne cvičenia sú zamerané na princípy a usporiadanie základných meracích prístrojov a na získanie základných návykov a zručností v práci s meracími prístrojmi. Ďalej si osvoja spôsoby a metódy merania základných elektrických veličín, spôsoby a metódy merania s elektronickými meracími prístrojmi. Pri vyučovaní sa kladie dôraz na samostatnú prácu žiakov, aktívnu spoluprácu žiaka na rozvoji vlastného poznania, ďalšieho sebavzdelávania a rozvoja schopností riešenia problémov.

V druhom ročníku je obsah zameraný na základy elektroniky. Predmet poskytuje prehľad elektronických prvkov, blokov a prístrojov pracujúcich spojitě i úvod do číslicovej techniky. Laboratorne cvičenia sú zamerané na praktické overovanie základných vlastností elektronických prvkov a blokov, na oživovanie základných blokov, na prácu s odbornou firemnou literatúrou a na ďalšie rozvíjanie zručností v používaní analógových a číslicových meracích prístrojov i na použitie logických sond a osciloskopu.

V treťom ročníku je obsah zameraný na číslicovú, výpočtovú a prenosovú techniku. V prvej časti poskytuje prehľad o technických prostriedkoch číslicového spracovania

informácií zo systémového a funkčného hľadiska. Obsah je ďalej zameraný na štruktúru počítačov a sietí a nakoniec na prenosovú - oznamovaciu a telekomunikačnú techniku. Laboratórne cvičenia sú zamerané na praktické overenie činnosti a funkcií blokov a prístrojov a na získanie základných zručností z obsluhy príslušných zariadení.

Vo štvrtom ročníku je predmet zameraný na elektrické prístroje a silnoprúdové stroje, na výrobu a rozvod elektrickej energie a na ochranu a bezpečnosť pri práci s elektrickým zariadením. Ďalej poskytuje prehľad o elektrických tepelných a svetelných zariadeniach. Napokon poskytuje prehľad základných pojmov a princípov automatizačnej techniky a niektorých základných prvkov, prístrojov a systémov automatizácie technologických procesov i automatizácie duševných činností.

Laboratórne cvičenia sú zamerané na praktickú činnosť s dostupnými silnoprúdovými elektrickými zariadeniami.

Pri vyučovaní je kladený dôraz:

- na samostatnú prácu žiakov, aktívnu spoluprácu žiaka na rozvoji vlastného poznania, ďalšieho sebavzdelávania a rozvoja schopností riešenia problémov,
- na rozvíjanie tvorivého algoritmického myslenia s využitím problémov, ktoré sú žiakovi známe a jasné z iných predmetov,
- na výchovu žiakov k presnosti, vzhľadnosti a čistote,
- na výchovu žiakov k estetickému cíteniu a technickej predstavivosti,
- výchovu žiakov k bezpečnosti práce a zodpovednému prístupu k elektrickým zariadeniam ktoré môžu pri neodbornom zaobchádzaní ohroziť zdravie a život človeka.

Ciele vyučovania:

d) Požadované vedomosti

Absolvent má:

- poznať elektrotechnické zákony, elektrické a elektronické obvody, elektrotechnické a elektronické súčiastky a funkčné celky, ich aplikáciu v oblasti dopravných prostriedkov, strojových, mechanizačných a iných zariadení, vrátane znalosti základných elektrotechnických meracích prístrojov a meracích metód,
- poznať materiály, ich vlastnosti, triedenie a využitie v elektrotechnike,
- poznať princíp a funkciu jednotlivých meradiel, postupy vyhodnotenia, fyzikálne javy, zákony a teórie, chápať ich podstatu, príčinné vzťahy a súvislosti medzi nimi,
- poznať princípy telekomunikačnej, automatizačnej a silnoprúdovej techniky,
- poznať princíp činnosti zabezpečovacej techniky a oznamovacích zariadení a logiku zabezpečovacích systémov z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti systémov,
- poznať blokovú štruktúru počítača a význam jednotlivých blokov,
- poznať základné periférne zariadenia počítača a ich vlastnosti,
- poznať základy najpoužívanejších aplikačných programov používaných v študijnom zameraní,
- poznať spôsoby pripojenia do internetu a spôsoby využívania služieb internetu,
- poznať a byť schopný posúdiť sociálne a environmentálne dôsledky aplikácie využitia elektrotechniky,
- poznať odbornú terminológiu, názvoslovie a symboliku v elektrotechnike,
- mať komplexné vedomosti a rešpektovať zásady bezpečnosti a hygieny práce, protipožiarnej ochrane a ochrany životného prostredia.

e) Požadované zručnosti

Absolvent vie:

- aplikovať získané teoretické vedomosti v praktickej činnosti,
- využívať efektívne informačno-komunikačné technológie pri práci vo svojom odbore,
- aplikovať vybrané matematické, fyzikálne a chemické postupy pri riešení technických problémov a riešení úloh v hospodárskej praxi,
- pracovať s odbornou technickou literatúrou, časopismi a využívať nové poznatky vedy a techniky v oblasti výroby podľa príslušného odborného zamerania,
- vyhľadávať základné druhy materiálov v príslušných tabuľkách a katalógoch a určovať z nich základné vlastnosti,
- nakresliť základné druhy súčiastok,
- názorne sa vyjadrovať,
- vyhľadať, príp. zhotoviť potrebnú dokumentáciu k výrobným postupom,
- zapojovať jednoduché elektrické obvody, uviesť ich do prevádzky a vyhodnotiť ich funkciu a vlastnosti, kresliť a čítať elektrotechnické schémy,
- používať a obsluhovať základné meracie prístroje a elektrické zariadenia výpočtovej techniky, telekomunikačnej, silnoprúdovej a automatizačnej techniky,
- vyriešiť základné výpočty podľa odborného zamerania,
- používať odbornú terminológiu a využívať STN,
- ovládať základné laboratórne a prístrojové metódy práce,
- viesť samostatne pracovnú dokumentáciu, využívať výpočtovú techniku pri spracovaní informácií.

Týždenný počet vyučovacích hodín: 4 hodiny, spolu za školský rok 132 hodín, z toho 33 hodín cvičení

1. Úvod (1)

2. Základné pojmy (5)

Obsahové štandardy:

Jednotky a ich rozmery
Stavba hmoty, rozdelenie látok podľa vodivosti
Elektrický náboj, elektrický prúd, elektrické napätie
Zdroj elektrickej energie

Výkonové štandardy:

- vymenovať základné jednotky sústavy SI
- vedieť pracovať s násobkami a dielmi základných jednotiek
- vysvetliť stavbu hmoty a rozdelenie látok podľa vodivosti
- vedieť definovať elektrický prúd
- vedieť nakresliť uzavretý elektrický obvod a správne vyznačiť smery napätí a prúdov

3. Elektrostatické pole (7)

Obsahové štandardy:

Vznik elektrostatického poľa, základné veličiny a ich vzájomné vzťahy
Zobrazenie elektrostatických polí
Kondenzátory, spájanie kondenzátorov, druhy kondenzátorov
Využitie elektrostatických polí

Výkonové štandardy:

- vysvetliť fyzikálnu podstatu elektrického poľa
- vedieť rozdiel medzi prúdovým a elektrostatickým poľom, homogénnym a nehomogénnym poľom
- vysvetliť pojmy: intenzita elektrického poľa, potenciál, napätie, napísať vzťahy na ich výpočet a ich jednotky
- vysvetliť princíp kondenzátora a jeho konštrukciu
- vypočítať kapacitu kondenzátora z rozmerov a z elektrických veličín
- vedieť zjednodušovať obvody s kondenzátormi
- vedieť vypočítať výslednú kapacitu sériovo a paralelne zapojených kondenzátorov

4. Jednosmerný prúd (10)

Obsahové štandardy:

Elektrický odpor, elektrická vodivosť, závislosť odporu od teploty, druhy odporov
Ohmov zákon
Výkon a práca elektrického prúdu
Tepelné účinky elektrického prúdu a účinnosť elektrického zariadenia
Meranie elektrického prúdu a napätia, voltmeter, ampérmeter, ohmmeter

Výkonové štandardy:

- vedieť fyzikálnu podstatu elektrického prúdu vo vodiči
- napísať definičnú rovnicu elektrického prúdu
- vedieť definíciu 1 Ampéra
- vedieť vypočítať elektrický odpor vodiča z jeho rozmerov
- vedieť vypočítať elektrický odpor vodiča v závislosti od teploty
- vedieť Ohmov zákon a vypočítať z neho odpor, prúd a napätie
- vedieť vypočítať príkon, prúd, odpor a účinnosť elektrického spotrebiča

5. Riešenie obvodov jednosmerného prúdu (20)

Obsahové štandardy:

Vlastnosti zdrojov, zaťažovacia charakteristika zdroja
Kirchhoffove zákony
Spájanie rezistorov a zdrojov
Riešenie obvodov

Výkonové štandardy:

- vedieť nakresliť náhradu reálneho zdroja napätia a popísať jeho stavy
- vedieť zjednodušovať obvody s rezistormi
- vedieť vypočítať výsledný odpor sériovo a paralelne zapojených rezistorov
- poznať znenie I. a II. Kirchhoffovho zákona
- pre daný obvod napísať rovnice podľa I. a II. Kirchhoffovho zákona
- poznať metódy riešenia vetvených obvodov

6. Základy elektrochémie (3)

Obsahové štandardy:

Základné pojmy
Elektrolýza a jej použitie
Chemické zdroje prúdu

Výkonové štandardy:

- pochopiť fyzikálne princípy prechodu prúdu v kvapalinách
- vysvetliť princíp elektrolýzy a jej praktické využitie

7. Magnetické pole (13)

Obsahové štandardy:

Magnetické pole, zobrazovanie magnetických polí
Magnetické pole elektrického prúdu, základné veličiny
Magnetické vlastnosti rôznych látok
Silové účinky magnetických polí

Výkonové štandardy:

- vysvetliť podstatu magnetického poľa - kde vzniká a ako sa prejavuje
- nakresliť tvar a vedieť určiť smer magnetického poľa vodiča a cievky
- vypočítať základné veličiny magnetického poľa
- vypočítať veľkosť a určiť smer sily, pôsobiacej na vodič v magnetickom poli
- poznať delenie látok podľa ich magnetických vlastností
- vedieť využitie magnetizmu v praxi

8. Elektromagnetická indukcia (8)

Obsahové štandardy:

Vznik indukovaného napätia
Vlastná a vzájomná indukčnosť cievok, druhý cievok
Využitie elektromagnetických polí

Výkonové štandardy:

- vysvetliť podstatu elektromagnetickej indukcie
- napísať vzťahy pre výpočet indukovaného napätia
- vedieť čo je vlastná a vzájomná indukčnosť cievky, od čoho závisí a poznať jej jednotky

9. Striedavé prúdy (8)

Obsahové štandardy:

Základné predstavy a pojmy, časové priebehy
Stredná a efektívna hodnota prúdu a napätia
Výkon striedavého prúdu

Výkonové štandardy:

- popísať vlastností a výhody striedavého prúdu
- vedieť vysvetliť a vypočítať periódu, frekvenciu a amplitúdu striedavého prúdu
- vypočítať okamžitú, maximálnu, efektívnu a strednú hodnotu striedavého napätia a prúdu
- vysvetliť správanie sa pasívnych prvkov (R, L a C) v striedavom obvode
- vypočítať výkon striedavého prúdu

10. Riešenie striedavých obvodov (14)

Obsahové štandardy:

Znázorňovanie striedavých veličín fázormi
Jednoduché obvody striedavého prúdu
Zložené obvody sériové a paralelné
Sériová a paralelná rezonancia
Využitie striedavých obvodov

Výkonové štandardy:

- vedieť ohmov zákon a fázové pomery pre RLC prvky
- vedieť vypočítať rezonančnú frekvenciu LC obvodu
- vedieť vypočítať impedanciu sériového RLC obvodu

11. Trojfázová prúdová sústava (10)

Obsahové štandardy:

- Vznik trojfázovej prúdovej sústavy
- Zapojenie do hviezdy a trojuholníka
- Zapojenie jednofázových a trojfázových spotrebičov na trojfázovú sieť

Výkonové štandardy:

- nakresliť zapojenie trojfázovej sústavy do hviezdy a trojuholníka
  - vedieť vypočítať fázové a združené hodnoty
- zdôvodniť výhody trojfázového rozvodu elektrickej energie

CVIČENIA: (33)

Obsahové štandardy:

Bezpečnosť a organizácia práce v elektrotechnickom laboratóriu

- Laboratórny poriadok, organizácia práce v laboratóriu
- Základné bezpečnostné predpisy
- Fyziologické účinky prúdu
- Prvá pomoc pri úraze elektrinou
- Hygiena a fyziológia práce

Elektrické meracie prístroje a chyby pri meraní

- Rozdelenie meracích prístrojov a ich značky
- Princípy a prevedenie meracích prístrojov
- Označovanie elektrických meracích prístrojov
- Meranie elektrických veličín
- Chyby meraní

Základné metódy elektrických meraní

- Konštanta elektrického meracieho prístroja
- Zapojenie ampérmetra do elektrického obvodu
- Zapojenie voltmetra do elektrického obvodu

Meranie elektrických veličín

- Meranie napätia a prúdu
- Meranie VA charakteristiky nelineárneho odporu
- Meranie odporu vodiča
- Meranie kapacity kondenzátora
- Meranie účinnosti elektrického ohrevu vody
- Meranie magnetickej indukcie cievky

Riešenie RLC obvodov

- Riešenie RLC obvodov (RL, RC, LC a RLC)
- Prechodové javy v RLC obvodoch

Výkonové štandardy:

- vysvetliť body laboratórneho poriadku a popísať organizáciu práce v laboratóriu
- vymenovať základné bezpečnostné predpisy pri práci v elektrotechnickom laboratóriu
- nakresliť a vysvetliť úraz elektrickým prúdom
- vymenovať bezpečné hodnoty napätia a prúdu
- popísať a vysvetliť fyziologické účinky prúdu na ľudský organizmus
- popísať a vysvetliť základné bezpečnostné zásady pri práci s elektrickým zariadením
- ovládať postup a zásady prvej pomoci pri úraze elektrickým prúdom
- rešpektovať zásady bezpečnosti a hygieny práce, protipožiarnej ochrane a ochrany životného prostredia
- podľa symbolov na meracom prístroji určiť jeho typ a vlastnosti (použitie, triedu presnosti...)
- vysvetliť a vypočítať konštantu meracieho prístroja a určiť citlivosť, merací rozsah a celkový počet dielikov stupnice, presnosť prístroja
- ovládať používanie základných meracích prístrojov (A, V, W) ručičkových aj číslicových pre jednosmerné a striedavé veličiny
- zopakovať nadobudnuté teoretické poznatky z daného tematického celku a vedieť ich aplikovať podľa návodov na laboratórne cvičenia
- samostatne zapojiť jednoduchý elektrický obvod podľa návodov na laboratórne cvičenia a odmerať a vypočítať potrebné veličiny
- spracovať namerané hodnoty podľa návodu na laboratórne cvičenia a zdôvodniť výsledky merania
- prezentovať vlastné názory na priebeh a výsledky cvičenia na konci hodiny so zameraním na overenie teoretických poznatkov
- riešiť obvody s RLC prvkami výpočtom a graficky
- popísať prechodové javy v RLC obvodoch

Týždenný počet vyučovacích hodín: 4 hodiny, spolu za školský rok 132 hodín, z toho 33 hodín cvičení

1. Úvod (2)

Úvod, opakovanie učiva 1. ročníka

2. Lineárne súčiastky (4)

Obsahové štandardy:

Rezistory, potenciometre, trimre
Kondenzátory
Cievky, transformátory

Výkonové štandardy:

- vedieť nakresliť značky rezistora, potenciometra a trimra, značky kondenzátorov, cievok, transformátora, uviesť ich základnú vlastnosť a použitie
- vysvetliť pojmy skutočná hodnota, menovitá hodnota, tolerancia, menovité zaťaženie rezistora

3. Nelineárne súčiastky (42)

3.1 Vodivosť polovodičov (8)

Obsahové štandardy:

Vlastné polovodiče
Nevlastné polovodiče typu N a typu P
Priechod PN
Spojenie kov – polovodič (Schottkyho kontakt)

Výkonové štandardy:

- vedieť rozdelenie látok podľa vodivosti, rozdelenie polovodičov a ich vlastnosti
- vysvetliť, kedy je PN priechod v priepustnom a kedy v závernom smere
- vedieť základnú vlastnosť PN priechodu
- vysvetliť, čo je to Schottkyho kontakt, jeho základnú vlastnosť a použite
- vedieť aplikovať Schottkyho pravidlo

3.2 Usmerňovacie prvky (10)

Obsahové štandardy:

Polovodičová dióda
Usmerňovacie diódy
Stabilizačné diódy
Kapacitné diódy
Diódy pre vysoké frekvencie
LED diódy

Výkonové štandardy:

- vedieť základnú vlastnosť polovodičovej diódy
- nakresliť a vysvetliť voltampérovú charakteristiku diódy
- nakresliť značky usmerňovacej, stabilizačnej, kapacitnej a LED diódy
- vysvetliť, čo je to prahové napätie diódy a aké má hodnoty pre Si a Ge
- vymenovať najdôležitejšie parametre pri voľbe diódy
- podľa požadovaných parametrov zvoliť z katalógu vhodný typ diódy

3.3 Bipolárne tranzistory (8)

Obsahové štandardy:

Bipolárne tranzistory – základné pojmy
 Činnosť tranzistora NPN, PNP
 Charakteristiky tranzistora
 Základné zapojenia tranzistora
 Vlastnosti bipolárnych tranzistorov
 Hraničné hodnoty tranzistora

Výkonové štandardy:

- vedieť rozdelenie tranzistorov
- vysvetliť štruktúru a činnosť bipolárneho tranzistora
- nakresliť schematické značky tranzistorov NPN a PNP
- nakresliť výstupné charakteristiky tranzistora
- uviesť dve základné použitia tranzistora
- pre tranzistor PNP aj NPN vedieť vyznačiť skutočné smery prúdov a napätí
- napísať rovnicu pre prúdy v tranzistore
- nakresliť 3 základné zapojenia tranzistora, uviesť ich vlastnosti a použitie

3.4 Tranzistory ovládané elektrickým poľom (3)

Obsahové štandardy:

Tranzistory s priechodovým hradlom (J-FET)
 Tranzistory s izolovaným hradlom (MIS-FET, MOS-FET)

Výkonové štandardy:

- vymenovať základné druhy unipolárnych tranzistorov
- uviesť výhody a nevýhody FET tranzistorov
- vysvetliť pravidlá zaobchádzania s unipolárnymi súčiastkami
- poznať značky tranzistorov J-FET a MOS-FET

3.5 Spínacie súčiastky (4)

Obsahové štandardy:

Diak
 Tyristor
 Triak, Varistor

Výkonové štandardy:

- nakresliť schematické značky diaku, tyristora, triaku a varistora
- vysvetliť ako sa spína diak, tyristor, triak a varistor
- stručne povedať princípy činnosti súčiastok
- uviesť príklady na použitie týchto súčiastok v praxi

3.5 Súčiastky ovládané neelektrickými veličinami (9)

Obsahové štandardy:

Fotorezistor
 Fotodióda
 Fototranzistor
 Fototyristor, Optrón
 Magnetorezistor, Hallov článok
 Termistor
 Pozistor

Výkonové štandardy:

- charakterizovať preberané súčiastky (konštrukciu, počet vývodov, čím sú ovládané)
- nakresliť schematické značky preberaných súčiastok
- vysvetliť činnosť preberaných súčiastok – ako sa správajú pre zmene veličiny, ktorou ich ovládame
- uviesť príklady na použitie týchto súčiastok v praxi

4. Základné elektronické bloky (38)

4.1 Zosilňovače (13)

Obsahové štandardy:

Základné pojmy a rozdelenie zosilňovačov
 Základné parametre zosilňovačov, skreslenie
 1-stupňový tranzistorový zosilňovač
 Viacstupňové zosilňovače a väzby medzi nimi
 Triedy zosilňovačov
 Spätná väzba a jej vplyv na vlastnosti zosilňovača
 Požiadavky na niektoré časti zosilňovačov
 Operačné zosilňovače (OZ) – základné vlastnosti
 Základné zapojenia OZ

Výkonové štandardy:

- čo sú to zosilňovače, čo je ich základným stavebným prvkom, rozdelenie zosilňovačov
- vymenovať a stručne charakterizovať základné vlastnosti zosilňovačov
- vysvetliť triedy zosilňovačov A, B, AB a C a ich vlastnosti
- čo je to spätná väzba (SV) a ako vplýva na vlastnosti zosilňovača
- nakresliť 1-stupňový tranzistorový zosilňovač v zapojení so spoločným emitorom (SE)
- vymenovať vlastnosti operačných zosilňovačov, uviesť ich výhody a použitie

4.2 Oscilátory (7)

Obsahové štandardy:

LC-oscilátory
Frekvenčná stabilita oscilátorov
Kryštálom riadené oscilátory
RC-oscilátory, dvojpólové oscilátory

Výkonové štandardy:

- vysvetliť, čo sú oscilátory a kde sa používajú
- vymenovať základné časti oscilátorov
- rozdelenie oscilátorov
- nakresliť schému ľubovoľného LC oscilátora
- posúdiť stabilitu jednotlivých druhov oscilátorov

4.3 Generátory neharmonických napätí (5)

Základné pojmy a rozdelenie
Multivibrátory
Generátor pílovitého signálu

Výkonové štandardy:

- nakresliť schému multivibrátora s 2 tranzistormi, stručne vysvetliť činnosť obvodu a význam jednotlivých súčiastok
- napísať vzorec pre periódu kmitania
- vysvetliť závislosť frekvencie od hodnôt rezistorov a kondenzátorov
- uviesť príklady na použitie multivibrátora a generátorov pílovitého signálu

4.4 Napájacie zdroje (13)

Batérie a akumulátory, nabíjanie akumulátorov
Základné koncepcie sieťových napájacích zdrojov (klasický a spínaný zdroj)
Usmerňovače
Vyhladzovacie filtre
Stabilizátory napätia
Stabilizátory prúdu

Výkonové štandardy:

- porovnať vlastnosti najbežnejších druhov akumulátorov (olovený, NiCD, NiMH, Li-Ion, Li-Pol)
- nakresliť blokové schémy klasického a spínaného sieťového zdroja, vysvetliť ich princípy a vlastnosti
- nakresliť schému jednocestného a dvojcestného usmerňovača a vyznačiť smery prúdov pri jednotlivých polperiódach
- nakresliť schémy LC, RC a aktívneho filtračného obvodu a stručne vysvetliť princípy ich činnosti
- napísať vzorec pre činiteľ vyhladenia RC filtra a LC filtra
- nakresliť schému stabilizátora napätia so Zenerovou diódou, s tranzistorom a schému s integrovaným obvodom typu 78xx.

5. Základy číslicovej techniky (8)

Obsahové štandardy:

Základné pojmy, rozdelenie signálov
Kombinačné a sekvenčné logické obvody
Pravidlá Boolovej algebry
Základné logické členy

Výkonové štandardy:

- vysvetliť rozdiel medzi kombinačným a sekvenčným logickým obvodom
- vedieť aplikovať základné pravidlá Boolovej algebry a De-Morganove pravidlá
- nakresliť značky logických členov AND, NAND, OR, NOR, YES a NOT
- vyplniť pravdivostné tabuľky týchto logických členov

6. Klopné obvody (5)

Obsahové štandardy:

Bistabilné klopné obvody

Výkonové štandardy:

- charakterizovať monostabilné, bistabilné a astabilné klopné obvody
- nakresliť značky a pravdivostné tabuľky klopných obvodov RS, RST, JK, T a D a vedieť, kedy sa preklápajú do opačného stavu

CVIČENIA: (33)

Obsahové štandardy:

Bezpečnosť a organizácia práce v elektrotechnickom laboratóriu

Laboratórny poriadok, organizácia práce v laboratóriu

Základné bezpečnostné predpisy

Fyziologické účinky prúdu

Prvá pomoc pri úraze elektrinou

Meranie charakteristík súčiastok

Číslicové meracie prístroje

Dióda a jej voltampérová charakteristika

Meranie VA charakteristiky diódy v priepustnom smere

Meranie VA charakteristiky diódy v závernom smere

Definícia charakteristík bipolárneho tranzistora

Meranie výstupných charakteristík tranzistora

Meranie prevodových charakteristík tranzistora

Meranie vstupných charakteristík tranzistora

Meranie spätných prevodových charakteristík tranzistora

Meranie tyristory v blokovacom stave

Meranie tyristora v závernom smere

Meranie tyristora v zopnutom stave

Činnosť fotorezistora a postup pri meraní

Meranie voltampérovej charakteristiky fotorezistora

Návrh siet'ového transformátora

Výpočet a voľba jadra transformátora

Výpočet a stanovenie počtov závitov vinutí a hrúbky vodičov

Výpočet množstva vodičov na vinutia a kontrolný výpočet

Základy číslicovej techniky

Overenie činnosti logických obvodov (YES, NOT, OR, AND, NAND, NOR)

Zjednodušovanie logických obvodov

Výkonové štandardy:

- vysvetliť body laboratórneho poriadku a popísať organizáciu práce v laboratóriu
- vymenovať základné bezpečnostné predpisy pri práci v elektrotechnickom laboratóriu
- poznať zásady bezpečnej práce v elektrotechnickom laboratóriu
- poznať bezpečné hodnoty napätia a prúdu
- vypnúť elektrický prúd v prípade nebezpečenstva
- popísať a vysvetliť fyziologické účinky prúdu na ľudský organizmus
- popísať a vysvetliť základné bezpečnostné zásady pri práci s elektrickým zariadením
- ovládať postup a zásady prvej pomoci pri úraze elektrickým prúdom
- rešpektovať zásady bezpečnosti a hygieny práce, protipožiarnej ochrany a ochrany životného prostredia
- kresliť a čítať elektrotechnické schémy
- pracovať s odbornou technickou literatúrou, a katalógmi súčiastok
- nájsť v katalógu meranú súčiastku a jej parametre
- ovládať postup pri meraní
- správne zapojiť obvod podľa schémy a zvoliť vhodné rozsahy meracích prístrojov
- vedieť zmerať potrebné elektrické veličiny
- orientačne posúdiť správnosť nameraných hodnôt
- graficky znázorniť výsledky merania a zvoliť vhodnú mierku
- zhodnotiť priebeh a posúdiť výsledky merania
- vypočítať potrebnú veľkosť jadra transformátora a z tabuliek zvoliť vhodný typ jadra
- vypočítať počty závitov jednotlivých vinutí transformátora
- vypočítať hrúbky vodičov, potrebných na vinutia a z tabuliek zvoliť vhodné vodiče
- správne zapojiť číslicový obvod podľa schémy zapojenia v návode na meranie
- teoreticky overiť správnosť nameraných výsledkov a zdôvodniť ich
- zapájať merané elektrické obvody, uviesť ich do prevádzky a vyhodnotiť ich funkciu a vlastnosti

Týždenný počet vyučovacích hodín: 4 hodiny, spolu za školský rok 132 hodín, z toho 33 hodín cvičení

Úvod (2)

Úvod,
Opakovanie učiva 2. ročníka

1. Spojitá a číslicová elektronika (17)

Obsahové štandardy:

Rozdelenie signálov
Výhody číslicového spracovania signálov
Digitalizácia analógových signálov – vzorkovanie signálu
Kvantovanie a kódovanie signálov
Funkčné moduly číslicových systémov - rozdelenie
Prepínacie moduly - multiplexory
Demultiplexory
Selektory, dekódery
Porovnávacie moduly – komparátory
Komparátory zhodnosti
Komparátory relatívnej veľkosti
Základné aritmetické moduly
Sčítačky (úplné a neúplné)
Čítače (vpred, vzad, reverzné)
Č/A a A/Č prevodníky
Pamäťové moduly - registre

Výkonové štandardy:

- rozdelenie signálov podľa spojitosti v čase a v hodnote
- vysvetliť princíp vzorkovania, kvantovania a kódovania signálu
- Shannonovu – Kotelnikovu vetu
- na čo súžia Č/a a A/Č prevodníky a od čoho závisí kvalita spracovania signálu
- čo je to posuvný register a ako pracuje
- nakresliť značky a stručne vysvetliť činnosť multiplexora, demultiplexora, selektora
- nakresliť značky a stručne vysvetliť činnosť jednobitových a n-bitových komparátorov zhodnosti a relatívnej veľkosti
- rozdiel medzi úplnou a neúplnou sčítačkou
- značky a činnosť čítačov vpred, vzad a reverzného čítača

2. Informačný proces (4)

Obsahové štandardy:

Základy informačných procesov
Zber, spracovanie a prenos informácií, druhy prenosu informácií
Bloková schéma prenosu a spracovania informácií

Výkonové štandardy:

- rozdelenie signálov podľa spojitosti v čase a v hodnote
- vysvetliť pojmy: simplexný, poloduplexný a duplexný prenos a pojmy synchrónny a asynchrónny prenos

3. Mikropočítač (25)

Obsahové štandardy:

Bloková schéma počítača, hlavné časti počítača
 Základná jednotka počítača a jej obsah
 Skrinka so zdrojom – základné druhy
 Matičná doska počítača
 Zbernice, komunikačné cesty
 BIOS – popis funkcií
 Procesory – základné parametre a druhy procesorov
 Typy pamätí (RAM, ROM, PROM, EPROM, EEPROM)
 Pamäte Flash a CMOS
 Operačná pamäť RAM a jej vlastnosti
 Pevný disk (HDD), disketa, disketová jednotka
 Kompaktné disky - CD-R, CD-RW...
 DVD, jeho druhy a možnosti
 Vstupné zariadenia (klávesnica, myš, tablet ...)
 Skenery
 Výstupné zariadenia – monitor
 Grafická karta, video výstupy
 Zvuková karta, reproduktory, mikrofón
 Tlačiarne – základné druhy, maticové a atramentové tlačiarne
 Tlačiarne laserové, LED, tepelné
 Plotter - súradnicový zapisovač
 Modem, faxmodem
 Ďalšie prídavné zariadenia počítača
 Počítačové rozhrania (sériový a paralelný port, USB, Fire-Wire)

Výkonové štandardy:

- čo tvorí základnú jednotku počítača
- druhy skriniek počítačov
- vysvetliť rozdiel medzi zdrojom AT a ATX
- čo je to matičná doska, základné parametre
- vymenovať a posúdiť základné parametre procesora
- ukázať na MB sloty PCI, AGP, rozhranie IDE, SATA, USB a vysvetliť, na čo slúžia
- základné druhy a parametre operačnej pamäte
- ako sa správa RAM po vypnutí PC
- vymenovať a posúdiť základné parametre HDD, CD- R, CR – RW, jednotky CD-ROM, DVD diskov a jednotiek DVD
- vymenovať vstupné a výstupné zariadenia počítača a ako sa k nemu pripájajú
- základné druhy tlačiarň a ich vlastnosti (kvalita, rýchlosť a úspornosť tlače, stálosť dokumentu, hlučnosť, spoľahlivosť)
- základné druhy skenerov a ich parametre
- na čo slúži modem a aké druhy poznáme
- čo je to zvuková karta, kde sa nachádza
- vymenovať ďalšie prídavné zariadenia a ich využitie

4. Počítačové systémy (8)

Obsahové štandardy:

Prepojenie počítačov LAP-LINK
LAN – systémy , charakteristika a druhy
Siete PEER TO PEER
Siete KLIENT – SERVER – základné pojmy
Štruktúry sietí KLIENT – SERVER
Diaľkové siete MAN, WAN, INTERNET
Možnosti a využitie INTERNETU

Výkonové štandardy:

- čo je to LAPLINK a na čo sa dá využiť
- vysvetliť pojmy PEER-TO-PEER, KLIENT a SERVER
- základné štruktúry sietí KLIENT-SERVER
- zdôvodniť význam počítačových sietí

5. Rozhlasový prenosový reťazec (20)

Obsahové štandardy:

Úvod do problematiky, podstata rádiového prenosu
Bloková schéma rozhlasového prenosu
Rozhlasové vysielače
Antény a vysokofrekvenčné vedenia
Druhy a šírenie rozhlasových vln
Rozhlasové prijímače – základné vlastnosti (vlnové rozsahy, výstupný výkon)
Citlivosť a selektivita prijímača
Detektorové prijímače
Prijímače s priamym zosilnením
Prijímače s nepriamym zosilnením (superhety)
Modulácie signálov – základné pojmy
Amplitúdová modulácia
Spektrum AM – signálu
Frekvenčná modulácia
Porovnanie vlastností AM a FM prijímačov
Konštrukcia AM a FM prijímačov
Stereofónny rozhlasový príjem
Bloková schéma stereofónneho prijímača
Stereo demodulátor

Výkonové štandardy:

- vysvetliť princíp rozhlasového prenosu, nakresliť blokovú schému prenosu
- zdôvodniť potrebu modulácie signálu
- vysvetliť pojem modulácia, vymenovať druhy
- vysvetliť pojmy nosný, modulačný a modulovaný signál
- vysvetliť rozdiel medzi amplitúdovou a frekvenčnou moduláciou
- vymenovať vlnové rozsahy prijímača, vysvetliť citlivosť, selektivitu a výstupný výkon prijímača
- nakresliť schému prijímača bez zosilnenia („kryštálky“) a vysvetliť funkciu súčiastok

- nakresliť blokové schémy prijímača s priamym a s nepriamym zosilnením, vysvetliť ich činnosť
- zdôvodniť použitie oscilátora v prijímači typu Superhet
- porovnať vlastnosti prijímačov s priamym a s nepriamym zosilnením
- uviesť podmienky zlučiteľnosti monofónneho a stereofónneho vysielania a príjmu
- vysvetliť zložky stereofónneho signálu MPX
- nakresliť a vysvetliť blokovú schému stereodekódera

6. Televízny prenosový reťazec (16)

Obsahové štandardy:

Úvod do problematiky televízneho prenosu, história TV
 Televízny signál a televízna norma
 Princíp prekladaného riadkovania obrazu
 Televízne vysielacie, vykryvače
 Televízne prijímače – bloková schéma
 Princíp činnosti televízneho prijímača
 Farebná televízia - základné poznatky o farebnom svetle
 Spôsoby prenosu farebného TV signálu (sústavy)
 Sústava NTSC, SECAM a PAL
 Televízne obrazovky – konštrukcia vákuovej obrazovky
 Farebné vákuové obrazovky (Delta, In Line, Trinitron)
 LCD obrazovky,
 Plazmové obrazovky
 Digitálna televízia
 Družicová televízia

Výkonové štandardy:

- vysvetlite rozklad televízneho obrazu na riadky a snímky
- vysvetliť pojmy „úplný televízny signál“, „úplný obrazový signál“
- podľa blokovej schémy na transparentnej fólii vysvetliť princíp činnosti čiernobieleho televízneho prijímača
- vedieť počet snímkov a polsnímok za 1 sekundu, počet riadkov obrazu, dobu trvania jedného riadku, televízne pásma
- ako je v televízii modulovaný obraz a ako zvuk
- základné črty sústav PAL, SECAM a NTSC, princíp prenosu farieb v sústave PAL
- vysvetliť konštrukciu vákuovej televíznej obrazovky
- druhy a vlastnosti farebných vákuových obrazoviek
- stručne princíp a vlastnosti LCD a plazmových obrazoviek
- výhody a druhy digitálnej televízie
- základné časti satelitného prijímača

7. Telekomunikačná sieť (7)

Obsahové štandardy:

Organizácia telekomunikačnej siete
 Telefónne ústredne – generácie
 Účastnícke prístroje – telefón, fax, modem...

Mobilné telekomunikačné siete – druhy a usporiadanie
Dátové služby mobilných sietí
Satelitné telefóny

Výkonové štandardy:

- Stručne charakterizovať účastnícke telefón, fax a modem a ich činnosť
- Princíp prenosu v mobilnej telefónnej sieti
- Vymenovať a dátové služby mobilných sietí

CVIČENIA:

(33)

Bezpečnosť a organizácia práce v elektrotechnickom laboratóriu

Obsahové štandardy:

Laboratórny poriadok, organizácia práce v laboratóriu
Základné bezpečnostné predpisy
Fyziologické účinky prúdu
Prvá pomoc pri úraze elektrinou

Výkonové štandardy:

- vymenovať základné bezpečnostné predpisy pri práci v elektrotechnickom laboratóriu.
- poznať zásady bezpečnej práce v elektrotechnickom laboratóriu
- poznať bezpečné hodnoty napätia a prúdu
- popísať a vysvetliť fyziologické účinky prúdu na ľudský organizmus
- dodržiavať zásady bezpečnej práce v elektrotechnickom laboratóriu
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri úraze elektrinou

Meranie charakteristík súčiastok

Obsahové štandardy:

Meranie voltampérovej charakteristiky diaku
Meranie na termistore

Výkonové štandardy:

- nájsť v katalógu meraní súčiastku a jej parametre
- vedieť postup pri meraní
- správne zapojiť obvod podľa schémy a zvoliť vhodné rozsahy meracích prístrojov
- orientačne posúdiť správnosť nameraných hodnôt
- graficky znázorniť výsledky merania a zvoliť vhodnú mierku
- zhodnotiť priebeh a výsledky merania

Číslicová technika

Obsahové štandardy:

Zapájanie logických obvodov
Meranie číslicových integrovaných obvodov (MH 7400)
Meranie bistabilných klopných obvodov
Analýza logických obvodov
Minimalizácia logických funkcií

Výkonové štandardy:

- zapojiť číslicový obvod podľa schémy
- zistiť logický stav na výstupe logického obvodu

- pomocou logických členov NAND realizovať operácie YES, NOT, AND, OR, NOR
- použitím Booleovej algebry zjednodušiť logické funkcie
- minimalizovať zadanú logickú funkciu

Návrh napájacieho zdroja

Obsahové štandardy:

- Postup pri návrhu sieťového napájacieho zdroja, schéma
- Návrh sieťového transformátora
- Návrh a výpočet usmerňovača
- Návrh a výpočet filtračného obvodu a stabilizátora

Výkonové štandardy:

- podľa zadaných parametrov vhodne navrhnúť sieťový transformátor
- zvoliť materiál transformátora z tabuliek
- zvoliť vhodný správny typ usmerňovača a zvoliť diódy z katalógu
- vypočítať potrebnú kapacitu filtračného kondenzátora a zvoliť z katalógu
- navrhnúť RC filter
- navrhnúť stabilizátor napätia s požadovanými parametrami

Návrh multivibrátora

Obsahové štandardy:

- Princíp činnosti multivibrátora, postup pri návrhu
- Výpočet parametrov multivibrátora
- Voľba súčiastok
- Návrh plošného spoja

Výkonové štandardy:

- nakresliť schému multivibrátora ako blikáča
- vzorec pre periódu kmitania multivibrátora
- ako závisí frekvencia kmitania od rezistorov a od kondenzátorov
- podľa zadaných parametrov vhodne navrhnúť tranzistory
- vypočítať a zvoliť hodnoty R a C
- ručne navrhnúť jednoduchý plošný spoj

Meranie elektronickým osciloskopom

Obsahové štandardy:

- Elektronický osciloskop – použite, bloková schéma
- Popis jednotlivých častí osciloskopu
- Meranie časových priebehov osciloskopom
- Meranie na rozhlasovom prijímači

Výkonové štandardy:

- použitie osciloskopu a jeho blokovú schému
- správne zapojiť osciloskop do obvodu
- vedieť nastaviť časovú základňu osciloskopu a rozsah
- z demonštračnej súpravy zapojiť rozhlasový prijímač s priamym zosilnením
- osciloskopom zobrazíť nosný, modulačný a modulovaný rozhlasový signál
- prakticky používať osciloskop pri pozorovaní časovej závislosti elektrických veličín

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU PRAX

1. Charakteristika predmetu

Obsah vzdelávania odbornej praxe vedie žiakov k prehĺbovaniu a upevňovaniu odborných vedomostí a praktických zručností. Používaním a dodržiavaním technologických postupov v súčinnosti s používaním platných noriem a predpisov sa vytvárajú u žiakov predpoklady na samostatný a kvalitný výkon práce s aplikáciou vedomostí získaných v teoretickej oblasti. Prax úzko súvisí so starostlivosťou, bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, s vytváraním vhodných pracovných podmienok, so životným prostredím a starostlivosťou o zdravie človeka. Ťažisko predmetu je zamerané na plynulý prechod absolventa z oblasti teoretickej prípravy do praktického prejavu, získaniu a osvojeniu si základných pracovných návykov, postupov a samostatnosti pri riešení úloh. Naučenie a upevňovanie praktických zručností sa realizuje formou praktických prác, ktoré umožňujú bezprostredný kontakt s vykonávanou prácou.

Predmet prax má svoje špecifické a opodstatnené miesto vo výchovno-vzdelávacom procese v súlade s požiadavkami diktované trhom práce.

V 2. ročníku je prax zameraná na získanie základných praktických schopností, zručností a návykov v oblasti elektrotechniky. Dôraz sa kladie na samostatný praktický prejav, tvorivé technické myslenie, rozvoj individuálnych schopností formou praktickej realizácie, poznávacej a pozorovacej činnosti.

Na hodinách sa trieda delí na skupiny s maximálnym počtom 10 žiakov a odborným dozorom podľa platných predpisov o bezpečnosti pri práci v elektrotechnických dielňach odborných škôl.

Efektívnosť vyučovania vyžaduje špecializáciu jednotlivých učební so zameraním na príslušnú obsahovú náplň jednotlivých tematických celkov.

Na začiatku školského roku sa všetci žiaci oboznámia so všeobecne platnými zásadami bezpečnosti pri práci, uvedenými v I. tematickom celku. So špecifickými zásadami pre príslušnú odbornú učebňu sú oboznámení vždy na prvej vyučovacej hodine príslušného tematického celku.

V 3. ročníku prebieha ekonomická prax, ktorá obsahovo nadväzuje na odborné predmety ekonomického zamerania v 1. a 2. ročníku. Vychádza z náplne týchto predmetov, pričom ich teoretický obsah sa konkretizuje prostredníctvom cvičení na praktických úlohách. Žiaci sa učia samostatne využívať poznatky pri riešení jednotlivých úloh praktického charakteru. Po absolvovaní predmetu prax v 3. ročníku by žiaci mali vedieť spracovať informácie s použitím počítača, vedieť využívať počítač na rôzne administratívne práce, vedieť vyhotovovať hospodárske písomnosti, počítať súvislé účtovné príklady s využitím počítača, vedieť pracovať s evidenčnou, dokladovou a rozmnožovacou technikou.

Súčasťou ekonomickej praxe je súvislá dvojtýždňová prax v závere školského roka.

2. Ciele vyučovania

Absolvent vie:

- aplikovať získané teoretické vedomosti v praktickej činnosti,
- využívať efektívne informačno-komunikačné technológie pri práci vo svojom odbore,

- aplikovať vybrané matematické, fyzikálne a chemické postupy pri riešení technických problémov a riešení úloh v hospodárskej praxi,
- pracovať s odbornou technickou literatúrou, časopismi a využívať nové poznatky vedy a techniky v oblasti výroby podľa príslušného odborného zamerania,
- vyhľadávať základné druhy materiálov v príslušných tabuľkách a katalógoch a určovať z nich základné vlastnosti,
- nakresliť základné druhy súčiastok,
- názorne sa vyjadrovať,
- zapájať jednoduché elektrické obvody, uviesť ich do prevádzky a vyhodnotiť ich funkciu a vlastnosti, kresliť a čítať elektrotechnické schémy,
- používať a obsluhovať základné meracie prístroje a elektrické zariadenia výpočtovej techniky, telekomunikačnej, silnoprúdovej a automatizačnej techniky,
- používať odbornú terminológiu a využívať STN,
- samostatne viesť pracovnú dokumentáciu, využívať výpočtovú techniku pri spracovaní informácií,
- klasifikovať, zapojiť a využívať základné elektrické spotrebiče,
- merať základné elektrické veličiny, vybrať a použiť základné elektrické meracie prístroje, princípy a metódy merania a vyhodnocovania,
- vykonať údržbu elektrických zariadení podľa návodov a uskutočniť základné opravy elektrických zariadení,
- vypočítať a navrhnuť základné elektrotechnické zariadenia a vyrobiť ich,
- vedieť diagnostikovať jednoduché poruchy elektrotechnických zariadení,
- aplikovať modernú informačnú a výpočtovú techniku v podnikateľskej činnosti,
- spracovávať písomnosti podnikateľsko-právneho a osobného charakteru,
- vyhotovovať vecne, gramaticky a štylisticky správne písomnosti a korešpondenciu súvisiacu s prevádzkou pracoviska,
- vykonávať činnosti spojené s uzatváraním zmlúv, zmenami a vypovedaním zmlúv,
- vykonávať činnosti spojené s objednávaním a nákupom tovaru a investícií,
- vykonávať činnosti spojené prijímaním a skladovaním tovarov, organizovať a riadiť prácu v sklade,
- vykonávať operácie s fakturáciou a vykonávať inventarizáciu majetku a záväzkov,
- spolupracovať s obchodnými partnermi v tuzemsku a v zahraničí,
- ovládať techniky spoločenskej komunikácie a komunikácie na pracovisku so zákazníkom,
- aplikovať výpočtovú techniku pri spracovaní informácií finančného účtovníctva,
- ovládať možnosti registrácie a prevádzkovania živnosti malých a stredných podnikov,
- ovládať kalkuláciu cien, mzdovú problematiku, pracovno-právnu problematiku na úrovni malého a stredného podniku,
- vypracovať marketingový plán malého a stredného podniku.

	Počet hodín
1. Úvod	(6)
<u>Obsahové štandardy:</u> Dielenský poriadok Základné bezpečnostné predpisy Prvá pomoc pri úraze elektrinou Protipožiarna ochrana Hygiena, fyziológia a ergonómia práce	
<u>Výkonové štandardy</u> <ul style="list-style-type: none"> - vymenovať a vysvetliť body dielenského poriadku - nakresliť a vysvetliť úraz elektrickým prúdom - vymenovať bezpečné hodnoty prúdov a napätí - vymenovať základné bezpečnostné, protipožiarné a hygienické predpisy - poskytnúť prvú pomoc pri úraze elektrickým prúdom	
2. Ručné obrábanie	(21)
<u>Obsahové štandardy</u> Nástroje a meradlá Oddel'ovanie materiálov - rezanie, strihanie, brúsenie Spájanie materiálov - lepenie, zváranie, spájkovanie Vŕtanie otvorov, rezanie závitov	
<u>Výkonové štandardy</u> <ul style="list-style-type: none"> - obsluhovať jednoduché meradlá a nástroje - rezať, strihať a brúsiť materiály - spájať materiály lepením, spájkovaním a nitovaním - vŕtať otvory a narezať vnútorný a vonkajší závit - navrhnuť a vyrobiť plošný spoj	
3. Elektronika- pasívne prvky	(18)
<u>Obsahové štandardy</u> Spájkovanie a spájkovačky Osadzovanie plošných spojov súčiastkami Rezistory, potenciometre, trimre Kondenzátory, cievky Meracie prístroje - zásady merania Konektory Katalógy	
<u>Výkonové štandardy</u> <ul style="list-style-type: none"> - pracovať so spájkovačkou - osadzovať dosky súčiastkami a spájkovať - určiť hodnoty rezistorov podľa farebného kódu a meraním	

- určiť hodnotu kondenzátorov čítaním a meraním
- skontrolovať neporušenosť cievky
- pracovať s meracími prístrojmi, ovládať zásady merania
- poznať základné typy konektorov a zásady ich pripájania
- pracovať s katalógovou literatúrou

4. Elektronika - aktívne prvky

(18)

Obsahové štandardy

Diódy

Tranzistory

Spínacie súčiastky - diak, tyristor, triak

Integrované obvody

Obvodová a montážna schéma

Výkonové štandardy

- určiť príklady polovodičovej súčiastky podľa katalógu
- zmerať funkčnosť polovodičovej súčiastky meracím prístrojom
- určiť medzné a charakteristické údaje polovodičových súčiastok podľa katalógu
- čítať obvodové a montážne schémy

5. Elektroinštalácie

(24)

Obsahové štandardy

Vodiče

Skúšačky

Zásuvky

Vypínače

Poistky a ističe

Stýkače

Tepelné relé

Výkonové štandardy

- označovanie vodičov
- odskúšať prítomnosť fázového vodiča a zmerať veľkosť napätia pomocou skúšačky
- zapojiť jednofázovú a trojfázovú zásuvku v sieti TN
- zapojiť lustrový, sériový a obyčajný vypínač
- zapojiť poistku, zmerať jej funkčnosť a jej výmenu
- zapojiť a vyskúšať jednofázový a trojfázový istič
- zapojiť trojfázový stýkač na ovládanie motora
- zapojiť tepelné relé

6. Technika informačných zariadení

(12)

Obsahové štandardy

Kopírovacie stroje

Telefax

Diktafón

Mobilný telefón

Výkonové standardy

- obsluhovat kopírovací stroj
- obsluhovat diktafón
- obsluhovat telefax
- obsluhovat mobilný telefón

Týždenný počet vyučovacích hodín : 3 hodiny týždenne, spolu za školský rok 99 hodín

1.Právna stránka založenia fiktívnej firmy /12/

Obsahový štandard

- 1.1 Úvod do predmetu
- 1.2 Podnikateľský zámer
- 1.3 Spoločenská zmluva
- 1.4 Návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra
- 1.5 Podmienky prevádzkovania živnosti
- 1.6 Ohlásenie voľnej, remeselnej alebo viazanej živnosti fyzickou osobou
- 1.7 Živnostenský list
- 1.8 Žiadosť o poskytnutie úveru, žiadosť o poistenie majetku

Výkonový štandard

- vedieť postup pri vzniku právnickej osoby
- poznať postup pri získaní živnostenského oprávnenia
- vedieť spracovať podnikateľský zámer
- vedieť realizovať všetky administratívne činnosti súvisiace so založením firmy

2. Predvýrobná etapa /12/

Obsahový štandard

- 2.1 Spracovanie plánu zásobovania materiálom
- 2.2 Prieskum dodávateľov, prieskum dopytu, cenové riadenie
- 2.3 Objednávanie
- 2.4 Dodávka , spôsoby prepravy, informácie pre materiálové účtovanie
- 2.5 Vstupná kontrola
- 2.6 Skladovanie, delenie
- 2.7 Expedícia na výrobné strediská

Výkonový štandard

- vedieť načrtnúť postupnosť krokov pri príprave výroby
- objasniť význam zásobovania
- vedieť popísať obstarávanie materiálových vstupov, prepravu, skladovanie a výdaj do spotreby
- poznať spôsoby realizácie prieskumu dodávateľov, prieskumu dopytu

3. Materiálová informatika /15/

Obsahový štandard

- 3.1 Sledovanie stavu zásob
- 3.2 Materiálové účtovanie
- 3.3 Katalógizácia ponúk ,cenové informácie

Výkonový štandard

- definovať a klasifikovať zásoby, rozlíšiť jednotlivé zložky zásob
- oceniť výdaj zo skladu metódou FIFO a metódou váženého aritmetického priemeru
- charakterizovať metódu ABC pri riadení zásob
- vedieť zdôvodniť nevyhnutnosť evidencie, popísať náležitosti účtovných dokladov

4. Informatika financovania podniku /29/

Obsahový štandard

- 4.1 Vznik pracovného pomeru
- 4.2 Výpočet mzdy
- 4.3 Spracovanie výplatných dokumentov
- 4.4 Spracovanie podkladov pre finančné účtovanie
- 4.5 Vedenie požadovaných kníh k účtovaniu
- 4.6 Sociálne a dôchodkové dávky

Výkonový štandard

- vedieť vysvetliť tvorbu miezd na trhu práce
- vedieť charakterizovať mzdové podmienky
- vedieť vypočítať jednotlivé druhy miezd
- vedieť objasniť pojmy súvisiace s určením sumy poistného
- vedieť určiť príjem zamestnancov
- vedieť požadovanú dokumentáciu k účtovaniu
- ovládať prácu s príslušnou organizačnou technikou

5. Odbytová etapa /9/

Obsahový štandard

- 5.1 Plán výroby hotových výrobkov
- 5.2 Prieskum trhu – aspoň jednu techniku marketingu
- 5.3 Cenové ponuky, propagácia
- 5.4 Zmluvné vzťahy, obchodný zákonník
- 5.5 Expedícia hotových výrobkov

Výkonový štandard

- vedieť rozlíšiť druhy, etapy a metódy prieskumu trhu
- vedieť formulovať zmluvné vzťahy na základe obchodného zákonníka
- vedieť pracovať s príslušnou organizačnou technikou

6. Jednoduché účtovníctvo /20/

Obsahový štandard

- 6.1 Podstata jednoduchého účtovníctva
- 6.2 Zásady vedenia JÚ
- 6.3 Vedenie potrebnej dokumentácie v JÚ
- 6.4 Peňažný denník
- 6.5 Daňové a nedaňové výdavky
- 6.6 Daňové odpisy
- 6.7 Príklad z JÚ

Výkonový štandard

- poznať zásady vedenia jednoduchého účtovníctva
- vedieť viesť potrebnú dokumentáciu v JÚ
- vedieť vysvetliť skutočnosť, že odpisy súčasne nákladom aj finančným zdrojom

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU ÚČTOVNÍCTVO

Charakteristika predmetu :

Predmet účtovníctvo patrí k hlavným povinným odborným predmetom. Spolu s ekonomikou tvorí základ , na ktorý budú nadväzovať ostatné povinné i voliteľné predmety ako napríklad aplikovaná informatika, marketing a manažment, financie a ďalšie.

Pri výučbe predmetu účtovníctvo sa musia rešpektovať didaktické zásady. V predmete je dôležité spájanie teórie s praxou a uplatnenie priamej aplikácie a práce s originálnymi účtovnými dokladmi a výkazmi. Predmet je nutné priebežne aktualizovať v súlade s platnými právnymi predpismi / zákon o účtovníctve, daňové zákony, opatrenia Ministerstva financií SR ohľadom rámcových účtovných osnov a postupov účtovania, účtovných závierok a ďalšie právne normy/.

S ohľadom na výkonnostný charakter predmetu je potrebné použiť pri vyučovaní formu cvičení s možnosťou deliť triedu na dve skupiny. Podľa konkrétnych podmienok školy treba zabezpečiť, aby žiaci aplikované príklady spracovávali s použitím účtovných softvérov na personálnych počítačoch.

Ciele predmetu :

Cieľové vedomosti a zručnosti absolventa sú :

- pochopiť podstatu podvojného účtovníctva
- zvládnuť metodiku a postupy účtovania
- zvládnuť problematiku účtovnej dokumentácie, účtovných záznamov a účtovných zápisov v účtovných knihách
- zvládnuť základný účtovací predpis o majetku ,zásob ách, finančných účtoch, zúčtovacích vzťahoch, kapitálových účtoch, nákladoch a výnosoch.
- Schopnosť komplexne zobrazit' priebeh hospodárskej činnosti
- Schopnosť zostavit' výsledok hospodárenia účtovnej jednotky
- Schopnosť spracovať podklady pre finančnú analýzu podniku
- Dokázat' analyzovať finančnú situáciu účtovnej jednotky na základe podkladov z účtovníctva

Týždenný počet vyučovacích hodín: 3 hodiny, spolu za školský rok 99 vyučovacích hodín

1/ ZÁKLADNÉ POJMY A VZŤAHY / 5 /

Obsahový štandard :

- ekonomické informácie a odbory ekonomických informácií
- význam a úlohy účtovníctva
- právna úprava účtovníctva

Výkonový štandard:

- zdôvodniť opodstatnenie a význam účtovníctva v spoločnosti
- ovládať základné zákony , normy a vyhlášky platné pre účtovníctvo

2/ MAJETOK A JEHO ZDROJE KRYTIA / 9 /

Obsahový štandard:

- Formy a zloženie majetku
- Zdroje krytia
- Aktíva a pasíva
- Inventúra a inventarizácia
- Súpis obchodného majetku a záväzkov

Výkonový štandard:

- vedieť rozdeliť a zatriediť jednotlivé zložky aktív a pasív
- rozlíšiť pojmy inventúra a inventarizácia
- charakterizovať pojmy vlastný majetok , cudzí majetok
- rozlíšiť pojmy vlastné zdroje krytia a cudzie zdroje krytia

3/ ZÁKLADY PODVOJNÉHO ÚČTOVNÍCTVA / 29 /

Obsahový štandard:

- obsah a forma súvahy
- členenie súvahy
- účtovné obdobie a druhy súvah
- kolobeh majetku
- typické zmeny súvahových stavov
- účet a jeho podstata
- vznik súvahových účtov
- účtovanie typických hospodárskych operácií na súvahových účtoch
- obraty a zostatky na súvahových účtoch
- účtovanie na výsledkových účtoch
- podvojná sústava účtovníctva
- podstata a význam účtovnej dokumentácie

- druhy a členenie účtovných dokladov
- náležitosti účtovných dokladov
- vyhotovenie účtovných dokladov
- spracovanie , obeh a úschova účtovných dokladov
- hlavné zásady účtovnej dokumentácie

Výkonový štandard :

- vedieť zostaviť súvahu podľa jednotlivých druhov majetku a zdrojov krytia
- vysvetliť kolobeh majetku a hospodárske operácie v účtovnej jednotke
- popísať typické zmeny súvahových stavov pri jednotlivých hospodárskych operáciách
- vysvetliť vznik súvahových účtov
- zaúčtovať začiatkové zostatky, prírastky, úbytky, obraty na účtoch
- vedieť uzatvárať súvahové účty
- popísať účtovanie na výsledkových účtoch – účty nákladov a výnosov
- ovládať základné zásady účtovania v podvojnnej sústave účtovníctva
- vyčíslíť hospodársky výsledok
- charakterizovať jednotlivé účtovné doklady a určiť ich funkciu
- popísať náležitosti účtovných dokladov a ich spracovanie
- vysvetliť obeh účtovných dokladov v účtovnej jednotke

4/ ÚČTOVNÉ ZÁPISY A ÚČTOVNÉ KNIHY / 9 /

Obsahový štandard :

- sústavné účtovné zápisy a Hlavná kniha
- syntetická a analytická evidencia
- časové účtovné zápisy – denník
- kontrola formálnej správnosti účtovných zápisov
- kontrola vecnej správnosti účtovných zápisov
- opravy chybných účtovných zápisov

Výkonový štandard :

- charakterizovať účtovné zápisy a popísať funkcie Hlavnej knihy
- rozlíšiť syntetickú a analytickú evidenciu a ich vzájomná väzba
- vedieť zostaviť jednotlivé formy účtovných denníkov
- vedieť opraviť chybné zápisy pri účtovných operáciách

5/ ZÁKLADNÉ ÚČTOVANIE ROZLIČNÝCH ÚČTOVNÝCH PRÍPADOV V PODVOJNOM ÚČTOVNÍCTVE / 50 /

Obsahový štandard :

- základné triedenie účtov
- peniaze v hotovosti
- peniaze na ceste
- peniaze na bankových účtoch
- krátkodobé bankové úvery
- účtovanie pohľadávok
- účtovanie záväzkov

- analytická evidencia pohľadávok a záväzkov
- evidencia v materiálovej učitárni
- evidencia v skladoch
- účtovanie nákupu, skladovania a spotreby materiálu
- účtovanie dlhodobého majetku
- oceňovanie, obstarávanie, opotrebenie, vyradenie DM
- účtovanie miezd a sociálneho poistenia
- účtovanie nákladov, výnosov
- zistenie hospodárskeho výsledku

Výkonový štandard :

- členenie účtovných osnov a charakterizovať účtovnú osnovu pre podnikateľov
- vedieť rozdeliť účtovné triedy a vysvetliť funkciu označenia účtov
- zaúčtovať operácie na účtoch pokladnice a bankových účtoch
- vysvetliť funkciu účtu peniaze na ceste
- popísať účtovanie krátkodobých bankových úverov
- vedieť zaúčtovať pohľadávku a záväzok na syntetickom a analytickom účte
- popísať účtovanie oceňovania, nákupu a spotreby materiálu
- definovať dlhodobý majetok, krátkodobý majetok a jeho členenie
- vedieť oceniť, obstaráť, odpísať a zaúčtovať opotrebenie DM
- zaúčtovať hrubé mzdy zamestnancov a odvody do fondov soc. zabezpečenia a zdrav. poisťovne
- popísať a previesť účtovanie nákladov a výnosov
- vyčíslieť výsledok hospodárenia
- vysvetliť rozdelenie zisku

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU FINANCIE

Charakteristika predmetu:

Predmet financie patrí medzi voliteľné odborné vyučovacie predmety. Patrí k vyučovacím predmetom s ekonomickým zameraním a rozširuje ekonomické poznatky vo finančnej oblasti. Sprístupňuje žiakom poznatky o ekonomickej úlohe a financovaní štátu, zaoberá sa jeho menovou a fiškálnou politikou vrátane úlohy Európskej centrálnej banky, ďalej poznatky o finančných trhoch, finančných inštitúciách a o finančnom riadení a investovaní podnikov.

Obsah učiva jednotlivých tematických celkov je potrebné aktualizovať podľa meniacich sa podmienok hospodárskej praxe v oblasti finančníctva, ako aj v závislosti od platnej legislatívy.

Všeobecné ciele predmetu:

Cieľové vedomosti a zručnosti absolventa sú:

- poznať základné pojmy z oblasti finančníctva
- charakterizovať postavenie a fungovanie finančného sektora v rámci národného hospodárstva
- poznať pojmy a vzájomné vzťahy menovej a úverovej politiky štátu
- poznať podstatu, produkty a služby jednotlivých finančných inštitúcií
- pochopiť význam správneho financovania a finančného podnikania
- vedieť aplikovať získané teoretické vedomosti v praktickej činnosti
- vyriešiť základné výpočty v oblasti financií
- vedieť samostatne pracovať a riešiť bežné úlohy
- samostatne plánovať financie
- ovládať princípy priebežnej kontroly, diagnostiky skutočného stavu a úrovne podniku

Týždenný počet vyučovacích hodín: 2 hodiny, spolu za školský rok 66 hodín

1. Verejné financie (10)

Obsahový štandard:

- charakteristika financií
- vznik a funkcie peňazí
- charakter, význam a úlohy verejnej správy
- verejné rozpočty na rôznych úrovniach verejnej správy
- rozpočtový proces
- príjmy rozpočtovej sústavy

Výkonový štandard:

- charakterizovať pojem financie
- popísať vznik a funkcie peňazí
- charakterizovať význam a úlohy verejnej správy
- rozlíšiť rozpočet štátu a miestne rozpočty
- vysvetliť postup a zásady pri príprave a zostavovaní štátneho rozpočtu a rozpočtu obcí
- charakterizovať dane ako najvýznamnejšiu oblasť príjmov rozpočtovej sústavy

2. Finančný trh (34)

Obsahový štandard:

- peniaze a finančný trh
- cenné papiere – burza
- banky
- banková sústava
- menové nástroje
- platobný styk medzi bankami
- aktíva a pasíva banky
- bankové produkty
- peňažné úvery
- záväzkové úvery a záruky
- poisťovne
- základné pojmy
- subjekty a kategórie poistenia
- poisťný trh
- poisťná zmluva
- riziko a poistenie
- funkcie a princípy poistenia
- klasifikácia poistení
- poisťné odvetvia
- sociálne a zdravotné poistenie

Výkonový štandard:

- definovať pojem peniaze
- vysvetliť význam a súčasné formy peňazí
- charakterizovať finančný trh

- definovať pojem cenný papier
- rozlíšiť jednotlivé druhy cenných papierov
- vypočítať kurz akcie a obligácie
- vysvetliť základné princípy fungovania burzy cenných papierov
- vymenovať funkcie centrálnej banky
- popísať fungovanie jednotlivých menových nástrojov
- vysvetliť priebeh medzibankového platobného styku
- charakterizovať banku a jednotlivé druhy obchodných bánk
- uviesť položky aktív a pasív v súvahe
- porovnať jednotlivé bankové produkty
- popísať postup pri založení a vedení bežného účtu
- charakterizovať vklady na požiadanie, úsporné vklady a terminované vklady
- vymenovať zásady poskytovania úverov
- určiť odlišnosti peňažných a záväzkových úverov
- vysvetliť poskytovanie kontokorentného, eskontného, hypotekárneho a spotrebného úveru
- uviesť výhody akceptačného úveru, avalového úveru a bankovej záruky
- popísať postup pri získaní úveru
- charakterizovať poisťovníctvo a poistenie
- objasniť vzťahy medzi subjektmi poistných vzťahov
- popísať kategórie poistenia
- zdôvodniť význam poistenia v trhovej ekonomike
- vymenovať základné náležitosti poistnej zmluvy
- definovať pojem riziko
- rozlíšiť rôzne riziká a možnosti ich eliminácie
- vysvetliť princípy poistných vzťahov
- uviesť základné druhy poistenia
- rozlíšiť životné a neživotné poistenie
- vysvetliť podstatu zdravotného a sociálneho poistenia

3. Financovanie podniku (22)

Obsahový štandard:

- finančné riadenie podniku
- náklady a výnosy
- potreby a zdroje financovania
- čas, výnos a riziko vo finančnom riadení
- rozpočty
- operatívne finančné riadenie a kontrola
- finančná analýza

Výkonový štandard:

- zdôvodniť nevyhnutnosť finančného riadenia a vymenovať jeho úlohy
- charakterizovať pojmy náklady a výnosy
- charakterizovať manažérske ponímanie nákladov
- zdôvodniť vhodnosť použitia cudzích zdrojov
- charakterizovať kapitál ako finančný zdroj krytia
- rozlíšiť finančné zdroje podľa vlastníctva, doby splatnosti a zdroja získavania
- charakterizovať vlastné finančné zdroje

- objasniť pravidlá financovania
- vysvetliť skutočnosť, že odpisy sú súčasne nákladom aj finančným zdrojom
- posúdiť finančné rozhodovanie z hľadiska výnosu a rizika
- vypočítať budúcu a súčasnú hodnotu
- zostaviť rozpočet nákladov a tržieb
- posúdiť solventnosť podniku
- vypočítať cash flow
- charakterizovať úlohy kontroly v operatívnom finančnom riadení
- charakterizovať podstatu a úlohy finančnej analýzy

UČEBNÉ OSNOVY VYUČOVACIEHO PREDMETU

ÚČELOVÉ KURZY

- 1) OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA
- 2) TELOVÝCHOVNO-VÝCVIKOVÝ KURZ

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Charakteristika učiva

Povinné učivo „Ochrana života a zdravia“ sa v stredných školách realizuje prostredníctvom vyučovacích predmetov štátneho vzdelávacieho programu a obsahom samostatných organizačných foriem vyučovania – účelových cvičení a kurzu. Ochrana života a zdravia integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách, tiež pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Ciele

Povinné učivo, ktoré nie je samostatným predmetom v nadväznosti na vedomosti a zručnosti získané v nižšom sekundárnom vzdelávaní, poskytuje žiakovi potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formuje ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

Formatívna a informatívna zložka učiva sa prezentuje činnosťou žiakov:

- a) morálnou, ktorá tvorí základ ich vlasteneckého a národného cítania,
- b) odbornou, ktorá im umožňuje osvojenie vedomostí a zručností v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života,
- c) psychologickou, ktorá pôsobí na proces adaptácie v požiadavkách záťažových situácií,
- d) fyzickou, pre ktorú je charakteristická tvorba predpokladov na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž náročných životných situácií.

Kompetencie preberaného učiva zahŕňajú individuálne, medziľudské aspekty a pokrývajú formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom živote v prípadoch riešenia konfliktov. Základné zručnosti v rámci tejto kompetencie zahŕňajú schopnosť účelne komunikovať v rozličných prostrediach a situáciách ohrozujúcich život a zdravie človeka. Tieto spoločenské a občianske kompetencie by mali ovplyvniť schopnosť žiakov zvládať stres a frustráciu, komunikáciu s inými ľuďmi a solidaritu pri riešení problémov širšej komunity ľudí.

1. Ochrana života a zdravia

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Účelový kurz Ochrana života a zdravia je povinnou organizačnou formou vyučovania. Jeho zameranie musí byť štruktúrované tak, aby sa ním rozšírili vedomosti žiakov, precvičili požadované zručnosti a prehĺbili osvojené postoje a návyky. Obsah kurzu nadväzuje na účelové cvičenia a tvorí ho teoretická príprava, praktický výcvik a mimovyučovacia záujmová činnosť žiakov. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Navrhované obsahové zameranie kurzu je zhodné pre všetky tri formy jeho realizácie – denná dochádzka, internátna forma alebo kombinácia predchádzajúcich foriem. Počas kurzu sa kladie dôraz aj na overenie výstupných vedomostí žiakov v poskytovaní zdravotníckej prvej pomoci a ich reagovania na situáciu ohrozenia materiálnych hodnôt a prírody.

Účelové cvičenia sa uskutočňujú v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz. Účelové cvičenia sa vykonávajú po triedach, výnimočne po ročníkoch. Presný termín určí riaditeľ školy. Účasť žiakov na cvičeniach je povinná. Žiaci so zmenenou pracovnou schopnosťou plnia primerané úlohy podľa lekárskeho nálezu. Plán cvičenia určuje ciele a obsah cvičenia, priestory na činnosť, zaradenie učiteľov školy do výkonových funkcií. Stanoví spôsob ich prípravy, ako aj prípravu žiakov, materiálno, hygienicko-zdravotnícke a bezpečnostné opatrenia, prípadnú spoluprácu so spoločenskými organizáciami regiónu a orgánmi štátnej správy. Program cvičenia sa realizuje spravidla v dvojhodinových jednotkách. Presun na miesto konania sa nezapočítava do času cvičenia, ak nie je jeho súčasťou. Účasť učiteľov na účelových cvičeniach je započítaná do ich vyučovacej povinnosti. Vyhodnotenie cvičenia vykoná riaditeľ školy na najbližšej pedagogickej porade.

Kurz na ochranu života a zdravia sa organizuje v treťom ročníku v trvaní 3 dni po 7 hodín výcviku. Kurz je súčasťou plánu práce školy. Riaditeľ školy určí vedúceho, termíny, spôsob realizácie a miesto konania, triedy, personálne zabezpečenie, spôsob prípravy učiteľov a účastníkov kurzu, materiálne, finančné, technické a zdravotnícke zabezpečenie. Účasť žiakov na kurze je povinná. Žiaci s oslabeným zdravím sa na kurze zúčastňujú len so súhlasom lekára a plnia úlohy primerané zdravotnému stavu. Kurz sa organizuje v spolupráci s Radou školy, zdravotníckymi, ochranárskymi a inými spoločenskými organizáciami, s orgánmi štátnej správy (miestnou vojenskou správou, policajným zborom, útvarmi civilnej ochrany a pod.). Realizuje sa internátnym spôsobom pobytu alebo dennou dochádzkou na zamestnanie. Odporúča sa podľa možnosti využívať internátny spôsob pobytu na kurze. Kurz organizovaný dennou dochádzkou sa uskutočňuje v teréne mimo priestorov školy. Podľa podmienok je možné uvedené spôsoby realizácie kurzu aj kombinovať.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Ciele

Absolvent má:

- popísať právne normy upravujúce povinnosti prípravy občanov Slovenskej republiky na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti,
- mať prehľad o orgánoch a organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove občanov,
- mať schopnosť poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch,
- mať základné schopnosti pri riešení mimoriadnych situácií alebo udalostí,
- chrániť prírodu a životné prostredie,

- mať záujem o športové aktivity podporujúce jeho telesný a zdravotný rozvoj.

Prvé účelové cvičenie – 1. ročník

1. Zdravotná príprava

Obsahový štandard:

- všeobecné zásady prvej pomoci (prístup k zranenému, poradie naliehavosti ošetrovania) a zásada 3T (ticho, teplo, transport)
- druhy a použitie zdravotníckeho materiálu
- zásady ošetrovania rany
- poruchy dýchania, dusenie (prvá pomoc, zásady a spôsob umelého dýchania, nácvik s využitím resuscitačnej bábky)
- masáž srdca - technika nepriamej masáže srdca
- prvá pomoc pri rôznych druhoch krvácania
- stabilizovaná poloha na boku

Výkonový štandard:

Všeobecné zásady prvej pomoci

- vedieť popísať poskytnutie prvej pomoci pri poranení viacerých osôb
- vedieť rozdeliť prvú pomoc a poznať zásady pri jej poskytovaní

Bezvedomie, porucha a zastavenie dýchania a zastavenie srdcovej činnosti

- vedieť popísať stav, kedy človek nedýcha
- vedieť popísať postup prvej pomoci osobám, ktoré nedýchajú
- vedieť poskytnúť prvú pomoc osobám v bezvedomí, ktoré dostatočne dýchajú
- vedieť uložiť postihnutého do stabilizovanej polohy
- vedieť vykonať správne umelé dýchanie a nepriamu masáž srdca na modeli (Resusci Anne)

Krvácanie

- ovládať zásady ošetrovania rany
- ovládať najrýchlejší spôsob zastavenia krvácania z veľkých tepien
- uviesť príznaky vnútorného krvácania
- vedieť ošetriť "zranenú" tepnu tlakovým obvazom

2. Riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana

Obsahový štandard:

- vymedzené časti opatrení školy v civilnej ochrane podľa metodických smerníc platných pre CO
- organizácia CO na škole
- výdaj PIO

- spôsoby spúšťania varovných signálov a vyhlasovanie doplnkových slovných informácií, činnosť po varovaní (systém monitorovania v SR)
- prostriedky individuálnej ochrany (ochranná maska, ochranný odev, ochranné rúško, čistenie a nosenie ochrannej masky)
- typy úkrytov pre kolektívnu ochranu obyvateľstva

Výkonový štandard:

Opatrenia školy v prípade mimoriadnych situácií

- vedieť vysvetliť pojmy mimoriadna situácia a mimoriadna udalosť
- vedieť objasniť pojmy civilnej ochrany ukrytie a evakuácia
- vedieť vymenovať spôsoby ohlásenia evakuácie na škole
- poznať vymedzené časti opatrení školy v civilnej ochrane podľa metodických smerníc platných pre CO
- vedieť popísať organizáciu CO na škole
- vedieť popísať spôsoby spúšťania varovných signálov a vyhlasovanie doplnkových slovných informácií, činnosť po varovaní
- ovládať prostriedky individuálnej ochrany (ochranná maska, ochranný odev, ochranné rúško, čistenie a nosenie ochrannej masky)
- vedieť popísať typy úkrytov pre kolektívnu ochranu obyvateľstva

3. Pohyb a pobyt v prírode

Obsahový štandard:

- určovanie svetových strán podľa prírodných javov v teréne
- orientácia v teréne podľa mapy (usmernenie mapy)
- orientácia v teréne podľa buzoly
- overovanie a rozširovanie poznávania topografických značiek
- orientácia mapy podľa buzoly
- určovanie azimutu na terénny bod
- zisťovanie vlastného stanovišťa na mape

Výkonový štandard:

- vedieť určiť svetové strany podľa prírodných javov v teréne
- zvládnuť orientáciu v teréne podľa mapy a buzoly
- vedieť určiť význam jednotlivých topografických značiek
- zistiť pomocou vrstevnice na mape nadmorskú výšku určeného stanovišťa
- vedieť orientovať mapu pomocou buzoly
- vysvetliť pojem azimut
- určiť azimut na terénny bod
- zistiť vlastné stanovište na mape

Druhé účelové cvičenie – 1. ročník

1. Zdravotná príprava

Obsahový štandard:

- šok a protišokové opatrenia
- základná obväzová technika
- prvá pomoc pri poranení hlavy
- prvá pomoc pri poranení hrudníka
- prvá pomoc pri poranení brucha

Výkonový štandard:

- vedieť popísať hlavné príčiny šoku a poznať protišokové opatrenia
- zvládnuť základnú obväzovú techniku
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri poranení hlavy, hrudníka a brucha

2. Riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana

Obsahový štandard:

- história civilnej ochrany, história, vznik a vývoj medzinárodného humanitného práva súčasné postavenie CO v spoločnosti, právna úprava CO
- možné zdroje ohrozenia v mieste sídla školy – výpis z analýzy územia, v ktorom sa škola nachádza
- definícia, delenie a charakteristika mimoriadnych udalostí. Príčiny vzniku mimoriadnych udalostí
- kompletizácia ochrannej masky, jej ošetrovanie a skladovanie
- čiastočná a úplná očista

Výkonový štandard:

- poznať históriu civilnej ochrany, históriu, vznik a vývoj medzinárodného humanitného práva, súčasné postavenie CO v spoločnosti, právnu úpravu CO
- vedieť popísať možné zdroje ohrozenia v mieste sídla školy
- ovládať definíciu, delenie a charakteristiku mimoriadnych udalostí; príčiny vzniku mimoriadnych udalostí
- ovládať kompletizáciu ochrannej masky, jej ošetrovanie a skladovanie
- vedieť vykonať čiastočnú a úplnú očistu

3. Pohyb a pobyt v prírode

Obsahový štandard:

- precvičenie odhadu vzdialeností (odhad, šírková a výšková metóda)
- meranie azimutov na mape a ich prenášanie do terénu
- určovanie stanovišťa na mape pomocou buzoly (spätné prenášanie azimutov)
- kreslenie pochodovej osi (náčrt podľa mapy s doplnením potrebných údajov)

Výkonový štandard:

- precvičiť odhad vzdialeností (odhad, šírkovú a výškovú metódu)
- vedieť zmerať azimut na mape a jeho prenášanie do terénu

- vedieť určiť stanovište na mape pomocou buzoly
- vedieť nakresliť pochodovú os

Tretie účelové cvičenie – 2. ročník

1. Zdravotná príprava

Obsahový štandard:

- prvá pomoc pri poruchách pohybovej sústavy (pomliaždeniny, vyvrtnutia, vytknutia, zlomeniny), použitie nafukovacej dlahy
- znehybnenie zlomenín dolnej a hornej končatiny, použitie trojrohej šatky

Výkonový štandard:

Prvá pomoc pri poruchách pohybovej sústavy

- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri poruchách pohybovej sústavy
- vedieť popísať postup pri ošetrení podvrtnutia
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri otvorených zlomeninách
- ovládať spôsoby improvizácie pri znehybnení
- vedieť vykonať správne znehybnenie končatiny pomocou Kramerovej dlahy
- vedieť vykonať správne znehybnenie hornej končatiny veľkým závesom pomocou trojrohej šatky

2. Riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana

Obsahový štandard:

- riešenie následkov mimoriadnych udalostí v škole, v obci a okrese
- záťažové situácie
- identifikácia zápalných prostriedkov a látok
- technické prostriedky požiarnej ochrany v sídle školy
- spôsoby hasenia požiarov v lokalite (škola, príroda)
- záchrana osôb pri požiaroch a prvá pomoc

Výkonový štandard:

Požiarňa ochrana

- vedieť riešiť následky mimoriadnych udalostí v škole, v obci a okrese
- poznať záťažové situácie
- ovládať zápalné bojové prostriedky
- ovládať postup pri hasení požiarov týmito prostriedkami
- poznať požiarne poplachové smernice a ich obsah na svojej škole
- vedieť vymenovať improvizované hasiace prostriedky a uviesť príklady ručných hasiacich prístrojov
- ovládať záchranu osôb pri požiaroch a prvú pomoc

3. Pohyb a pobyt v prírode

Obsahový štandard:

- kótovanie vo vrstevniciach, doplnkové vrstevnice, zobrazenie terénnych tvarov vrstevnicami
- určovanie nadmorskej výšky orientačného bodu v teréne na mape

Výkonový štandard:

- ovládať kótovanie vo vrstevniciach, doplnkové vrstevnice, zobrazenie terénnych tvarov vrstevnicami
- vedieť zistiť pomocou vrstevnice na mape nadmorskú výšku určeného stanovišťa
- vedieť určiť nadmorskú výšku orientačného bodu v teréne na mape

Štvrté účelové cvičenie – 2. ročník

1. Zdravotná príprava

Obsahový štandard:

- ochrana proti besnote, príznaky zvierat s nakažlivými chorobami, likvidácia hlodavcov
- rozlišovanie húb, prvá pomoc pri otrave hubami
- prvá pomoc pri otravách alkoholom a pri použití drog
- rozlišovanie zlomenín rebier a ich ošetrenie
- pomoc pri poranení chrbtice a panvy
- odsun jednotlivcov a skupín zranených osôb, použitie zdravotníckych popruhov a zdravotníckych nosidiel, improvizované zdravotnícke prostriedky

Výkonový štandard:

Ochrana pred nakažlivými chorobami, prvá pomoc pri otravách

- vedieť vymenovať alimentárne infekčné ochorenia
- poznať prejavy ochorenia na besnotu a na tetanus
- poznať zásady ochrany ľudí pred nákazami
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri otravách
- vedieť správne postupovať pri podozrení na otravu alkoholom, drogami a žieravinami
- poznať príznaky otravy bojovými otravnými látkami a vedieť poskytnúť prvú pomoc pri ich užití

Transport zranených

- vedieť rozlíšiť zlomeniny rebier a ovládať ich ošetrenie
- vedieť poskytnúť pomoc pri poranení chrbtice a panvy
- poznať zásady transportu zranených na nosidlách
- vedieť uviesť príklady improvizovaných nosidiel
- vedieť ukázať správnu polohu zranenej osoby na hrudníku a v bezvedomí pri transporte
- vedieť ukázať polohu pri poranení brucha a pri šoku počas transportu

2. Riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana

Obsahový štandard:

- ochrana obyvateľstva v okolí jadrove energetických zariadení
- ochrana obyvateľstva v okolí vodohospodárskych diel
- ochrana pred biologickými a chemickými zbraňami
- záchranné, lokalizačné a likvidačné práce

Výkonový štandard:

Ochrana pred účinkami zbraní hromadného ničenia

- poznať druhy zbraní hromadného ničenia
- ovládať druhy jadrových zbraní a vedieť určiť ich kaliber
- poznať ochranu obyvateľstva pred účinkami prenikavej radiácie a svetelným žiarením
- vedieť rozdeliť otravné látky podľa škodlivých účinkov
- poznať ochranu obyvateľstva pred účinkami otravných látok
- poznať záchranné, lokalizačné a likvidačné práce

3. Pohyb a pobyt v prírode

Obsahový štandard:

- zhotovenie topografického náčrtu
- príprava a výber priestoru (stanovišť) pre orientačný beh podľa azimutu

Výkonový štandard:

- zhotoviť jednoduchý náčrt z okolia školy
- poznať podmienky, ktoré musíme rešpektovať pri výbere miesta pre stanovený tábor
- ovládať prípravu a poznať podmienky pre výber priestoru pre orientačný beh podľa azimutu
- poznať podmienky, ktoré musia byť dodržané pri budovaní ohniska v prírode

TELOVÝCHOVNO-VÝCVIKOVÝ KURZ

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Účelový Telovýchovno-výcvikový kurz sa organizuje v prvom a druhom ročníku štúdia v rozsahu 5 dní po 7 hodín. Môže sa organizovať ako plavecký výcvik a lyžiarsky výcvik. Kurz nadväzuje na výučbu plávania a lyžovania základnej školy. Žiaci si osvojujú športové a úžitkové spôsoby plávania a lyžovania, zvyšuje sa úroveň ich pohybových

schopností, upevňuje sa ich zdravie, zvyšuje telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Presný termín určí riaditeľ školy.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Ciele

Absolvent má:

- zvládnuť techniku plaveckých spôsobov - kraul, znak, prsia, ľubovoľný spôsob, skoky do vody,
- zvládnuť základy lyžiarskej techniky,
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri záchrane topiaceho sa a pri úrazoch na lyžiarskych svahoch.

Plávanie

Obsahový štandard:

Plávanie zvyšuje úroveň pohybových schopností žiakov, najmä vytrvalosti. Žiaci si osvojujú základné poznatky z teórie plávania, jeho špecifiká z hľadiska biomechaniky a fyziológie. Pôsobenie plávania na organizmus človeka je mimoriadne významné. Žiaci takto získavajú poznatky aj o využití svojho voľného času, informácie o kondičných cvičeniach, rehabilitačného a rekreačného plávania. Osvojujú si tiež pravidlá plávania a správneho dýchania. Hodnotia sa technika plávania, uzlové body v technike a zručnosti pri záchrane topiaceho sa.

Technika plaveckých spôsobov (kraul, znak, prsia, ľubovoľný spôsob a skoky do vody).

Výkonový štandard:

- zvládnuť techniku plaveckých spôsobov – kraul, znak, prsia, ľubovoľný spôsob, skoky do vody
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri záchrane topiaceho sa

Lyžovanie

Obsahový štandard:

Lyžovanie má nezastupiteľné miesto vo funkčnom a pohybovom zdokonaľovaní každého jednotlivca. Prispieva k upevneniu zdravia, zvýšeniu telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti, pomáha odstraňovať nedostatky zdravotne oslabeným žiakom, prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu mládeže. Žiaci by mali zvládnuť bezpečné ovládanie lyží v primeranom lyžiarskom teréne optimálnou lyžiarskou technikou. Výcvik by sa mal zamerať na zvládnutie znožného oblúka prestúpením v širšej stope, vyvážený dynamický postoj po spádnici a jazde šikmo svahom, správne rozloženie hmotnosti, postavenie a vytočenie trupu, prenášanie váhy z jednej lyže na druhú, pre pokročilých lyžiarov sa odporúča zvládnuť striedavý beh dvojkročnej a súpažnej techniky. Kurz poskytuje aj informácie o lyžiarskom výstroji nebezpečenstvách zimného pobytu v horách.

Výkonový štandard:

- zvládnuť základy lyžiarskej techniky
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch na lyžiarskych svahoch

Bezpečnostné opatrenia pri účelových cvičeniach školy a pri kurze na ochranu života a zdravia (KOŽAZ)

1. Za organizáciu ochrany a bezpečnosti pri uskutočňovaní účelového cvičenia a KOŽAZ zodpovedá vedúci účelového cvičenia, ktorý je povinný:

- zabezpečiť označenie priestoru cvičenia a poriadkovú službu v nebezpečných miestach, označenie a ohraničenie nebezpečných prechodov a miest,
- označiť miesta imitácie činností a zaistiť bezpečnosť pri označení jednotlivých situácií,
- udržiavať poriadok pri činnosti cvičiacich značkárov,
- spracovať pokyny pre bezpečnostné opatrenia pri cvičení v závislosti od miestnych podmienok, aby sa nimi oboznámili všetci účastníci cvičenia,

- kontrolovať osobne a prostredníctvom poverených zástupcov a pomocníkov dodržiavanie bezpečnostných opatrení počas cvičenia.

2. Za dodržiavanie bezpečnostných opatrení počas účelového cvičenia a KOŽAZ sú zodpovední vedúci na jednotlivých pracoviskách, ktorí sú povinní:

- oboznámiť žiakov so stanovenými bezpečnostnými opatreniami,
- oboznámiť cvičiacich s nebezpečnými miestami a označiť ich,
- kontrolovať dodržiavanie bezpečnostných opatrení, najmä počas imitácie a praktickej činnosti.

3. Počas účelového cvičenia a KOŽAZ je zakázané:

- prevážať imitačné prostriedky spoločne s osobami,
- používať nesprávnu alebo poškodenú techniku a dopravné prostriedky,
- pohybovať sa a zdržiavať sa v miestach presunov a činnosti techniky,
- používať rádiostanice bližšie ako 100 m od vedenia vysokého napätia, pracovať s nimi bez uzemnenia,
- používať nesprávne a poškodené imitačné prostriedky alebo ich improvizáciu,
- rozmiestňovať značkárov v miestach nebezpečnej imitácie,
- používať zápalné a dymové prostriedky bližšie ako 50 m od osôb a ľahko zápalných látok (materiálov), dymové prostriedky nepoužívať menej ako 200 m od obydľia a komunikácií,
- uskutočňovať cvičné výbuchy v obytných miestach a na vodných plochách,
- zbierať nepoužité - nevybuchnuté imitačné prostriedky a demontovať ich,
- vykonávať činnosť v zadymených priestoroch bez ochranných pomôcok a zaistenia inou osobou,
- dotýkať sa vodičov elektrickej energie a vodivých kovových predmetov bez preverenia ich odpojenia od elektrickej energie,
- pohybovať sa v nebezpečných miestach,
- vykonávať zemné práce bez súhlasu príslušných územných správnych orgánov,
- rozkladať oheň v lesných porastoch a na miestach s možnosťou vzniku požiaru,
- piť vodu z nepreverených vodných zdrojov.

4. Na zaistenie bezpečnosti sa musia dodržiavať tieto špecifické opatrenia:

- dodržiavať stanovené bezpečnostné opatrenia pre činnosť v príslušnom objekte (mieste),

- pri činnosti v rámci účelového cvičenia zabezpečiť jednotlivé miesta proti poškodeniu,
- zabrániť prípadnému narušeniu inžinierskych sietí a technologických zariadení výrobného procesu,
- uskutočniť prieskum predpokladaných miest cvičenia,
- priestory činnosti označiť stanovenými značkami (tabuľkami),
- nedovoliť prekročenie pobytu a práce v ochranných maskách a iných ochranných prostriedkoch.

5. Pri činnosti v lesných priestoroch:

- uskutočniť prieskum a označiť nebezpečné a nepriechodné miesta,
- zaistiť dodržiavanie všetkých protipožiarnych opatrení,
- zabezpečiť zdravotnícke opatrenia pri možnom úraze, proti uštipnutiu hadom, otravám a pod.

Kurz na ochranu života a zdravia – 3. ročník

Obsahový štandard:

- 1) Teoretická príprava
- 2) Praktický výcvik
- 3) Mimovyučovacie aktivity

Teoretická príprava

Teoretická príprava nadväzuje na vedomosti a zručnosti žiakov získaných v účelových cvičeniach. Žiaci sa oboznamujú s právnymi normami, ktoré upravujú povinnosti občanov na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti ako aj o organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove. Získajú poznatky o dôležitých medzinárodných dohodách, o poslaní a funkcii ozbrojených síl, armády a civilnej ochrany v SR, o najnovších poznatkoch z dopravnej výchovy, zdravotvedy a ekológie, o technických športoch, sebaobrane, o právnych podmienkach vlastníctva a používania zbrane a iných prostriedkov sebaobrany. Teoretická príprava trvá 3 hodiny.

Praktický výcvik

Praktický výcvik sa zameriava na komplex týchto tematických celkov:

- Zdravotnícka príprava (5 hodín) dopĺňa učivo účelového cvičenia. Žiaci sa zdokonaľujú v poskytovaní prvej pomoci pri úpaloch, uštipnutiach hadom, popáleninách a priestreloch. Vedia zhotoviť improvizované nosidlá a určiť poradie naliehavosti ošetrovania zranených osôb ako je umelé dýchanie, kriesenie, stabilizovaná poloha, poleptania chemickými látkami, otravy a omrzliny.
- Mimoriadne udalosti – civilná ochrana (5 hodín) môže byť modelovaný na používanie signálov v priebehu činností. Žiaci sa naučia správne reagovať na požiar, výbuch plynu, zával alebo zosuv pôdy, letecké nešťastie, radiačnú haváriu, otravu potravinami a vodou.
- Pobyt v prírode (5 hodín) obsahuje komplex činností spojených s vybudovaním stanového tábora. Žiaci sa naučia pripravovať stravu v improvizovaných podmienkach a na provizórnych prostriedkoch, vybudovať a označiť trať pre orientačný beh, zrealizovať preteky podľa pravidiel a udržiavať prístrešok v Regetovke. Sú vedení k ochrane, úprave a čistote prírodného prostredia, k poznávaniu prírodných úkazov, liečivých a chránených rastlín.
- Technické činnosti a športy (3 hodiny) sú zamerané na rôzne aktivity ako sú exkurzie do športových zariadení, kde majú možnosť sledovať ukážky športovej streľby, športového potápania a vodáctva, leteckých športov a parašutizmu, horolezectva a týmto sa motivovať k aktívnejšej športovej činnosti. Zároveň získavajú prehľad o náročnosti športových výkonov, výkonovej obtiažnosti, pravidlách a zásadách športovej činnosti.

Mimovyučovacie aktivity

Teoretická príprava a praktický výcvik sa odporúčajú spojiť s mimovyučovacími aktivitami. Odporúča sa organizovať podľa podmienok aj zdokonaľovací plavecký výcvik, rôzne športové súťaže podľa osobitných predpisov.

Výkonový štandard:

- popísať právne normy upravujúce povinnosti prípravy občanov Slovenskej republiky na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti,
- mať prehľad o orgánoch a organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove občanov,
- mať schopnosť poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch,
- mať základné schopnosti pri riešení mimoriadnych situácií alebo udalostí,
- chrániť prírodu a životné prostredie,
- mať záujem o športové aktivity podporujúce jeho telesný a zdravotný rozvoj

Kurz na ochranu života a zdravia – 3. ročník

1. deň kurzu

1. Zdravotná príprava

Obsahový štandard:

- zdokonaľovanie v poskytovaní prvej pomoci pri úpaloch, uštipnutiach hadom, popáleninách a priestreloch
- zhotovenie improvizovaných nosidiel
- určenie poradia naliehavosti ošetrovania zranených osôb ako je umelé dýchanie, kriesenie, stabilizovaná poloha, poleptania chemickými látkami, otravy a omrzliny

Výkonový štandard:

- rozšíriť a upevniť zdravotnícke vedomosti a zručnosti
- dokázať poskytnúť prvú pomoc pri úpaloch, uštipnutiach hadom, popáleninách a priestreloch
- vedieť zhotoviť improvizované nosidlá
- určiť poradie naliehavosti ošetrovania zranených osôb

2. Mimoriadne udalosti – civilná ochrana

Obsahový štandard:

- správne reagovanie na požiar, výbuch plynu (plynové potrubie, propánbutánová bomba), zával alebo zosuv pôdy, letecké nešťastie, radiačnú haváriu (použitie jódovej profilaxie, hygienická očista osôb, očista dopravných prostriedkov a potravín), otravu potravinami a vodou

Výkonový štandard:

- precvičiť činnosti pri požiari, výbuchu plynu, závale alebo zosuve pôdy, leteckom nešťastí, radiačnej havárii, otrave potravinami a vodou

3. Strelecká príprava

Obsahový štandard:

- bezpečnosť pri streľbe
- príprava strelnice
- praktická streľba zo vzduchovky
- výcvik v streľbe

Výkonový štandard:

- zvládnuť praktickú streľbu zo vzduchovky
- dodržiavať bezpečnosť pri streľbe

2. deň kurzu

Príprava stravy v prírode

Obsahový štandard:

- príprava stravy v prírode (podľa výberu – guláš, živánka)→ v improvizovaných podmienkach a na provizórnych prostriedkoch
- správne zhotovenie ohniska
- turistický pochod na Mihaľov

Výkonový štandard:

- vedieť pripraviť stravu v prírode v improvizovaných podmienkach a na provizórnych prostriedkoch
- upevniť vzťah žiakov k pohybu
- upevniť vzťah žiakov k ochrane prírody

3. deň kurzu

Orientačné preteky:**Obsahový štandard:**

- žiaci pomocou mapy a buzoly hľadajú v určenom poradí v teréne kontrolné stanovištia, ktoré majú vyznačené na mape
- úlohou žiakov je dobehnúť na všetky kontrolné stanovištia v čo najkratšom čase o výsledku rozhoduje dosiahnutý čas
- postupy medzi jednotlivými kontrolnými stanovišťami si žiaci volia samostatne, na základe svojich orientačných schopností a zručností a vzhľadom na úroveň ich kondičnej prípravy
- používajú na to základné orientačné pomôcky – mapu a buzolu

Výkonový štandard:

- upevniť vedomosti z topografickej prípravy a zvládnuť orientačné preteky
- upevniť vzťah žiakov k ochrane prírody
- upevniť vzťah žiakov k pohybu

8 PODMIENKY NA REALIZÁCIU VZDELÁVACIEHO PROGRAMU V ŠTUDIJNOM ODBORE

Pre vzdelávanie a výchovu v súlade s daným ŠVP je nevyhnutné vytvárať vhodné realizačné podmienky. Podkladom na ich stanovenie sú všeobecné požiadavky platných právnych noriem a konkrétne požiadavky vyplývajúce z cieľov a obsahu vzdelávania v študijných odboroch. V ŠVP sú vo všeobecnej rovine vymedzené základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu. My sme ich rozpracovali podrobnejšie a konkrétne podľa potrieb a požiadaviek študijného odboru, aktuálnych cieľov a našich reálnych možností. Optimálne podmienky, podľa ktorých sa bude poskytovať tento školský vzdelávací program, sú nasledovné:

8.1 Materiálne podmienky

Teoretické vyučovanie je realizované v budove školy.

Kapacita školy:

Školský manažment:

kancelária riaditeľa školy,
kancelárie pre zástupcu riaditeľa školy I.,
kancelárie pre zástupcu riaditeľa školy II.,
kancelária pre sekretariát,
kabinet pre výchovného poradcu,
príručný sklad s odkladacím priestorom,
sociálne zariadenie.

Pedagogickí zamestnanci školy:

zborovňa pre rokovania pedagogickej rady,
kabinety pre učiteľov,
3 multimediálne učebne pre predmetové komisie,
sociálne zariadenie.

Nepedagogickí zamestnanci školy:

kancelária pre ekonóma
príručný sklad s odkladacím priestorom,
dielne,
šatňa pre upratovačky,
vrátnica,
výmenník tepla,
archív.

Ďalšie priestory:

hygienické priestory (WC, sprchy), sociálne zariadenia, šatne
sklad učebníc
sklady náradia, strojov a zariadení
knižnica
klubovňa
návštevná miestnosť

Makrointeriéry:

školská budova
školský dvor

školský internát (súčasť školy)

- 120 ubytovacích miest pre žiakov
- 45 miest pre hostí
- 2 kancelárie
- kabinet
- zborovňa
- spoločenská miestnosť
- 2 byty
- študovňa
- školská jedáleň a kuchyňa (s celodennou prevádzkou)

Vyučovacie interiéry

- klasické triedy - učebne pre teoretické vyučovanie
- poslucháreň fyziky
- odborná učebňa stavebných predmetov
- veľká rysovňa
- učebňa cudzích jazykov
- 3 učebne výpočtovej techniky
- laboratórium elektrotechniky
- 2 učebne administratívy a korešpondencie
- elektrotechnická dielňa
- telocvičňa

Vyučovacie exteriéry
športový areál

Zmluvné pracoviská

8.2 Personálne podmienky

- Požiadavky na manažment školy, ktorý realizuje školský vzdelávací program je v súlade s požiadavkami odbornej a pedagogickej spôsobilosti a s kvalifikačnými predpokladmi, ktoré sú nevyhnutné pre výkon náročných riadiacich činností podľa platných predpisov.
- Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov všeobecnevzdelávacích a odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program, je v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov, potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností, sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci zabezpečujú súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.
- Odborná spôsobilosť nepedagogických zamestnancov, ktorí sa podieľajú na realizácii školského vzdelávacieho programu je v súlade s platnými predpismi. Práva

a povinnosti nepedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich činnosti v rámci platných predpisov.

- Plnenie požiadaviek poradenskej činnosti sa riadi platnými predpismi. Výchovný poradca je pedagogický zamestnanec, ktorého poslaním je poskytovanie odbornej psychologickú a pedagogickú starostlivosť žiakom, rodičom a pedagogickým zamestnancom školy. Prácu výchovného poradcu usmerňujú metodické, pedagogické a psychologické centrá. Práca výchovného poradcu a dodržiavanie všeobecne záväzných platných predpisov v oblasti výchovného poradenstva podlieha kontrolnej činnosti zo strany zriaďovateľa strednej školy. Ďalšie práva a povinnosti výchovných poradcov vymedzujú vnútorné predpisy školy (pracovný poriadok, vnútorný poriadok školy, vnútorný mzdový predpis a pod.).

8.3 Organizačné podmienky

- Plnenie stanovenej miery vyučovacej a výchovnej povinnosti vyplýva z platnej legislatívy a rámcového učebného plánu štátneho vzdelávacieho programu. Rámcové rozvrhnutie obsahu vzdelávania v školských vzdelávacích programoch vychádza zo ŠVP. Stanovené vzdelávacie oblasti a ich minimálne počty hodín boli v tomto programe dodržané a sú preukázateľné.
- Vyučovanie začína o 7.45 hod. Organizácia školského roka sa riadi podľa pedagogicko-organizačných pokynov v danom školskom roku.
- Výchovno-vzdelávací proces sa riadi Zákonom o výchove a vzdelávaní (školský zákon).
- Vzdelávanie sa riadi podľa školského poriadku. Zabezpečuje jednotnosť v celom výchovno-vzdelávacom procese. Upravuje pravidlá správania sa žiakov v škole ako aj v školskom internáte. Obsahuje tiež práva a povinnosti žiakov. Školský poriadok je súčasťou organizačného poriadku školy a pracovného poriadku školy a riadi sa podľa nich. Žiaci sa oboznamujú so školským poriadkom každý rok na prvej vyučovacej hodine prvý deň školského roka a podpisujú v osobitnom zázname svojím podpisom jeho rešpektovanie. Táto skutočnosť je zaznamenaná aj v triednych knihách.
- Na začiatku každého školského roka je spoločné zoznamovanie sa žiakov prvých ročníkov so žiakmi vyšších ročníkov. Oboznamujú sa nielen so svojimi povinnosťami, ale aj vzájomne nadväzujú kontakty medzi sebou, vymieňajú si postrehy a informácie. Prispieva to k vytvoreniu veľmi priaznivej atmosféry na škole a k ľahšiemu zaradeniu žiakov do kolektívu. Tiež stretnutia s rodičmi prvákov sú plánované na začiatku školského roka, kde sa zoznamujú s učiteľmi, kolektívom v triede, získavajú informácie o škole, jej štýle práce, organizácii vyučovania a odborného výcviku, metódach a prostriedkoch hodnotenia, plánovanými aktivitami na škole a osobitnými predpismi na zmluvných pracoviskách. Sú oboznámení s ich povinnosťami, právami a postupmi. Zároveň majú možnosť prezrieť si celú školu, školský internát.
- Hodnotenie a klasifikácia žiakov sa riadi klasifikačným poriadkom školy a je súčasťou školského vzdelávacieho programu ako súčasť učebných osnov vyučovacích predmetov a ako osobitná spoločná časť. O všetkých kritériách hodnotenia, výchovných opatreniach a podmienkach vykonania maturitných a opravných skúšok sú žiaci a rodičia vopred informovaní.
- Ukončovanie štúdia a organizácia maturitnej skúšky sa riadi platným legislatívnym predpisom. Úspešní absolventi získajú maturitné vysvedčenie .
- Kurzy, exkurzie, športové akcie sa organizujú v rámci školského roka. Kurz na ochranu človeka a prírody sa organizuje priebežne počas roka. Telovýchovný výcvikový kurz podľa podmienok v regióne školy sa organizuje ako plavecký a

lyžiarsky kurz skupinovou formou v 1. a 2. ročníku. Organizácia exkurzií je súčasťou praktického a teoretického vyučovania a sú zamerané na poznávanie nových výrobných technológií, nových materiálov, stavieb, na výstavy a prezentácie nových výrobkov a technológií. Exkurzie sa konajú v každom ročníku podľa učebných osnov s pedagogickým dozorom a počtom žiakov v zmysle platných predpisov. Odborný obsah exkurzií vyplýva z obsahu učebných osnov odboru štúdia a plánuje sa v ročných plánoch práce školy. Virtuálne exkurzie a telemosty sú súčasťou vyučovacích hodín v praktickom a teoretickom vyučovaní.

- Spolupráca s rodičmi sa realizuje predovšetkým prostredníctvom triednych učiteľov, výchovných poradcov, manažmentu školy a jednotlivých vyučujúcich všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov, osobnou komunikáciou s rodičmi, prípadne zákonnými zástupcami rodičov. Sú to pravidelné, plánované zasadnutia rodičovskej rady a zasadnutia rady školy, v ktorých sú zastúpení rodičia a sociálni partneri. Obsahom týchto zasadnutí sú informácie o plánoch a dosiahnutých výsledkoch školy, riešenie problémových výchovných situácií, príprava spoločenských, vzdelávacích, kultúrnych a športových akcií organizovaných školou.
- Súťaže a prezentácia zručností a odborných spôsobilostí v odbore na školskej úrovni sa organizuje formou ročníkových prác. Škola určí obsah, rozsah, úroveň, kritériá hodnotenia, formu prác a ich prezentácie prípadne aj s prístupom verejnosti. Žiaci sa môžu zúčastňovať aj na súťažiach a prezentáciách vo svojom odbore na národnej a medzinárodnej úrovni. Výsledky žiakov sa môžu predstaviť verejnosti na výstavách a prezentáciách na miestnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni.

8.4 Podmienky bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Vytváranie podmienok bezpečnej a hygienickej práce je organickou súčasťou celého vyučovacieho procesu. Postupuje sa podľa platných predpisov, nariadení, vyhlášok, noriem a pod. Priestory, v ktorých prebieha teoretické a praktické vyučovanie musia zodpovedať platným právnym predpisom, vyhláškam, technickým normám a predpisom ES.

Škola zabezpečuje všetky technické a organizačné opatrenia na elimináciu všetkých rizík spojených najmä s odborným výcvikom. Učitelia, žiaci a rodičia so podrobnosťou oboznámení rizikami, ktoré sa nedajú eliminovať, sú čiastočne riešené osobitnými ochrannými prostriedkami, ktoré žiaci dostávajú bezplatne na základe Smernice riaditeľa školy. Ich používanie sa dôsledne kontroluje.

Škola má spracovanú Metodickú osnovu vstupného školenia bezpečnosti práce, dodržiavania osobnej hygieny a protipožiarnej ochrane pre žiakov a učiteľov. Žiaci sú s predpismi podrobnosťou oboznámení a poučení vždy na úvodných hodinách jednotlivých predmetov. Obsahom školenia sú predpisy a normy používané v príslušnom študijnom odbore, miesta, na ktorých sú umiestnené lekárničky prvej pomoci, vybrané ustanovenia vyhlášky o evidencii úrazov detí, žiakov a študentov, traumatologického plánu, nariadenie vlády o ochrane zdravia zamestnancov pri práci, o bezpečnej prevádzke a používaní strojov, Zákonníka práce, o prácach mladistvých, poskytovaní prvej pomoci, o požiarnej nebezpečnosti v organizácii, inštruktáži používania prenosných hasiacich prístrojov a pod.

9 PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI V ŠTUDIJNOM ODBORE

Vzdelávanie žiakov prebieha v súlade so štátnym vzdelávacím programom a Zákonom o výchove a vzdelávaní (školský zákon), ktoré stanovujú zásadné pravidlá vzdelávania a prípravy žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“). Pri formulovaní požiadaviek na ich štúdium sme vychádzali z analýzy podmienok školy, analýzy potrieb a požiadaviek trhu práce, analýzy povolania a odborných konzultácií so zamestnancami pedagogicko – psychologických poradní a dorastového lekára.

Platná legislatíva označuje názvom žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“) žiakov s mentálnym, zmyslovým alebo telesným postihnutím, zdravotne oslabených alebo chorých, s narušenou komunikačnou schopnosťou, so špecifickými poruchami učenia alebo správania sa, s autistickým syndrómom, s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu, tiež žiakov pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia (rómske etnikum, imigranti). Špecifickou skupinou žiakov so ŠVVP sú žiaci mimoriadne nadaní.

Štúdium v študijnom odbore nemôže byť poskytnuté pre žiakov s mentálnym postihnutím, s autistickým syndrómom. Zdravotnú spôsobilosť uchádzačov posúdi a písomne potvrdí dorastový lekár, v prípade zmenenej pracovnej schopnosti aj posudková komisia sociálneho zabezpečenia. Praktickú časť vzdelávania a odbornej prípravy žiakov so zdravotným postihnutím škola prispôsobí individuálnym potrebám a možnostiam žiaka s využitím vhodných učebných a kompenzačných pomôcok.

Je veľmi dôležité, aby boli pedagógovia dobre informovaní o možnostiach a prekážkach vo vzdelávaní žiakov so špecifickými vývojovými poruchami učenia, o individuálnych predpokladoch a potrebách konkrétnych žiakov. Škola bude voliť vhodné metódy a formy vyučovania a hodnotenia výsledkov (individuálne tempo, nahradenie písania dlhých textov testami, špeciálne formy skúšania) a v niektorých prípadoch aj kompenzačné pomôcky (počítače – využitie korektúry textu, farebné čítanie, grafické počítačové programy).

Integrácia žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Tento vzdelávací program je otvorený pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Sú to žiaci, ktorí spĺňajú nasledujúce kritériá:

1. žiak pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
2. aspoň jeden zákonný zástupca žiaka (rodič) je dlhodobo nezamestnaný,
3. najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
4. neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny,
5. vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa doma.

V našich podmienkach školy ide predovšetkým o problémy s rómskym etnikom, so snahami o ich integráciu do nášho občianskeho a profesionálneho života. Nielen my, ale aj všetky ďalšie školy hľadajú metódy na zníženie negatívneho dopadu dysfunkčných sociálnych podmienok na osobnostný, vzdelávací a profesionálny vývin rómskych detí a mládeže,

pokusy o zamedzenie ďalšieho prehľbovania sociálnej exklúzie tohto etnika s hrozivými následkami, a to so stupňovaním negatívneho stavu vo všetkých aspektoch ich života (chudoba, nevzdelanosť, nezamestnanosť, sociálna patológia, zlý zdravotný stav).

Častá neúspešnosť rómskych žiakov v bežnom systéme vzdelávania je tiež dôsledkom sociálne nerozvinutého, znevýhodneného prostredia, ktoré nedostatočne stimuluje a nevytvára podmienky pre rozvoj takých vlastností a schopností, ktoré by ich motivovali k výkonu, pestovali záujem vzdelávať sa, pracovať a byť úspešní. U rómskych žiakov absentuje domáca príprava na vyučovanie, rodičia sa nezaujímajú o vzdelávanie svojich detí. Vo vyšších ročníkoch základnej školy vzniká priepastný rozdiel v školskej výkonnosti medzi nimi a nerómskymi žiakmi, v dôsledku čoho sa rómski žiaci radšej škole vyhýbajú, aby neboli priamo konfrontovaní so svojím zlyhaním.

Problémy rómskych žiakov súvisiace s ich školskou podvýkonnosťou, negatívnym postojom ku vzdelávaniu možno zhrnúť:

- nízka socio-kultúrna a vzdelanostná úroveň rodín rómskych žiakov, málokedy majú rodičia vyššie vzdelanie ako základné, častá nezamestnanosť rodičov, sociálne dávky často ako jediný zdroj obživy, chudoba, deti často nemajú uspokojené základné životné potreby (strava, oblečenie), veľmi nízky hygienický štandard rodín, často chýba osvojenie základných hygienických návykov;
- rozpor medzi hodnotovým systémom v rodinách a hodnotami prezentovanými školou, hodnotová nekompatibilita s majoritnou spoločnosťou – neschopnosť prispôbiť sa školským požiadavkám, nevzdelanosť rodičov a nezaujem o vzdelávanie / kvalifikáciu svojich detí, negatívny postoj ku vzdelávaniu ako vzor pre ich deti, nespolupracujú so školou, školská neúspešnosť rómskych žiakov až zlyhanie, výchovná nezávládnuteľnosť rómskych žiakov v škole („ťažkovochovatelní“), záporný postoj žiakov ku škole, ku vzdelávaniu, záškoláctvo, absentérstvo ako dôsledok;
- v dôsledku hodnotovej špecifičnosti Rómov s dôrazom na aktuálne uspokojovanie svojich biologických potrieb, bez schopnosti plánovať, zvyčajne zostávajú nekvalifikovaní a veľmi ťažko uplatnitelní na trhu práce; dochádza k medzigeneračnému transferu ich životného štýlu spojeného s negatívnym postojom ku vzdelávaniu a k práci a k stupňovaniu ich sociálnej exklúzie.

V dôsledku uvedeného väčšina rómskych žiakov po absolvovaní povinnej školskej dochádzky končí svoje „celoživotné“ vzdelávanie a len s malou pravdepodobnosťou dosiahne odbornú kvalifikáciu na výkon povolania, čo predstavuje vysoké riziko nenájsť uplatnenie na trhu práce. V dospelom veku sa z nich stávajú nekvalifikovaní pracovníci s možnosťou vykonávať len pomocnú nekvalifikovanú a slabo platenú prácu, bez schopnosti ďalej sa vzdelávať, adaptovať sa na meniace / stupňujúce sa nároky trhu práce. Tvorí vlastne základ pre „tvrdé jadro“ dlhodobo nezamestnaných u nás.

Integrácia Rómov do spoločnosti predstavuje vážny spoločenský problém v mnohých krajinách, nielen na Slovensku, riešenie sa hľadá už stáročia.

Integrácia tejto skupiny žiakov musí spĺňať nasledovné požiadavky:

- žiaci budú ubytovaní v školskom internáte (pokiaľ sa nevyskytnú výnimky). Budú mať zabezpečenú celodennú stravu zo sociálnych príspevkov regionálneho samosprávneho kraja. Zlepší sa tým hygiena detí, ich stravovací režim, absencia a fluktuácia, eliminuje sa vznik sociálno-patologických javov, budú zapojení do krúžkovej činnosti a pod.,
- budú integrovaní do bežných tried s ich vzdelávanie a príprava budú individuálne sledované. Využijú sa všetky dostupné motivačné prostriedky na ich zapojenie sa do

vzdelávacieho procesu, bude im poskytované nevyhnutné doučovanie a individuálna konzultácia,

- pravidelne budú navštevovať výchovného poradcu a v mimoriadnych prípadoch budú navštevovať aj špecializované odborné pracoviská,
- škola bude v prípade žiakov zo sociálne slabších rodín, azyľantov a pod., intenzívne spolupracovať aj s občianskym združením pre rómsku komunitu, odborom sociálnej starostlivosti VÚC (sociálni zamestnanci – kurátori), zamestnávateľmi v regióne a Bardejove,
- škola bude intenzívne spolupracovať najmä s rodičmi tak, že bude organizovať mesačné stretnutia (neformálne) učiteľov vrátane výchovného poradcu, žiakov, rodičov a (prípadne) zamestnávateľov počas ktorého budú žiaci prezentovať svoje názory a požiadavky, aby sa mohli operatívne riešiť,
- škola v spolupráci so zamestnávateľmi bude riešiť ich zamestnanecké príležitosti,
- všetci žiaci bez výnimky (aj bežní žiaci) budú dodržiavať školský a interný poriadok.

Integrácia a vzdelávanie nadaných žiakov

Škola vytvára v súlade so svojím profilom aj podmienky pre rozvoj nadaných žiakov. Výchova a vzdelávanie mimoriadne nadaných žiakov patrí vo všeobecnosti za veľmi efektívne, žiaduce, a to tak zo spoločenského, individuálneho ľudského hľadiska, ako aj z hľadiska ekonomického, návratnosti investovaného času a finančných prostriedkov. Osobitne aj v našom odbore je žiaduce podchytiť nadaných žiakov a systematicky s nimi pracovať. Pritom nemusí ísť len o podporu mimoriadne intelektovo nadaných žiakov, ale aj žiakov nadaných manuálne, prakticky, ktorí vynikajú svojimi vedomosťami, zručnosťami, záujmom, kreativitou, výsledkami práce a zaslúžia si výnimočnú pedagogicko-psychologickú starostlivosť pri rozvíjaní svojho špecifického nadania. Pre mimoriadne nadaných žiakov sme pripravili tieto úpravy:

- žiaci budú integrovaní do bežných tried (nebudeme zriaďovať osobitné triedy, nepokladáme to za dobrý výchovný moment),
- ak si to žiaci budú vyžadovať, budú umiestnení do domova mládeže so súhlasom zákonného zástupcu,
- v prípade mimoriadnych podmienok a situácií pripravíme individuálne učebné plány a vzdelávací program, ktorý by im eventuálne umožnil ukončiť študijný odbor aj skrátenom čase ako je daný týmto vzdelávacím programom,
- umožní sa im štúdium väčšieho počtu voliteľných predmetov, ako aj ďalších cudzích jazykov,
- podľa potreby budú navštevovať výchovného poradcu a v mimoriadnych prípadoch budú navštevovať aj špecializované odborné pracoviská (za podmienok výskytu istých anomálií v ich správaní),
- škola môže do tohto odboru štúdia prijať aj žiaka, ktorý úspešne ukončil základnú školu aj v nižšom ako 9. ročníku. Pre týchto žiakov bude vypracovaný individuálny plán vzdelávania a prípravy,
- pre výnimočne športovo nadaných žiakov sa vypracuje individuálny plán štúdia s vymedzením konzultačných hodín,
- vo výučbe týchto žiakov budeme využívať nadštandardné vyučovacie metódy a postupy, budú zapájaní do problémového a projektového vyučovania, umožní sa im práca na vlastných projektoch, vo výnimočných prípadoch môže byť poskytnuté štúdium formou on-line,
- v individuálnych plánoch sa môžu zaviesť aj špeciálne predmety štúdia, prípadne kombinácia viacerých obsahov predmetov,

- škola bude intenzívne spolupracovať najmä s rodičmi tak, že bude organizovať mesačné (neformálne) stretnutia učiteľov vrátane výchovného poradcu, žiakov, rodičov a prípadne zamestnávateľov počas ktorých budú žiaci prezentovať svoje názory a požiadavky, aby sa mohli operatívne riešiť,
- škola môže umožniť žiakom aj aktívnu spoluprácu s vysokou/vysokými školami. Pre týchto žiakov bude s týmito vzdelávacími inštitúciami intenzívne spolupracovať,
- škola v spolupráci so zamestnávateľmi bude riešiť ich zamestnanecké príležitosti,
- všetci žiaci bez výnimky budú dodržiavať školský a internátny poriadok.

10 VNÚTORNÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA ŽIAKOV

SPŠ v Bardejove považuje vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov za najvýznamnejšiu kategóriu celého procesu. Naším cieľom je poskytovať žiakovi spätnú väzbu, prostredníctvom ktorej získava informácie o tom, ako danú problematiku zvláda, ako dokáže zaobchádzať s tým, čo sa naučil, v čom sa zlepšil a v čom má ešte nedostatky. Hodnotenie žiaka vychádza z jasne stanovených cieľov a konkrétnych kritérií, ktorými sa dá jeho výkon zmerať. Preto neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia musí byť aj konkrétne odporúčanie alebo rada, ako má žiak ďalej postupovať, aby svoje nedostatky odstránil. Kontrolu vyučovacieho procesu budeme orientovať na skúšanie a hodnotenie žiakov.

Skúšanie

Počas skúšania budeme preverovať, čo žiak vie a čo nevie, alebo čo má vedieť, ako sa má zlepšiť v porovnaní sám so sebou alebo s kolektívom (zistujeme stupeň dosiahnutia cieľov vyučovacieho procesu). Pri skúšaní využijeme širokú škálu rôznych spôsobov a postupov – individuálne, frontálne, skupinovo, priebežne alebo súhrnne po ukončení tematického celku alebo na konci školského roka, ústne, písomne (didaktické testy, písomné cvičenia a úlohy, projekty, a pod.). Skúšaním budeme preverovať výkon žiaka z hľadiska jeho relatívneho výkonu (porovnáme výkon žiaka s výkonmi ostatných žiakov) alebo individuálneho výkonu (porovnáme jeho súčasný výkon s jeho prechádzajúcim výkonom). Pri každom skúšaní budeme preverovať výkon žiaka na základe jeho výkonového štandardu, ktorý je formulovaný v učebných osnovách každého vyučovacieho predmetu ako vzdelávací výstup. Dôležitou súčasťou skúšania je aj formatívne hodnotenie, ktoré považujeme za významnú súčasť motivácie žiaka do jeho ďalšej práce, za súčasť spätnej väzby medzi učiteľom a žiakom.

Hodnotenie

Cieľom **hodnotenia žiaka v škole** je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky a kde má rezervy. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov.

Hodnotenie žiakov budeme vyjadrovať rôznymi formami: slovom, číslom, známkou. V rámci hodnotenia budeme preverovať výsledky činnosti žiakov podľa určených kritérií. Niektoré kritériá budú všeobecne platné pre všetky predmety, špecifické výkony žiakov budú hodnotené podľa stanovených kritérií hodnotenia.

Neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia žiaka je aj jeho správanie, prístup a postoje. Hodnotenie nikdy nesmie viesť k znižovaniu dôstojnosti, sebadôvery a sebaúcty žiaka.

Škola bude prostredníctvom internetovej žiackej knižky informovať rodičov o priebežných výsledkoch žiakov.

Pravidlá hodnotenia žiakov

Počas štúdia hodnotíme všetky **očakávané vzdelávacie výstupy**, ktoré sú formulované výkonovými štandardmi v učebných osnovách každého vyučovacieho predmetu. Ku každému vzdelávaciemu výstupu vymedzujeme kritériá hodnotenia, učebné zdroje, medzi predmetové vzťahy a metódy a prostriedky hodnotenia, ktoré sú v súlade s cieľmi

vyučovacieho predmetu a jeho výchovnými a vzdelávacími stratégiami. Tým zabezpečíme komplexnosť vedomostí a ich aplikáciu.

Nasledujúce **pravidlá** sú **platné pre celé obdobie vzdelávania žiaka** a sú v súlade so spoločenskými výchovnými a vzdelávacími stratégiami na úrovni školy:

1. Hodnotenie zameriavame a formulujeme pozitívne.
2. Žiak sa hodnotí podľa miery splnenia daných kritérií.
3. Znáмка z vyučovacieho predmetu nezahŕňa hodnotenie správania žiaka.
4. Vyučujúci klasifikujú iba prebrané a precvičené učivo.
5. Žiak má dostatok času na učenie, precvičovanie a upevnenie učiva.
6. Podklady pre hodnotenie a klasifikáciu získava vyučujúci hlavne: sledovaním výkonov a pripravenosti žiaka na vyučovanie, rôznymi druhmi písomných prác, analýzou výsledkov rôznych činností žiakov, konzultáciami s ostatnými vyučujúcimi a podľa potreby s psychologickými a sociálnymi pracovníkmi.
7. Pri klasifikácii používa vyučujúci platnú klasifikačnú stupnicu.
8. Výsledky žiakov posudzuje učiteľ objektívne.
9. V predmete, v ktorom vyučujú viacerí učitelia, je výsledný stupeň klasifikácie stanovený po vzájomnej dohode.
10. Písomné práce sú žiakom oznámené vopred, aby mali dostatok času na prípravu.
11. Významným prvkom procesu učenia je práca s chybou.

Pri hodnotení žiakov počas jeho štúdia jednotlivých predmetov sa podľa povahy predmetu zameriavame predovšetkým na:

- **Hodnotenie vo vyučovacom predmete s prevahou teoretického zamerania.**

Hodnotíme hlavne ucelenosť, presnosť, trvalosť osvojenia požadovaných poznatkov, kvalitu, rozsah získaných spôsobilostí, schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a najmä praktických úloh, pri výklade a hodnotení spoločenských a prírodných javov a zákonitostí. Posudzuje sa kvalita myslenia, jeho logika, samostatnosť a tvorivosť, aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o tieto činnosti a vzťah k týmto činnostiam, výstižnosť a odborná jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu, kvalita výsledkov činností, osvojené metódy samostatného štúdia.

Pri hodnotení vzdelávacích výstupov sa budú používať nasledovné všeobecné kritériá hodnotenia:

Žiak:

- Uplatnil osvojené poznatky, fakty, pojmy, definície, zákonitosti, vzťahy a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri vysvetľovaní a hodnotení spoločenských a prírodných javov.
- Preukázal kvalitu a rozsah získaných vedomostí vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti.
- Prezentoval kvalitu myslenia, predovšetkým jeho logiku, samostatnosť a tvorivosť.
- Mal aktívny prístup, záujem a vzťah k daným činnostiam.
- Preukázal presný, výstižný, odborný a jazykovo správny ústny a písomný prejav.
- Preukázal kvalitu výsledkov zadaných činností.
- Si osvojil účinné metódy a formy štúdia.

- **Hodnotenie vo vyučovacom predmete s prevahou praktického zamerania.**

Hodnotí sa vzťah k práci, pracovnému kolektívu a praktickým činnostiam, osvojenie praktických zručností a návykov, ovládania účelných spôsobov práce, využívanie získaných teoretických vedomostí v praktických činnostiach, aktivita, samostatnosť,

tvorivosť, iniciatíva v praktických činnostiach, kvalita výsledkov činnosti, organizácia vlastnej práce a pracoviska, udržiavanie poriadku na pracovisku, dodržiavanie predpisov a bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, starostlivosť o životné prostredie, hospodárne využívanie surovín, materiálov a energie.

Pri hodnotení vzdelávacích výstupov sa budú používať nasledovné všeobecné kritériá hodnotenia:

Žiak:

- Si osvojil praktické zručností a návyky a ich využitie.
- Preukázal vzťah k práci, pracovnému kolektívu, pracovným činnostiam, aktivitu, samostatnosť a tvorivosť.
- Preukázal kvalitu výsledkov zadaných činností.
- Zvládol efektívne spôsoby práce a organizáciu vlastnej práce ako aj pracoviska, udržiaval na pracovisku poriadok.
- Dodržiaval predpisy o BOZP a starostlivosť o životné prostredie.
- Hospodárne využíval suroviny, materiál, energiu, prekonal prekážky v práci.
- Zvládol obsluhu a údržbu laboratórnych zariadení, používaných prístrojov, nástrojov a náradia, prekonal prekážky v práci.

• **Hodnotenie vo vyučovacom predmete s prevahou výchovného zamerania.**

Hodnotíme hlavne tvorivosť a samostatnosť prejavu, osvojenie potrebných vedomostí a zručností, ich tvorivú aplikáciu, poznávanie zákonitostí daných činností a ich uplatňovanie vo vlastnej činnosti, kvalitu prejavu, vzťah žiaka k činnostiam a jeho záujem o tieto činnosti, estetické vnímanie, prístup k umeleckému dielu a estetike spoločnosti, rešpekt k tradíciám, kultúrnemu a historickému dedičstvu našej krajiny, aktívne zapojenie sa do kultúrneho diania a športových akcií.

Pri hodnotení vzdelávacích výstupov sa budú používať nasledovné všeobecné kritériá hodnotenia:

Žiak:

- Preukázal tvorivosť a samostatnosť prejavu.
- Si osvojil potrebné vedomosti, skúsenosti, činnosti a ich tvorivú aplikáciu.
- Prezentoval poznatky o zákonitostiach daných činností a uplatnil ich vo vlastnej činnosti.
- Preukázal kvalitu prejavu.
- Preukázal vzťah a záujem o dané činnosti.
- Prezentoval estetické vnímanie, svoj prístup k umeleckému dielu a skomentoval estetické reakcie spoločnosti.

Po ukončení štúdia hodnotíme všetky **očakávané vzdelávacie výstupy**, ktoré sú formulované výkonovými štandardmi v kompetenčnom profile absolventa nášho školského vzdelávacieho programu **formou maturitnej skúšky**. Cieľom maturitnej skúšky je overenie komplexných vedomostí a zručností, ako sú žiaci pripravení používať nadobudnuté kompetencie pri výkone povolání a odborných činností, na ktoré sa pripravujú. Maturitná skúška je zásadným vzdelávacím výstupom sumatívneho hodnotenia našich absolventov. Vykonaním MS získajú naši absolventi na jednej strane odbornú kvalifikáciu a kompetenciu vykonávať pracovné činnosti v danom povolání a na druhej strane majú možnosť ďalšieho vzdelávania na vyššom stupni. Získané maturitné vysvedčenie potvrdzuje v plnom rozsahu ich dosiahnuté kompetencie – odbornú kvalifikáciu.

Jednotlivé časti maturitnej skúšky budú vychádzať z platných predpisov a z kompetencií schváleného školského vzdelávacieho programu, pričom ich obsah bude koncipovaný tak, aby žiak mal možnosť preukázať naplnenie kritérií hodnotenia.

Témy maturitnej skúšky

Témy MS pripravujú predmetové komisie. Ich príprava sa bude riadiť platnými predpismi o maturitnej skúške. Pri MS sledujeme nielen schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy vo všeobecnej a odbornej zložke vzdelávania, ale aj úroveň jeho ústneho prejavu a to z jazykovej stránky a stránky správneho uplatňovania odbornej terminológie na základe kritériálneho hodnotenia výkonov.

Každá téma má:

- vychádzať z výkonových štandardov kompetenčného profilu absolventa príslušného študijného odboru,
- uplatňovať hľadisko akumulácie vedomostí viacerých odborných predmetov obsahovo príbuzných,
- vychádzať z rozsiahlejších tematických celkov viacerých odborných predmetov (komplexnosť obsahu vzdelávania),
- umožniť a podporiť využitie všetkých podporných učebných zdrojov (pomôcky, písomné materiály, informácie a údaje, atď.) pre splnenie danej témy,
- umožniť preverenie schopnosti žiaka využívať vedomosti a intelektuálne schopnosti získané počas štúdia na posúdenie konkrétneho odborného problému, ktorý je daný v téme MS,
- dodržiavať pravidlo zrozumiteľnosti, konzistentnosti a komplexnosti tak, aby náročnosť, vecný a časový rozsah tém boli pre žiaka optimálne, primerané a zvládnuteľné na danom stupni vzdelania,
- svoje podtémy a ich formulácia musí byť jasná, jednoznačná, v logickom slede od riešenia jednoduchého problému k zložitejšiemu javu v závislosti od problému alebo situácie, ktoré sa majú v téme MS riešiť. Podtémy sú aplikačného charakteru a dopĺňajú informácie, ktoré žiak v priebehu štúdia odborných a všeobecnovzdelávacích predmetov daného študijného odboru získal.

Hodnotenie vzdelávacích výstupov bude založené na kritériách hodnotenia. Vymedzenie prostriedkov a postupov hodnotenia bude spracované ku každej téme. Konkretizácia tém vrátane špecifických kritérií hodnotenia, prostriedkov a postupov hodnotenia ako aj organizačné a metodické pokyny budú spracované v priebehu posledného ročníka štúdia a budú osobitným dokumentom školy, ktorý bude dopĺňať náš školský vzdelávací program.

Pre hodnotenie ústneho prejavu na maturitnej skúške sú stanovené nasledovné všeobecné kritériá:

Stupeň hodnotenia	Kritériá hodnotenia ústneho prejavu (prezentácia prejavu)
Výborný	Kontaktoval sa s poslucháčmi. Rečníkovi bolo dobre rozumieť. Hlavná myšlienka bola po celú dobu jasná. Príklady boli presvedčivé a dobre zvolené. Slovná zásoba bola výrazovo bohatá. Nevyskytovali sa žiadne jazykové chyby ani chyba v stavbe vety. Dĺžka prejavu bola primeraná a mala spád.

	Prejav bol výzvou k diskusii.
Chváľitebný	Kontaktoval sa s poslucháčmi. Rečníkovi bolo dobre rozumieť. Hlavná myšlienka bola po celú dobu jasná. Príklady boli presvedčivé a dobre zvolené. Slovná zásoba bola výrazovo bohatá. Nevyskytovali sa žiadne jazykové chyby ani chyba v stavbe vety. Dĺžka prejavu bola primeraná a mala spád. Prejav mohol byť výzvou k diskusii.
Dobry	Čiastočne sa kontaktoval s poslucháčmi. Rečníkovi bolo niekedy zle rozumieť. Prejav nemal výraznú hlavnú myšlienku. Príklady boli uplatnenie iba niekedy. Slovná zásoba bola postačujúca. Vyskytovali sa jazykové chyby a chyby v stavbe vety. Dĺžka prejavu bola primeraná. Prejav nebol výzvou k diskusii.
Dostatočný	Minimálne sa kontaktoval s poslucháčmi. Rečníkovi bolo zle rozumieť. Prejav nebol presvedčivý. Ústny prejav bol zle štruktúrovaný, hlavná myšlienka bola nevýrazná. Príklady boli nefunkčné. Slovná zásoba bola malá. Vyskytovali sa časté chyby v jazyku a chyby v stavbe vety. Dĺžka prejavu nezodpovedala téme.
Nedostatočný	Chýbal kontakt s poslucháčmi. Rečníkovi nebolo vôbec rozumieť. Prejav nebol presvedčivý ani zaujímavý. Chýbala hlavná myšlienka. Chýbali príklady. Slovná zásoba bola veľmi malá. Vyskytovali sa veľmi časté chyby v jazyku, stavba vety nebola správna. Dĺžka prejavu bola veľmi dlhá/krátka, zmysel vystúpenia nebol jasný.

Pre hodnotenie výsledkov vzdelávania na maturitnej skúške sú stanovené nasledovné všeobecné kritériá:

Stupeň hodnotenia	Výborný	Chváľitebný	Dobry	Dostatočný	Nedostatočný
Kritériá hodnotenia					
Porozumenie téme	Porozumel téme dobre	V podstate porozumel	Porozumel s nedostatkami	Porozumel so závažnými nedostatkami	Neporozumel téme
Používanie odbornej terminológie	Používal samostatne	Používal s malou pomocou	Vyžadoval si pomoc	Robil zásadné chyby	Neovládal
Vecnosť, správnosť a komplexnosť odpovede	Bol samostatný, tvorivý, pohotový,	Bol celkom samostatný, tvorivý a pohotový	Bol menej samostatný, nekomplexný a málo	Bol nesamostatný, často vykazoval	Bol nesamostatný, ťažkopádny, vykazoval

	pochopil súvislosti		pohotový	chyby, nechápal súvislosti	zásadné chyby
Samostatnosť prejavu	Vyjadroval sa výstižne, súvisle a správne	Vyjadroval sa celkom výstižne a súvisle	Vyjadroval sa nepresne, niekedy nesúvisle, s chybami	Vyjadroval sa s problémami, nesúvisle, s chybami	Nedokázal sa vyjadriť ani s pomocou skúšajúceho
Schopnosť praktickej aplikácie teoretických poznatkov	Správne a samostatne aplikoval	Celkom správne a samostatne aplikoval	Aplikoval nepresne, s problémami a s pomocou skúšajúceho	Aplikoval veľmi nepresne, s problémami a zásadnými chybami	Nedokázal aplikovať
Pochopenie praktickej úlohy	Porozumel úlohe dobre	V podstate porozumel	Porozumel s nedostatkami	Porozumel so závažnými nedostatkami	Neporozumel úlohe
Voľba postupu	Zvolil správny a efektívny postup	V podstate zvolil správny postup	Zvolil postup s problémami	Zvolil postup s problémami a s pomocou skúšajúceho	Nezvolil správny postup ani s pomocou skúšajúceho
Výber prístrojov, strojov, zariadení, náradia, materiálov, surovín	Zvolil správny výber	V podstate zvolil správny výber	Zvolil výber s problémami	Zvolil výber s problémami a s pomocou skúšajúceho	Nezvolil správny výber ani s pomocou skúšajúceho
Organizácia práce na pracovisku	Zvolil veľmi správnu organizáciu	V podstate zvolil dobrú organizáciu	Zvolil organizáciu s problémami	Zvolil organizáciu s problémami a s pomocou skúšajúceho	Nezvládol organizáciu
Kvalita výsledku práce	Pripravil kvalitný produkt/činnosť	V podstate pripravil kvalitný produkt/činnosť	Pripravil produkt/činnosť s nízkou kvalitou	Pripravil produkt/činnosť s veľmi nízkou kvalitou	Pripravil nepodarok
Dodržiavanie BOZP a hygieny pri práci	Dodržel presne všetky predpisy	V podstate dodržel všetky predpisy	Dodržel predpisy s veľkými problémami	Dodržel iba veľmi málo predpisov	Nedodržiaval predpisy

Materiálne a priestorové podmienky pre vykonanie maturitnej skúšky

Budú konkretizované v rámci prípravy tém pre maturitné skúšky. Budú v súlade so štandardom, ktorý predpisuje ŠVP a doplnený podľa podmienok a špecifik študijného odboru.

Klasifikácia je výsledkom komplexného hodnotenia vedomostí, zručností a návykov žiaka. Klasifikácia sa uskutočňuje podľa platných predpisov.

Opravné skúšky určuje riaditeľ školy v súlade s platnými predpismi.

Výchovné opatrenia

Výchovné opatrenia sa udeľujú podľa platných predpisov.

Klasifikácia a hodnotenie žiakov so ŠVVP sa robí s prihliadnutím na stupeň poruchy. Vyučujúci rešpektujú odporúčenia psychologických vyšetrení žiaka a uplatňujú ich pri klasifikácii a hodnotení správania žiaka. Vyberajú vhodné a primerané spôsoby hodnotenia vrátane podkladov na hodnotenie. Uplatňujú také formy a spôsoby skúšania, ktoré zodpovedajú schopnostiam žiaka a nemajú negatívny vplyv na ich rozvoj a psychiku. Volia taký druh prejavu, v ktorom má žiak predpoklady preukázať lepšie výkony.

OBSAH

1	ÚVODNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE	2
2	CIELE A POSLANIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	4
3	VLASTNÉ ZAMERANIE ŠKOLY	7
3.1	Charakteristika školy	8
3.2	Charakteristika pedagogického zboru	9
3.3	Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov školy	10
3.4	Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy	10
3.5	Dlhodobé projekty	11
3.6	Medzinárodná spolupráca	11
3.7	Spolupráca so sociálnymi partnermi	11
4	CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU	13
4.1	Popis školského vzdelávacieho programu	13
4.2	Základné údaje o štúdiu	14
4.3	Organizácia výučby	15
4.4	Zdravotné požiadavky na žiaka	15
4.5	Požiadavky na bezpečnosť a hygienu pri práci	15
5	PROFIL ABSOLVENTA ŠTUDIJNÉHO ODBORU 3917 6 03 TECHNICKÉ A INFORMATICKÉ SLUŽBY – V ELEKTROTECHNIKE	17
5.1	Charakteristika absolventa	17
5.2	Kompetencie absolventa	17
5.2.1	Kľúčové kompetencie	17
5.2.2	Všeobecné kompetencie	21
5.2.3	Odborné kompetencie	23
6	UČEBNÝ PLÁN ŠTUDIJNÉHO ODBORU 3917 6 03 TECHNICKÉ A INFORMATICKÉ SLUŽBY – V ELEKTROTECHNIKE	27
7	UČEBNÉ OSNOVY ŠTUDIJNÉHO ODBORU 3917 6 03 TECHNICKÉ A INFORMATICKÉ SLUŽBY – V ELEKTROTECHNIKE	30
8	PODMIENKY NA REALIZÁCIU VZDELÁVACIEHO PROGRAMU V ŠTUDIJNOM ODBORE	280
8.1	Materiálne podmienky	280
8.2	Personálne podmienky	281
8.3	Organizačné podmienky	282
8.4	Podmienky bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	283
9	PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO- VZDELÁVACÍMI POTREBAMI V ŠTUDIJNOM ODBORE	284
10	VNÚTORŇÝ SYSTÉM KONTROLY A HODNOTENIA ŽIAKOV	288
	OBSAH	294